

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 607
Παρασκευή
7 Ιουνίου 1996
Δρχ. 500

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ...
ΜΕ ΤΑ ΙΔΙΟΤΙΚΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ
ΘΑ ΠΑΡΕΙ ΑΞΙΑ
ΤΟ ΠΤΥΧΙΟ ΜΟΥ!

«Ούτε τυχαίος ούτε αθώος
ο θόρυβος για τα ιδιωτικά ΑΕΙ...»

...δηλώνει
ο υφυπουργός
Παιδείας
Γιώργος
Πασχαλίδης
σε συνέντευξή

του στο Αντί. Τι υπονοεί;

• **ΤΑ ΔΙΑΠΛΕΚΟΜΕΝΑ
ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ**
Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Δ. ΣΤΡΑΤΟΥΛΗΣ
Ν. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗΣ

• **ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ**
Μ. ΔΟΥΝΤΑΣ
Β. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ
Θ. ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

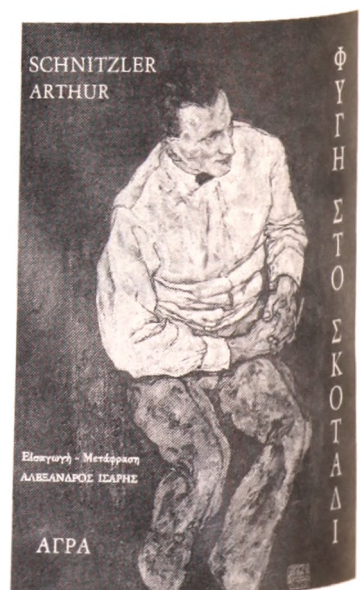
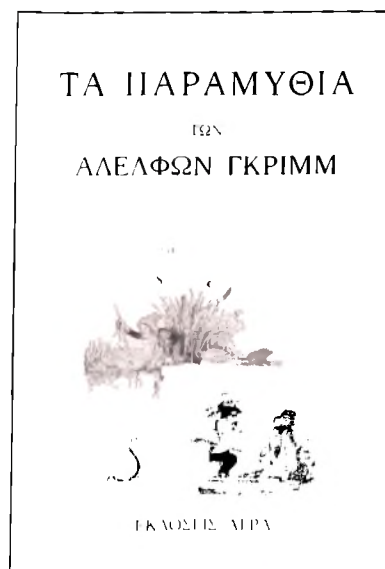
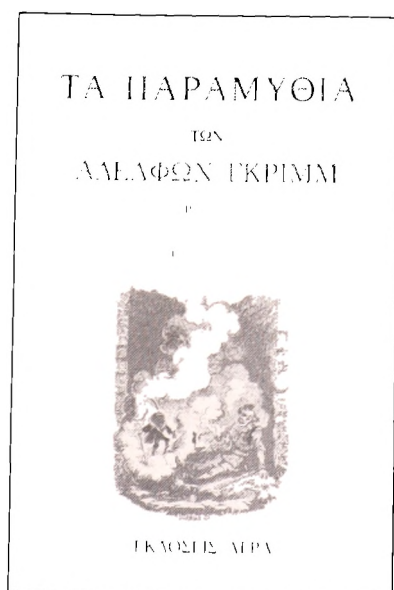
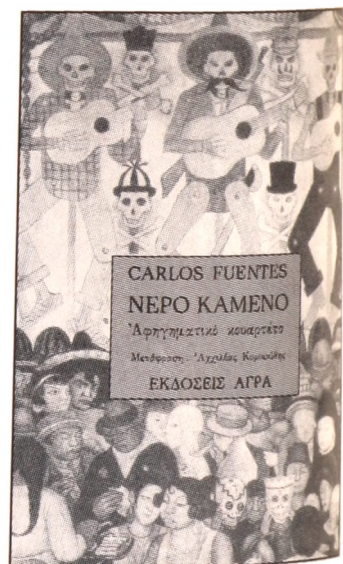
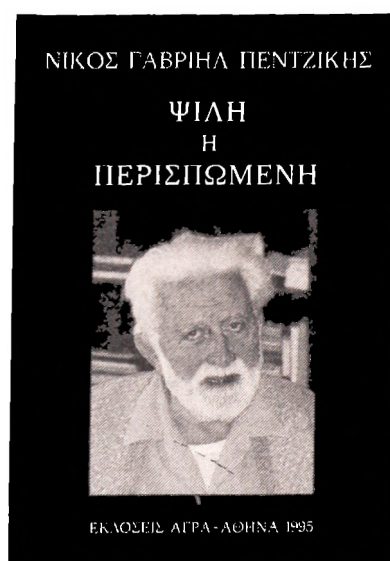
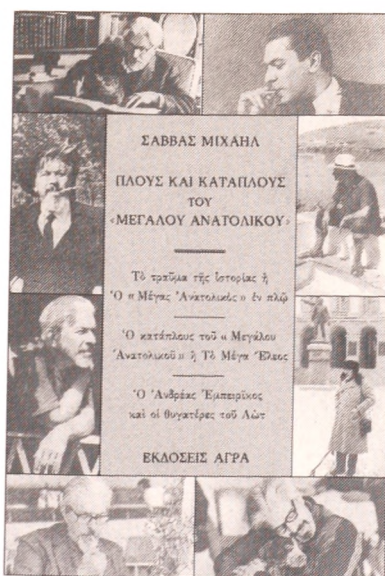
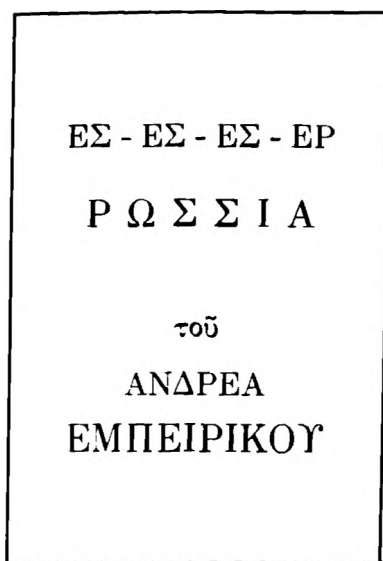
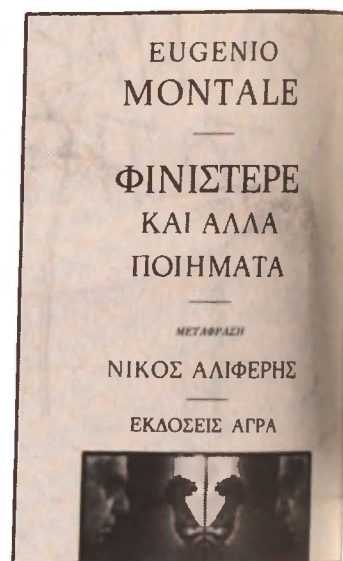
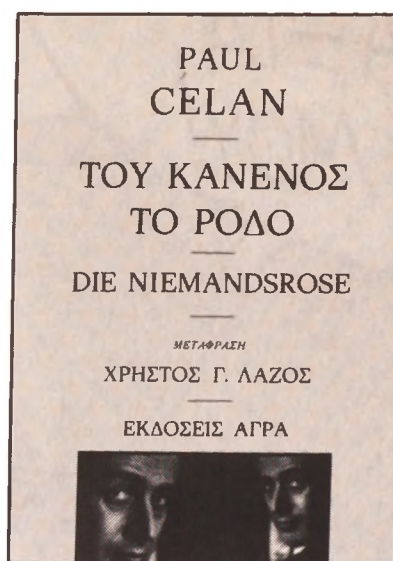
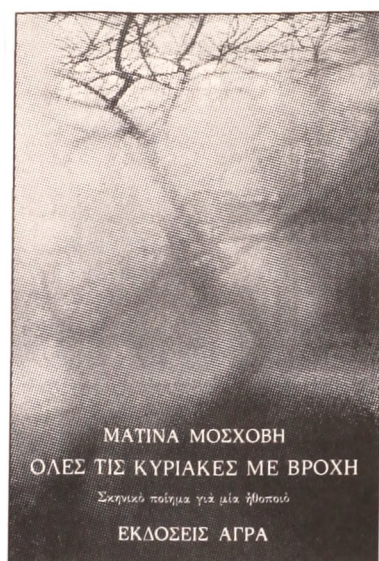
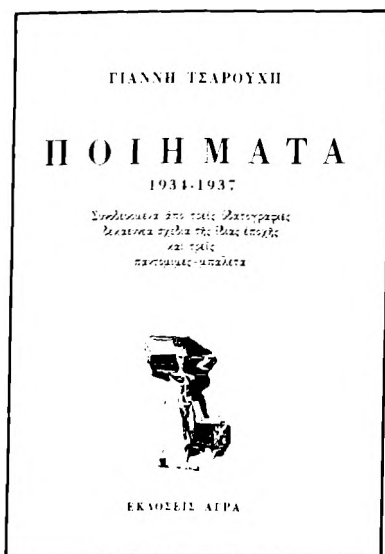
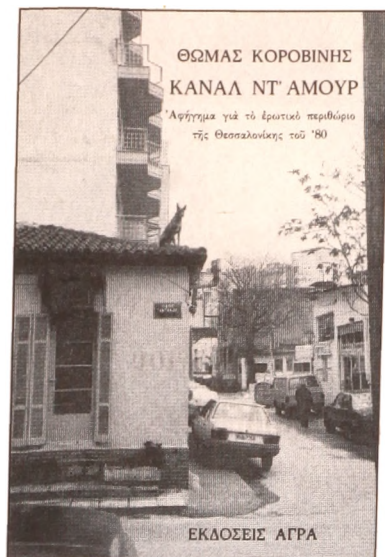
• **ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
ΤΟΥ ΑΝΤΙ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ**

Κ.Κ.966

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

ΔΙΟ ΤΟ 1979

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίοδος Β' · Έτος 23ο · Τεύχος 607
Παρασκευή 7 Ιουνίου 1996 · Δρχ. 500
**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107
ANTI ON-LINE: <http://www.compulink.gr/anti>
E mail: anti@compulink.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δημήτρης Γκέκας
ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 5.000 δρχ., Ετήσια 10.000 δρχ.,
Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 40.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 8.000 δρχ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:
Εξαμ.: 38 δολ., Ετήσια: 75 δολ.,
ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:
Εξαμ. 44 δολ., ετήσια 88 δολ.

ΕΠΙΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 500,
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 1.000

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,
για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου - Α Πουλουκτοή και Σία Ε.Ε.
Λεωφόρος 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΣΕΛ. 12 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗ για τα
ιδιωτικά πανεπιστήμια - στον **Ηλία Κανέλλη**

ΣΕΛ. 16 ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΕΥΘΕΙΑ... Λίγο πριν απ' το συνέδριο του
ΠΑΣΟΚ - του **Τάσου Παππά**

ΣΕΛ. 18 ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ Οι προβληματισμοί στο
Συνασπισμό - του **Γιώργου Γερόπουλου**

ΣΕΛ. 19 ΛΙΓΟΙ ΚΑΙ ΚΑΛΟΙ; Το ΚΚΕ της ιδεολογικής καθαρότητας -
του **Δημ. Ζώνιου**

ΣΕΛ. 20 ΤΑ ΔΙΑΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ/Β' Πρόσωπα και αριθμοί. Άρθρο
του **Νίκου Κωνσταντόπουλου**. Ανάλυση από τον **Δημήτρη Στρατούλη**

ΣΕΛ. 31 ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ. ΠΟΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ; Δύει η
διαμεσολάβηση Βανς - και μια παρέμβαση του **Αντί** - του
Σακελάρη Σκουμπουρδή

ΣΕΛ. 36 ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ Γράφουν οι: **Β.**
Θεοδωρόπουλος, Θ. Κουλουμπής. Μιλά ο Μ. Δούντας

ΣΕΛ. 60 ΑΛΒΑΝΙΑ 1996 Για τις εκλογές της βίας και της νοθείας -
του **Δ. Δώδου**

ΣΕΛ. 62 ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ Ποια κόμματα, ποιο αίτημα, ποιο
πολιτικό αποτέλεσμα - του **Χρ. Χριστοφόρου**

ΣΕΛ. 63 ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ Τι σηματοδοτεί η ήττα του Σίμον
Πέρες; - της **Κατερίνας Καρύγιαννη**

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

editorial, σελ. 4

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

Γιώργος Φιλιδισάκος, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

ΟΝΕΙΡΑ

Παύλος Μεθενίτης, σελ. 30

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:
ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΦΟΓΙΩΡΓΟΣ

ΔΙΕΘΝΗ

Κόσμος, σελ. 41

ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ

σελ. 49

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 52

ΤΑ ΑΓΡΙΑ & ΤΑ ΗΜΕΡΑ

Παναγιώτης Ιωαννίδης, σελ. 54

ΒΙΒΛΙΟ

Κριτική, σελ. 63

ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ

Δημήτρης Χαρίτος, σελ. 66

ΙΔΙΩΤΙΚΑ, ΟΧΙ. ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΑ;

Η ΕΞΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ στο χώρο της εκπαίδευσης, η αλλαγή δηλαδή του εξεταστικού συστήματος με το οποίο θα εισάγονται από το 1999 οι μαθητές στα δημόσια πανεπιστήμια και στα τεχνολογικά ιδρύματα της χώρας, παρά τις συζητήσεις (και τις αντιδικίες που προκάλεσε), δεν κατάφερε να επισκιάσει μια άλλη συζήτηση που έχει πάρει σοβαρές διαστάσεις. Πρόκειται για μια συζήτηση που αφορά την πιθανότητα αναθεώρησης, στην επόμενη αναθεωρητική Βουλή, του άρθρου 16 του ισχύοντος Συντάγματος του 1974 που ρητά διακηρύσσει ότι ο μόνος θεμιτός φορέας της ανώτερης παιδείας είναι το κράτος – και μόνο το κράτος. Κατά συνέπεια, άνησαν οι φήμες (που εντέχνως αρνούνταν να διαψεύσει κατηγορηματικά ο υπουργός Παιδείας Γ. Παπανδρέου) για πιθανότητα θέσμισης της δυνατότητας ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων, με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Και εκτός από τις αντιδράσεις πολλών πρυτάνεων, που εμφανίζονται να αντιδικούν με το υπουργείο διεκδικώντας αναβάθμιση του ρόλου του δημόσιου πανεπιστημίου, εκτός και από την απόφαση που πήρε το ΣΤ' Τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας με την οποία αναγνωριζόταν τίτλος σπουδών φοιτητή πανεπιστημίου του εξωτερικού, που είχε φοιτήσει κατ' αρχάς σε κέντρο ελευθέρων σπουδών, επέσυρε και πληθώρα δημοσιευμάτων του Τύπου.

ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ σχετικών δημοσιευμάτων, εντυπωσιακά υπήρξαν αυτά των εντύπων του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη. Στις 28 Απριλίου, στο *Βήμα*, με πρωτοσέλιδο άρθρο, ο διευθυντής της εφημερίδας Στ. Ψυχάρης διατυπώνει μια, εκ πρώτης όψεως, ξεκάθαρη άποψη: «*Το Βήμα*», σημειώνει, «δεν μπορεί να είναι υπέρ της ιδρύσεως και λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα που θα είναι επιχειρήσεις. Η αντίθεση σε μια τέτοια έστω και σκέψη είναι κατηγορηματική και αποφασιστική – μα για εντελώς διαφορετικούς λόγους από εκείνους που προβάλλουν οι κατ' επάγγελμα συνήθως λαϊκιστές. Όλοι οι σοβαροί άνθρωποι γνωρίζουν ότι ιδιωτικό αληθινό πανεπιστήμιο δεν μπορεί να υπάρξει. Δεν υπάρχει σχεδόν κανένα σοβαρό ιδιωτικό πανεπιστήμιο σε όλο τον κόσμο που να λειτουργεί ως επιχείρηση. Τα διάσημα και πλήρως ιδιωτικά πανεπιστήμια στις ΗΠΑ, λ.χ., είναι πασίγνωστο ότι ΔΕΝ είναι επιχειρήσεις που αποσκοπούν στο κέρδος, δεν έχουν μετόχους και ιδιοκτήτες, μα είναι ιδρύματα τα οποία λειτουργούν με τη βοήθεια επιχειρήσεων και ιδιωτών, που με δωρεές και άλλες ενισχύσεις τα κρατούν στη ζωή. [η υπογράμμιση δική μας]». Φαινομενικά, το Συγκρότημα είναι πολέμιο της ανώτατης εκπαίδευσης με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Όταν, αργότερα (στις 30 Μαΐου), τα Νέα φιλοξενούν βαρυσήμαντο άρθρο-παρέμβαση των καθηγητών Τσάτσου και Τσουκαλά, οι ιθύνοντες της εφημερίδας δεν ρισκάρουν τίποτα μπροστά στην καθαρότητα της διατυπούμενης άποψης. Εναντίον των ιδιωτικών – αλλά δεν λέγεται τίποτα για πιθανότητα ίδρυσης πανεπιστημίου από «*ίδρυμα το οποίο θα λειτουργεί με τη βοήθεια επιχειρήσεων και ιδιωτών, κ.λπ.*». Μήπως;

ΕΝΑ «ΜΗΠΩΣ» που θα μπορούσε να είναι απολύτως αβάσιμο αν, στη συνέντευξη του υφυπουργού κ. Πασχαλίδη στο σημερινό τεύχος του *Αντί*, δεν επισημαινόταν και τούτο: «*Δεν θεωρώ ούτε τυχαίο ούτε αθώο το θόρυβο γύρω από τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Ακόμα και από όσους, καταγγελτικά μεν, επαναληπτικά δε, προσεγγίζουν διαρκώς το θέμα*», λέει ο κ. Υφυπουργός. Σε συνδυασμό με αυτό που δηλώνει παρακάτω («*Σε ό,τι αφορά τις προτάσεις του υπουργού, του κ. Παπανδρέου στη συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος, αυτές αναφέρονται στη δυνατότητα δημιουργίας ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου*»), μοιάζει να μένει ανοικτό ένα παράθυρο... Λέτε να είναι το παράθυρο απ' το οποίο στο μέλλον μπορεί να υπάρξει δυνατότητα ιδρύσεως κάποιας μορφής μη κρατικού πανεπιστημίου, από «*κάποιο ίδρυμα το οποίο θα λειτουργεί, κ.λπ., κ.λπ....*»;

αντί

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΟΚΤΟ ΕΥΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΜΑΣ ΕΧΕΙ ΠΕΡΙΣΘΙ ΟΤΙ ΑΥΤΟ
ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΤΕΛΙΚΗ
ΛΥΣΗ, ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΚΑΙ ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΩ!

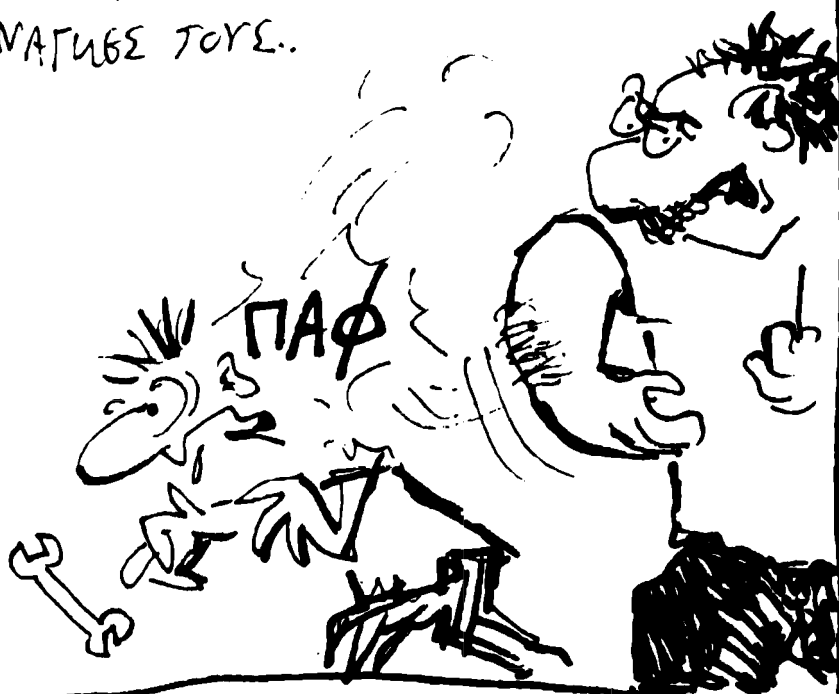
Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΖΕΤΑΙ ΩΣ ΑΧΡΗΣΤΗ.

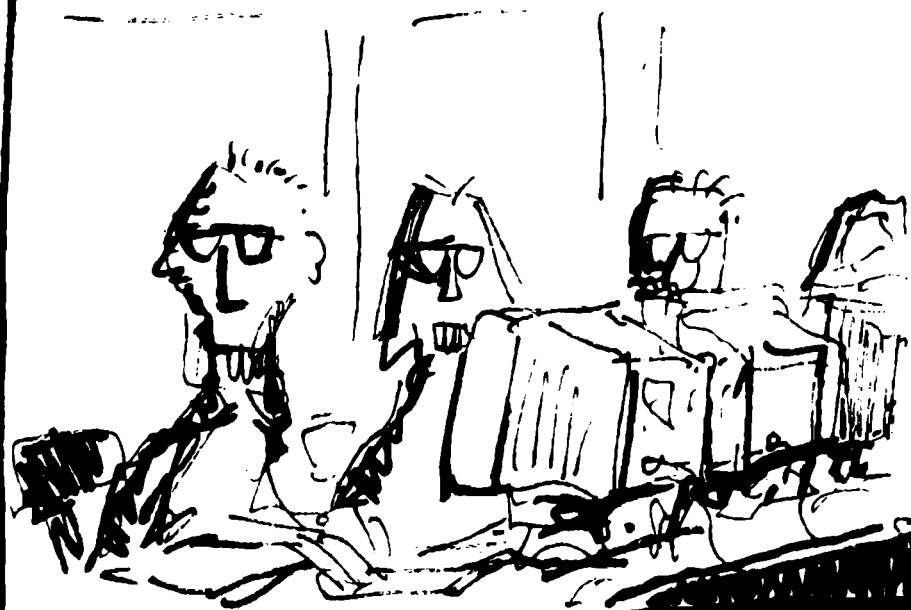
ΣΤΟ ΕΞΗΣ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ
ΠΕΛΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΕΠΙ-
ΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΤΟΥΣ Ή ΣΤΟ
ΔΗΜΟΣΙΟ...

ΟΙ ΑΓΟΡΑΣΤΕΣ ΘΑ ΤΑ ΕΛΤΑΙΔΟΥΝ ΜΕ
ΔΙΝΑ ΤΟΥΣ ΜΕΣΑ ΑΝΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΙΣ Α-
ΝΑΓΙΕΣ ΤΟΥΣ..

ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ
ΣΤΡΑΤΙΑ ΑΡΤΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΩΝ, ΠΑΡΑΓΕ-
ΓΩΤΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΡΧΗΜΕΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ!

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΣ, ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ, ΑΠΑΛΛΑΓΜΕΝΟ
ΑΠΟ ΠΕΡΙΤΤΑ ΒΑΡΗ ΘΑ ΑΦΟΞΙΟΘΙ ΑΠΕΡΙ-
ΣΤΑΣΤΟ ΣΤΑ ΚΥΡΙΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ!

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Θέατρο, τράμπα, εξουσία...

ΣΤΑ ΤΙΡΑΝΑ, συνεχίζονται οι διαδηλώσεις διαμαρτυρίας για το «όργιο βίας και νοθείας των εκλογών της 26ης Μαΐου»... (Παρένθεση: Ακόμα και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ ζητεί επανάληψη των εκλογών, σε όσες περιφέρειες «έχουν σημειωθεί παρατυπίες»). Στα Ιεροσόλυμα, διάχυτη παραμένει η ανησυχία, για την επιστροφή του κόμματος Λικούντ στην εξουσία και, ειδικότερα, για το μέλλον της ειρηνευτικής διαδικασίας... Στην Πράγα, ο συνασπισμός της Κεντροδεξιάς (του Βάτσλαβ Κλίους), αν και κέρδισε τις εκλογές, αδυνατεί να σχηματίσει κυβέρνηση, εφόσον κατέχει μόνο 99 έδρες από τις 200 του Κοινοβουλίου. Πλην αρνείται να συνεργασθεί με τους σοσιαλδημοκράτες, που διαθέτουν 61 έδρες... Και στην Ελλάδα;

... ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, «όλα τώρα είναι δυσκολότερα». Όχι μόνο τα δάνεια (τα στεγαστικά, τα καταναλωτικά, τα δάνεια σε συνάλλαγμα), ή η πορεία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, αλλά και η πολιτική ζωή, η «τυπολογία της εξουσίας» (αν έχει κάποια ειδική σημασία), οι σχέσεις των κομμάτων με την κοινωνία. Μερικοί επιμένουν: Αν τα κόμματα δεν διατηρήσουν τη συνοχή τους, την εσωτερική τους ενότητα, έπεται ο όλεθρος... Υπάρχει, όμως, και ο αντίλογος: «Χρειαζόμαστε, πραγματικά, μια "μεγάλη έκρηξη" από την οποία θα προκύψει ένα καινούργιο πολιτικό σύμπαν, με μεγαλύτερη αντιστοιχία προς τις, ούτως ή άλλως, αντιφατικές ανάγκες της κοινωνίας μας».[Το υποστηρίζει ο Α(ντώνης) Κ(αραγιάννης) στην Καθημερινή]. Στην περίπτωση αυτή, όμως, η διάσπαση

των δυο κομμάτων εξουσίας –στην πραγματικότητα η αλλαγή του σημερινού πολιτικού σκηνικού– δεν θα σηματοδοτούσε, κατ' ανάγκη, τον όλεθρο (déluge).

* * *

ΩΡΑΙΕΣ οι θεωρητικές (πολιτικές) επεξεργασίες, αλλά για τον Απ. Κακλαμάνη, πρόεδρο της Βουλής, πρόβλημα των προβλημάτων είναι ένα: πώς να μη διασπασθεί το ΠΑΣΟΚ, εν όψει του συνεδρίου, που θα διεξαχθεί σε 20 μέρες... Γιατί αν διασπασθεί, «δεν θα υπάρχει πλέον τίποτε να κερδηθεί ή να χαθεί», δεν θα υπάρχουν ούτε «νικητές» ούτε «ηττημένοι», δεν θα υπάρχει ΠΑΣΟΚ! Αλλά ο πρόεδρος της Βουλής προχωρεί ακόμα περισσότερο: Αν διασπασθεί το ΠΑΣΟΚ –λέει– τότε, θα «σημπαρσύρει» (στη διάσπασή του) και τη Νέα Δημοκρατία, οπότε... οπότε, ο λόγος –και ο ρόλος– θα πέσει στα «μικρά κόμματα», ας πούμε στον Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου. Αυτό, όμως, θα αχρήστευε την «τράμπα» (μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Νέας Δημοκρατίας) και θα ήταν κάτι κακό, «διότι τα μικρά κόμματα δεν μπορούν να πείσουν τους πολίτες, πέραν κάποιας συμπαθείας που φαίνεται ότι εξασφαλίζουν».

ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ «διείδαν», στην παρέμβαση αυτή του προέδρου της Βουλής, μια τρίτη υποψηφιότητα για τη θέση του αντιπροέδρου του ΠΑΣΟΚ – πέραν των υποψηφιοτήτων Σημίτη και Τσοχατζόπουλου. Αλλά ο Απ. Κακλαμάνης κατέστησε σαφές ότι δεν ενδιαφέρεται για την αντιπροεδρία ή την προεδρία του κόμματος. Συνεπώς, ό,τι απομένει ν' αποσαφηνισθεί είναι: Πρώτον, αν ο πρωθυπουργός θα διεκδικήσει,

στο επί θύραις συνέδριο, και τη θέση αντιπροέδρου του ΠΑΣΟΚ (εφόσον ο Ανδρέας Παπανδρέου επιμένει, παρά τη τραχειοστομία και τις άλλες σκληρότητες να κρατεί τη θέση του προέδρου), και, δεύτερο, αν η «αναπόδραστη» μονομαχία Σημίτη-Τσοχατζόπουλου θα οδηγήσει, τελικά, στη διάσπαση του ΠΑΣΟΚ.

Η ΔΙΑΓΡΑΦΟΜΕΝΗ αυτή προοπτική ώθησε αρκετά στελέχη του κυβερνητικού κόμματος στην άποψη ότι «ΠΑΣΟΚ μπορεί να υπάρχει και χωρίς θέσπιση θέσης αντιπροέδρου»... Την άποψη αυτή υιοθέτησε και ο υπουργός Παιδείας Γ. Παπανδρέου, ο οποίος, χωρίς αναστολές, δηλώνει: «Είναι αυτονόητο ότι, στις προσεχείς εκλογές, το ΠΑΣΟΚ θα διεκδικήσει τη νίκη, με επικεφαλής τον Κ. Σημίτη». Και αμέσως παρακάτω: «Κανένα κόμμα δεν αλλάζει μέση του δρόμου, τον πρωθυπουργό ανέδειξε η Κοινοβουλευτική του Ομάδα». Πολύ σωστά. Τι γίνεται, όμως, όταν το σπασμό περιβάλλον του Ανδρέα Παπανδρέου επιμένει «να στήνει θέατρο» («σάρκες, νάτσες, ξύλα, φτιασίδια / πέπλο, στολίδια» – θα έλεγε ο Σεφέρης), όταν στον πάσχοντα πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ υποβάλλουν, καθημερινά, την ψευδαίσθηση ότι είναι «αναντικατάστατος», όταν παρ' όλα αυτά βασανίζουν –εβδομάδες τώρα– με τη προετοιμασία μιας, έστω ολιγόλεπτης, παρουσίας του στο συνέδριο, όταν, όταν... Ασφαλώς, η κοινή γνώμη δεν περίμενε την κ. Μαργαρίτα Παπανδρέου για να πληροφορηθεί την «ανήθικη εκμετάλλευσή» που γίνεται «εις βάρος του προέδρου του ΠΑΣΟΚ» (τα παιγνίδια που παίζονται, τα

έροντα που εξυπηρετούνται, κ.λπ.), η κατάθεση της πρώην συζύγου του Ιπανδρέου, έχει, οπωσδήποτε, τη βα-
ιά της.

Η «ΚΑΤΑΘΕΣΗ» της κ. Μαργαρίτας Ιπανδρέου, ουδείς, από το περιβάλλον «άλης, αισθάνθηκε την ανάγκη να διώ-
πάντηση. Και, φυσικά, απάντηση δεν
τά η δήλωση του Α. Λιβάνη ότι «πολ-
ρές, είναι δυσκολότερο να σιωπά κα-
ταρά να μιλά». Να κατέχουν οι άνθρω-
της Εκάλης το φοβερό στίχο του Έζρα
ντ: «Purifiez nos coeurs, Ω, Θεέ της
ίς»;...

ΣΗΜΙΤΗΣ κατηγορείται ήδη από
εσωκομματικούς αντιπάλους του ότι,
να δεχθεί –χάριν της ενότητας του
πτος...– τους «διακριτούς ρόλους»
του προτείνει ο Α. Τσοχατζόπουλος,
ει να νοηθεί ότι, όχι μόνο θα διεκδι-
την αντιπροεδρία, αλλά και θα οδη-
τη χώρα σε πρόωρες εκλογές, αν κα-
φισθεί από το συνέδριο. Αλλά ένας
υπουργός που δεν διαθέτει τη «δεδη-
νη» του δικού του κόμματος, εξυπα-
εται ότι δεν μπορεί να κυβερνήσει. Η
μή, βέβαια, λέει ότι «δεν αλλάζεις
πρωθυπουργό, στη μέση του δρόμου», κ.λπ.
και αν υποθεθεί ότι το συνέδριο δέ-
ε επικεφαλής των προσεχών εκλογών
ναι ο Κ. Σημίτης, το ερώτημα παραμέ-
ξε ποιον ο Πρόεδρος της Δημοκρα-
θα αναθέσει την εντολή σχηματισμού
κυβέρνησης, σε περίπτωση νίκης του
-ΟΚ; Το σύνταγμα λέει ότι η εντολή
και όχι στον πρωθυπουργό παρελθού-
ρήσεως, αλλά στον αρχηγό του κόμ-
ς. Και αρχηγός του κόμματος –της
της εμμενούσης, πάντοτε...– παραμέ-
Ανδρέας Παπανδρέου.

ΑΙ, ΞΑΦΝΙΚΑ, κάποιος πλοίαρχος
μείν Τσιφτσιό, εκπρόσωπος της Τουρ-
στο στρατηγείο της Νάπολης, αμφι-
ησε, στη σύνοδο των υπουργών Εξω-

τερικών του ΝΑΤΟ, στο Βερολίνο, την ελ-
ληνικότητα της Γαύδου, νοτιοδυτικά της
Κρήτης, κάπου στο Λιβυκό πέλαγος... Το τι
επακολούθησε, είναι γνωστό. Ο υπουργός
Εξωτερικών Θ. Πάγκαλος αξιοποίησε,
αμέσως, την «ανεύθυνη αυτή συμπεριφορά
της τουρκικής κυβέρνησης ή ό,τι άλλο υφί-
σταται στην Τουρκία» (την ώρα που θα κυ-
κλοφορεί το τεύχος αυτό του Αντί, ενδέχε-
ται η κυβέρνηση Γιλμάζ να έχει παραιτη-
θεί...), ενώ –την επομένη– λογής αρθρο-
γράφοι απεφάνθησαν, με απόλυτη σιγου-
ριά, ότι ο κ. Τσιφτσιό δεν αυτοσχέδιαζε, αλ-
λά εκτελούσε συγκεκριμένες εντολές της
Άγκυρας. Μαζί με τους αρθρογράφους αυ-
τούς και ο πρόεδρος της Ν.Δ. Μ. Έμπερτ, ο
οποίος έσπενσε να δηλώσει ότι «η ιστορία
θα καταγράψει την πρωθυπουργία Σημίτη
ως γκριζα πρωθυπουργία και τον ίδιο ως
υπουργό των εθνικών ταπεινώσεων», κ.λπ.
Η ΑΓΚΥΡΑ επιμένει, βέβαια, ότι «υπάρ-
χουν νησίδες και βραχονησίδες, στο Αιγαίο,
των οποίων το καθεστώς δεν είναι σαφές,
σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάννης». Πλην η ίδια η ελληνική κυβέρνηση δεν
προχώρησε σε επίσημη διαμαρτυρία στην
ηγεσία του ΝΑΤΟ, θέλοντας να διαπιστώ-
σει αν ο πλοίαρχος Τσιφτσιό εξέφραζε και
τη θέση της Άγκυρας. Και φαίνεται ότι ο
captain Χουσεΐν Τσιφτσιό ενήργησε μάλλον
αυτοβούλως, φέρνοντας σε δυσχερή θέση
την τουρκική αντιπροσωπεία, μέλη της
οποίας μιλούσαν για «γκάφα», για «στρα-
τιωτικοδιπλωματικό χάος» και άλλα παρό-
μοια. Ο Θ. Πάγκαλος, πάντως, μίλησε, για
«τρελό πλοίαρχο που πρέπει να συλληφθεί
πάραυτα»! (Κατά τα άλλα, είναι ευτύχημα
ότι, τη φορά αυτή, κρατώντας την ψυχραι-
μία μας, δεν στείλαμε τον ελληνικό στόλο
να «περιζώσει προστατευτικά τη Γαύδο»).

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ δεν δικαιολογούν,
ωστόσο, την απόφαση της κυβέρνησης Ση-
μίτη να ματαιώσει τη συνάντηση Πάγκα-
λου-Γκιονενσάι, που επρόκειτο να πραγ-
ματοποιηθεί, την περασμένη Δευτέρα, στο

Βερολίνο. Η σχετική ανακοίνωση του
υπουργείου Εξωτερικών –φλύαρη και κα-
θόλου πειστική– παραμένει υπόδειγμα
προς αποφυγήν. Επειδή η τουρκική πλευ-
ρά –έλεγε η ανακοίνωση– συνεχίζει την
τακτική των παραβιάσεων του ελληνικού
θαλάσσιου και εναέριου χώρου, επειδή
θέτει θέμα «γκριζων ζωνών» και επειδή εί-
ναι ασαφείς οι προοπτικές της σημερινής
κυβέρνησης της Τουρκίας (με αποτέλεσμα
να είναι επισφαλής και η συνέχιση της
προσπάθειας αποκλιμάκωσης των εντάσε-
ων), διά ταύτα... κ.λπ. Αλλά η απλή λογική
λέει ότι οι συναντήσεις και ο διάλογος
χρειάζονται όταν τα πράγματα δεν πάνε
κατ' ευχήν, όταν υπάρχει ένταση στις σχέ-
σεις δυο χωρών, όταν κάπου παραβιάζο-
νται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου και
όταν πρέπει να κρατηθεί κάποιος δίαυλος
επικοινωνίας, ακριβώς για να αποφευχθεί
η περαιτέρω κλιμάκωση.

ΦΥΣΙΚΑ και τα μικρά παιδιά διαισθάνο-
νται ότι η ματαιώση της συνάντησης Πά-
γκαλου - Γκιονενσάι δεν είναι άσχετη με
την εσωκομματική διαπάλη εντός του
ΠΑΣΟΚ, που κορυφώνεται εν όψει του
συνεδρίου. Το κακό είναι ότι ο «μη διάλο-
γος» επεκτείνεται τώρα και στις σχέσεις
μας με την ΠΓΔ της Μακεδονίας. Επειδή η
χώρα αυτή –δηλώνει ο Θ. Πάγκαλος– «δεν
σέβεται την ενδιάμεση συμφωνία», επειδή
στο θέμα της ονομασίας «περιορίζει κάθε
δυνατότητα διαπραγμάτευσης», διά ταύτα,
μια συνάντησή του με τον Λ. Φερτσκόφσκι
(τον ομόλογο συνάδελφό του) «δεν θα
ήταν χρήσιμη, αυτή τη στιγμή».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Εν αναμονή του συνε-
δρίου, όλα νεκρώνουν, όλα αναβάλλονται,
καμιά απόφαση –που συνεπάγεται κάποιο
πολιτικό κόστος– δεν παίρνεται. Είπατε τί-
ποτε περί «κυβερνητικού έργου», περί χρό-
νου –σε θέματα εξωτερικής πολιτικής ιδιαί-
τερα– που δεν τρέχει «υπέρ ημών»; Με λε-
πτομέρειες θα ασχολούμαστε τώρα;

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΝΕΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Μόλις κυκλοφόρησαν δυο νέοι τόμοι του Αντί.

- Ο ΛΗ' (Α' εξάμηνο του 1993), που περιλαμβάνει τα τεύχη 512 έως 524
- Ο ΛΘ' (Β' εξάμηνο του 1993), που περιλαμβάνει τα τεύχη 525 έως 541.

Ζητήστε τους από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, τηλ. 7232713 - 7232819)

ΤΕΛΙΚΩΣ Η ΣΥΡΙΑ ΒΛΑΠΤΕΤΑΙ;

Η ΔΙΑΜΑΧΗ για την αντιπροεδρία του ΠΑΣΟΚ μπορεί να είναι μια γλαφυρή απόδειξη πολιτικο-κοινωνικού πρωτογονισμού αλλά δεν είναι και από τα αποφασιστικά σημεία καμψής της πορείας του Έθνους.

Ο ΣΗΜΙΤΗΣ ασφαλώς είναι ποιοτικά πάνω από τον μέσο όρο των στελεχών που μπορούν να διεκδικήσουν την συνολική αρχή. Ήδη έχει δείξει δείγματα πολιτισμού (χαμηλοί τόνοι, ήθος) και ορισμένως διεθνείς επιτυχίες. Η χώρα όμως έχει τεράστια αδράνεια (αναφέρονται προχείρως: ζοηρότατη παρα-οικονομία, ισχυρότατα τοπικά και συντεχνιακά συμφέροντα, χοντρές ρίζες στη διαφθορά και παγωμένο διεθνές τοπίο λόγω ΕΟΚ και άλλων συνθηκών) ώστε θα ήταν αφελέστατο να ευελπιστούμε σε αλλαγή των παραμέτρων ανάπτυξης βραχυ-μεσοπρόθεσμα.

ΑΥΤΗ ΟΜΩΣ η μάλλον απαισιόδοξη παρατήρηση έχει και την αισιόδοξη, σχεδόν συμμετρική, όψη της: Όχι ο Τσοχατζόπουλος, αλλά ούτε και ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου αν ξανάπαιρνε την συνολική αρχή δεν θα μπορούσε να βλάψει τη χώρα σε αξιοσημείωτο βαθμό. Ο λόγος βέβαια είναι αυτή η ίδια μεγάλη αδράνεια που έχει αναπτυχθεί με τα χρόνια και μπαίνει εμπόδιο στις κυβερνητικές προθέσεις και δυνατότητες είτε θετικές είτε αρνητικές.

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΗ ΒΛΑΠΤΟΥΝ την Συρία το ίδιο, αλλά μπροστά στη σωρευτική βλάβη που έχει υποστεί η χώρα οι διαφορές καταντούν ανεπαίθητες.

Στέλιος Καφαντάρης

«ΠΑΓΚΑΛΙΕΣ» ΤΕΛΟΣ (ΩΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ)

Μετά την τελευταία του «Παγκαλιά», περί του αξιομάχου των ενόπλων δυνάμεων, ο υπ. Εξωτερικών ξαναμπήκε σε φρόνιμη τροχιά (τουλάχιστον ως το συνέδριο, που ως γνωστόν είναι πολύ ζηλιάρικο πράγμα και όλα τα αλέθει, ακόμα και τα «εθνικά» θέματα). Έτσι, αιφνιδίως έκοψε τις κακές παρέες, όπως π.χ. με τον τούρκο ομολόγό του κ. Γκιονενσάι, πράγμα που βοήθησε στη σύσφιξη κλίματος ομοψυχίας στο ΠΑΣΟΚ, το εθνικά ευαίσθητο πατριωτικότερο (και κοινωνικότερο, άλλωστε) κόμμα της χώρας. Το ερώτημα, που μένει μετέωρο, κατά της διπλωματίας μας είναι: γιατί -αφού δεχόμαστε ότι σήμερα κυριαρχεί η εξ. πολιτική των εντυπώσεων- δεν βομβαρδίσουμε την Δ. Κ. Γνώμη με την αιτιολόγηση του από πλευράς μας φρεναρίσματος του ελληνοτουρκικού διαλόγου; Οι αξιωματούχοι της Διεθνούς Κοινότητας τα άκου-

σαν και τα έβαλαν κάτω από τα συμφέροντά τους, ως συνήθως. Οι δημοσιογράφοι των διεθνών ΜΜΕ, όμως; Οπότε η Δ. Κ. Γνώμη, με την βοήθεια της σχετικής προπαγάνδας, μας κατέγραψε πάλι ως τους κακούς Έλληνες, που αρνούνται το διάλογο με τους καλούς Τούρκους, που τον επιδιώκουν διακαώς (μια ματιά στον Διεθνή Τύπο πείθει)... Έτσι περνούν απαρατήρητες οι τουρκικές αθλιότητες, (η δολοφονία του Ελληνοκύπριου στην πράσινη ζώνη και η τουρκική γκάφα της Γαύδου ουδόλως κατεγράφησαν), που συνιστούν αιτία για παύση του διαλόγου, φτάνει όμως να τις μαθαίνει η Δ. Κ. Γνώμη. Αλλιώς μας χρεώνει και μας σαν άλλους Νετανιάχου, σαν άλλα αδιάλλακτα στραβόξυλα. Ως πότε άραγε θα καταγράφουμε το μόνιμο και βαρετό: Ελλάδα - Τουρκία, σημειώσατε Δύο;...

Σ.Σ.

ΚΟΜΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΔΙΑΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ

Δύο σημαντικές δηλώσεις έβγαλε ο Απόστολος Κακλαμάνης, στην παρουσίαση του βιβλίου του Σταύρου Λυγερού. Μία για το ότι οι έριδες στο ΠΑΣΟΚ θα συρρικνώσουν το αντικείμενο αυτών των ερίδων (δηλαδή το ΠΑΣΟΚ). Και μία για την επικίνδυνη διαχειριστική δουλειά των κομμάτων, απέναντι στους «διαπλέκτες» επιχειρηματίες των ΜΜΕ. Η πρώτη δήλωση ευεργετήθηκε πανηγυρικά, περνώντας παντού στον σύμπαντα Τύπο. Η δεύτερη δεν είχε την ίδια τύχη. Μάλιστα, όταν (ψιλο)μνημονεύθηκε, συνοδεύτηκε και από ειρωνικά σχόλια του συλλ. «μα γιατί δεν λέει ονόματα αυτός ο Κακλαμάνης;»...

ΔΙΣΕΚΤΑ ΕΥΤΥΧΗΜΑΤΑ

Ο πρόεδρος της Βουλής Απόστολος Κακλαμάνης προειδοποίησε προ ημερών οι ΗΠΑ σύντομα θα σύρουν τη χώρα στο δίλημμα: συμβιβασμός ή σύγκρουση με την Τουρκία, πιθανότατα το Νοέμβριο του 1996. «μετά τις εκλογές στις Ην. Πολιτείες τότε που θα τελειώσουν τα λόγια...». Πρωτοστάτησε αυτή την εκτίμησή του ο κ. Κακλαμάνης; Μα προφανώς, στην διαπίστωση ότι για κάθε προεκλογική περίοδο υπάρχει υπερδύναμη, ανεβαίνουν πρόσκαιρα μετοχές του ελληνοαμερικανικού λόμπι και ξαναπέφτουν πάλι κατακόρυφα το Νοέμβριο, με την ολοκλήρωση της εκλογικής διαδικασίας. Και αν παρατηρήσει κανείς ότι αυτή η εκλογή λαμβάνει χώραν ακριβώς κάθε δίσεκτα χρονιά, θα μπορούσε να θεωρεί ότι τέτοιες χρονιές η ελληνική διπλωματία θα έπρεπε να τις εκμεταλλεύεται πιο οργανωμένα. Μήπως, πράγματι και το Ιούνιο 1992 δεν βγήκε η απόφαση της Διεθνοποίησης, που δεν την ξεζουμίσαμε και ποτέ; Εξέπνευσε στα τέλη του 1992 στο Εδιμβούργο (καρδαδοκούντος και του κ. Ηγκλμπέργκερ), κατά την ίδια «μυστική» λογική; Απλά φιλά γραμματα λοιπόν αυτά τα δίσεκτα ευτυχήματα, που τα βλέπουν πολλοί, όχι όμως και η κολλημένη μύση της διπλωματίας μας.

ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΙ, ΝΟΜΙΜΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ

Την Κέρκυρα, τέσσερις κουκουλοφόροι «ιδιομαρκίτες», ασυγκράτητοι πλέον έπει-
λό την αθώωση του σμήναρχου και «ψε-
ψ» Βρακά, αφού κακοποίησαν άγρια
Αλβανούς, στη συνέχεια τους «πέρα-
από «εικονικό απόσπασμα», φτάνο-
σως μ' αυτό το τρόπο σε κορύφωση την
ή τους υπερηφάνεια. Τη σύλληψη -εν-
αι ότι- την απέφυγαν. Δεν συνέβη το
και με τους κακοποιημένους μετανάστες
οίοι οδηγήθηκαν στο κρατητήριο, γιατί
έχαν νόμιμη κάρτα εισόδου στη χώρα.
πό εκεί επέστρεψαν στη «δημοκρατία»
Μπερίσα.

Γεγονός, πέρα από μερικά ευαισθητο-
μένα σχόλια στον Τύπο, δεν απασχόλη-
εν έφτασε ποτέ στην πλατιά -και «τηλε-
όπληκτη»- κοινή γνώμη. Αν στο περι-
κό οι εθνικότητες των θυμάτων και των
τών ήταν αντίστροφες, οι ζωντανές
έσεις και οι συνεντεύξεις των συγγε-
ων θυμάτων δεν θα είχαν τελειωμό. Αν
έτσι η Δημοκρατία, τότε και ο Μπερί-
μοκράτης είναι.

Ίδια στιγμή στο κατ' ευφημισμόν «σω-
ιστικό κατάντημα» του Κορυδαλλού,
Βορειοπειρώτες κρατούμενοι ξυλοκο-
καν, οι έξι απ' αυτούς μέχρι αναισθη-
από δεσμοφύλακες και ενώ λίγες ώρες
τερα το Μεικτό Κακουργιοδικείο τους
αθωώσει. Νόμιμοι και παράνομοι βι-
στές παραμένουν ελεύθεροι. Ας ελπί-
την 16η Ιούνη, «Διεθνή Ημέρα Προ-
ων», κανένα υπηρεσιακό περίστροφο
η πυροβολήσει ευρισκόμενο σε «νόμιμη
α», καμιά «υπέρβαση καθήκοντος» να
ημαδέψει το κορμί κάποιου «λαθρομε-
στη»...

Α.Β.

ΡΑΜΠΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ους «ράμπο» τους οποίους ο υπουργός
τερικών, **Θεόδωρος Πάγκαλος**, επικα-
ηκε για να ενισχύσει το κύρος και την
η των ενόπλων δυνάμεων της χώρας
ρεί να τους δανειστεί από την ελληνική
νομία. Φαίνεται ότι η εποχή της αστυ-
κρατίας δεν έχει ξεπεραστεί. Ή ότι πα-
λιες νοοτροπίες εξακολουθούν να καλ-
γούνται στις αστυνομικές σχολές και
αστυνομικά τμήματα. Και επειδή τα γε-
πα αντανακλούν την πραγματικότητα,
αθέτουμε την παρακάτω ιστορία προς
ριν των απανταχού ράμπο:

ην Καλαμάτα τον περασμένο Ιανουάριο,
τζής και επιβάτης λογοφέρανε γιατί ο τε-
αίος ζήτησε από τον ταξιτζή να σταματή-
να μιλάει στο κινητό του τηλέφωνο. Ο

επιβάτης θύμωσε, άρχισε να βρίζει τον ταξι-
τζή και τον χτύπησε με γροθιές στο πρόσωπο
και στο κεφάλι. Ο ταξιτζής είπε στον επιβάτη
να πάνε στο αστυνομικό τμήμα για να λύσουν
τη διαφορά τους αλλά τότε ο επιβάτης έβγαλε
την αστυνομική του ταυτότητα αποκαλύπτο-
ντας την ιδιότητά του και απείλησε τον οδηγό
«ότι θα πεθάνει, αν τον πάει στην αστυνο-
μία». Στη συνέχεια ο αστυνομικός βγήκε από
το ταξί και έφυγε.

Ο οδηγός, αφού νοσηλεύτηκε, κατέθεσε
μήνυση κατά του αστυνομικού. Το επιβαρυ-
ντικό για τον αστυνομικό πόρισμα της ΕΔΕ,
που διατάχτηκε μετά την καταγγελία του γε-
γονότος από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δι-
καιωμάτων της Καλαμάτας είχε σαν αποτέ-
λεσμα την μετάθεσή του.

Στο μεταξύ, ο αστυνομικός απειλούσε τον τα-
ξιτζή να αποσύρει τη μήνυση και επειδή ο τε-
λευταίος αρνιόταν, τελικά ο αστυνομικός μή-
νυσε τον ταξιτζή για συκοφαντική δυσφήμιση,
ψευδή καταμίνηση και άλλες βαριές κατηγο-
ρίες και πρότεινε ως μάρτυρες επτά αστυνομι-
κούς.

Η συνέχεια παίχτηκε στο πταισματοδικείο,
όπου ο ταξιτζής στο απολογητικό του υπόμνημα
ζητεί την ποινική δίωξη του αστυνομικού και
τεσσάρων από τους αχυρένιους μάρτυρες αστυ-
νομικούς. Ενώ η υπόθεση ακολουθεί τον αργό
δρόμο της δικαιοσύνης, αναμένεται το πόρισμα
της δεύτερης ΕΔΕ που διενεργείται μετά από
δεύτερη καταγγελία της Επιτροπής της Καλα-
μάτας (19-4-96). Η τελευταία αφού επισημαίνει
ότι «οι αστυνομικοί αντιρρώνουν μεταξύ τους
και ότι ο αστυνομικός είτε ως μνηστής είτε ως
μάρτυρας αναιρείται από τα έγγραφα δημο-
σίων υπηρεσιών», ζητεί να εξεταστεί αν «παρα-
βιάζονται κανόνες του οργανισμού της αστυνο-
μίας ή της συμπεριφοράς των αστυνομικών

προς τους πολίτες». «Η υπόθεση έχει ανατεθεί
σε ανώτερο αξιωματικό» είναι προς το παρόν η
απάντηση.

Α.Κ.

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΑΣ ΤΑ ΖΩΑ

Η Ελληνική Αστυνομία απέκτησε ειδικά εκ-
παιδευμένα -και ακριβοπληρωμένα- σκυλιά
με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους σε έκτροπα
δημοσίων συγκεντρώσεων, ώστε μ' αυτό τον
τρόπο να τερματίζεται ταχύτερα η κυκλοφο-
ριακή συμφόρηση στο κέντρο της πρωτεύου-
σας από τις πάσης φύσεως πορείες και συγκε-
ντρώσεις.

Πάντως, ο Δήμος Αθηναίων αφού «καθάρισε»
τους πρόποδες της Ακρόπολης από τους παντός
είδους μικροπωλητές και ενώ προγραμματίζει,
σε συνεργασία με την Τροχαία και το
ΥΠΕΧΩΔΕ, την παρακολούθηση μέσω κάμε-
ρας των οχημάτων που εισέρχονται στο ιστορι-
κό τρίγωνο ενίσχυσε την «άμυνά» του, ή πάλιν
το «κύρος» του με τη δημιουργία Έφριπτης Δη-
μοτικής Αστυνομίας. Τα είκοσι άλογα που αγό-
ρασε ο δήμαρχος Αθηναίων Δ. Αβραμόπουλος
από την Αγγλία κόστισαν 75.000.000 δρχ. και θα
περιπολούν στην Πλάκα το Θησείο και την
Ακρόπολη.

Αναμένουμε με αγωνία την πρώτη καρτ-πο-
στάλ...

Α.Β.

• Ο Μανώλης Βασιλάκης ευχαριστεί θερμά τους αναγνώστες
τού Αντί οι οποίοι τον υπέστησαν και ως **Απρόβλεπτον, Αδια-
πραγμάτευτον, Απροσάρμοστον, Αδιάλλακτον, Αδέκαστον,
Αφελή...**

Επίσης ευχαριστεί όσους συνεργάστηκαν μαζί του και ιδιαίτε-
ρους κ. Μιχάλη Παπακωνσταντίνου, Μιχάλη Παπαγιαννάκη,
Ανδρέα Πετρουλάκη, Δημήτρη Καϊση, Στέλιο Καφαντάρη, Κώ-
στα Κουφογιώργο, Γιώργο Φιλιδιάκο, Ηλία Κανέλλη, Μάνο
Στεφανίδη. Και βέβαια τον Β. Μπάλλα, τον Δ. Ζαβέρδα και την
Τασία Λεβόν.

Δημήτρης Σταυρόπουλος: ένας σημαντικός άνθρωπος

Στις 17 Ιανουαρίου φέτος έφυγε ένας αθόρυβος αλλά σημαντικός άνθρωπος: Ο **Δημήτρης Νικολάου Σταυρόπουλος**, αντιστασιακός και αξιόλογος λεξικογράφος.

Ο Δημήτρης Σταυρόπουλος είχε γεννηθεί το 1924 στο χωριό Βασσαρά της Λακωνίας. Η νεότητά του σημαδεύτηκε από τον πόλεμο και την κατοχή. Ο νεαρός Δημήτρης ήταν από τους πρώτους που πήραν μέρος στον αντιστασιακό αγώνα, αναδείχθηκε σε επίλεκτο στέλεχος της αντίστασης και έγινε γραμματέας της Ε.Π.Ο.Ν Λακωνίας. Όταν αργότερα μετακινήθηκε στην Αθήνα, έγινε ανώτερο στέλεχος της οργάνωσης της νεολαίας. Δόθηκε ολόψυχα στον αγώνα για την Αριστερά, που σημάδεψε τη ζωή του. Αλλά η μεγάλη δοκιμασία που τον ακολούθησε σε όλη του τη ζωή ήταν η εκτέλεση της μητέρας του, της κυρα-Βασιλικής που ήταν κι αυτή στέλεχος της Εθνικής Αντίστασης, από τους κατακτητές και τους συνεργάτες τους.

Μετά την απελευθέρωση, ο Δημήτρης Σταυρόπουλος ακολούθησε τη μοίρα των αγωνιστών: διώξεις, φυλακίσεις, Μακρονήσι. Στα κρατητήρια της Ασφάλειας βασανίστηκε άγρια, με συνέπεια τις αιμοπτύσεις και την επιδείνωση σε οριακό σημείο της κλονισμένης υγείας του. Μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο «Σωτηρία» όπου επιβίωσε χάρις στην ακούραστη συμπαράσταση της συντρόφισσάς του Όλγας και κατάφερε να αποθεραπευτεί. Εκεί, μέσα στο θάλαμο της «Σωτηρίας», έδειξε μια ακαταπόνητη θέληση για ζωή. Άρρωστος με πυρετό και με

πενιχρά μέσα διατροφής μελετούσε ασταμάτητα, μόνος και χωρίς δάσκαλο, την αγγλική γλώσσα. Με την αφοσίωση στη μελέτη και το ταλέντο του, σε λίγο διάστημα, ο Δημήτρης Σταυρόπουλος κατάφερε να μεταφράζει δύσκολα σαιξπηρικά κείμενα. Ύστερα από μερικούς μήνες θεραπείας στη «Σωτηρία», ήταν ένας τέλειος δάσκαλος της αγγλικής γλώσσας. Παράλληλα, συνέχισε τη μελέτη για να πάρει το πτυχίο της Νομικής και την άδεια δικηγορίας: επίγγελμα, όμως, που δεν εξάσκησε ποτέ. Τον είχε κερδίσει το πάθος για την αγγλική γλώσσα και τη διδασκαλία της. Έγινε συγγραφέας βοηθητικών βιβλίων της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας και συντάκτης των σπουδαίων Αγγλοελληνικών και Ελληνοαγγλικών λεξικών, που υιοθέτησαν

οι αγγλικές εκδόσεις Oxford.

Με την προσωπική του πνευματική δουλειά, ο Δημήτρης Ν. Σταυρόπουλος κατάφερε να αποκτήσει μια αξιόλογη περιουσία. Το Μάιο του 1995, οκτώ μήνες πριν από το θάνατό του, συνέταξε τη διαθήκη του και φρόντισε να διανείμει αυτήν την περιουσία με τρόπο που να συμβαδίζει σε όσα πίστεψε και για όσα πάλεψε σε όλη του τη ζωή. Σύμφωνα με την διαθήκη, που δημοσιεύθηκε το Μάρτιο, ιδρύεται Ίδρυμα που «θα φέρει την ονομασία **Ίδρυμα Βασιλικής και Όλγας Σταυροπούλου**» και αφιερώνεται στη μνήμη των δύο γυναικών που αγάπησα στη ζωή μου, στη μητέρα μου Βασιλική και τη γυναίκα μου Όλγα». Στην διαθήκη του, ο Δημήτρης Σταυρόπουλος περιγράφει αναλυτικά τους όρους διοίκησης του Ίδρυμα-

τος και, αφού εξασφαλίζει τους πόρους του, ορίζει ότι από τα έσοδά του θα απονέμονται ανά διετία βραβεία σε έργα «που αναφέρονται πρωτίστα στην Εθνική Αντίσταση 1942-44 και δευτερευόντως στην περίοδο 1945-49 κατά την οποία ο κόσμος της Εθνικής Αντίστασης δοκιμάστηκε σκληρά». Περιγράφει αυτά τα βραβεία:

«Θα απονέμονται συνολικά 4 βραβεία: ένα βραβείο ιστορίας (για ιστορική μελέτη, ιστορική μονογραφία, ιστορικά δοκίμια, απομνημονεύματα, αυτοβιογραφία, βιογραφίες κλπ), ένα βραβείο για μυθιστόρημα, ένα για ποίηση και τέλος ένα βραβείο για τις υπόλοιπες τέχνες (εικαστικές, θέατρο, κινηματογράφος κλπ). Κριτήρια για τη βράβευση πρέπει να είναι η ποιότητα του έργου τέχνης, η αλήθεια του και η συμβολή του στην ανάδειξη των αρετών αλλά και των αδυναμιών του λαού μας, ώστε να προαχθεί η εθνική αυτογνωσία...»

Τέλος, προνοεί ότι ποσό ίσο με ένα βραβείο θα διατίθεται για τη διατήρηση του ιστορικού υλικού που αναφέρεται στην περίοδο 1941-49 ή για την ενίσχυση αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης που βρίσκονται σε ανάγκη.

Τέτοιος άνθρωπος ήταν ο Δημήτρης Σταυρόπουλος. Αγωνιστής, ταλαντούχος, φιλόπονος, διακριτικός σε όλη του τη ζωή. Και όταν έσβησε, σκέφθηκε πως η συλλογικότητα μετρά περισσότερο από τις άλλες αξίες στη ζωή.

Για τέτοιους ανθρώπους αισθανόμαστε υπερήφανα και για τέτοια παραδείγματα αξίζει να ελπίζουμε πάντοτε...

Άνσον Χάντερ, το πλουσιόπαιδο. Ευαίσθητος και κυνικός. Ο αιώνιος εργένης. Παντρεύοντας και τον τελευταίο του φίλο, ο Άνσον αντιλαμβάνεται ότι έμεινε μόνος. Η ιστορία του πλουσιόπαιδου δεν είναι μόνο ένα προσωπικό δράμα. Γίνεται απελπισία μιας ολόκληρης κοινωνίας που ψάχνει να βρει την παλιά αθωότητα και τα ματωμένα όνειρά της. Η αριστουργηματική νουβέλα του Σκοτ Φιτζέραλντ, όπως την απέδωσε στη γλώσσα μας ο Μένης Κουμανταρέας.

ΦΡΑΝΣΙΣ ΣΚΟΤ
ΦΙΤΖΕΡΑΛΝΤ

ΤΟ ΠΛΟΥΣΙΟΠΑΙΔΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΤΟ ΠΛΟΥΣΙΟΠΑΙΔΟ

ΦΡΑΝΣΙΣ ΣΚΟΤ ΦΙΤΖΕΡΑΛΝΤ

ΚΕΔΡΟΣ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

«Ούτε τυχαίος ούτε αθώος ο θόρυβος»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

του Ηλία Κανέλλη

«Δεν θεωρώ ούτε τυχαίο ούτε αθώο το θόρυβο για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Ακόμα και από όσους καταγγελτικά μεν, επαναληπτικά δε προσεγγίζουν διαρκώς το θέμα», δηλώνει ο υφυπουργός Παιδείας Γιώργος Πασχαλίδης, σε συνέντευξη που παραχώρησε στο Αντί-επιβεβαιώνοντας ότι ο θόρυβος που έχει σχετικά προκληθεί δεν είναι χωρίς βάση. Λίγες μέρες μετά την αναγγελία, από την ηγεσία του υπουργείου Παιδείας, του νέου εξεταστικού συστήματος για τις εισαγωγικές στα ΑΕΙ, ο κ. Πασχαλίδης επιχειρεί να αιτιολογήσει τις επιλογές του υπουργείου του. Υποστηρίζει πως η νέα μεταρρύθμιση στοχεύει στον τρόπο με τον οποίο ασκείται η εκπαίδευση στα λύκεια της χώρας («όπου εκπαιδεύονται παπαγάλοι που ασκούνται στην αποστήθιση κειμένων χωρίς γενική παιδεία»). Συσχετίζει ευθέως το πανεπιστήμιο με την αγορά εργασίας («όσο η κοινωνική ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση θα είναι μεγαλύτερη από την προσφορά θέσεων, θα υπάρχει η ανάγκη του αποκλειστικού αριθμού, άρα η ανάγκη των εισαγωγικών εξετάσεων»). Υπεραμύνεται του χαρακτήρα της δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης, παραδεχόμενος ωστόσο ότι ενδεχόμενη συνταγματική αναθεώρηση θα δίνει δυνατότητα δημιουργίας μη κρατικού ΑΕΙ σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Παρατηρεί ότι «το συνολικό κόστος της υφιστάμενης εκπαιδευτικής πολιτικής είναι τεράστιο (ένα τρισ. από δημόσιους και κοινοτικούς χώρους και ένα έως ενάμισι τρισ. από ιδιωτικούς πόρους και διαρροή συναλλάγματος στο εξωτερικό)» και ισχυρίζεται πως «αν τα αθροίσουμε όλα αυτά θα αντιληφθούμε πως έχουμε πιάσει τον περίφημο στόχο του 15% για την Παιδεία, χωρίς φυσικά να πετύχουμε αυτό που όλοι εννοούσαμε, δηλαδή μια δημόσια παιδεία για όλους». Τονίζει ότι, εκτός από την πάση θυσία προάσπιση του δημοσίου χαρακτήρα του πανεπιστημίου, σημασία έχει ακόμη το «ποιος ελέγχει τους μηχανισμούς της πανεπιστημιακής γνώσης».

Ολόκληρο το κείμενο της συνέντευξης του υφυπουργού δημοσιεύεται παρακάτω:

• Παρά τις κατά καιρούς μεταρρυθμίσεις, η φύση της μέσης εκπαίδευσης όλο και πιο έντονα αντιστρατεύεται τη γενική καλλιέργεια των μαθητών λειτουργώντας ως προθάλαμος για τα πανεπιστήμια. Συνέπεια: το κνηνί των βαθμών, η εντατικοποίηση της προσπάθειας των μαθητών να ανταποκριθούν στις ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος, η αύξηση της παραπαιδείας...

— Όλα αυτά ως διάγνωση είναι σωστά. Το θέμα είναι τι κάνουμε, από τη στιγμή που λίγο-πολύ όλοι συμφωνούμε πως το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας, όπως εφαρμόστηκε στις διαφορετικές παραλλαγές στη μεταπολεμική Ελλάδα, έχει κλείσει τον κύκλο ζωής του. Και ταυτόχρονα, είναι ερώτημα πώς αντιμετωπίζουμε τις δυνάμεις αυτοσυντήρησης και αδράνειας που αναπτύσσονται κάθε φορά που τα πράγματα δείχνουν ώριμα για αλλαγές.

Είναι λοιπόν ανάγκη να πάμε σ' ένα νέο σύστημα γενικής παιδείας, συνολικής αξιολόγησης και εγγυημένης πιστοποίησης γνώ-

σεων. Σήμερα το ελληνικό λύκειο όταν δεν είναι μέτριο φροντιστήριο, είναι ένα πρωτάθλημα ευρωπαϊκών γνώσεων.

Το ελληνικό λύκειο χρειάζεται εκσυγχρονισμό, μια αλλαγή, ποιοτικές μεταβολές που είναι τμήμα ενός συνολικού σχεδίου που θα αφορά όλη την εκπαιδευτική κλίμακα, από την προσχολική αγωγή μέχρι την τριτοβάθμια και τη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση.

Έχει σημασία ο απόφοιτος να έχει στραμμένη την προσοχή του πρώτα στην έξοδο από το λύκειο και μετά στην είσοδο στο πανεπιστήμιο. Επιτέλους, τρία χρόνια στο λύκειο κάτι πρέπει να σημαίνουν. Σ' ότι αφορά την παραπαιδεία, που προτιμώ να την ονομάζω άτυπη παράλληλη εκπαίδευση (παρασχολική την χαρακτήριζε ο Ευάγγελος Παπανούτσος) θα έλεγα ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο που δεν αντιμετωπίζεται με εξορκισμούς και διοικητικά μέτρα και συνδέεται τόσο με την ποιότητα του δημοσίου σχολείου όσο και με το ελληνικό όνειρο

(να μπει το παιδί στο πανεπιστήμιο). Βασις, ένας βασικός μηχανισμός διαφοροποίησης είναι τα κατ'οίκον μαθήματα.

• Οι πανελλαδικές, ως σύστημα ένταξης νέων στα πανεπιστήμια, είναι ένα σημαντικό κλειδί: σήμερα εννοούν τη στείρα αποσπασματική αξιολόγηση της στείρας και επιφανειακής ανταπόκρισης σε προκατάγνωση στρατεύονται τη βαθιά καλλιέργεια, τη κριτική σκέψη, και δεν λειτουργούν ως επιβεβαίωση της γνωστικής υποδομής.

— Όσο η κοινωνική ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση θα είναι μεγαλύτερη από την προσφορά θέσεων, θα υπάρχει η ανάγκη του αποκλειστικού αριθμού (numerus clausus), άρα η ανάγκη των εισαγωγικών εξετάσεων. Αποτέλεσμα, αντί για ένα ανοικτό σύστημα που θα πιστοποιεί γνώσεις, έχουμε ένα ανταγωνιστικό σύστημα που γκρίνει υποψήφιους. Σε λίγες ώρες — σε κρίσιμα στιγμές — τα παιδιά παίζουν σε μια κλίμακα που ρυθμίζει το μέλλον τους κάτω από την αφορητή ψυχολογική πίεση των γονιών τους. Όπως λένε, έχουν ξοδευτεί για μια θέση στο πανεπιστήμιο, περιμένοντας απλά να περάσουν να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες τους. Η εικόνα του αντιπροσωπευτικού του εκπαιδευτικού συστήματος και ειδικότερα του εξεταστικού, είναι η εικόνα των γονιών που περιμένουν με αγωνία έξω από τα εξεταστικά κέντρα, όπως περίπου οι φιλάθλοι περιμένουν την ομάδα τους στο αεροδρόμιο μετά από ένα παιχνίδι στο εξωτερικό για να επιστρέψουν να δοκιμάσουν ή να αποδοκιμάσουν ανεξάρτητα των αποτελεσμάτων. Χρειαζόμαστε λοιπόν ένα σύστημα αξιολόγησης και τελικής πιστοποίησης γνώσεων.

Και κυρίως, χρειαζόμαστε μια ιδεολογική αποφόρτιση του όρου πανεπιστήμιο στοιχείου κοινωνικής καταξίωσης.

• Υπάρχει σοβαρός προβληματισμός για την αλλαγή αυτού του κομβικού σημείου στην πορεία της εκπαίδευσης; Η ήδη εξαγγελισθείσα αλλαγή του εξεταστικού θα θίξει την ουσία των σημερινών αγκυλώσεων; Με ποιους τρόπους το σχολείο θα μπορούσε να γίνει πύλη υλοποίησης, χώρος καλλιέργειας και ανάπτυξης ώριμων και υπεύθυνων πολιτών;

Συμβολή για τα ιδιωτικά **ΑΕΙ**...»

ΓΕΙΑΣ ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗ

«Η διαρκώς αυξανόμενη κοινωνική ζήτηση για πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι φυσικό να ανοίγει την όρεξη πολλών για κερδοσκοπικές πανεπιστημιακές επιχειρήσεις», επισημαίνει ο Γ. Πασχαλίδης.

...χος της νέας πολιτικής είναι η ανασυ-
...ηση και ο εκσυγχρονισμός του λυκεί-
...ε στόσο την εξασφάλιση της γενικής
...ίας, την καλλιέργεια της κριτικής σκέ-
...αι την τελική εξειδίκευση. Με τον νέο
...ό του Εθνικού Απολυτηρίου ο απόφοι-
...ου ελληνικού λυκείου θα αποκτά έναν
...ολοκληρωμένων σπουδών, ισότιμο και
...ο των ομολόγων στις άλλες χώρες. Η
...ρωση ενός ενιαίου κορμού μαθημάτων
...ής παιδείας σε συνδυασμό με τα μαθη-
...επιλογής και τον συνυπολογισμό όλης
...παιδευτικής διαδικασίας του λυκείου
...αθμίζει το περιεχόμενο της εκπαίδευ-
...αι μας απομακρύνει από τους ελέγχους
...ράτησης γνώσεων - πληροφοριών, της
...τής αποστήθισης - παπγαλίας.
...ίχουν δύο εύλογες ενστάσεις. Η πρώ-
...ρορά τον χρόνο προετοιμασίας σ' ό,τι
...κά το νέο πρόγραμμα και την επιμόρ-
...των εκπαιδευτικών. Πρέπει να κινη-
...ε ταχύτητα για να πιάσουμε τον στόχο

εφαρμογής του νέου συ-
στήματος από την Α' Λυ-
κείου στο διδακτικό έτος
1996-76. Η δεύτερη ένστα-
ση αφορά τον αναμενόμε-
νο πολλαπλασιασμό της
παραπαιδείας (η παράλ-
ληλη/παρασχολική εκπαί-
δευση).

Κανείς δεν μπορεί να εγ-
γυηθεί είτε το ένα είτε το
άλλο, κανείς δεν μπορεί
να εγγυηθεί λιγότερη πα-
ρασχολική εκπαίδευση
όσο η ποιότητα του δημό-
σιου σχολείου υπολείπε-
ται των γνωστικών επιπέ-
δων, που έτσι και αλλιώς
διαρκώς αναπροσαρμόζο-
νται. Η παιδεία είναι δη-
μόσιο αγαθό που θα γίνε-
ται ολοένα ακριβότερο και
είναι ερώτημα ποιός θα
πληρώσει τον λογαριασμό.

Είμαι υπέρ της δημόσιας
δωρεάν εκπαίδευσης, αρ-
κεί αυτό να αγγίζει όσους
έχουν πραγματικές ανάγκες, δηλαδή όσους
ζουν σε υποβαθμισμένες περιοχές, τους χα-
μηλόμισθους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες,
όσους χρειάζονται μια δεύτερη ευκαιρία
για τη βασική εκπαίδευση.

Σε κάθε περίπτωση, η δωρεάν παροχή
προϋποθέτει ότι κάποιοι πληρώνουν. Από
'δώ αρχίζει ο προβληματισμός για μια ποιο-
τική αναδιάρθρωση των δαπανών για την
παιδεία, παράλληλα με την αναγκαία αύξη-
ση των δαπανών. Γιατί αν στην Ελλάδα
ισχύει το «φτηνό είναι ακριβό», τότε στην
παιδεία «το δωρεάν καταλήγει πανάκριβο»
και τελευταία εξαιρετικά ταξικό.

• **Επιγραμματικά, επισημαίνουμε τα προ-
βλήματα του ελληνικού πανεπιστημίου: Υπο-
βάθμιση των πτυχίων. Βαθμιαία συρρίκνωση
του κύρους των Πανεπιστημίων, απομά-
κρυνσή τους από την κοινωνική πραγματι-
κότητα και τις ανάγκες της. Καθηγητές πολ-
λών ταχυτήτων, υποβάθμιση έως ανυπαρξία
της έρευνας...**

— Υπάρχει θέμα επανασύνδεσης των πανε-
πιστημίων με την κοινωνική πραγματικότη-
τα και τις ανάγκες της. Υπάρχει βέβαια θέ-
μα βελτίωσης της λειτουργίας των δημόσιων
πανεπιστημίων, ένα θέμα που συζητήθηκε
εκτενώς στην πρόσφατη επίσκεψη του πρω-
θυπουργού στο ΥΠΕΠΘ σε όλες τις παρα-
μέτρους του, π.χ. οικονομική αυτοτέλεια,
κοινωνικός έλεγχος, υπηρεσιακή κατάστα-
ση διδακτικού προσωπικού, ειδικοί λογα-
ριασμοί κ.ο.κ.

Πριν μιλήσουμε για υποβαθμισμένα πτυ-
χία, κάτι που σχετίζεται με την αναντιστοι-
χία παραγόμενων γνώσεων και αναγκών
εργασίας θα πρέπει να δούμε γιατί τα πανε-
πιστήμια στη χώρα μας εξελίσσονται σε
ιδρύματα παραγωγής πτυχιακού πλεονά-
σματος και, σε σχέση με τους πόρους που
επενδύονται, γιατί κινδυνεύουν να χαρα-
κτηριστούν δημόσιες προβληματικές επιχει-
ρήσεις.

ΤΟ ΠΤΥΧΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΛΙΣΤΕΣ ΑΝΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

• Με ποιο σχέδιο θα αναθερμανθεί η πανεπι-
στημιακή εκπαίδευση; Πώς θα αναβαθμι-
στούν τα πτυχία; Η ανεργία έχει σχέση με τις
κατευθύνσεις της οικονομίας και την άρνηση
ανταπόκρισης του πανεπιστημίου σ' αυτές;
Θεσμοί όπως η πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη
αλλά και η κατάργηση του ενός συγγράμμα-
τος υπάρχει βούληση να προωθηθούν;

— Ακόμα και οι ένθερμοι υποστηρικτές της
πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, όπως αυτή
διαμορφώθηκε στην πράξη με την εφαρμο-
γή του Νόμου Πλαισίου, αναγνωρίζουν πως
ο θεσμός του ενός και μοναδικού συγγράμ-
ματος, η έλλειψη υποδομής και βιβλιοθη-
κών, η άναρχη υπηρεσιακή κατάσταση των
διδασκόντων, τα διάχυτα συντεχνιακά συμ-
φέροντα είναι από τα τρωτά στην πανεπι-
στημιακή λειτουργία με αποτέλεσμα την
απαξίωση της πανεπιστημιακής εκπαίδευ-
σης.

Από την άλλη, η εισαγωγή δημοκρατικών
διαδικασιών, η κατάργηση της έδρας, η
ίδρυση του τμήματος, η καθιέρωση μεταπτυ-
χιακών σπουδών και η δημιουργία του
ΕΣΥΠ (ΣΑΠ) αποτέλεσαν βήματα προς τα
εμπρός.

Βέβαια η βασική απειλή για το ελληνικό πα-
νεπιστήμιο ήταν και παραμένει η ιδεολογία
του εξισωτισμού προς τα κάτω που για την

εκάστοτε πολιτική ηγεσία είναι μια βολική πολιτική επιλογή. Τα δημόσια πανεπιστήμια θα ξαναβρούν το ρόλο τους μόνο εάν κινηθούν στην κατεύθυνση της πιστοποίησης γνώσεων με βάση πρότυπα υψηλών προδιαγραφών, αφού πιο πριν αρνηθούν τη σχέση τροφοδοσίας της ελληνικής δημοσιοϋπαλληλίας και της «επιμορφωμένης» ανεργίας.

Τα Ελληνικά Πανεπιστήμια θα πετύχουν, αν καταφέρουν να προετοιμάζουν πτυχιούχους αποφασισμένους να ρισκάρουν διακινδυνεύοντας πρωτότυπες επιλογές επαγγελματικής καριέρας. Σήμερα στην Ελλάδα καταγράφεται στο χώρο της εκπαίδευσης ένα πλήθος 120.000 «ανέργων πτυχιούχων» που αυτοονομάζονται αδιόριστοι εκπαιδευτικοί.

Είναι στοιχείο του νέου πολιτικού πολιτισμού που χρειάζεται η χώρα να αποσυνδεθεί το πτυχίο από τις λίστες αναμονής για διορισμούς στο Δημόσιο.

Σε ό,τι αφορά τους θεσμούς της πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης και πολλαπλών συγγραμμάτων, τα πράγματα κινούνται προς το καλύτερο (χάρη και στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης).

Είναι στοιχείο του νέου πολιτικού πολιτισμού, να αποσυνδεθεί το πτυχίο από τις λίστες αναμονής για διορισμούς στο Δημόσιο.

• Η κυβέρνηση είναι έτοιμη να ανταποκριθεί σε οικονομικά αιτήματα των πανεπιστημίων - για να προωθηθούν θεσμικές μεταρρυθμίσεις, για να βελτιωθεί η υλικοτεχνική υποδομή αλλά και για να καλυφθούν τα τεράστια κενά σε ανθρώπινο δυναμικό;

— Έχει ολοκληρωθεί η νομοθετική επεξεργασία από το ΚΕΠΕ και το υπουργείο Οικονομικών για τη δημιουργία του Εθνικού Κεφαλαίου Παιδείας ύψους 200 δις. σε ομόλογα, των οποίων οι τόκοι θα αξιοποιούνται για την αντιμετώπιση καινοτόμων δραστηριοτήτων των ΑΕΙ και ΤΕΙ. Σημειώνω πως σε ό,τι αφορά τα ΑΕΙ το 1995 δόθηκαν πρόσθετες πιστώσεις ύψους 3,5 δις. επιπλέον του προϋπολογισμού για την αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών.

Στο φετινό προϋπολογισμό οι πιστώσεις αυξήθηκαν κατά 5 δις., από τα 25 δηλαδή πήγαμε στα 30 για τα λειτουργικά έξοδα των πανεπιστημίων. Από αυτά μέχρι τον Μάρτη είχαν διατεθεί τα 27 δις. Για τις λειτουργικές ανάγκες των ΤΕΙ έχουν εγγραφεί στο φετινό προϋπολογισμό 12,3 δις. Από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων για κτιριακές ανάγκες και υποδομές το ύψος πιστώσεων για τα ΑΕΙ είναι 40,4 δις. και για τα ΤΕΙ 5,2 δις.

Αναφορικά με το Β' ΚΠΣ (Β' Πακέτο Ντελόρ) έχει ήδη καταγραφεί η επιτάχυνση στην

απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων, με στόχο την ωφέλιμη και αποτελεσματική αξιοποίησή τους.

Σε ό,τι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό υπάρχει δέσμευση και προχωρεί η πρώτη φάση υλοποίησης για χίλιες θέσεις μελών ΔΕΠ στην επόμενη τριετία.

Είναι λογικό ο φορολογούμενος πολίτης να θέλει να είναι ενήμερος της ορθής αξιοποίησης των πόρων. Σ' αυτή την κατεύθυνση ολοκληρώνεται η επεξεργασία νομοθετικού πλαισίου όπου θα προβλέπεται η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια σε συνδυασμό με τον κοινωνικό έλεγχο.

• Η αιμορραγία της οικονομίας μας από τη φυγή χιλιάδων φοιτητών στο εξωτερικό για προπτυχιακές σπουδές πώς θα αντισταθμιστεί;

— Η μεγάλη κοινωνική ζήτηση Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης οδηγεί τουλάχιστον 50.000 νέους για σπουδές στο εξωτερικό εξαντλώντας χιλιάδες οικογενειακούς προϋπολογισμούς. Η Ελλάδα είναι πρώτη χώρα στον ΟΟΣΑ σε φοιτητική μετανάστευση με υψηλή συναλλαγματική αιμορραγία. Νομίζω

πως δεν είναι λύση στο πρόβλημα αυτό το να μετατρέψουμε τους 50.000 νέους που σπουδάζουν στο εξωτερικό σε εσωτερικούς μετανάστες των ελληνικών πανεπιστημίων. Θα πρέπει από τη μια μεριά να αυξήσουμε την προσφορά θέσεων στα δημόσια πανεπιστήμια και από την άλλη να αποφορτίσουμε την υψηλή ζήτηση οργανώνοντας μεθοδικά τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Όλα αυτά προϋποθέτουν μια άλλη ψυχοπαιδαγωγική προετοιμασία γονιών και μαθητών.

Ίσως δεν έγινε αντιληπτό πως αν αθροίσουμε δημόσιους κοινοτικούς και ιδιωτικούς πόρους που δαπανώνται για την παιδεία έχουμε ήδη πιάσει τον περίφημο στόχο του 15%, χωρίς βέβαια να πετύχουμε αυτό που τότε εννοούσαμε, δηλαδή μια δημόσια παιδεία για όλους.

ΓΙΑ ΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΑΕΙ

• Έντονη είναι η συζήτηση, τον τελευταίο καιρό, για την ίδρυση στην Ελλάδα ιδιωτικών πανεπιστημίων. Κι οι δηλώσεις του υπουργού, αντιφατικές και ασαφείς, επιτείνουν τη σύγχυση. Μοιραία, αναμενόμενη δεν ήταν και η έντονη αντίδραση πολλών πρυτάνεων; Κι οι πρώτες σελίδες, τα αφιερώματα, η αρθρογραφία και η πολλή φιλολογία περί του θέματος;

Α: Θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς,

αφού ισχύει το άρθρο 16 του Συντάγματος με το οποίο διασφαλίζεται ο δημόσιος χαρακτήρας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, πόση φασαρία για ιδιωτικά ΑΕΙ.

Έτσι λοιπόν δεν θεωρώ ούτε τυχαίο, αθώο τον θόρυβο γύρω από τα ιδιωτικά πανεπιστήμια. Ακόμα και από όσους καταγγέλλουν, επαναληπτικά δε προσεγγίζουν, όπως λέει, το θέμα. Αυτή η κυβέρνηση, αλλά και η προηγούμενη, αλλά και η επόμενη, θα κυβερνήσουν όσο ισχύει το άρθρο 16, υποχρεωμένη να κινηθεί στο συνταγματικό πλαίσιο του δημόσιου χαρακτήρα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, η διαρκώς αυξανόμενη κοινωνική ζήτηση για πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι φυσικό να αυξήσει την όρεξη πολλών για πανεπιστημιακές χειρήσεις σαφώς κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Και ταυτόχρονα, γίνεται αισθητή η κοινωνική πίεση των χιλιάδων αποφοίτων εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών για τη γρήγορη αναγνώριση.

Ένα κρίσιμο ερώτημα είναι ποιες δυνάμεις συντηρούν και αυξάνουν αυτή την κοινωνική ζήτηση, ένα άλλο ερώτημα είναι ποιες δυνάμεις ελέγχουν τους μηχανισμούς της γνώσης. Πιστεύω πως τα δημόσια εκπαιδευτικά πρότυπα που τελικά επιβάλλονται είναι συχνά εκείνα που εξυπηρετούν τις ανάγκες του μοντέλου της εξουσίας που επικρατεί σε κάθε χώρα. Τα μυστικά της εξουσίας, βρίσκονται πάντα με τους λαβύρινθους της παιδείας.

Η παγκοσμιοποίηση της αγοράς, είναι φυσικό να αποτελεί τους απανταχού ροματικούς υποστηρικτές της δημόσιας παιδείας. Και έχει αποδειχτεί πως είναι χωρίς αποτέλεσμα η άμυνα που θυμίζει απειλές για τάρριψη των δορυφόρων για να μην έρθει δορυφορική τηλεόραση στην χώρα. Παρά αυτά, πρέπει να υποστηρίξουμε τη δημόσια παιδεία σ' όλες τις βαθμίδες, μια παιδεία κοινωνικά δίκαιη και ποιοτικά αναβαθμισμένη. Και φυσικά, ποιοτική αναβάθμιση δεν είναι τα CD ROM με δασκάλους, καθηγητές πανεπιστημιακούς με μισθούς πείνας.

Το γεγονός ότι το καθολικό κράτος προσπαθεί στην παιδεία καλλιεργεί φαινόμενα κοινωνικής αδικίας δεν σημαίνει πως πρέπει να παραιτηθούμε από τον δημόσιο δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Η ποιοτική διαρθρωτική των δαπανών για την Παιδεία, που, επαναλαμβάνω, συνολικά έχουν προσεγγίσει το 15% χωρίς να πετύχουμε την παιδεία που όλοι εννοούμε και μια νέα γενιά παιδαγωγών που θα προκαλέσει ένα θετικό σοκ στην παιδεία, είναι 2 από τα βασικά χαρακτηριστικά του νέου κλίματος.

Θεωρώ τραγικό και απάνθρωπο ο κόσμος

ώρα να προσαρμόζεται, να αγοράζει, να καταναλώνει εκπαιδευτικά προϊόντα τύπου που εξυπηρετούν προγράμματα μαθημάτων ή κοινοτικών συμφωνιών με κί-νηση την απορρόφηση κονδυλίων. **Η παιδεία γάσσεται και, φυσικά, δεν διοικείται.**

Δειά χρειάζεται έμπνευση, όρεξη, με-ρίκι πρωτα αυτοσκοπός και μετά με-ταπαιδαγωγικό ιδεώδες τον κοινωνικό πισμό.

Διά συζητεί η κυβέρνηση την πιθανότη-της ιδιωτικών πανεπιστημίων. Αν ναι; Ποιοί; Και ποιες ανεπάρκειες και δι-κίες του δημόσιου εκπαιδευτικού συ-στήματος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ανα-ι να λύσει η ιδιωτικοποίηση;

Δεν συζητεί η κυβέρνηση ίδρυση ιδιω-τικών πανεπιστημίων. Όπως είπαμε, ισχύει το 16 του Συντάγματος. Άρα το ερώτημα ν θα πρέπει να αλλάξει το άρθρο 16.

Δ. έχει τοποθετηθεί υπέρ της αλλαγής μόνιμου χαρακτήρα της εκπαίδευσης. **αφορά τις προτάσεις του υπουργού, του Παπανδρέου στη συζήτηση για την ανα-η του Συντάγματος, αυτές αναφερο-τη δυνατότητα δημιουργίας ιδρυμάτων άθμιας Εκπαίδευσης από Νομικά Πρό-Δημοσίου Δικαίου.** Ο κ. Παπανδρέου προτάσεις επιμένει στη διατήρηση και-ση του δημόσιου χαρακτήρα της Τρι-μιας Εκπαίδευσης.

Γνωρίζω πως σε σχέση με τις προγραμ-μικές θέσεις του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του-πάσχει, μέσα στο ΠΑΣΟΚ, μια διακρι-ακίνηση θέσεων που θα πρέπει να συ-βεί και να κριθεί στο Συνέδριο του καλο-αυ. Βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέρουσα-ηφορορία στο Συνέδριο που θα αφορά-ημόσιο ή μη χαρακτήρα της παιδείας, και το τι σημαίνει δωρεάν. Νομίζω πως-ι κόμματα και το ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να-ξεκάθαρα πριν από τις επόμενες εκλο-σχεδιάζουν για την παιδεία με δεδομέ-ς πιέσεις για ιδιωτικοποίηση στις συν-παγκοσμιοποίησης της αγοράς.

Εξήγησή μου υπέρ των δημοσίων πανεπιστη-τηρίζεται στον τρόπο συγκρότησης του-νικού ιστού της χώρας, στην διατήρηση-ων χωροταξικών περιφερειακών ανισο-50 χρόνια μετά τον πόλεμο, και στον-ετικά συγκεντρωτικό χαρακτήρα της πο-ς εξουσίας της χώρας μας. Θεωρώ πως-υς παραπάνω λόγους η ίδρυση ιδιωτικών-πιστημίων θα εξωθήσει την εκπαίδευση-ρισότερο ταξικές διαφοροποιήσεις.

Απάντηση στα ιδιωτικά πανεπιστήμια εί-ενίσχυση, διεύρυνση και εμβάθυνση-δημόσιας παιδείας κοινωνικά δίκαιης,

που θα αφορά κυρίως όσους έχουν πραγμα-τικές ανάγκες, π.χ. χαμηλόμισθους, κατοι-κους υποβαθμισμένων περιοχών, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.τ.λ.

• **Πώς ερμηνεύετε την πρόσφατη απόφαση του ΣΤ' τμήματος του Συμβουλίου Επικρατεί-ας για τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών;**

— Από την πρόσφατη απόφαση του Συμβου-λίου της Επικρατείας δεν προκύπτει θέμα αναγνώρισης πτυχίων ΑΕΙ του εξωτερικού, που χορηγήθηκαν ύστερα από φοίτηση των ενδιαφερομένων σε εργαστήρια ελευθέρων σπουδών στην Ελλάδα.

Πρέπει να υποστηρίξουμε τη δημόσια παιδεία σ' όλες τις βαθμίδες, μια παιδεία κοι-νωνικά δίκαιη και ποιοτικά αναβαθμισμένη. Και φυσικά, ποιοτική αναβάθμιση δεν εί-ναι τα CD ROM με δασκάλους, καθηγητές και πανεπιστημιακούς με μισθούς πείνας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του νόμου 1966/1991 τα εργαστήρια ελευθέρων σπουδών υποχρεούνται να χορηγούν κατά την εγγραφή έντυπη δήλωση του ιδιοκτήτη, στην οποία αναφέρεται ρητά ότι η βεβαίωση που θα χορηγηθεί μετά το πέρας της φοίτη-σης, δεν αποτελεί τίτλο σπουδών ισότιμο με οποιονδήποτε άλλο τίτλο αναγνωρισμένης σχολικής μονάδας οποιασδήποτε εκπαιδευ-τικής βαθμίδας στην Ελλάδα. Συνεπώς οι πα-ραπάνω βεβαιώσεις φοίτησης στα εργαστή-ρια ελευθέρων σπουδών, στο μέρος που χρη-σιμοποιήθηκαν για εγγραφή σε ξένα ΑΕΙ, καθιστούν το πτυχίο που θα αποκτηθεί μη αναγνωρίσιμο από το ΔΙΚΑΤΣΑ. Το Συμ-βούλιο της Επικρατείας δεν ασχολήθηκε με την ουσία της επίμαχης υπόθεσης.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΤΟ ΥΨΗΛΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΕΙ

• **Μιλήσατε προηγουμένως για πιθανή αναθε-ώρηση του Συντάγματος που θα επιτρέπει, εν-δεχομένως, τη δυνατότητα δημιουργία ΑΕΙ από ΝΠΔΔ. Ποιος θα μπορούσε να στήσει αυτή τη μη κρατική εκπαίδευση; Η εκκλησία; Οι δήμοι; Οι επιστημονικοί σύλλογοι; Ξένα πανεπιστήμια; Μήπως ιδιώτες επιχειρημα-τίες. Ποιοι; Έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον από φορείς και άτομα;**

— Τα ερωτήματα αφορούν τους καθ' ύλην εν-διαφερόμενους. Βέβαια απάντηση οφείλουν και τα κόμματα με την ευκαιρία των θερινών συνεδρίων και συνδιασκέψεων. Σε κάθε πε-ρίπτωση, πριν από τις εκλογές του 1997 θα πρέπει να διατυπωθούν ξεκάθαρες απαντή-σεις. Εκτιμώ ωστόσο πως η λογική του εξισω-τισμού προς τα κάτω, που χαρακτηρίσα απει-λή για τα δημόσια πανεπιστήμια, θα δημιουρ-γήσει ευνοϊκές συνθήκες για τους υποστηρι-κτές των ιδιωτικών πανεπιστημίων, αφού οι

διάφοροι ενδιαφερόμενοι θα κινηθούν σ' ένα περιβάλλον χαμηλών προδιαγραφών. Άρα υψηλού επιπέδου δημόσια πανεπιστή-μια αποκλείουν αντικειμενικά – και ως αντι-οικονομικές επενδύσεις – τα ιδιωτικά ΑΕΙ. Σε ό,τι αφορά την πρόταση για την ίδρυση πανεπιστημίων από ΝΠΔΔ νομίζω πως χρει-άζεται επεξεργασία για την αξιολόγηση, την πιστοποίηση και τη διοίκηση του ιδρύματος.

Βέβαια σημασία έχει η ουσία και όχι ο τύπος – και η ουσία είναι ποιος ελέγχει τους μηχανι-σμούς της πανεπιστημιακής γνώσης. Υποστη-ρίζω ότι πρέπει να διατηρηθεί ο δημόσιος

έλεγχος, γιατί διαφορετικά η δυνατότητα πρό-σβασης φοιτητών από χαμηλόμισθα στρώμα-τα, που ήδη μειώνεται σταθερά τα τελευταία είκοσι χρόνια, θα συνεχίσει την καθοδική πο-ρεία. **Ο ταξικός χαρακτήρας της παιδείας στην Ελλάδα γίνεται ολοένα και πιο έντονος.**

• **Όσοι συνηγορούν υπέρ της ιδιωτικοποίη-σης της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης συχνά υπαινίσσονται, όταν δεν το λένε ρητά, ότι λεί-πει κατά κάποιον τρόπο ένας «μπαμπούλας», που θα κινητοποιήσει τη δημόσια ανώτατη εκπαίδευση. Αυτό όμως που λείπει στην πραγματικότητα είναι τα λεφτά, δεν συμφω-νείτε;**

— Το πρόβλημα δεν είναι μόνο τα λεφτά. Το δυστύχημα με το ελληνικό όνειρο (να μπει το παιδί στο πανεπιστήμιο). Είναι πως το όνειρο τελειώνει λίγο μετά την είσοδο στο πανεπι-στήμιο για να αρχίσει ο εφιάλτης της ανερ-γίας. Ο γονιός νιώθει σχεδόν ικανοποιημένος και ο νέος αισθάνεται πως είναι πλέον «κά-ποιος», καθώς περπατά στον δρόμο. Για πολ-λούς φοιτητές, το πανεπιστήμιο εξελίσσεται ως ευκαιρία συλλογής βιωμάτων.

Αυτό που θα κινητοποιήσει τα δημόσια πα-νεπιστήμια είναι η αίσθηση πως εκεί μπορεί να αρχίσει να διαμορφώνεται ο νέος πολιτι-κός πολιτισμός, η νέα πνευματική ηγεσία, η νέα γενιά παιδαγωγών, ένα ρεύμα που θα κι-νήσει τη χώρα μετά τα 22 χρόνια της νωθής μεταπολίτευσης.

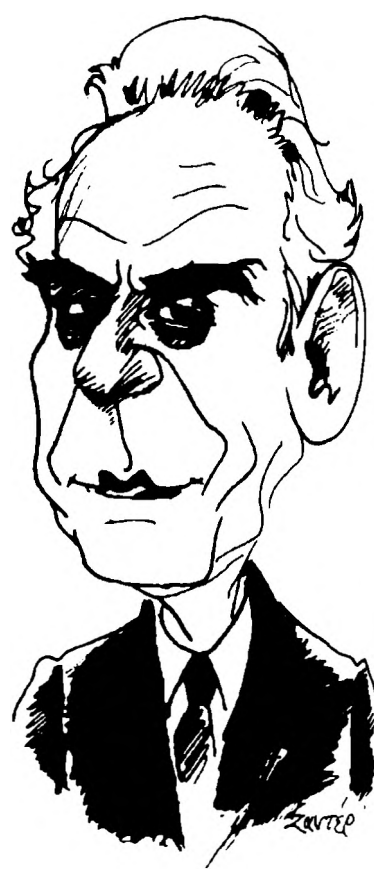
Είναι χωρίς αντικείμενο η διαμάχη δημο-σίων πανεπιστημίων και ΥΠΕΠΘ, καθώς οι κοινοί τόποι των προβληματισμών όλο και μεγαλώνουν και οι διαφωνίες αφορούν τε-χνικές επικοινωνίες. **Οι αλλαγές έχουν ωρι-μάσει και πρέπει να περάσουν μαζί και μέσα από τα δημόσια πανεπιστήμια και όχι απένα-ντι σ' αυτά.**

Στην τελική ευθεία...

του Τάσου Παππά

Τη Δευτέρα το πρωί οι δύο κορυφαίοι μονομάχοι του συνεδρίου Κώστας Σημίτης και Ακης Τσοχατζόπουλος, θα έχουν μια πρώτη γεύση των συσχετισμών που διαμορφώνονται, αφού το Σαββατοκύριακο σε αρκετές νομαρχιακές οργανώσεις θα γίνουν εκλογές για την ανάδειξη των συνέδρων. Είναι περίπου βέβαιο ότι οι συνεργάτες και των δύο θα επιχειρήσουν να δώσουν προς τα έξω μια εικόνα νίκης αλλά οι ψυχραιμότεροι και οι σοβαρότεροι εξ αυτών θα πάρουν μολύβι και χαρτί και θ' αρχίσουν τους υπολογισμούς. Απ' αυτή την αριθμητική προσέγγιση ίσως προκύψουν και αναθεωρήσεις σχεδίων, ενδεχομένως και ριζική αλλαγή πλεύσης.

Με τα μέχρι τώρα δεδομένα, και πριν από τις πρώτες εκλογικές αναμετρήσεις, τόσο ο **Κώστας Σημίτης**, όσο και ο **Ακης Τσοχατζόπουλος** δείχνουν αποφασισμένοι να προχωρήσουν στη σύγκρουση για την κατάκτηση της επιζήλης θέσης του αντιπροέδρου. Κανείς από τους δύο δεν έχει ανακοινώσει επισήμως την υποψηφιότητα του αλλά αφήνουν τους ανθρώπους τους να μιλούν εξ ονόματος τους, οι οποίοι συχνά τους εκθέτουν με τον υπερβάλλοντα ζήλο που επιδεικνύουν. Όπως αποκάλυψε η *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης κατέστησε σαφές στους συνεργάτες και συμμάχους του ότι η εύρυθμη λειτουργία της κυβέρνησης και η συντεταγμένη πορεία του κόμματος επιβάλλουν την ανάγκη να καταλάβει και την καρέκλα του αντιπροέδρου, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα βρεθεί σε κατάσταση ομηρείας από τον αντίπαλό του, ο οποίος παρά τις διακηρυγμένες θέσεις του θα προετοιμάζεται για την πρωθυπουργία. Σε μια προσπάθεια μάλιστα να δραματοποιήσει την ατιμωσία, ο κ. Σημίτης είπε ότι αν αποτύχει θα παραιτηθεί. Το εκβιαστικό δίλημμα τούτη τη φορά είχε αποδέκτες τους «λογαγούς», τους «γεννηματικούς» και τους συνδικαλιστές –όλοι υποστηρικτές του– οι οποίοι

οι επί μακρόν φλέετταν με την ιδέα να μην εκλεγεί αντιπρόεδρος στο συνέδριο. Τώρα είναι υποχρεωμένοι ν' αναζητήσουν αξιοπρεπή οδό διαφυγής, για να μην υπονομεύσουν τη σοβαρότητά τους. Δεν πρόκειται όμως για εύκολη υπόθεση, μιας και η «ζύμωση» της άποψης «δεν χρειαζόμαστε αντιπρόεδρο» είχε θεαματικά αποτελέσματα. Αρκετές οργανώσεις (δικηγόροι, Γιάννινα) τάχθηκαν υπέρ της λύσης αυτής και στο ίδιο κλίμα βρίσκονταν και άλλες οργανώσεις.

Όσο οι αψιμαχίες περί το ζήτημα θα συνεχίζονται, τόσο θα πυκνώνουν οι τάξεις εκείνων που θέλουν να παραπέμψουν το θέμα στο μέλλον, με τη στέρη λογική «διώχτε από τη μέση τα προβλήματα που μας διχάζουν». Αυτή η αμυντική στάση μπορεί να γίνει πλειοψηφική και να εκφραστεί μέσα στο συνέδριο προς κακοφανισμό των σκληρών πυρήνων των μηχανισμών του Κ. Σημίτη και του Ακη Τσοχατζόπουλου. Τα μέλη του ΠΑΣΟΚ αντιλαμβανόμενα την πρόθεση του ενός να κυριαρχήσει σε όλα τα μέτωπα και την επιδίωξη του άλλου να πάρει τη ρεβάνς, επιλέγουν το δρόμο της φυγής, γιατί πάνω απ' όλα βάζουν την ενότητα του κόμματός τους, η οποία, όπως εκτιμούν, δεν υπηρετείται από τις στρατηγικές των δύο μονομάχων. Προς αυτή την κατεύθυνση σπρώχνουν και άλλα στελέχη που

για διαφορετικούς λόγους δεν θέλουν αντιπροεδρία:

Ο **Κώστας Σκανδαλίδης** γιατί προσδοκεί σε ενίσχυση του δικού του ρόλου.

Ο **Γεράσιμος Αρσένης** επειδή δεν θέλει να μείνει εκτός παιγνίου.

Κάτω από ορισμένες συνθήκες η εξέλιξη αυτή μπορεί να βολεύει τον πρωθυπουργό αφού θα χάσει μεν το μείζον (δεν θα ελεγχθεί αντιπρόεδρος), θα κερδίσει όμως το ελάσσον (δεν θα πάρει τη θέση ο Ακης Τσοχατζόπουλος), ενώ θα απαλλαγεί –έστω προσωρινώς– από το άγχος που του προκαλούσε η διεκδίκηση του κομματικού αξιώματος.

Είναι φανερό ότι μια τέτοια εκδοχή δεν εξυπηρετεί τον Ακη Τσοχατζόπουλο ο οποίος από την επομένη της ήττας του στην Κοινοβουλευτική Ομάδα δεν κάνει τίποτα άλλο, από το να σχεδιάζει το πώς θα επανστρέψει στο κέντρο της πολιτικής σκηνής. Όλες οι κινήσεις του από εκείνο το μορφαίο, γι αυτόν, απόγευμα του Ιανουαρίου είναι ενταγμένες στην προοπτική της ρήξης με το «εκσυγχρονιστικό μπλοκ» το οποίο θεωρεί ξένο προς το ΠΑΣΟΚ, αφού, κατά την ανάλυση του, υπονομεύει τόσο τον πατριωτικό χαρακτήρα του κινήματος, όσο και τις λαϊκές αναφορές του. Παρά όμως τη φιλότιμη προσπάθεια που καταβάλλει, βλέ-

τα ποσοστά του καθηλωμένα λίγο πάνω από το 10%.

Βρίσκεται –σύμφωνα με τις τελευταίες μωσκοπήσεις– κάτω και από τον Γερ. Ψένη, ο οποίος μάλιστα δεν έχει εκδηλώσει την επιθυμία να διεκδικήσει την τιπροεδρία του κόμματος. Μπορεί βεβαίως η κακή εικόνα του Α. Τσοχατζόπουλου στην κοινή γνώμη, αλλά και στον κομματικό πληθυσμό, να είναι συνέπεια της μακρόβουλης κριτικής που του ασκούν μερικές φορές τα μέσα ενημέρωσης. Πρέπει όμως να τον προβληματίσει η αδυναμία του να καθιερωθεί. Δεν είναι δυνατόν ο άνθρωπος που ευνοήθηκε όσο κανένας άλλος από τον Α. Παπανδρέου, να μην έχει καταφέρει τόσα χρόνια να δημιουργήσει το ρεύμα συμπάθειας. Οι αιτίες είναι πολλές:

1. Η διάχυτη εντύπωση πως λειτουργούσε σαν «μαξιλαράκι» για να απορροφά τους πατασιασμούς.

2. Η απεγνωσμένη προσπάθειά του να δικαιολογεί και τα αδικαιολόγητα.

3. Η καχεξία του πολιτικού λόγου του.

4. Η εμμονή του σε μια ξύλινη γλώσσα αν όλα γύρω του αλλάζουν.

5. Η συνεργασία του με τα πιο καθυστερημένα πολιτικά στρώματα του ΠΑΣΟΚ.

6. Η σχέση δουλοπάροικου που είχε συνάψει με τον αρχηγό του κόμματος και στην οποία επέμενε ακόμη και την περίοδο που ο άστρο του χαρισματικού ηγέτη είχε θιατώσει.

Πρέπει βεβαίως να του αναγνωρισθεί ότι το τελευταίο διάστημα επιχειρεί να ανανεώσει το προφίλ του, μόνο που για να αποτύχει αυτή η κίνηση απαιτείται χρόνος και Ακης Τσοχατζόπουλος δεν τον έχει. Το συνέδριο είναι η δεύτερη μεγάλη ευκαιρία του. Ίσως είναι και η τελευταία. Αν χάσει, λήγει.

Στη λογική εκτόνωσης της έντασης είναι και οι προτάσεις περί τρίτου προσώπου στη θέση του αντιπροέδρου. Ο Κώστας αλιώτης, ο οποίος πάντοτε σε τέτοιες πεπτώσεις επιχειρεί να αναδειχθεί σε ρόλο μεροσβέστη, έριξε στην «αγορά» τα ονόματα των Γ. Χαραλαμπίδου και Απ. ακλαμάνη. Θα μπορούσαν να θεωρηθούν αξιοπρόσεκτες προτάσεις αν όλοι συμφωνούσαν ότι ο θεσμός του αντιπροέδρου θα είναι διακοσμητικός. Ούτε όμως ο Ψημής, ούτε πολύ περισσότερο ο Ακης Τσοχατζόπουλος, δέχονται να συζητήσουν κάτι τέτοιο. Το πιθανότερο είναι ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ να «έδωσε» αυτά τα πρόσωπα, ώστε να ξεφύγει από τις πιέσεις που του ασκούνται απ' όλες τις πλευρές, για να άρει επιτέλους θέση.

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΟΙ ΦΑΤΡΙΕΣ ΜΕΤΡΟΥΝ ΤΙΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΟΥΣ

Σημαντικός σταθμός για το μέλλον της Νέας Δημοκρατίας ενδέχεται, ν' αποδειχθεί η εθνική συνδιάσκεψη του κόμματος η οποία θα γίνει από τις 21 έως και τις 23 Ιουνίου.

Πολλοί είναι αυτοί που εκτιμούν ότι τότε ή λίγο αργότερα, θα κριθεί η συνοχή της παράταξης. Κανείς ωστόσο δεν μπορεί ν' αποκλείσει την πιθανότητα ενός ιστορικού συμβιβασμού μεταξύ του αρχηγού του κόμματος Μ. Εβερτ και του επίτιμου προέδρου Κ. Μητσοτάκη, καθώς το τελευταίο διάστημα συζητούνται στο παρασκήνιο και ειρηνευτικές προτάσεις.

Επί του παρόντος πάντως, οι δύο αντίπαλες δυνάμεις στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης εμφανίζονται να συμφωνούν μόνο στην εκτίμηση ότι η χώρα θα οδηγηθεί σύντομα σε εκλογές.

Η «πτέρυγα Μητσοτάκη» εξετάζει με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, το σενάριο που φέρει μεγαλοεπιχειρηματίες, να προωθούν αναμόρφωση του πολιτικού σκηνικού με την πολυδιάσπαση των κομμάτων.

Θεωρεί πως η έκβαση της αντιπαράθεσης στο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ ανάμεσα στους Κ. Ψημή και Α. Τσοχατζόπουλο θα δρομολογήσει εξελίξεις όχι μόνο στη Νέα Δημοκρατία αλλά και στους υπόλοιπους κομματικούς σχηματισμούς.

«Αν δεν τα βρουν στο ΠΑΣΟΚ, θ' αλλάξει ο εκλογικός νόμος προς το αναλογικότερο και ο Ανδρ. Ανδριανόπουλος θα δημιουργήσει, νέο κόμμα» έλεγε χαρακτηριστικά στέλεχος που πρόσκειται στον πρώην πρωθυπουργό και συμπλήρωνε: «Αν πάλι τα βρουν, τότε η Νέα Δημοκρατία θα χάσει τις εκλογές».

Στο αντίπαλο στρατόπεδο, ο Μ. Εβερτ δείχνει αποφασισμένος να «ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς του» με τον επίτιμο πρόεδρο της παράταξης και όσους τον στηρίζουν, πριν από το συνέδριο του κυβερνώντος κόμματος. Ήδη, έχει διαμηνύσει στους εσωκομματικούς εχθρούς του, ότι δεν θα διστάσει να προχωρήσει ακόμη και σε πειθαρχικά μέτρα, αν η διαφοροποίηση από τις επιλογές του συνεχιστεί και μετά την συνδιάσκεψη. «Τυχόν διαγραφή έστω κι ενός στελέχους, θα σημάνει μετωπική ρήξη», απαντούν συνεργάτες του Κ. Μητσοτάκη. Ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας έχει καταστήσει επίσης σαφές, πως «στόχος της συνδιάσκεψης είναι το κέντρο, ν' ακούσει την περιφέρεια». Η αναφορά του αυτή παραπέμπει στις εχθρικές διαθέσεις, που επιφυλάσσει στην εσωκομματική αντιπολίτευση, η πλειονότητα των κομματικών στελεχών. «Όσοι μας επιτεθούν, δεν ξέρουν τι καιρός διαβαίνει» ήταν ο αντίλογος της «αντίπερα όχθης». Σύμφωνα με πληροφορίες ο Μ. Εβερτ θα επιδιώξει κατά την διάρκεια της συνδιάσκεψης «επίσημη» καταγραφή του συσχετισμού των δυνάμεων και δικαίωση της αντιπολιτευτικής τακτικής και του προγράμματος του από το ελεγχόμενο από αυτόν κομματικό όργανο.

Προτίθεται δηλαδή, να καταθέσει ένα είδος πολιτικο-προγραμματικής πλατφόρμας, προκαλώντας σχετική ψηφοφορία.

Βουλευτής που πρόσκειται στον Κ. Μητσοτάκη, σχολίαζε ότι «οι εθνικές συνδιασκέψεις ήταν πάντοτε προεδρικές» και άφηνε να εννοηθεί, πως η απόφαση που θα δοθεί, θα είναι εξίσου ισχυρή.

Η πλευρά της εσωκομματικής αντιπολίτευσης θα προσπαθήσει, να «δράσει» ως συγκροτημένη πολιτική τάση, η ισχύς της οποίας δεν θα περιορίζεται στην «κίνηση» των 23 βουλευτών.

Ενόψει της εθνικής συνδιάσκεψης, τόσο ο Μ. Εβερτ όσο και ο Κ. Μητσοτάκης, καταμετρούν τις δυνάμεις τους, στην επαρχία με περιοδείες «προς το λαό» και στην Αθήνα με συναντήσεις με βουλευτές της παράταξης, εκδότες κι επιχειρηματίες.

Δημήτρης Ζώνιος

Αναζητώντας ακροατήριο

του Γιώργου Γερόπουλου

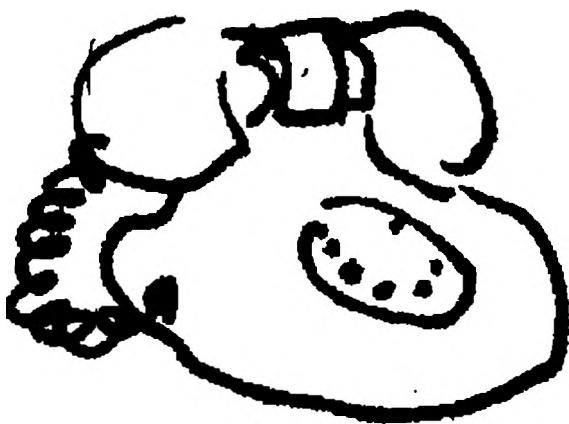
Ασταθής παραμένει η «πυξίδα» στο Συνασπισμό καθώς τα αποτελέσματα του 15ου Συνεδρίου του ΚΚΕ προβληματίζουν τα στελέχη στην Κουμουνδούρου, τα οποία με αμηχανία παρακολουθούν τα διαδραματιζόμενα στο κυβερνών κόμμα και με αγωνία αναμένουν την έκβαση της διαμάχης για τη διαδοχή στο ΠΑΣΟΚ.

Ο αποκλεισμός στελεχών του ΚΚΕ από την ηγεσία στον Περισσό, τα οποία αμφισβήτησαν την πολιτική του κόμματος, με προεξάρχοντα τον **Δ. Κωστόπουλο** καθώς και, ως όλα δείχνουν, ο περιορισμός του **Χ. Φλωράκη** στα καθήκοντα του επίτιμου προέδρου, αναζωπύρωσαν τη φιλολογία για τον χώρο της κομμουνιστικής Αριστεράς. Ήδη τα στελέχη του ΣΥΝ, τα οποία ανήκουν στο Αριστερό Ρεύμα, κάνουν λόγο για τις δυνατότητες διεύθυνσης του ΣΥΝ στο ακροατήριο του ΚΚΕ. Εξάλλου υπογραμμίζουν ότι η ηγεσία του Περισσού εκφράζει πλέον το πιο περιχαρακωμένο κομμουνιστικό κόμμα της Ευρώπης, εν αντιθέσει με άλλα εργατικά σοσιαλιστικά κόμματα που έχουν προχωρήσει σε βήματα ανανέωσης. Πάντως τα ίδια στελέχη δεν παραλείπουν να τονίζουν ότι τα σπέρματα μιας νέας διάσπασης ελλοχεύουν στο εσωτερικό του ΚΚΕ.

ΤΟ «ΡΕΥΜΑ» ΣΥΝΙΣΤΑ... ΚΚΕ

Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνουν τα στελέχη του Αριστερού Ρεύματος, ότι ο ΣΥΝ πρέπει να δημιουργήσει διαύλους επικοινωνίας με την εκλογική βάση του κομμουνιστικού κόμματος και γι' αυτό τον λόγο προτείνουν το κόμμα της ανανεωτικής Αριστεράς να ενισχύσει τα αριστερά ιδεολογικά στοιχεία της φυσιογνωμίας του. Παράλληλα, σημειώνουν ότι οι εξελίξεις στην ευρωπαϊκή Αριστερά ευνοούν την ανασυγκρότηση του κομμουνιστικού χώρου και προβάλλουν την ενίσχυση της Κομμουνιστικής Επανάστασης στην Ιταλία καθώς και την επιτυχία της συνάντησης των κομμάτων της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς στο Παρίσι στα μέσα Μαΐου.

Ωστόσο παραπέμπουν πλέον στις «ελληνικές καλένδες» τις προτάσεις για έναρξη

διαλόγου, και κοινής δράσης ανάμεσα στις δυνάμεις της Αριστεράς στην Ελλάδα, καθώς τα αποτελέσματα του 15ου συνεδρίου του ΚΚΕ ήταν απογοητευτικά.

Εν αντιθέσει με το Αριστερό Ρεύμα, η ηγεσία του ΣΥΝ προσβλέπει στον κεντροαριστερό χώρο και για άλλη μια φορά εξαρτά τη στάση της από την έκβαση της μονομαχίας μεταξύ των **Κ. Σημίτη** και **Α. Τσοχατζόπουλου**. Στην Κουμουνδούρου εκτιμούν ότι η ένταση της διαμάχης για τη διαδοχή στο κυβερνών κόμμα θα ευνοήσει την ανανεωτική Αριστερά αλλά αδυνατούν να κινηθούν βάσει ενός συνολικού πολιτικού σχεδίου ενώ ήδη στο εσωτερικό της ηγετικής ομάδας εμφανίζονται αποκλίνουσες απόψεις για το τι μέλλει γενέσθαι.

Ενδεικτικό του κλίματος που επικρατεί ήταν η συζήτηση στην πολιτική γραμματεία για το ρόλο του ΣΥΝ στην Ευρωπαϊκή Ενωτική Αριστερά και το επίπεδο εκπροσώπησης του στην επικείμενη συνάντηση των ηγετών των πρώην κομμουνιστικών και αριστερών κομμάτων στην Μαδρίτη. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης τέθηκαν επί τάπητος όλα τα ζητήματα που αφορούν τον ρόλο του ΣΥΝ στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, καθώς και εάν τελικώς θα συμμετά-

σχει στη διαδικασία ανασυγκρότησης του κομμουνιστικού χώρου.

ΑΝΑΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΡΗΞΗ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ

Η πλειοψηφία της ηγετικής ομάδας του ΣΥΝ εκτιμά ότι μετά το συνέδριο στο ΠΑΣΟΚ οι εκσυγχρονιστικές δυνάμεις αναμένεται να προχωρήσουν σε ρήξη προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία σύγκλισης των δύο χώρων στην κατεύθυνση της Κεντροαριστεράς.

Σε αυτή την κατεύθυνση εξάλλου προανατολίζονται οι **Γ. Γιάνναρος**, **Σ. Πισσαφύλας** και **Ν. Μπίστης**, ενώ ο **Μ. Παπαγιάννης** θα αισθανόταν πιο άνετα, εάν εκφράζε την αριστερή τάση σε ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ευρωπαϊκών προδιαγραφών.

Αντιθέτως, ο **Α. Βάσσης** επιφυλάσσει και αντιμετωπίζει με δυσπιστία τα οποιαδήποτε μελλοντικά ανοίγματα των εκσυγχρονιστών του ΠΑΣΟΚ.

Στις διεργασίες στον κεντροαριστερό χώρο προσβλέπει και η Ανανεωτική Πρωτοβουλία (**Χατζησωκράτης**, **Μαργαρίτης** αλλά θέτει ως προϋπόθεση για σύγκλιση των δυνάμεων μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ την επιλογή ρήξεων και ει δυνατόν διάσπασης του κυβερνώντος κόμματος.

Προς το παρόν, η ηγεσία του ΣΥΝ πρέπει αφ' ενός μεν να αποφασίσει σε ποιο ακροατήριο θα απευθυνθεί, καθώς δεν έχει την δυνατότητα να συμπεριφέρεται πολυσυλλεκτικά, αφ' ετέρου δε να επιδιώξει να συσπειρώσει όλα τα κορυφαία στελέχη της ανανεωτικής αριστεράς, τα οποία σήμερα κρατούν αποστάσεις από τα κομματικά δρώμενα. Εξάλλου αυτό το τελευταίο είναι απαραίτητο προκειμένου η Κουμουνδούρου να αντιμετωπίσει προεκλογικά οποιαδήποτε ανοίγματα του **Κ. Σημίτη**.

Λίγοι και καλοί;

του Δημήτρη Ζώνιου

■ Τα σύγχρονα «ξερονήσια» του πολιτικού περιθωρίου επιχειρούν να εξορίσουν το ΚΚΕ, η ηγεσία του και οι περί αυτής αρχιερείς της «ιδεολογικής καθαρότητας».

■ Ιε βούλα του 15ου συνεδρίου οι αυτόκλητοι ειδοκράτορες του κόμματος, θέτοντας σ' αμμογή το σχήμα «λίγοι και καλοί», πέτα-
ν στον Καιάδα τα ιδεολογικώς «αδύναμα» ελέχθη του. Οι προσπάθειες που κατέβαλαν στην πολιτική εξόντωση όσων εκφράζουν ιδιόμορφες απόψεις μέσα στο κόμμα, φανε-
ρύνουν την πρόθεσή τους να «παγώσει» ο πο-
λιτικός διάλογος και οι όποιες ιδεολογικές
αζητήσεις. Ελλείψει πολιτικού αναστήμα-
τος, η εμφανής και η αφανής κομματική ηγε-
σία επέβαλε πίσω από τις κλειστές πόρτες του
συνεδρίου τη συντήρηση και την κακομοιριά.
Ε τις μεθοδεύσεις και τις ενέργειές της κα-
τέφερε να εμφανιστεί ως ένας ακόμη επιβή-
ρας της κομματικής εξουσίας, που δεν δια-
φέρει σε τίποτε από αυτούς των «αστικών»
κομματικών σχηματισμών. Γιατί σαφώς η
προσύνη που επέδειξε δεν της παρέχει αλ-
θι. Πίσω από αυτήν κρύβονται πολιτικές φι-
δοξίες, άγνωστα κίνητρα και σχέδια. Ο «α-
γκεφαλισμός» των «διαφωνούντων» και η
ατάργηση της θητείας των μελών της Κ.Ε.
μέσω του νέου καταστατικού— φανερώνουν
πισμένες από τις επιδιώξεις της ηγετικής
ομάδας. Κάποιοι ωστόσο που γνωρίζουν
το ιστορικό υποστηρίζουν πως αυτές δεν
εξαντλούνται μόνο στη διατήρηση της «καρέ-
κας» και στη μετατροπή του ΚΚΕ σε γραφει-
κρατικό μηχανισμό με «μόνιμα» στελέχη.

■ Για την ώρα, πάντως, το ζητούμενο δεν είναι
αυτό αλλά η περαιτέρω πορεία του ιστορικού
κόμματος. Ο παραγκωνισμός των Μ. Κωστό-
πουλου, Γ. Θεωνά, αλλά και άλλων δημοφι-
λών στελεχών, επέφερε αναμφισβήτητα σο-
βαρούς κλυδωνισμούς στο κομμουνιστικό
κόμμα. Ο αποκλεισμός τους από τη νέα Κ.Ε.
πογοήτευσε μάλιστα αξιοσέβαστο τμήμα
της εκλογικής βάσης του, κυρίως από το χώρο
των εργατοϋπαλλήλων. Εντός των ημερών
αναμένεται να γίνει γνωστή και η αντίδραση
της κομματικής κορυφής στην πρόθεση για
αφαίτησή του από το βουλευτικό αξίωμα,
που εξεδήλωσε σύμφωνα με πληροφορίες ο
Α. Κωστόπουλος. Κίνδυνος όμως νέας διά-

σπασης του ΚΚΕ δεν διαφαίνεται στον ορίζο-
ντα, εκτός και αν η ηγεσία του κόμματος ανα-
λάβει την πρωτοβουλία της τελικής ρήξης.

■ Ανεξαρτήτως πάντως των κομματικών θέ-
σεων που θα κατέχουν στο άμεσο μέλλον οι
«αντιφρονούντες», οι προβληματισμοί που
εξέφρασαν στον προσυνεδριακό διάλογο και
στις εργασίες του συνεδρίου θα τεθούν αργά
ή γρήγορα και πάλι στο τραπέζι προς επανε-
ξέταση. Το ενδεχόμεν , αναδιάταξης του πο-
λιτικού σκηνικού, είτε πριν είτε αμέσως μετά
τις εκλογές —που δεν αποκλείεται να διεξα-
χθούν πρόωρα— θεωρείται πολύ πιθανό. Μέ-
σα στο νέο πολιτικό σχήμα που αναμένεται
να διαμορφωθεί, η ηγεσία του Περισού, θ'
αναγκαστεί, ή θα το επιδιώξει η ίδια, ν' α-
κυρώσει στην πράξη σημαντικές αποφάσεις της.
Το όραμα άλλωστε για συγκρότηση αντιμπε-
ριαλιστικού - αντιμονοπωλιακού μετώπου για
να διατηρείται ζωντανό, πρέπει να έχει προο-
πτική, που να μη χάνεται στο βάθος του χρό-
νου. Αν για παράδειγμα προκύψουν νέες πο-
λιτικές δυνάμεις, που δεν θα προσβλέπουν
κατ' ανάγκη στην αποδέσμευση από την Ευ-
ρωπαϊκή Ένωση αλλά θα επιδιώκουν την
ανατροπή της σημερινής μορφής της, τι θα
κάνει η ηγεσία του ΚΚΕ; Θα επιμένει στην
άρνησή της για πολιτικές συμμαχίες, οδηγώ-
ντας το κόμμα στην πλήρη αυτοκαταστροφή
του ή θα προσπαθήσει μέσα από αυτές να
προωθήσει τον στρατηγικό στόχο του κόμμα-
τος και ν' αναπτρώσει το ηθικό των οπαδών
του; Μέσα στο νέο πολιτικό τοπίο πολύ σύν-
τομα η ηγετική ομάδα του ΚΚΕ θα κληθεί
επίσης ν' αποσύρει και την αντίληψη «5 (6...)
κόμματα, 2 πολιτικές» σχεδόν με την ίδια ευ-
κολία που το καλοκαίρι του 1985, η τότε Κ.Ε.
καταδίκασε το δίλημμα του ΠΑΣΟΚ «δεξιά ή
αντιδεξιά», γνωστό και ως «δεξιά ή ΠΑΣΟΚ».

■ Μπορεί μεν το σύνθημα του ΚΚΕ ν' ανταπο-
κρίνεται στην πραγματικότητα, η απήχησή
του όμως στον λαό —όπως φαίνεται και από
τις δημοσκοπήσεις— είναι αισθητά μικρή. Και
δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετικά: η
εποχή των συνθημάτων έχει παρόλθει.

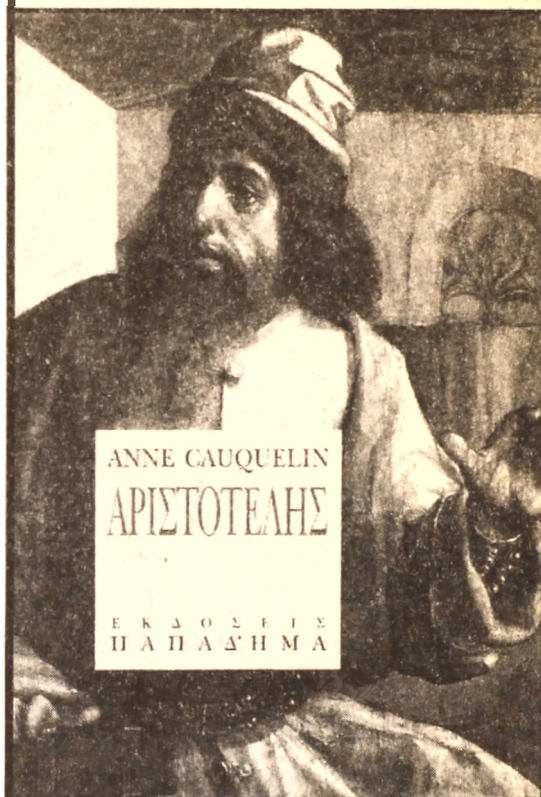
■ Σύντομα το «λεωφορείο της ιστορίας» θα
σταματήσει στην επόμενη στάση. Και τότε,
αν το ΚΚΕ εξακολουθεί να ταξιδεύει με το
ίδιο εισιτήριο, «ο εισπράκτορας θα το κατε-
βάσει».

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: Αρχαία Ελληνική
Γραμματεία - Μελέτες

ANNE CAUQUELIN

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ANNE CAUQUELIN
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Σταύρος Βλοντάκης
Φιλολόγος

Με 287 σελίδες
και 16 εικόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

Οι σκοτεινές συναλλαγές και πώς

Ενώ ο **Σωκράτης Κόκκαλης** κατέθεσε την Τρίτη μετά την αναβολή μιας εβδομάδας (εμπλέκοντας τώρα και τον Βαρδινογιάννη...) και οι αποκαλύψεις για τις σκοτεινές συναλλαγές συνεχίζονται, η Δικαιοσύνη άρχισε την ανακριτική έρευνα για την κύρια υπόθεση.

Ο Σ. Κόκκαλης ακολουθεί βεβαίως την τακτική των καθυστερήσεων, γιατί συγχρόνως διαπραγματεύεται και εκβιάζει όσους συναλλάχθηκαν μαζί του, όπως άλλωστε προκύπτει από την πληρωμένη καταχώριση στις εφημερίδες, της 15.5.96. Αλλά με την ομιλία του στη γενική συνέλευση των μετόχων της Ιντρακόμ, στις 31.5.96, και με όσα «κατήγγειλε» ότι η εταιρεία υφίσταται τη συκοφαντική εκστρατεία των ανταγωνιστών της, μας θύμισε όσα αντιστοίχως ο **Γ. Κοσχωτάς** είχε «καταγγείλει» το 1988 ότι δεν υπάρχει σκάνδαλο αλλά υφίσταται τον πόλεμο των εκδοτών. Αν εκείνη η ρήση του Κοσχωτά είχε κάποια ψήγματα αλήθειας (όπως φάνηκε μετά την αιφνίδια μεταστροφή των εκδοτών, που ενώ χτυπούσαν τον Ανδρέα και τους συν αυτό μαζί με τον περίεργο «τραπεζίτη», μετά τον εγκλεισμό στις φυλακές του Κοσχωτά και τη διάλυση των εταιρειών του, «ανεκάλυψαν» ότι ήταν «αόρατες παραιξουσίες» (!) πίσω από τον Κοσχωτά και όχι ο Ανδρέας Παπανδρέου), έχει κάποια ψήγματα και η ρήση Κόκκαλη περί ανταγωνιστών του. Μόνο που, όσο ο απατεώνας Γ.

Κοσχωτάς, άλλο τόσο και ο Κόκκαλης –όπως σιγά σιγά φανερώνεται– από μόνος του έχει υποπέσει σε ποινικά κολάσιμες πράξεις. Ενόσω όμως η Δικαιοσύνη προχωρεί στο έργο της, εμπλεκόμενοι δεν μένουν με τα χέρια σταυρωμένα. Μεθοδεύουν τη συγκάλυψη του σκανδάλου ΟΤΕ - Ιντρακόμ των διαπλεκομένων συμφερόντων. Κατ' αρχήν επιβεβαιώθηκαν πληροφορίες ότι η Ζήμια αφενός και ο Χρ. Λαμπράκης αφετέρου κρατούν σε απόσταση τον Σ. Κόκκαλη. Η Ζήμια μάλιστα βρίσκειται σε αντιπαράθεση με τον πρόεδρο της Ιντρακόμ. Αυτό βέβαια δε μπορεί να το πράξει ο κ. Χρ. Λαμπράκης. Ο τελευταίος προσπαθεί να κρατηθεί μακριά και επιδιώκει μέσω των επιρροών του στα ΜΜΕ και στους πολιτικούς παράγοντες αποσιωπηθεί η στενή σχέση και συνεργασία του με τον πρόεδρο της Ιντρακόμ και των λοιπών πολυκέφαλων εταιρειών του. Κάπως δύσκολο βέβαια, αλλά συγκροτηματάρχης προσπαθεί. Η τακτική που ακολουθείται από όλους είναι να μετατεθεί «ευθύνη» του σκανδάλου στην οικουμενική κυβέρνηση **Ζολώτα**. Έχει μερικά «ατού» η μετακύλιση της ευθύνης προς εκεί. Βεβαίως είναι απολύτως αποπροσανατολιστική και λανθασμένη η αναζήτηση «ευθυνών για την οικουμενική». Τα «ατού» που θα επικαλεστούν έχουν νομική, αλλά και πολιτική υφή. Νομική γιατί υπάρχει ήδη μια απαλλαγή ευθύνης για τον

Θα μεθοδευτεί η συγκάλυψη;

Το «εμπιστευτικό» σημείωμα του προέδρου του ΟΤΕ κ. Αν. Γκόνη προς τους υφυπουργούς Εθν. Οικονομίας (Κ. Δούση), Οικονομικών (Π. Δούκα) και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Παν. Δελημήτσο) της κυβέρνησης Μητσοτάκη, με το οποίο αποδεικνύεται ότι εγνώριζε τότε (Σεπτέμβριος του 1993) απώλειες εκπτώσεων εις βάρος του ΟΤΕ που έφθαναν στο ύψος των 11 δισ.!

οικουμενικής χειρισμό και πολιτική γιατί υφύνη την ευθύνη και στην Αριστερά. και βέβαια γνωστό ότι η απόφαση εκείνη της οικουμενικής, όσον τουλάχιστον αφορά την Αριστερά, δεν μπορεί να έχει κάποια αξία. Τί την ίδια στιγμή που ενεκρίνεται η παροχή της ανάθεσης στον Κόκκαλη και την Ζήμενις, η Αριστερά έβγαζε ανακοίνωση που ζητούσε να λήξει αμέσως η διαδικασία για νέο ανοικτό γωνισμό. Αλλά σ' αυτήν την ανακοίνωση δεν ονομαζόταν ούτε ο Μητσοτάκης ούτε ο Παπανδρέου. Ήδη, ο Κόκκαλης, ούτε έκαμαν ποτέ το παραμικρό βήμα. Στο πνεύμα αυτό θα αναπτυχθεί κυρίως η πολιτική του Συγκροτήματος Λαμπράκη. Έτσι προηγείται και το άρθρο του Γ. Ράλλη (φίλου του πρώην προέδρου του ΟΤΕ, κ. Θέμελη), που υποστήριξε το Βήμα της Κυριακής στις 26.5. Ο μεταξύ, ο γερμανός βουλευτής του SPD κ. Μπόιχερ, με δηλώσεις του, έφερε στο φως νέα στοιχεία στα οποία προκύπτει η μεσολάβηση του Μητσοτάκη προς τον καγκελάριο Χέλμουτ Κολ για να κουκουλωθεί το σκάνδαλο, αλλά και η άμεση γνώση του πρώην πρωθυπουργού Κ. Κ. για τις συναλλαγές Κόκκαλη - Στάξι, τη στιγμή που του δόθηκε το «Έυστο». Και άνευ σημασίας ήταν η διάψευση του Κ. Κ. για τον Μπόιχερ: «Δεν μίλησα με τον Κολ για την Ιντρακόμ.» Ο Κ. Κ. ο οποίος θα τον αντιδιέψευδε, άλλωστε; Ο ίδιος ο Κολ;)... Άλλοι, οι δηλώσεις Μπόιχερ αναφέρονται και στις «Εκδόσεις» που φέρνει σήμερα στις εργασίες της ερευνητικής επιτροπής της γερμανικής Βουλής η κυβέρνηση της χώρας του. Η ΑΝΤΙ συνέχισε και θα συνεχίσει την έρευνά του πάνω στο σκάνδαλο που δυναμιτίζει τις ισορροπίες τις οποίες διαλύει το πολιτικό μας σύστημα.

ΟΤΕ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	Α. ΚΟΙΝΩΝΙΑ
	HELLENIC TELECOMMUNICATIONS ORGANIZATION S.A.	Π.Α. 0111
		OF THE BOARD OF
		99, KATISSIAS AVE., GR-151 24 MA
		TEL: 0111
	Επ. Εμπιστευτικό	
	Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 1993	
	Λειτ. Πρωτ. Εμπ. 225	
	Προς τους κ.κ. Υφυπουργούς	
	Α. Εθνικής Οικονομίας: κ.κ. Δούση	
	Β. Οικονομικών: κ. Π. Δούκα	
	Γ. Μεταφορών και Επικοινωνιών	
	κ. Παν. Δελημήτσο	
	Εν συνεχεία των εγγράφων με Εμπ. 209/13-9-93, 211/15-9-93, 215/17-9-93 και 222/20-9-93, σας διαβιβάζω το με αριθμό Εμπ. 206/9-9-93 έγγραφο του Γεν. Δ/ντή του ΟΤΕ, το οποίο σύμφωνα περιλήφθηκε στο γραφείο μου και παρακαλώ για τις δικές ενέργειες, ενόψει των διαφαινόμενων σοβαρών οικονομικών και λοιπών επιπτώσεων στον ΟΤΕ (απώλειες εκπτώσεων προς 11 δισ. καθαρότερο κατασκευαστικό προγράμματος).	
	Ο Πρόεδρος:	
		
	Αναστάσιος Γκόνης	
	Επίτιμος Πρόεδρος Ελ. Συνεδρίου	
	Κοιν. κ. Γεν. Δ/ντή ΟΤΕ.	
	Συννημμένο: 1	

Στο σημερινό τεύχος θα βρείτε την συνέχεια της έρευνας του Νίκου Κυριαζίδη για τα «διαπλεκόμενα συμφέροντα», ένα άρθρο του προέδρου του ΣΥΝ Νίκου Κωνσταντόπουλου και ένα πολύ διαφωτιστικό κείμενο του Δημ. Στρατούλη για το σκάνδαλο του ΟΤΕ και τη διαπλοκή σ' αυτό τόσο του κ. Μητσοτάκη όσο και του κ. Παπανδρέου. Εμείς, στη σελίδα αυτή, δημοσιεύουμε για πρώτη φορά ένα «εμπιστευτικό» γράμμα του κ. Αν. Γκόνη που δείχνει ότι ο σημερινός βουλευτής της Ν.Δ. «δεν δικαιούται διά να ομιλεί», αφού πλήρως εγνώριζε και εκάλυπτε όσα το 1993 διεπράχθησαν στον ΟΤΕ. Η επιστολή αυτή, αποδεικνύει ότι η πλευρά Μητσοτάκη έχει σοβαρές ευθύνες. Γιατί ο κ. Γκόνης ήταν επιλογή του Κ. Μητσοτάκη και παραμένει σήμερα στο «κλίμα» του επιτίμου προέδρου της Ν.Δ., επιτιθέμενος μάλιστα στον Μ. Έβερετ.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

του Νίκου Α. Κωνσταντόπουλου
προέδρου του ΣΥΝ

1. Η περίοδος είναι κρίσιμη. Δεν είναι ουδέτερος ο καιρός. Η καθυστέρηση είναι μεγάλη. Η χώρα δεν μπορεί να περιμένει πια. Δεν πάει άλλο έτσι. Με στόμφοις και κοπετούς περάσαμε, από την εύκρατη εποχή των συνθημάτων και των διακηρύξεων, στην άνυδρη περιοχή των προβλημάτων. Από την περίοδο των δημαγωγικών θαυμάτων, στην εποχή των ασφυκτικών αδιεξόδων. Ανιστόρητη κι αμετανόητη η πολιτική ζωή. Υποψιασμένη αλλά και κουτοπόνηρη. Αρνείται να κοιτάξει τα όσα συνέτρεξαν στην ελληνική πραγματικότητα για μια ολόκληρη μεταπολιτευτική εικοσαετία, με τη μέσα ματιά. Στο ξεθωριασμένο από το χρόνο πολιτικό σκηνικό παίζονται κουραστικές επαναλήψεις. Αυτάρεσκοι και ναρκισσευόμενοι οι πρωταγωνιστές στον καθρέφτη της καθημερινότητας δεν είναι ούτε καν γραφικοί. Επιτρέπει ο ένας για τον άλλον κι απαθείς όλοι μαζί, που βλέπουν την ιστορία να προσπερνά και την κοινωνία να σφυρίζει, αποδοκιμάζοντας ή αδιαφορώντας. Εικονομάχοι και εικονολάτρες, που αναμετρώνται με την εικόνα τη δικιά τους και των άλλων, σε ρόλους κατά παραγγελία από το παρελθόν. Το μέλλον όμως είναι αλλού. Και άλλα αξιώνει.

2. Να τελειώνουμε κάποτε με τα ψέματα. Και τα μασημένα λόγια. Δεν τρέφουν πια αυταπάτες. Ναυτία προκαλούν. Τα προβλήματα έχουν το πραγματικό τους όνομα. Τη διαδρομή τους. Τους πρωταγωνιστές τους. Τις αιτίες τους αλλά και τις συνέπειές τους. Το «πώς φέραμε τη ζωή μας ως εδώ...» δεν χάνεται στο κενό του χρόνου, χωρίς ηχώ κι αντίλαλο. Αλλά και κανείς δεν φαίνεται να χάνει τον ύπνο του, καθώς όλα γίνονται διαβλητά κι ανυπόληπτα σ' αυτόν τον τόπο. Καθώς πολτοποιείται η μεταπολίτευση. Και θριαμβεύει κάθε μέρα ο πολιτικός παραλογισμός. Η παραπολιτική μικρολογία. Το πολιτικό καλούπι έχει στραβώσει. ό,τι και να βάλεις μέσα θα βγει αλλοιωμένο. Πρέπει να αλλάξει.

Πολίτες και ηγεσίες αυτού του τύπου να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Για την προβληματική και παραμορφωμένη πραγματικότητα. Για τον ελλειμματικό κι αναξίοπιστο δημόσιο βίο. Για τον γειωμένο και σκόρπιο κοινωνικό δυναμισμό. Και να αλλάξουν το κλίμα και τα δεδομένα του.

3. Οι εκπώσεις είναι διαδοχικές. Οι αντιστάσεις λίγες. Συντριπτικές οι δυσκολίες. Αλλά και οι δυνατότητες μεγάλες. Επιβάλλονται ιστορικού χαρακτήρα αποτιμήσεις. Αυτρωτικού χαρακτήρα πρωτοβουλίες. Προβληματισμοί και δράσεις πολιτικού ριζοσπαστισμού. Δεν μπορεί το άγχος και το κυνήγι των επομένων κάθε φορά εκλογών να μικραίνει την ανάσα και τον ορίζοντα του στρατηγικού σχεδιασμού για το μέλλον. Αυτοί που βλέπουν και καταλαβαίνουν δεν μπορεί να αρκούνται στο να σχολιάζουν και να περιγράφουν. Και όσοι δεν καταλαβαίνουν δεν μπορεί να επιβάλλονται και να επιβάλλουν τα μέτρα τους ως μεγέθη της ζωής μας. Η πνευματική, κοινωνική και πολιτική δημιουργία δεν μπορεί να καταπλακώνονται διαρκώς από τα στρώματα λάσπης που παράγει η γελοιογράφηση ιδεών, αξιών, μέτρων συνέπειας και ηθικής, συμμετοχής κι ευθυνης. Η κρίση της πολιτικής, ως κρίση αξιοπιστίας κι αποτελεσματικότητας, δεν μπορεί να γίνεται το σάβανο της κοινωνίας μας και της εποχής μας. Και οι πνευματικές, κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, αντί να μοιρολογούν ή να σαρκάζουν, βλέποντας τα πάντα να ενταφιάζονται και όλα να νεκρανασταίνονται, οφείλουν να βρουν το

δρόμο και τη δύναμη της δημιουργικής ανανέωσης.

4. Ο εκάστοτε κυβερνητικός παραγοντισμός κυριαρχεί. Θριαμβεύει η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος. Σπρώχνεται διαρκώς προς τα έξω η αυτονομία του κοινωνικού δυναμισμού. Επιβάλλεται ο τακτικισμός με τις νευρώσεις του και η αγωνία του πολιτικού κόστους με τα σύνδρομά της. Επικρατούν παραδοσιακές δομές, πρακτικές και νοοτροπίες. Πολιτικές αναληψίας για την κοινωνία και χλεύης για την ανανέωση υψώνουν κάθε τόσο σημαίες ευκαιρίας. Δυνατότητες, δυνάμεις και προσπάθειες χωνεύονται στην πολιτική χωματερή της αποτυχίας. Το αποτύπωμα της παρακμής κυριαρχεί. Το νέφος της αδιαφάνειας κάθεται πάνω από τον δημόσιο βίο και τον δηλητηριάζει. Περιπτεύουν τα λόγια, οι περιγραφές, οι διαπιστώσεις, τα συμπεράσματα. Παλιοί και σύγχρονοι μηχανισμοί εξουσιάζουν. Καταγγέλλονται, αλλά δεν αντιμετωπίζονται. Θεσμοί και δημοκρατικές λειτουργίες υπονομεύονται. Αποκαλύπτονται αλλά δεν εξυγιούνται. Οι διαπλοκές, οι συναλλαγές και οι συσχετισμοί συμφερόντων γίνονται κινητήριοι μηχανισμοί στις εκάστοτε κυβερνητικές πρακτικές. Αλλά και στις δομές της γενικότερης πολιτικής ζωής. Δακτυλοδεικτούνται αλλά δεν αποδυναμώνονται. Ασυδοτούν χωρίς να ελέγχονται. Οι μεγαλύτεροι μεγαλώσαμε με τις καταγγελίες για τις σκοτεινές δυνάμεις. Τα παιδιά μας μεγαλώνουν με τις καταγγελίες για τα διαπλεκόμενα συμφέροντα. Στο μεταξύ, το

ίδιο σάπιο και τρύπιο πολιτικό σύστημα αρμενίζει στον καιρό του. Καμιά κυβερνητική πλειοψηφία δεν αναλαμβάνει τις ευθύνες της, για όσα και με δική της ευθύνη επωάζει και εκτρέφει κάθε φορά. Η διαφθορά στην πολιτική ζωή του τόπου δεν είναι μαγική εικόνα. Και καμιά κοινωνία δεν μπορεί να βολεύεται με το επιχείρημα ότι όλα αυτά συμβαίνουν ερήμην της. Γιατί, ακριβώς, σήμερα είναι που αυτό το πλαίσιο της κρίσης ζητάει τις δυνάμεις της αντροπής και της εξυγίανσης. Και με αυτό το αίτημα είναι που αναμετρώνται οι πνευματικές, κοινωνικές και πολιτικές ηγεσίες. Ζητείται λοιπόν η συλλογική πνευματική, κοινωνική και πολιτική έξαρση. Όχι των λόγων. Αλλά των πρωτοβουλιών και των πράξεων, που εκφράζουν και διαπλάθουν ατομικές και συλλογικές κατακτήσεις ζωής. Η εποχή δεν χαρίζεται. Σε κανέναν και με τίποτα. Ανοιχτά όλα τα απρόβλεπτα και όλα τα ενδεχόμενα. Είναι δύστροπες οι καταστάσεις. Τιμωρούν τους πολιτικούς εξυπνακισμούς, τους κοινωνικούς εφησυχασμούς και τους κομματικούς εκβιασμούς.

5. Η πολιτική παράγει διαρκώς αναθυμιάσεις. Κι η Δικαιοσύνη κάθε τόσο κατεβαίνει στις δαιδαλώδεις υπόγειες διαδρομές της πολιτικής για να τις ανιχνεύσει. Όμως η αλήθεια δεν περνά ούτε στα αμφιθέατρα της πολιτικής ούτε στα ακροατήρια της Δικαιοσύνης ούτε στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και τα τηλεθέαματα των ΜΜΕ. Αυτή είναι η ανάπηρη Δημοκρατία. Η Δημοκρατία δεσμώντων μηχανισμών της. Που χρειάζεται περισσότερο φως. Ουσιαστικούς ελέγχους. Αξιοπίστες έρευνες. Καινούργιες εύρωστες και αποτελεσματικές ρυθμίσεις. Τα πολιτικά μοιρολόγια και οι κατάρεις δεν βγάζουν από τα αδιέξοδα. Οι ριζοσπαστικές πολιτικές τομές ανοίγουν δρόμους. Καιρός να τολμήσει η κοινωνία να ανανεώσει την πολιτική. Να τολμήσει η πολιτική να εμπιστευτεί και να επιβάλλει τις αναγκαίες ρυθμίσεις διαφάνειας κι ελέγχου κυρίως για τον εαυτό της.

Καιρός να τολμήσει η κοινωνία να ανανεώσει την πολιτική. Να τολμήσει η πολιτική να εμπιστευτεί και να επιβάλει τις αναγκαίες ρυθμίσεις διαφάνειας και ελέγχου κυρίως για τον εαυτό της.

ΙΕΧΙΖΟΥΜΕ ΝΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ το β' μέρος των σημειώσεων που είχα ετοιμάσει την εισήγησή μου με τίτλο τα «Διαπλεκόμενα συμφέροντα – με ονόματα και αριθμούς» για το Διεθνές Συμπόσιο με τίτλο «Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης. Προς την Κοινωνία Πληροφοριών. Ευρωπαϊκή Διάσταση», το οποίο οργάνωσε το Αντί τον Οκτώβριο του 1995.

Εις τη φορά, τα στοιχεία που έχω παρουσιάζουν την κατάσταση τεσσάρων επιχειρήσεων οι οποίες συνδέονται και με Μέσα Ενημέρωσης αλλά και με επιχειρήσεις που ρτύνονται από το κράτος. Οι τέσσερις για τους οποίους δίνω στοιχεία αυτή τη φορά είναι οι Μπόμπολας, Κυριακού, Τεγόπουλος και Σαραντόπουλος. Στο περασμένο τεύχος είχα μιλήσει για τους Κόκκαλη, Αλαφούζο, Βαρδινογιάννη και Λαμπράκη. Τα στοιχεία που αναφέρονται είναι κυρίως του 1994. Τόσο τα προηγούμενα στοιχεία μου όσο και τα επόμενα έχουν ως μία από τις κύριες πηγές τους την εταιρεία ICAP Ελλάς ΑΕ.

Χοντας την πρόθεση να δημιουργήσουμε με τη βοήθεια του Αντί μια πρώτη βάση στοιχείων για τα διαπλεκόμενα συμφέροντα στην Ελλάδα θα αρχίσουμε από αυτό το τεύχος

να δίνουμε πρόσθετα και νεότερα στοιχεία ώστε να πλουτίσουμε και να ενημερώσουμε το ηλεκτρονικό αρχείο του Αντί. Συγκεκριμένα, σ' αυτό το τεύχος δίνουμε έναν ακόμη πρόσθετο πίνακα: Προέρχεται από την Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΗΕΑ) και δίνει αναλυτικά στοιχεία για τα ποσοστά ιδιοκτησίας κάθε επιχειρηματία σε όλες τις εφημερίδες της Αθήνας – σύμφωνα με τις δηλώσεις που έχουν κάνει οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες.

• Ένας δεύτερος πίνακας, που προέρχεται από ένα κείμενο της Ελευθεροτυπίας με ημερομηνία 15 Μαΐου και με τίτλο «Οι 26 εταιρείες που γράφουν το όνομα Κόκκαλης», θα βρίσκεται στις σελίδες του Αντί, στην ηλεκτρονική του έκδοση από το Internet. Δεν αναδημοσιεύεται στο παρόν τεύχος λόγω πληθώρας ύλης, θα δημοσιευθεί πάντως σε επόμενο τεύχος. Στο επόμενο τεύχος θα δώσουμε νεότερα στοιχεία, κυρίως από τους ισολογισμούς του 1995, των επιχειρηματιών που αναφέραμε. Καλό είναι να επαναλαμβάνουμε ότι για τον εμπλουτισμό του αρχείου των διαπλεκόμενων, κάθε συνεισφορά θα είναι κάτι περισσότερο από ευπρόσδεκτη.

Τα διαπλεκόμενα συμφέροντα με ονόματα και αριθμούς/Β'

του Νίκου Κυριαζίδη

ΜΠΟΠΟΛΑΣ

Το 1994, και πλέον έφτασε πλέον το σύνολο των ζημιών της εταιρείας Έθνος, που έχει πρόεδρο τον κ. Γεώργιο Μπόμπολα.

Το 270 εκατ. δραχμές έφτασε το σύνολο των ζημιών της ημερησίως οικονομικής εφημερίδας Ημερησία, η οποία από τις αρχές του 1994 ανήκει στον όμιλο των επιχειρήσεων του κ. Γεωργίου Μπόμπολα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Ο όμιλος εταιρειών Μπόμπολα περιλαμβάνει επίσης τις εταιρείες InterOcean Shipping CO (Παναμάς), Κατερίνα Shipping Company CO (Μονρόβια), Sarbo Comp. Maritime SA (Παναμάς), C Shipbrokers Carriers LTD (Κύπρος), Overseas Trade & Transport INC (Μονρόβια), Μπόμπολας Γ. - Σ. Οικονόμου - Γ. Δωρόπουλος (κοινοπραξία που ασχολείται με την εκτέλεση τελετών έργων) - Gigico LTD.

Επίσης: Πρόκειται για μεγάλου μεγέθους, γνωστή εκδοτική επιχείρηση, η οποία λειτουργεί σε υψηλά επίπεδα κύκλου εργασιών, ανιζοντας ωστόσο κατά τις τρεις τελευταίες χρήσεις τις σημαντικές ζημιές.

Αθροιστικό: Αδιαν. κέρδη / Συσσωρευμένες ζημιές: - 2.155.605

Ποτελέσματα χρήσεως: Μη λειτουργικά έσοδα: 356.381

Εκπτώση-μαϊμού η εταιρεία του μεγαλοεργολάβου Μπόμπολα αναλαμβάνει την κατασκευή της σήραγγας των Τεμπών για τον Ε. προϋπολογισμού 40 δισ. δραχμών, αφού μοιραστεί σε δύο μη κοινοπραξίες ποσό ύψους 10 δισ. δραχ. που αντιστοιχεί στη ποσότητα της έκπτωσης των συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού εικονικού.

Παρά το γεγονός ότι πιο λογικές, οι «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ Α.Ε.» με συσσωρευμένη ζημιά 2,15 δισ. – αλλά από αυτά μόνο τα 600 εκατομμύρια βάρυναν το 1994, έναντι 820 ζημιών του 1993. Εδώ δε, τουλάχιστον ο τζίρος πλησίαζε τα 10 δισ. το 1994, έναντι 6,6 δισ. του 1993. Ο συνδυασμός 340 εκατομμυρίων από τα έσοδα, πάντως, είναι και

εδώ «κέρδη πωλήσεως συμμετοχών κ.λπ.».

ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ο ANTENNA δημοσίευσε τον τελευταίο ισολογισμό του τον Ιούνιο του 1994, είχε κέρδη 3.663.167. 863 και επίσης ισοδύναμο ύψος απαιτήσεων και υποχρεώσεων γύρω στα είκοσι δισ. δραχμές.

• Όμιλος Κυριακού: Είναι από τους νεότερους πολυκλαδικούς ομίλους στην ελληνική οικονομία, με κυριότερους τομείς δράσης τη ναυτιλία, τις εκτυπωτικές εργασίες, τις ραδιοτηλεοπτικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Ομίλου βρίσκεται στο «πολυσυμμετοχικό» καθεστώς ορισμένων θυγατρικών εταιρειών και στην επέκταση της δράσης του από τις διεθνείς μεταφορές στις εγχώριες ραδιοτηλεοπτικές εργασίες. Ο Όμιλος το 1993 διέθετε 17 επιχειρήσεις σε σχέση με τις 9 το 1990, χωρίς να είναι ωστόσο γνωστή η αληθινή έκταση των δραστηριοτήτων του.

Ειδικότερα στον τομέα της ναυτιλίας, ο Όμιλος είχε στην ιδιοκτησία του 14 πλοία συνολικής χωρητικότητας 331.000 dwt σε σχέση με 9 πλοία χωρητικότητας 220.000 dwt το 1990.

Ο Όμιλος εισήλθε στα ΜΜΕ το 1987 με τη δημιουργία του ραδιοσταθμού ANTENNA και του ANTENNA TV το 1989. Οι εταιρείες κατέχουν ισχυρή θέση στην αγορά (14-15% της ραδιοφωνικής ακροαματικότητας και 33-35% της τηλεθέασης), εμφανίζοντας υψηλά κέρδη.

Σημαντική πηγή εσόδων του ομίλου ήταν οι διαφημίσεις, οι οποίες ανήλθαν σε 64,5 δισ. ή στο 31,8% της διαφημιστικής «πίτας», καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση. Είναι φανερό ότι ο Όμιλος απολαμβάνει ιδιαίτερης διαφημιστικής στήριξης συντηρητικού χώρου.

Ο Όμιλος διαθέτει επίσης δύο εταιρείες παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών «ANTENNA Εκπαιδευτική Α.Ε.» και «ANTENNA Ελεύθερο Εργαστήριο Σπουδών Δημοσιογραφίας», καθώς και εταιρείες παροχής υπηρεσιών σε επιχειρήσεις. Αν και η θέση του Ομί-

λου στην ελληνική οικονομία δεν είναι ιδιαίτερα ισχυρή, στον ραδιοτηλεοπτικό τομέα κατέχει «δεσπόζουσα θέση». Όσον αφορά την «πολιτική γραμμή» του Ομίλου, κινείται σταθερά σε «δεξιό-συντηρητική» κατεύθυνση και δεν κρύβει τους δεσμούς του με κύκλους του τέως βασιλιά Κωνσταντίνου Γλιξμπουργκ.

ANTENNA TV A.E.-ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΙΝΩΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

• Ακίνητα:

Έδρα: Κηφισίας 10-12, Agora Center, 151-25 Μαρούσι, Αττική ενοικιαζόμενα. Τα προαναφερόμενα ακίνητα χρησιμοποιούνται επίσης από τις άλλες εταιρείες του Ομίλου Εταιρειών Μίνως Κυριακού.

Η τιτλούχος ανήκει στον Όμιλο:

ΚΥΡΙΑΚΟΥ, ΜΙΝΩΣ, ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.

(κωδικός: 0156735)

Έδρα: Κηφισίας 10-12, AGORA CENTER 151 25, Μαρούσι, Αττική

• Μέτοχοι:

25.00% Σωτήριος Στέ. Παπαδόπουλος (έτος γεννήσεως 1943)

25.00% Σωκράτης Αντ. Ηλιάδης (έτος γεννήσεως 1930)

25.00% HOLNEST INVESTMENTS LIMITED

(κωδικός: 0170495)

ATHENIAN JET AVIATION (κυπριακή εταιρεία, η οποία κατέχει αεροπλάνο για την προσωπική χρήση του κ. Μ. Κυριακού).

• Αποτελέσματα χρήσεως:

MEION MH ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ: 756.798

Και έτερος πόλος ισχύος ο ANTENNA; Καθώς κλείνει ισολογισμό τέλος Ιουνίου έχουμε συγκρίσιμο μόνο τον περσινό. Όμως τα 3,7 δισ. κέρδη φέτος θα αποτελούν πολύ πολύ μακρινή μνήμη: άλλωστε ήδη πέρυσι ο τρόπος λογιστικοποίησης των δικαιωμάτων τηλεοπτικού προγράμματος ευθυνόταν για 2,4 δισ.

Σε αυτό τον ισολογισμό η προσοχή θα άξιζε πάντως να δοθεί στις πηγές χρηματοδότησης: Θυμίζουμε πως ενώ το 1992/93 υπήρχαν ίδια κεφάλαια 3,2 δισ. και μακροπρόθεσμος δανεισμός (κυρίως τραπεζών) 3,7 δισ., το 1993/94 τα ίδια κεφάλαια είχαν εκτιναχθεί στα 8,9 δισ. με ένα κονδύλι 3,75 δισ. να αφορά «έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» (χωρίς χρηματοπιστηριακή τοποθέτηση εδώ).

Και ο τζίρος; Τα πράγματα είναι σαφέστερα αφού, παρά τον ετεροχρονισμό του ισολογισμού, είχαμε 21 δισ. το 1993/94.

• Έδρα: Nicosia Cyprus.

24.00% Γεώργιος Δημ. Ξανθόπουλος

10.00% Ευστάθιος Γεώ. Γουρδομιχάλης (έτος γεννήσεως 1923)

Έλπειται από έκτακτη Γενική Συνέλευση στις 30.6.94, αποφασίστηκε η αίτηση εισαγωγής μέρους των μετοχών της εταιρείας στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, το οποίο όμως τελικά δεν την ενέκρινε.

• Ιστορικό προσώπων:

Τόσο ο Μίνως Κυριακού όσο και Ευστάθιος Γουρδομιχάλης ασχολούνται επί σειρά ετών στο ναυτιλιακό τομέα. Σημειώνεται ότι ο Ευστάθιος Γουρδομιχάλης διατελεί πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών.

Επίσης, ο Σωκράτης Ηλιάδης διατελεί μέλος Δ.Σ στην εταιρεία ANTEL-Προηγμένα συστήματα επικοινωνιών Α.Ε.

Ο Ευστ. Γουρδομιχάλης διατελεί επίσης Μέλος Δ.Σ στις εταιρείες Λαμπρόπουλοι, ΑΦΟΙ Α.Β.Ε.Ε και Eurotransform Μελετών και Επιχειρηματικών και Τεχνολογικών Εφαρμογών Α.Ε.

Ο Σωτήριος Παπαδόπουλος διατελεί αντιπρόεδρος Δ.Σ. στην εταιρεία ANTENNA Productions Α.Ε.

Ο Μίνως Κυριακού διατελεί επίσης πρόεδρος Δ.Σ. στις εταιρείες ANTENNA Productions Α.Ε

Ωντιοτέξ Α.Ε Antel - Προηγμένα Συστήματα Επικοινωνίας Α.Ε.

ANTENNA Εργαστήρι Δημοσιογραφίας Ε.Π.Ε.

• Καθαρά κέρδη: 64.734

Κυριακού, Μίνως, Όμιλος Εταιρειών: περιλαμβάνει τις παρακάτω επιχειρήσεις:

— Ραδιοτηλεοπτικές Επιχειρήσεις Α.Ε.

Ζημιές: -129.408

— ANTENNA TV ΑΕ.

Καθαρά Κέρδη: 3.683.168

— INTESTRA CO.SA.-Διαχείριση πλοίων

— ANTENNA ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Ε.Π.Ε

Καθαρά κέρδη: 64.734

— ATHENIAN SEA CARRIERS LTD (λιβεριανή εταιρεία, λειτουργεί στην Ελλάδα υπό τις διατάξεις του Ν. 89/1967)

— ATHENIAN TANKERS S.A (παναμέξικη εταιρεία).

ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ

Το συνολικό έλλειμμα 1.282.081.347 δραχμές της Ελευθεροτυπίας μειώθηκε κατά 321 εκατ. δραχμές. Το 1993 οι ζημιές ήταν 41 εκατ. δραχμές.

Η καλή θέση των Εκδόσεων Χ.Κ. Τεγόπουλος ενισχύεται από το γεγονός ότι είναι κάτοχος μετοχών της Τηλέτυπος στην οποία ανήκει το Mega Channel ύψους 3.544.290.000 δραχμών, στις τιμές χρηματιστηρίου και σε δεκαπλάσια αξία από το ποσό των 300 εκατ. δραχμών που ήταν η αξία κτήσεως των μετοχών αυτών.

Με συσσωρευμένες ζημιές σχεδόν 1 δισ. τέλος, έκλεισε το 1994 «Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» (δηλαδή η Ελευθεροτυπία) παρά τα εμφανιζόμενα κέρδη χρήσεως 320 εκατομμύρια.

Εδώ κέρδη από εκποίηση μετοχών δεν κάνουν την άμεση τουλάχιστον εμφάνισή τους. Ο τζίρος είναι 11,4 δισ. Η χρηματοδότηση κατά 850 εκατομμύρια από μετοχικό κεφάλαιο, 1,5 δισ. μακροπρόθεσμα δάνεια (σχεδόν όλα εκτός τραπεζών, σε βαθμιαία υποχώρηση πάντως έναντι του παρελθόντος), και 5,5 δισ. βραχυπρόθεσμα.

Όμιλος Τεγόπουλου

Είναι από τους νεότερους και σχετικά μικρότερους πολυκλάδους ομίλους στην ελληνική οικονομία, με κύριο πεδίο δράσης τις εκδοτικές και εκτυπωτικές εργασίες, καθώς και ραδιοτηλεοπτικές δραστηριότητες. Το 1993 οι εταιρείες μετοχικού ενδιαφέροντος του ομίλου ανέρχονταν σε 8, σε σχέση με 6 το 1990, με κύκλο εργασιών γύρω στα 30 δισ., σε σχέση με 8 δισ. το 1990. Η βασική εταιρεία του ομίλου η «ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Χ.Κ.-ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.» ήταν το 1993, δεύτερη σε μέγεθος εταιρεία στον κλάδο εκδόσεων-εκτυπώσεων, με κύκλο εργασιών 9 δισ. η οποία όμως τα τελευταία χρόνια εμφανίζει ζημιές (κυρίως λόγω υψηλών χρηματοοικονομικών δαπανών από την εξυπηρέτηση δανείων για τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών της).

Η εταιρεία εκδίδει την εφημερίδα Ελευθεροτυπία (απογευματινή και Κυριακάτικη), με μερίδιο αγοράς γύρω στο 19-20%. Επίσης εκδίδει την εφημερίδα μικρών αγγελιών Χρυσή Ευκαιρία, μεγάλης κυκλοφορίας, και το περιοδικό Έψιλον.

Όσον αφορά τα έσοδα του Ομίλου από τις διαφημίσεις, ανήλθαν το 1993 σε 16,5 δισ., ή το 8,2% της διαφημιστικής δαπάνης. Ο Όμιλος συμμετέχει στην εταιρεία «Τηλέτυπος Α.Ε.» που έχει ιδιοκτησία της το ιδιωτικό κανάλι Mega channel, με «ολιγοπωλιακή θέση» στον τομέα της ιδιωτικής τηλεόρασης (35-40% της τηλεθέας). Τέλος, σημαντική θέση κατέχει ο όμιλος στην έκδοση πολύτομων έργων (έκδοση εγκυκλοπαίδειας Δομή), στην παραγωγή ταινιών και δίσκων (Έψιλον, Κιν/κές Παραγωγές Α.Ε.) και στην προσφορά υπηρεσιών audiotext (MediaTel Α.Ε.) κ.ά. Όσον αφορά την «πολιτική γραμμή» του Ομίλου, είναι βασικά προσανατολισμένη στον

τροαριστερό» χώρο.

ΟΠΟΥΛΟΣ, Χ.Κ., ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

πορικά σήματα:

ευθεροτυπία

ριακτική Ελευθεροτυπία

βίλον

υσή Ευκαιρία

λάτες

μειώνεται ότι η διάθεση των εφημερίδων και περιοδικών πραγματοποιείται μέσω του Πρακτορείου Εφημερίδων Αθηνών-Τύπου Α.Ε. Σημειώνεται τέλος ότι η τιτλούχος πραγματοποιεί πώσεις για λογαριασμό τρίτων, εκ των οποίων ενδεικτικά ρέουμε την επιχείρηση:

ΓΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε., Έκδοση εφημερίδων - Περιοδικών (Χαλάνδρι, Αττική).

κίνητα:

Στις 10 Ιουνίου 1994 η τιτλούχος πούλησε το κτίριο, το οποίο βρισκόταν στη διεύθυνση Κολοκοτρώνη 8, Αθήνα, στην εταιρεία **ΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ Α.Ε.** Στις εγκαταστάσεις της, στη διεύθυνση Μίνωος 10-16 Αθήνα, οι οποίες περιλαμβάνουν και αποθηκευτικούς χώρους, πραγματοποιείται έκδοση και εκτύπωση των εφημερίδων, ενώ στο εργοστάσιο στην Πανίδα, όπου επίσης υπάρχουν αποθηκευτικοί χώροι, πραγματοποιείται η έκδοση και εκτύπωση περιοδικών.

Μειώνεται ότι κατά το 1995, η τιτλούχος πραγματοποίησε αγορές διαμερίσματος εμβαδού 140 τετρ. μέτρων, στη διεύθυνση Κηφισιά 3, Κηφισιά Αττικής.

ιστορικό προσώπων:

Χρήστος Τεγόπουλος επίσης διατελεί πρόεδρος Δ.Σ. στην εταιρεία **ΜΕΝΤΙΑΤΕΛ Α.Ε.**, καθώς και μέλος Δ.Σ. στην εταιρεία **ΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε.** Η Ελένη Τεγοπούλου επίσης διατελεί μέλος στην εταιρεία **ΣΤΕΓΗ ΤΕΧΝΩΝ Α.Ε.**

τοτελέσματα χρήσεως:

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ: 202.582.000 δρχ.

ΚΟΥΝΑΚΟΣ

ΡΑΔΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

πορικά σήματα:

ρά

δος

κίνητα:

στη διεύθυνση λεωφ. Κηφισίας 178, Χαλάνδρι, σε 10ώροφο κτίριο, η τιτλούχος διατηρεί γραφεία και χώρους μοντάζ και φωτοχρηματοδοσίας, τα οποία καταλαμβάνουν τον 3ο όροφο, καθώς και μέρος του 8ου και 9ου ορόφου του κτιρίου. Τέλος, η εκτύπωση πραγματοποιείται στις εγκαταστάσεις της εταιρείας **ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Α.Ε.**

έτοχοι:

5.67% Θωμάς Νικ. Διακουνάκος (έτος γεννήσεως 1948)

10.33% Αλέξανδρος Δημ. Κύρτσος (έτος γεννήσεως 1941)

Ο Θ. Διακουνάκος και ο Α. Κύρτσος συμμετέχουν επίσης στις εταιρείες: με 22.39% και 49.61%, αντίστοιχα στην τεχνική εταιρεία **ΑΧΧΟΝ Α.Ε.** - **ΑΧΧΟΝ Οικοδομικές Επιχειρήσεις και Ε.Ε.**

δρυση: 1988

Έδρα: Λεωφ. Κηφισίας 178, Χαλάνδρι, **BYRON INC. (Η.Π.Α.)** με 84.67% και 10.33% αντίστοιχα. Η εταιρεία αυτή ιδρύθηκε το 1986, με έδρα στις Η.Π.Α. και αντικείμενο εργασιών την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών. Τέλος, οι προαναφερόμενοι ελέγ-

χουν (μέσω της **ΑΧΧΟΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ Α.Ε.**) το 95% της τεχνικής εταιρείας, **ΑΧΧΟΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ Α.Ε.** - **ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Ε.Ε.**, η οποία ιδρύθηκε το 1988.

• **Αποτελέσματα χρήσεως:**

ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ: 266.130.000 δρχ.

ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Οι «**Εκδόσεις Απογευματινή**», με σύνολο υποχρεώσεων ύψους 1.228.656.500 δραχμές και απαιτήσεων 712 εκατ. είχαν πέρσι κέρδη ύψους 6.757.549 δραχμές. Το 1993 τα κέρδη ήταν 202 εκατ.

Όμιλος Σαραντόπουλου

Ένας από τους ανερχόμενους ομίλους της ελληνικής οικονομίας, με κύριο πεδίο δράσης τις κατασκευαστικές, τουριστικές, ναυτιλιακές και εκδοτικές δραστηριότητες. Ο κύκλος εργασιών του ομίλου το 1993, ξεπέρασε τα 15 δις δρχ. και τα καθαρά κέρδη τα 3,3 δις. Βασική εταιρεία του Ομίλου είναι η κατασκευαστική «**Κ.Ι. Σαραντόπουλος**», η οποία στο διάστημα 1990-93 αύξησε το ενεργητικό της κατά 3.6 φορές και τα καθαρά κέρδη κατά 12 φορές (από 205 εκατ. σε 2.6 δις. δρχ.). Η υψηλή κερδοφορία αποκαλύπτει την ύπαρξη «υπερκοστολογήσεων» στα δημόσια έργα που αναλαμβάνει. Στη δύναμη του ομίλου συμπεριλαμβάνονται οι κατασκευαστικές «**ΔΟΚΑΤ Α.Ε.**» και «**OLYMPIC TOOLS Α.Ε.**», καθώς και η ξενοδοχειακή «**SAMPRO Α.Ε.**» κ.ά.

Ο όμιλος άρχισε να διεισδύει στον τομέα των Μ.Μ.Ε. στις αρχές της δεκαετίας του '90 με την ίδρυση της εταιρείας **Επικοινωνιακές, Εκδοτικές και Ραδιοτηλεοπτικές Επιχειρήσεις Α.Ε.** και την συμμετοχή του κατά 40% στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας **Εκδόσεις - Απογευματινή Α.Ε.** (που εκδίδει την αντίστοιχη εφημερίδα), η πλειοψηφία των μετοχών της οποίας ανήκει στο ίδρυμα «**Ίδρυμα Μπότση**». Όσον αφορά το μερίδιο αγοράς της **Απογευματινής**, ήταν γύρω στο 14-15% της κυκλοφορίας των απογευματινών και γύρω στο 10-11% των κυριακάτικων εκδόσεων. Η «πολιτική γραμμή» του ομίλου είναι σταθερά προσανατολισμένη προς τον «δεξιό-συντηρητικό» χώρο.

Σε μικρότερα το 1994, σε σχετική στασιμότητα έναντι του 1993, ανάλογη εικόνα βλέπει κανείς με την **Απογευματινή**. Υπάρχει κάποιο φως κερδών για την χρήση που έκλεισε (12,5 εκατομμύρια), σε σημαντική μεν υποχώρηση έναντι των 125 εκατομμυρίων το 1993, αλλά πάντως χωρίς πρόδηλο κόκκινο μελάνι και με έσοδα κυρίως από την εφημερίδα και όχι από συνδεδεμένες συμμετοχές. Όμως και εδώ η χρήση 1994 έχει «ελαφρυνθεί» από αποσβέσεις: αν οι αποσβέσεις είχαν γίνει κανονικά, τα αποτελέσματα χρήσης θα είχαν συμπιεσθεί κατά 98 εκατομμύρια. Ιδού λοιπόν και πάλι το κόκκινο μελάνι.

Εν τέλει, η **Απογευματινή** έχει (σε συμπαγέστερο, μικρότερο μέγεθος) διπλή επιχειρηματική συγγένεια με τον **Ελεύθερο Τύπο**: ανήκει σε Ίδρυμα, με όλους τους κεφαλαιακούς περιορισμούς που αυτό σημαίνει σε εποχή κρίσεως, έχει όμως και αρκετά αποσβεσμένα πάγια και σχετικά συντηρητική δανειακή πολιτική ως προς τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (δεν ισχύει το ίδιο και προκειμένου περί της συνολικής σχέσεως ιδίων κεφαλαίων προς σύνολο δανειακών: οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι υψηλές, με εκρηκτική αύξηση των πληρωτέων γραμματίων και των προκαταβολών πελατών, πράγμα που με απλούς σταθερούς τζίρους μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα).

ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ, Κ.Ι. Α.Ε.

• Έργα υπό κατασκευήν:

— Αρδευτικές εργασίες στην Δοϊράνη, Δράμα

Προϋπολογισμός - Δρχ. 3.200.000.000

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. & Ε.Π.Ε. - ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ Ε.Ι.Ε.Α.
(Βάσει των κοινοποιήσεων του άρθρου 24 του Ν. 1746/88)

Α.Α	ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	ΜΕΤΟΧΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΥΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΟΧΩΝ
1.	Η ΑΥΓΗ	ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΒΟΥΤΣΑΣ		ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΒΟΥΤΣΑΣ		100,0%
2.	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.	1.000.000.000	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ		100,0%
				ΑΡ. ΑΛΛΟΦΟΥΖΟΣ	86.260	86,25%
				ΘΕΜ. ΑΛΛΟΦΟΥΖΟΣ	13.750	13,75%
3.	ΛΟΓΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΣ Α.Ε.		ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	100.000	100,00%
4.	ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ	ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	3.000.000.000	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ		0,00%
				ΚΚΕ	2.970.000	99,00%
				ΜΕΝΕΜΕΝΟΓΛΟΥ ΙΟΡΔΑΝΗΣ	6.000	0,20%
				ΛΟΥΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	6.000	0,27%
				ΚΑΡΑΤΣΑΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	6.000	0,20%
				ΚΑΡΙΣΙΑΝΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	6.000	0,20%
				ΚΟΡΤΣΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	6.000	0,20%
5.	ΑΔΕΣΜΕΥΤΟΣ ΤΥΠΟΣ	ΑΔΕΣΜΕΥΤΟΣ ΤΥΠΟΣ Α.Ε.	500.000.000	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	3.000.000	100,00%
				ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΙΖΟΣ (ΠΛΗΡΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)	16.000	37,00%
				ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΙΖΟΣ (ΕΠΙΚΑΡΠΙΑ)	10.000	
				ΜΗΤΣΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ (ΨΙΛΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)	10.000	20,0%
				ΜΗΤΣΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ (ΠΛΗΡΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)	24.000	48%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	60.000	100,00%
5.	ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ Α.Ε.		ΙΔΡΥΜΑ ΠΡΟΔΩΓΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ		
				ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ & Β. ΜΠΟΤΣΗ		50%
				ΕΠΙΚ/ΝΙΕΣ ΕΚΔ & ΡΑΔΙΟΤΗ/ΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ Α.Ε.		39,38%
				Π. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ		2,13%
				ΤΣΑΠΑΛΙΡΑ ΜΑΡΙΚΑ		8,50%
7.	ΑΥΡΙΑΝΗ	Ι.Α. ΚΟΥΡΗΣ ΕΠΕ.		ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	7.760	100,00%
8.	ΕΘΝΟΣ	ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔ. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.	4.750.000.000	ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΡΗΣ	0	0,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	0	0,00%
				ΙΓΕΩΡΓΙΟΣ Φ. ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ	139.933	29,46%
				ΜΑΡΙΑ ΘΥΓ. Γ. ΜΠΟΜΠΟΛΑ - ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΗ	123.118	25,92%
				ΦΩΤΙΟΣ Ι. ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ	123.118	25,92%
				ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ι. ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ	87.875	18,50%
				ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	958	0,20%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	476.000	100,00%
9.	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΓΕΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ	250.000.000	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ		
				ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ		
				ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ		
10.	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ι. ΜΑΣΤΟΡΑ Α.Ε.	130.000.000	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	250,00	100,00%
				ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΣΤΟΡΑΣ		
				ΕΛΕΝΗ Ι. ΜΑΣΤΟΡΑ		
				ΣΩΚΡΑΤΗΣ Σ. ΜΑΣΤΟΡΑΣ		
				ΕΛΕΝΗ ΚΟΡΜΠΗ		
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	26.000	100,00%
11.	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ	ΙΔΡΥΜΑ ΤΥΠΟΥ Α.Ε.	1.847.509.000	ΙΔΡΥΜΑ ΛΙΛΙΑΝ ΒΟΥΔΟΥΡΗ	1.617.377	87,54%
				ΚΕΡΔΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	184.106	9,97%
				ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ	46.026	2,49%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	1.847.609	100,00%
12.	ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	Χ. Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.	844.000.000	ΧΡΗΣΤΟΣ Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ	422.000	50,00%
				ΜΑΡΙΑΝΘΗ Χ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΥ	211.000	25,00%
				ΕΛΕΝΗ Χ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΥ	211.000	25,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	844.000	100,00%
13.	ΕΣΤΙΑ	ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΑΔΩΝΙΔΟΣ ΚΥΡΟΥ.		ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	0	0,00%
14.	ΝΙΚΗ	ΕΚ.ΔΗ. Ε.Π.Ε.	3.000.000	ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	80	80,00%
				ΛΟΥΔΑΡΟΥ ΜΑΡΙΑ	20	20,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	100	100,00%
15.	ΤΑ ΝΕΑ	Δ.Ο. ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε.	1.589.040.000	ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ	79.452	60,00%
				ΛΕΝΑ συζ. Γ. ΣΑΒΒΙΔΗ	39.728	25,00%
				ΑΝΝΑ χήρα Π. ΣΗΜΙΡΙΩΤΗ	39.726	25,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	158.904	100,00%
16.	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ	Γ. Ι. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ Α.Ε.	45.000.000	ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ	6.000	100,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	6.000	100,00%
17.	ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ	Θ.Μ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Α.Ε.	227.700.000	ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ	6.578	86,67%
				ΕΙΡΗΝΗ συζ. Θ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ	1.012	13,33%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	7.690	100,00%
18.	ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ	ΠΝΕΥΜΑ Α.Ε.	205.000.000	ΚΩΝ/ΝΑ ΣΥΚΙΩΤΟΥ - ΣΕΜΠΟΥ	123.000	80,00%
				ΕΥΑΓΓ. ΣΕΜΠΟΣ	82.000	40,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	205.000	100,00%
19.	SPORTIME	MAXLINE Α.Ε.	120.000.000	ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	7.800	65,00%
				ΒΙΛΔΙΡΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	4.200	35,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	12.000	100,00%
20.	ΕΞΠΡΕΣ	HELLENEWS ΕΠΕ.		ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	0	0,00%
21.	ΗΜΕΡΗΣΙΑ	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	277.656.000	ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΚΤΥΠ. Α.Ε.	456.300	82,20%
				ΚΑΛΟΥΔΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	27.756	5,00%
				ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	27.756	5,00%
				ΑΝΔ. ΜΟΘΩΝΙΟΣ	17.090	3,08%
				ΜΑΡΚΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	13.000	7,34%
				ΜΑΡΙΑ - ΜΑΙΡΗ ΧΗΡΑ ΑΡΓ. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗ	3.210	0,58%
				ΑΝΝΑ ΘΥΓ. ΑΡΓ. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗ	5.000	0,90%
				ΣΠΥΡΟΣ ΑΡΓ. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ	5.000	0,90%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	555.112	100,00%
22.	Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ	Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε.	155.851.800	ΕΛΕΝΗ χήρα Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ (ΕΠΙΚΑΡΠΙΑ)	2.915	
				ΕΙΡΗΝΗ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ	3.127	27,62%
				(ΠΛΗΡΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)		
				ΕΙΡΗΝΗ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ	971.66	8,58%
				(ΨΙΛΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)		
				ΜΑΡΙΕΤΤΑ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ	3.127	27,62%
				(ΠΛΗΡΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)		
				ΜΑΡΙΕΤΤΑ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ	971.66	8,57%
				(ΨΙΛΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)		
				ΑΓΓΕΛΑ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ	3.127	27,62%
				(ΠΛΗΡΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)		
				ΑΓΓΕΛΑ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ	971.66	8,58%
				(ΨΙΛΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ)		
23.	ΚΕΡΔΟΣ	ΚΕΡΔΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	338.760.000	ΘΩΜΑΣ Ν. ΛΙΑΚΟΥΝΑΚΟΣ	11.324	100,00%
				ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Δ. ΚΥΡΤΣΗΣ	290.195	85,67%
				ΜΑΡΙΑ συζ. Θ. ΛΙΑΚΟΥΝΑΚΟΥ	35.003	10,33%
				ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΑΛΑΜΑΝΟΥ συζ. Ι. ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ	6.776	2,00%
				ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΟΧΩΝ	6.777	2,00%
					338.750	100,00%

Αποπεράτωση στα τέλη 1993

— Αρδευτικές εργασίες κοντά στον ποταμό Αλιάκμονα

Προϋπολογισμός - Δεκέμβριο 1992 1.164.311.000

Αποπεράτωση το Δεκέμβριο 1992

— Κατασκευή φράγματος στην Πλατανόβρυση Δράμας για λογαριασμό της ΔΕΗ (κοινοπρακτική με τις εταιρείες - Προοδευτική Α.Ε. - Τεχνική Εταιρεία Βόλου Α.Ε.)

Η τιτλούχος συμμετέχει με 33,33%

Προϋπολογισμός - Δεκέμβριο 1992 1.082.957.000

Αποπεράτωση Δεκέμβριο 1992

— Κατασκευή φράγματος Μυκόνου, για λογαριασμό του υπουργείου Γεωργίας

Προϋπολογισμός - Δεκέμβριο 1992 456.000.000

Αποπεράτωση Δεκέμβριο 1992

— Αρδευτικές εργασίες στην περιοχή Κονιδίσι Λακωνίας, για λογαριασμό της Νομαρχίας Λακωνίας.

Προϋπολογισμός - Δεκέμβριο 1992 191.165.000

Αποπεράτωση τον Ιούλιο 1992

— Κατασκευή αρδευτικών έργων στην περιοχή Ανωγείων, Λακωνίας, για λογαριασμό της Νομαρχίας Λακωνίας

Προϋπολογισμός - Δεκέμβριο 1992 470.000.000

Αποπεράτωση το Δεκέμβριο 1992

— Κατασκευή φράγματος Θησαυρού, για λογαριασμό της Δ.Ε.Η., κοινοπρακτικά με τις εταιρείες Προοδευτική Α.Ε. - Τεχνική Εταιρεία Βόλου Α.Ε.

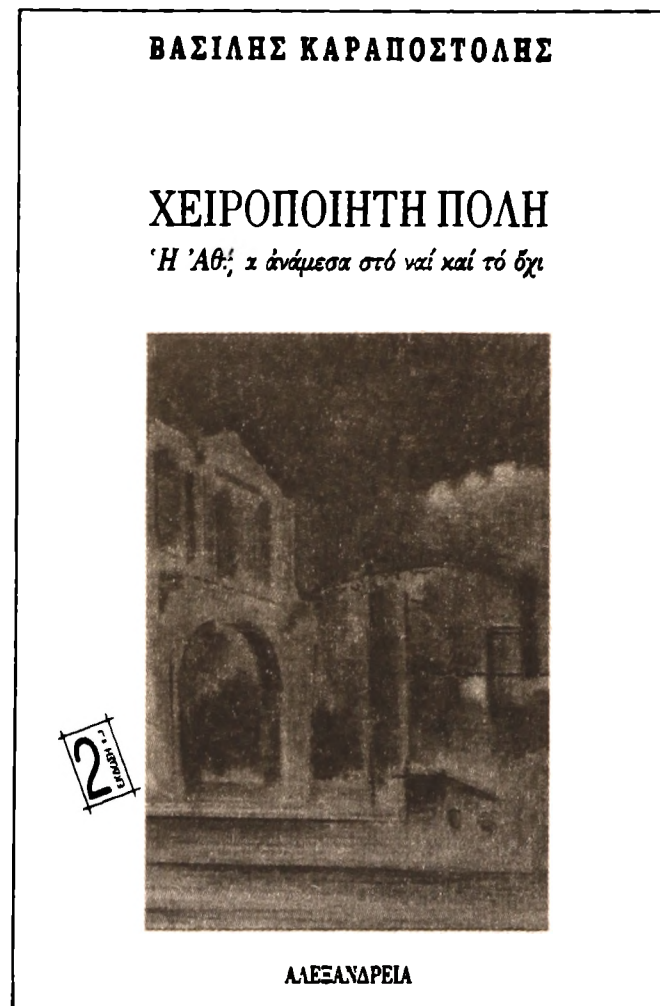
Η τιτλούχος συμμετέχει με 15%.

Προϋπολογισμός - Δεκέμβριο 1992 12.083.833.000

- υποπεράτωση το Δεκέμβριο 1994
 - κατασκευή γκαράζ Δήμου Αθηναίων, για λογαριασμό του Δή-
 - Αθηναίων.
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 1.527.000.000
 - υποπεράτωση τον Μάιο 1992
 - κατασκευή αεροδρομίου Ικαρίας, για λογαριασμό του
 - ΧΩ.ΔΕ., κοινοπρακτικά με τις εταιρείες: ΤΕΓΚ Α.Ε. - Παντε-
 - ή Α.Ε. - Γνώμων Α.Ε.
 - τιτλούχος συμμετέχει με 25%.
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 835.000.000
 - υποπεράτωση το Δεκέμβριο 1993
 - κατασκευή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, κοινοπρακτικά με την
 - εταιρεία ΑΛΤΕ Α.Ε.
 - τιτλούχος συμμετέχει με 16.5%.
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 1.085.000.000
 - υποπεράτωση τον Ιούνιο 1993
 - κατασκευή αυτοκινητόδρομου Αθηνών - Κορίνθου (τμήμα δι-
 - ηρίων) για λογαριασμό του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. κοινοπρακτικά με
 - εταιρείες: Μηχανική Α.Ε. - Παντεχνική Α.Ε. - Τεχνική Εται-
 - ρεία Βόλου Α.Ε. - ΤΕΓΚ Α.Ε.
 - τιτλούχος συμμετέχει με 14.5%
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 7.180.949.000
 - υποπεράτωση το Δεκέμβριο 1993
 - κατασκευή έργου Αγκιάλου (ΕΚ-362), για λογαριασμό του Γε-
 - νικού Επιτελείου Αεροπορίας, κοινοπρακτικά με τις εταιρείες:
 - (Μηχανική Α.Ε. - Παντεχνική Α.Ε. - Τεχνική Εταιρεία Βόλου Α.Ε. -
 - ΤΕΓΚ Α.Ε.
 - τιτλούχος συμμετέχει με 50%.
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 2.449.754.000
 - υποπεράτωση τον Ιούλιο 1993
 - κατασκευή αποχετευτικού δικτύου Κέρκυρας, για λογαριασμό
 - ΔΕΥΑΚ, κοινοπρακτικά με την εταιρεία Οδυσσεύς ΑΤΕ.
 - τιτλούχος συμμετέχει με 50%.
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 406.000.000
 - υποπεράτωση το Δεκέμβριο 1993
 - έργο στα Ναυπηγεία Σκαρामαγκά, για λογαριασμό των Ελλη-
 - νών Ναυπηγείων Σκαρामαγκά Α.Ε., κοινοπρακτικά με την εται-
 - ρεία ΔΟΜΙΚΑ Α.Ε.
 - τιτλούχος συμμετέχει με 50%.
 - προϋπολογισμός - Δρχ. 785.286.000
 - υποπεράτωση τον Μάιο 1992
Έτοχοι:
 - 5.00% Κωνσταντίνος Ι. Σαραντόπουλος (έτος γεννήσεως 1935)
 - 2.00% Κεκίλια Σαραντοπούλου (έτος γεννήσεως 1939)
 - 1.00% Ιωάννης Α. Παπανικολάου (έτος γεννήσεως 1935)
 - 1.00% Δημήτριος Παπάζογλου (έτος γεννήσεως 1940)
 - 1.00% Ελευθέριος Ν. Κορρές (έτος γεννήσεως 1937)
 - 1.00% Γεώργιος Λαζαρόπουλος (έτος γεννήσεως 1950)
 - ΟΛΥΜΠΙΚ ΤΟΥΛ ΕΛΛΑΣ Α.Β.Θ.Ε.Ε. / Ζημιές: -63.179

- Όποιος θέλει περισσότερα στοιχεία μπορεί να επικοινωνήσει με τον
Ι. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗ
 - υποσυντάκτη
 - βέρτου Γκάλλι 33
 - ήνα 11742
 - τηλ. 9239622 FAX 9225816
 - email: kyrnikini@compulink.gr

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ **ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΗ ΠΟΛΗ** Η Αθήνα ανάμεσα στο ναι και το όχι

Ένα βιωματικό οδοιπορικό στην Αθήνα την
 ώρα της κρίσεως, ένας πρωτότυπος στοχα-
 σμός για μια πρωτεύουσα που δεν συνοψίζεται
 ποτέ, αφού δεν είναι σχέδιο της διάνοιας ή της
 μηχανής, αλλά ατέρμονο “έργο των χειρών” που
 κινεί η αγωνία των κατοίκων της.

Πώς δυναμώνει λοιπόν και πώς καταλαγιάζει
 η ένταση της καθημερινότητας σ' αυτή την πόλη;
 Ποιες ώρες και σε ποιες γωνιές εμφανίζεται η ο-
 μορφιά; Από ποια σημεία μπορεί κάποιος ν' α-
 τενίσει τον ορίζοντα και την άπλα του κόσμου;
 Η περιπλάνηση θα αποκαλύψει τους χώρους του
 μόχθου και της ανάπαυλας, τους δρόμους της
 φυγής και της επανόδου, τις κρυψώνες του έρω-
 τα και της ρέμβης, αλλά και τα κενοτάφια της
 φιλίας κι εκείνα τα έρημα ή πολυσύχναστα μέρη
 όπου οι άνθρωποι πεθαίνουν από μοναξιά.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
 Σόλωνος 133, 106 77 Αθήνα
 Τηλ. 3806305, 3821813, Fax 3838173

Υπόγειες ψηφιακές διαδρομές

του Δημήτρη Στρατούλη

Οι συμβάσεις του ΟΤΕ για την αγορά 1.100.000 ψηφιακών παροχών από τις εταιρείες INTRAKOM και ZHMENΣ, υπογράφηκαν το 1994, επί κυβερνήσεως ΠΑΣ. με βάση τα αποτελέσματα διεθνούς διαγωνισμού, που είχε προκηρυχθεί και αξιολογηθεί στα 1992-1993, επί κυβερνήσεως Ν.Δ. Ύστερα από τις πληροφορίες για χρηματισμό ορισμένων απ' όσους χειρίστηκαν το θέμα των ψηφιακών στα τέλη της δεκαετίας του '80, είναι αναγκαίο να γίνουν ορισμένες επισημάνσεις.

1^ο Η σωστή θέση ότι η δικαιοσύνη πρέπει να ολοκληρώσει ταχύτατα και αποτελεσματικά την έρευνά της δεν λέει στην πράξη τίποτε, εάν δεν συνοδεύεται και με πολιτικές πρωτοβουλίες αλλά και με την ανάπτυξη κινήματος για την προβολή της ανάγκης προώθησης θεσμών κοινωνικού-εργατικού ελέγχου και διαφάνειας σ' όλο το κέντρο των αποφάσεων για προμήθειες και αναθέσεις δημόσιων έργων και στη διαχείριση δημόσιου και ιδιωτικού χρήματος.

Κι αυτό, γιατί, ανεξαρτήτως των όποιων καλών προθέσεων των όποιων δικαστών, συνήθως πίσω από τις πλάτες της δικαιοσύνης και των πολιτών παίζονται μεγάλα παιχνίδια από τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα και από τα ανταγωνιστικά κάθε φορά λόμπυ συμφερόντων, που αξιοποιούν τις όποιες δικαστικές εξελίξεις για ανάθεση έργου το οποίο διεκδικούν, για να βελτιώσουν τη θέση τους, όχι τόσο όσον αφορά το επίδικο θέμα όσο κυρίως για άλλες δουλειές, ίσως μεγαλύτερες, τις οποίες επιδιώκουν.

Για παράδειγμα, στη συγκεκριμένη περίπτωση των ψηφιακών, η αντιπαράθεση είναι ουσιαστικά μεταξύ του δίπολου **Κόκκαλη** από τη μια και **Βαρδινογιάννηδων** από την άλλη, που θεωρούνται ριγμένοι από την ανάθεση του 1.100.000 ψηφιακών παροχών στις INTRAKOM-ZHMENΣ και όχι στη γαλλική ΑΛΚΑΤΕΛ ή στην αμερικανική ΑΤΤ, με τις οποίες αυτοί συνεργάζονται. Όσο, μάλιστα, η υπόθεση της αντιπαράθεσης για τις 1.100.000 ψηφιακές παροχές τραβάει σε μήκος, τόσο θα εντείνεται η πίεση του δεύτερου πόλου (Βαρδινογιάννης-ΑΤΤ-ΑΛΚΑΤΕΛ) για να πάρουν ένα τουλάχιστον κομμάτι της νέας μεγαλύτερης «πίτας» των 2.650.000 ψηφιακών παροχών, αξίας 300 δισ. δρχ. μαζί με τα συνεπακόλουθό τους, για τις οποίες θα προκηρυχθεί διεθνής διαγωνισμός από τον ΟΤΕ τους επόμε-

νους μήνες, καθώς και για ένα άλλο κομμάτι της συνολικότερης πίτας των προμηθειών και έργων του ΟΤΕ που ως το 2000 θα υπερβούν το 1,4 τρισ. δρχ.

Η εμπειρία λοιπόν λέει ότι σ' όλες τις περιπτώσεις που τέτοιες υποθέσεις έφτασαν είτε στη δικαιοσύνη είτε σε εξεταστικές επιτροπές της Βουλής (βλέπε ΑΓΕΤ), ποτέ δεν έλαμψε η πραγματική αλήθεια, και όπως απότομα φούσκωναν για λίγο καιρό έτσι απότομα ξεφούσκωναν αργότερα, είτε πηγαίνοντας στο αρχείο είτε με αμοιβαίους κοινοβουλευτικούς συμψηφισμούς της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ.

Πάντα, όμως, οι αντιτιθέμενοι πόλοι πολιτικών εκδοτικών και οικονομικών συμφερόντων, κατήγοροι ή κατηγορούμενοι κάθε φορά ανάλογα με την περίπτωση, αφού εξαντλούν όλους τους αμοιβαίους εκβιασμούς τους και αφού αναδιατάσσουν τις συμμαχίες τους και ξαναμοιράζουν τις μεγάλες πίτες των κρατικών προμηθειών και των δημόσιων έργων, επιτυγχάνουν νέες ισορροπίες μεταξύ τους και καταφέρνουν όλοι να βγαίνουν ενισχυμένοι, με αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια –και παρά τους πολέμους μεταξύ τους– να έχουν ενισχύσει την κυριαρχία τους στα ΜΜΕ, στην οικονομία και στην πολιτική. Γι' αυτό και στη συγκεκριμένη περίπτωση μάλλον θα ισχύσει η λαϊκή παροιμία, ότι «*όταν μαλώνουν στο βάλτο τα βουβάλια πάντα την πληρώνουν κάποια βατραχάκια που ποδοπατιούνται*» – και θα μείνουν για άλλη μια φορά απείραχτοι οι μεγάλοι που κινούν τα νήματα, οι «φρουσχωτές τσέπες» που κάνουν τις «χοντρές δουλειές».

Ετσι φτάσαμε στη διαμορφωμένη πλέον πραγματικότητα, τα 6-7 «μεγάλα τζάκια» και οικογένειες που, κάθε φορά, συγκρούονται μεταξύ τους όχι μόνο για τα ψηφιακά του ΟΤΕ, αλλά για όλες τις μεγάλες αναθέσεις προμηθειών και έργων του Δημοσίου, να ελέγχουν όλοι μαζί το σύνολο σχεδόν των μέσων του Τύπου, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης της οικονομικής και πολιτικής ζωής της χώρας.

2^ο Η δικαστική διερεύνηση του θέματος

δεν πρέπει να αποκρύψει τα πραγματικά προβλήματα της δημοκρατίας και της διαχείρισης του δημόσιου χρήματος.

Οι κυβερνήσεις της Ν.Δ. και του ΠΑΣ. μετά το 1990 έχουν σημαντικές ευθύνες, γιατί ποτέ δεν ενεργοποίησαν την ομόφωνη απόφαση της Βουλής το καλοκαίρι του 1991 για τη συγκρότηση διαρκούς κοινοβουλευτικής επιτροπής ελέγχου της ανάθεσης προμηθειών και έργων μεγάλης οικονομικής και τεχνολογικής σημασίας του δημοσίου τομέα. Το σχετικό προεδρικό διάταγμα θα καθόριζε από ποιο όριο και πάνω οι συμβάσεις θα θεωρούνταν μεγάλης οικονομικής σημασίας δεν βγήκε ποτέ από το αρμόδιο υπουργείο Εμπορίου.

Οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. έχουν τεράστιες ευθύνες γιατί κατάργησαν την ΑΣΚΕ (Αντιπροσωπευτική Συνέλευση Κοινωνικού Ελέγχου) του ΟΤΕ, στην οποία συμμετείχαν και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων και η οποία ασκούσε κοινωνικό έλεγχο στην πολιτική προμηθειών του ΟΤΕ. Επίσης, γιατί δεν εφάρμοσαν ποτέ αποτελεσματικά το «πόθεν έσχες». Γιατί απέρριψε «μετ' επαίνων», το Νοέμβριο του 1991 στη Βουλή, την πρόταση νόμου του Συνασπισμού για το διορισμό των διοικήσεων του ΔΕΚΟ με προκήρυξη των θέσεων και αξιοκρατικές διαδικασίες και όχι από τις κυβερνήσεις, όπως επίσης και για τον προληπτικό κοινοβουλευτικό έλεγχο στις συμβάσεις μεγάλης σημασίας.

Ο **Κ. Μητσοτάκης** και οι συνεργάτες του νομιμοποιούνται να σηκώνουν σήμερα τη σημαία της εξιγίανσης του δημόσιου βίου. Στην κυβέρνηση της Ν.Δ., το 1990-93, είχαν επιπληρήσει σκανδαλωδώς τα διαπλεκόμενα συμφέροντα, τα οποία σήμερα καταγγέλλουν, παραχωρώντας τους (στους **Κόκκαλη** **Λαμπράκη**) τη χρυσοφόρο και στρατηγικής σημασίας Υπηρεσία της Κινητής Τηλεφωνίας, αποκλείοντας τον ΟΤΕ απ' αυτή, και υπογράφοντας μαζί τους αποικιοκρατικές και ληστρικές συμβάσεις διασύνδεσης του δικτύου τους με το δίκτυο του ΟΤΕ. Ετσι ο ΟΤΕ όχι μόνο αποκλειόταν από την επι-

• Ο Δημήτρης Στρατούλης είναι μέλος της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής του ΣΥΝ και πρώην μέλος της διοίκησης του ΟΤΕ.

υοη αυτής της υπηρεσίας αλλά υποχρε-
αν να επιδοτεί κιόλας τις δύο εταιρείες
ποίες αυτή εκχωρήθηκε μέσω των απι-
κα χαμηλών τελών διασύνδεσης που
ράττει απ' αυτές. **Ο πολίτης-χρήστης κι-
ύ τηλεφώνου πληρώνει στις δύο εταιρείες
της τηλεφωνίας 112 δραχ. για κάθε λεπτό
ύνδεσης, αυτές αποδίδουν στον ΟΤΕ 6,30
ενώ στον ΟΤΕ στοιχίζει 20 δραχ.** Πρόκει-
ηλαδή για ληστεία σε βάρος του ΟΤΕ
ων πολιτών.

Η δικαστική διερεύνηση για τον τροφο-
λογαριασμό και τους όποιους αποδέ-
του, ο καταλογισμός ευθυνών και η τι-
α των όποιων ενόχων για την περίοδο
-88 οπότε ετοιμαζόταν η πρώτη σύμβα-
ον ψηφιακών (30-3-88) με την οποία δε-
ήθηκε ο ΟΤΕ για μια πενταετία, δεν πρέ-
α υποβαθμίσει τη συζήτηση για τον κα-
γισμό των πολιτικών ευθυνών για τις
ράσεις εκείνης της περιόδου, που προ-
όρισαν τις σημερινές εξελίξεις.

Σ 16-9-1986, παρουσία όλης της τότε κυ-
ητικής ηγεσίας (**Α. Παπανδρέου, Κ. Ση-
ης, Α. Τσοχατζόπουλος, Δ. Τσοβόλας,
ω Παπανδρέου**, που ήταν και εισηγή-
), το ΚΥΣΥΜ αποφάσισε ότι η ψηφιακή
ολογία θα εισαχθεί και θα παραχθεί στην
ίδα, όχι από τη δημόσια ΕΛΒΗΛ (Ελλη-
βιομηχανία Ηλεκτρονικών) που είχε συ-
θεί γι' αυτό το σκοπό το Νοέμβριο του
7, αλλά από δύο εγχώριες βιομηχανίες
θα υποδεικνύονταν από τις πολυεθνικές
ΜΕΝΣ και ΕΡΙΚΣΟΝ, με βάση τις τεχνο-
ές που τελικά σ' εκείνη τη συνεδρίαση
έχθηκαν (ΕWSD, ΑΧΕ-10).

πολιτική αυτή απόφαση, που έβαλε τα-
ετρα στη δημόσια ΕΛΒΗΛ, γέννησε και
πρώτη σύμβαση των ψηφιακών το 1988,
ην οποία δεσμεύτηκε ο ΟΤΕ να προμη-
τεί όλες του τις ανάγκες σε ψηφιακά για
πενταετία 1988-1992 από τις εταιρείες
ΡΑΚΟΜ και ΖΗΜΕΝΣ-ΤΗΛΕ. Λόγω
ων των νομικών δεσμεύσεων υπογράφη-
και άλλες δύο συμβάσεις (επ. Οικουμε-
ς και επί Ν.Δ.), πριν γίνει ο ανοιχτός
λής διαγωνισμός του 92-94, ο οποίος σή-
α ελέγχεται δικαστικά.

Επειδή η δικαστική διερεύνηση μπορεί
ωρατήσει πολύ χρόνο, δημιουργείται με-
ος κίνδυνος την ίδια περίοδο να βουλιά-
ο ΟΤΕ, γιατί με το φόβο του εισαγγελέα
είς στη διοίκησή του δεν θα παίρνει απο-
εις για νέες αναγκαίες προμήθειες και
αναθέσεις έργων.

αυτό επιβάλλεται άμεσα να κατατεθεί
να ψηφιστεί νέο φερέγγυο, αποτελε-
τικό και διαφανές θεσμικό πλαίσιο για
μεγάλης οικονομικής και τεχνολογικής

σημασίας προμήθειες και αναθέσεις έργων
του Δημοσίου, ώστε ύστερα από έναν προ-
ληπτικό έλεγχο επιτροπής από βουλευτές,
νομικούς και εμπειρογνώμονες, να μπορούν
να παίρνουν τις αποφάσεις οι Διοικήσεις
των ΔΕΚΟ χωρίς το φόβο του εισαγγελέα.
Ταυτόχρονα, θα πρέπει να προωθηθούν ή
να αναγεννηθούν θεσμοί κοινωνικού ελέγ-
χου (βλέπε επιστολή του προέδρου του ΣΥΝ
Νίκου Κωνσταντόπουλου στους άλλους πο-
λιτικούς αρχηγούς και στον πρωθυπουργό).

Ταυτόχρονα, για να μη γίνονται αδιαφρα-
νείς αναθέσεις προμηθειών υλικού και έρ-
γων με πρόσχημα την ενίσχυση της εγχώ-
ριας βιομηχανίας, αλλά και για να αντιμε-
τωπιστεί ο υπαρκτός κίνδυνος συρρίκνω-
σης του κλάδου παραγωγής τηλεπικοινων-
ιακού υλικού στη χώρα μας, θα πρέπει επι-
τέλους κάποτε να εκδοθεί το αναγκαίο προ-
εδρικό διάταγμα που θα προβλέπει ότι ο
ΟΤΕ και οι άλλες ΔΕΚΟ θα μπορούν να
συνάπτουν προγραμματικές συμφωνίες με
βιομηχανίες της χώρας μας, με συγκεκριμέ-
νες όμως διαγωνιστικές και διαφανείς δια-
δικασίες, κοινωνικά και κοινοβουλευτικά
ελεγχόμενες, και έπειτα από διεθνή συ-
γκριτικό έλεγχο των τιμών και της ποιότη-
τας των προϊόντων τους.

Επομένως, εάν υπάρξει πολιτική βούληση,
μπορεί να υπάρξει συνδυασμός της ανάγκης
για ανάπτυξη με την ανάγκη και το αίτημα

**Επειδή η δικαστική διερεύνηση ενδέχεται να κρατήσει πολύ καιρό, δημιουργείται
μεγάλος κίνδυνος την ίδια περίοδο να βουλιάξει ο ΟΤΕ.**

των πολιτών να μπει διαφάνεια, φως και
έλεγχος στα κέντρα των αποφάσεων και της
διαχείρισης του δημόσιου αλλά και του με-
γάλου ιδιωτικού πλούτου.

Σο Για να μην αξιοποιηθεί η κατάσταση
στασιμότητας που έχει δημιουργηθεί στον
ΟΤΕ από τους νεοφιλελεύθερους όλων των
αποχρώσεων για μια νέα έφοδο ολοκληρω-
τικής ιδιωτικοποίησης του ΟΤΕ με «στρατη-
γικούς» και άλλους επενδυτές, είναι απόλυ-
τα αναγκαίο, παράλληλα με τη δικαστική
έρευνα που πρέπει να γίνει σε βάθος χωρίς
να επηρεαστεί από πολιτικές, κομματικές ή
εσωκομματικές σκοπιμότητες ή από τον
ανταγωνισμό των οικονομικών συμφερό-
ντων, να προωθηθούν στον ΟΤΕ ορισμένες
σημαντικές προτάσεις της Αριστεράς για
την ομαλή λειτουργία του, για την ανάπτυξη
και τον εκσυγχρονισμό του.

Τέτοιες άμεσες προτεραιότητες ενός δη-
μόσιου σύγχρονου και ανταγωνιστικού
ΟΤΕ πρέπει να είναι:

α) Η ταχύτατη προώθηση του πενταετούς

αναπτυξιακού του προγράμματος (1996-
2000) με νομικοπολιτική **θωράκιση** των
αποφάσεων για μεγάλες **προμήθειες** και
αναθέσεις έργων που προβλέπονται σ' αυ-
τό μέσα από τους θεσμούς διαφάνειας και
ελέγχου που προτείνει η Αριστερά.

β) Η άμεση ανάπτυξη από τον ΟΤΕ όλων
των κινητών υπηρεσιών αξιοποιώντας τη
σχετική άδεια που επιτέλους του δόθηκε
έστω και καθυστερημένα το Δεκέμβριο
του 1995, καθώς και όλων των νέων τηλεπ-
κοινωνιακών υπηρεσιών που έχει ανάγκη
η οικονομία και η κοινωνία.

γ) Ο εκσυγχρονισμός των μανάτζμεντ
που ασκείται στον ΟΤΕ και η αποτελεία
των από τις κυβερνήσεις, τα κόμματα, και
τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, η επι-
λογή της διοίκησής του από κοινοβουλευτι-
κή επιτροπή με ευρεία πλειοψηφία και
αξιοκρατικά κριτήρια καθώς και η διατή-
ρηση ή η ανάκλησή της, με κριτήριο την
υλοποίηση ή όχι των στόχων του επιχειρη-
σιακού προγράμματος του ΟΤΕ.

δ) Η προώθηση μιας νέας πολιτικής αν-
θρώπινου δυναμικού στον ΟΤΕ με προ-
τεραιότητα στην εκπαίδευση των εργα-
ζομένων στις νέες τεχνολογίες, στη θέ-
σπιση αντικειμενικών και αξιοκρατικών
κριτηρίων για τις προσλήψεις και την
εξέλιξή τους και στη διασφάλιση του ει-
σοδήματός τους.

ε) Ένα τολμηρό επιχειρηματικό άνοιγμα
του ΟΤΕ στις αγορές των Βαλκανίων, των
παραινξείνιων χωρών και των χωρών της
πρώην ΕΣΣΔ, και η αναζήτηση διεθνών
συμμαχιών με άλλες δημόσιες ευρωπαϊκές
επιχειρήσεις όχι μόνο για τη διαμόρφωση
των αποφάσεων για τα διευρωπαϊκά δί-
κτυα, αλλά και για να μπορέσει να αντεπε-
ξέλθει στον σκληρό και αδυσώπητο αντα-
γωνισμό.

Σο Πάντως, από την όλη εξέλιξη των ψη-
φιακών επικαιροποιούνται προτάσεις που
έχουν τεθεί για το σπάσιμο του τριγώνου πο-
λιτική εξουσία-δημόσιο χρήμα-ΜΜΕ, για
να καλυφτεί το έλλειμμα διαφάνειας και δη-
μοκρατίας που συσσωρεύεται στο γερασμέ-
νο πολιτικό μας σύστημα και επιβεβαιώνε-
ται η ανάγκη αλλαγής των πολιτικών και
κοινωνικών συσχετισμών δύναμης, καθώς
και η ανάγκη ενίσχυσης εκείνων των αρι-
στερών και προοδευτικών δυνάμεων που
μπορούν να μας βγάλουν από το σημερινό
τέλμα.

ΠΑΡΑΔΙΝΟΜΑΙ !

Ο ΝΕΑΡΟΣ ΑΛΒΑΝΟΣ έσβησε το τσιγάρο του, καληνύχτησε την παρέα, τους άλλους εργάτες στην οικοδομή, χώθηκε στο πρόχειρο κρεβάτι που είχε, όπως κι οι άλλοι, σκαρώσει από παλιές σανίδες και καισόνια, έσβησε την γκαζόλαμπα δίπλα του, κουκουλώθηκε με την ψιλή κουβέρτα -δύρο του αφεντικού- κι έκλεισε τα μάτια αποσταμένος από το δεκάωρο μεροκάματο.

Πριν βουλιάξει στον ύπνο σκέφτηκε πως σε δύο μέρες, την Κυριακή που είχαν το ρεπό τους, θα λούζονταν, θα έβαζαν τα καλύτερά τους ρούχα και θα κατέβαιναν να σεργιανίσουν στα όμορφα καντούνια της Κέρκυρας με το βδομαδιάτικο στην τσέπη, να νιώσουν κι αυτοί σαν άνθρωποι· αποκιμήθηκε χαμογελαπτός, και το χαμόγελό του πλάτινε όταν ήρθαν τα όνειρα.

...Είχε κάνει, λέει, μεγάλη προκοπή στην Ελλάδα και γύριζε πλούσιος στο χωριό του. Οδηγούσε με σταθερό χέρι τη μερσεντές με τις ελληνικές πινακίδες στις απότομες ανηφορικές στροφές, σφύριζε στον ρυθμό των ελληνικών σουξέ που ξεχύνονταν απ' το στέρεο του αμαξιού, φορούσε ακριβό χρυσό δαχτυλίδι στον παράμεσο και κάπνιζε αμερικάνικα τσιγάρα. Κάθε τόσο, το δεξί του χέρι άφηνε το τιμόνι και ψαχούλευε την μέσα τσέπη του σακακιού, όπου αναπαύονταν οι δεσμίδες με τα ολοκαίνουργια χαρτονομίσματα.

Στο έμπα του χωριού του γαυγίσανε κίτι ψοφιαλέα σκυλιά, τρομαγμένα απ' τον σαματά που σήκωνε το αμάξι· μια γιαγιά με άσπρο κεφαλομάντηλο που έβουσκε τα κατόικια της τον χαιρέτισε ξαφνιασμένη.

Η μερσεντές σπινιάρισε κάνοντας το γύρο της πλατείας. Τόσα χρόνια έλειπε, μα τίποτα δεν είχε αλλάξει: ίδια κι απαραίλλαχτα το τζαμί, ο καφενές, το Τμήμα, το Δημαρχείο,

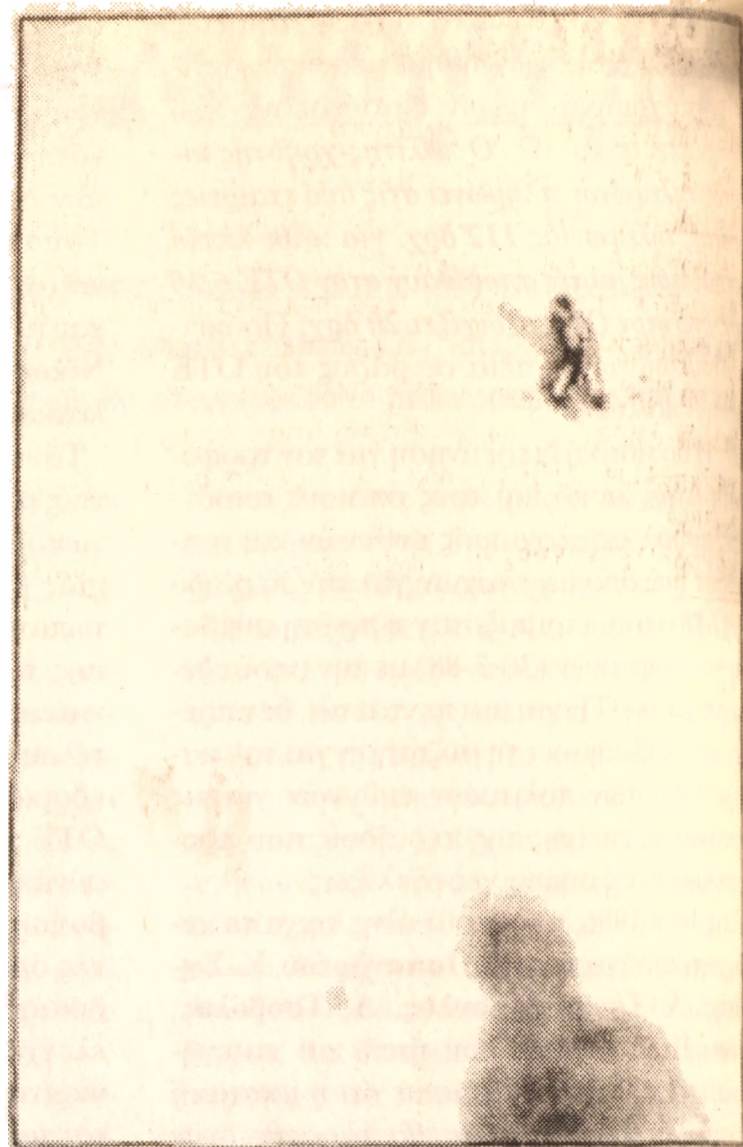
ακόμα κι οι συχωριανοί του, που έβγαιναν στα κατώφλια και στα παράθυρα να τον δουν και να θαυμάσουν την αυτοκινητάρα.

Και πώς έκαναν όταν τον αναγνώριζαν... Οι άντρες τού έγνεφαν και τα βλέμματά τους χαίδευαν αρπαχτά το αμάξι, το κοστούμι και το δαχτυλίδι, γύρναγαν μετά με ζήλεια στο πρόσωπό του κι ύστερα διακτινώνονταν με νόημα: αυτά είναι χαΐρια, όχι τα δικά μας...

Οι κοπέλες γελούσαν και σκούνταν ή μια την άλλη δείχνοντάς τον, τα παιδιά παρατούσαν τα παιχνίδια τους κι έτρεχαν φωνάζοντας πίσω απ' το αμάξι καθώς έφερνε βόλτα την πλατεία για δεύτερη φορά, τα μπουζούκια παιάνιζαν απ' το κασετόφωνο... Κι ο άντρας γελούσε, γελούσε με την καρδιά του γιατί ήταν ευτυχισμένος, πλούσιος, νέος κι όμορφος, γιατί ήταν άνοιξη και μοσκοβολούσαν τα λουλούδια στα μπαλκόνια, γιατί η Ελλάδα αυτόν δεν τον μάσησε, παρά αυτός καίφερε να την μασήσει, να την ρουφήξει, κι όρριστε, τώρα γύριζε στο χωριό με χέρια γεμάτα, με βιός που έφτανε και για σπίτι και για μια γαζιά και για γλέντια τρικούβερα με τους φίλους, προτού παντρευτεί την όμορφότερη κοπέλα του χωριού που του έκανε και τη δύσκολη όταν ήταν να φύγει για την Ελλάδα, όταν δεν είχε δεύτερο βρακί να βάλει στον κώλο του...

Βγαίνοντας απ' το αυτοκίνητο, προστά στο καφενείο, ένας πιτσιρικάς απ' τη μαρίδα που έτρεχε πίσω του, τον πιστόλισε δύο φορές, μπαμ-μπαμ, μ' ένα πλαστικό πιστόλι. Ο άντρας σήκωσε θεατρικά τα χέρια του στον αέρα φωνάζοντας

Υψωσε τα χέρια
του και ούρλιαξε:
«Παραδίνομαι!
παραδίνομαι!»...

Miguel Angel Prado, Areno

στα ελληνικά «παραδίνομαι!», του έδωσε ένα χαϊδευτικό μπάτσο στο μάγουλο και του πέταξε το πακέτο του με τα αμερικάνικα τσιγάρα. Ο πιτσιρικάς πήδηξε γελώντας να τσακώσει το πακέτο, και...

...Και μια κοντακιά από καρραμπίνα ξύπησε, πολύ απότομα και πολύ δυσάρεστα, τον νεαρό Αλβανό.

Τον στράβωσε ένα σκληρό φως από φακό στα χέρια μιας σκοτεινής φριγούρας που πηγόνονταν πάνω απ' το κεφάλι του. Δίπλα του δέσμες φωτός έσκιζαν το σκοτάδι κι άστριφταν πάνω σε γυαλιστερές κάνες από καρραμπίνες και περιστροφικά. Τα ουρλιαχτά των συντρόφων του ανακατεύονταν με τους υπόκοικους ήχους από τις κλωτσιές και τις αγριφωνάρες των σκοτεινών τύπων με τις κοινούλες: «κωλοκαλβανέ! κωλοκαλβανέ!»...

Δεύτερη κοντακιά στα πλευρά του, κι ο άντρας, υπακούοντας στην προσηγή να τσακιστεί να σηκωθεί όρθιος, σηκώθηκε, με τα θραύσματα του ονείρου να καταποντίζονται πίσω από τα μάτια του, ύψωσε τα χέρια του και ούρλιαξε: «Παραδίνομαι!... παραδίνομαι!»... Η Ελλάδα, τελικά, τον μάσησε, γαμώτο...

ΤΟ... ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΕΡΝΕΙ ΚΑΙ ΚΑΡΑΒΙΑ...

Ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ παρασύρει στις ολοφάνερα μυστικές σκοπιμότητές του τα πάντα. Παρασύρει δηλαδή και αυτά ακόμα τα «εθνικά» θέματα, ροκαλώντας αλλεπάλληλες αμήχανες και πανικόβλητες στροφές, στα αλφειοτουρκικά και στο Μακεδονικό, όπως εξ άλλου και στα θέματα της ύγκλισης και της οικονομίας. Δεν είναι λίγοι αυτοί που μурμουρίζουν κατά της κυβέρνησης ότι αλλοιώνει την πολιτική της, επί τη αναμονή του συνεδρίου. Και ότι πηγαίνουν πίσω καίριες επιλογές της, για να μην χαθεί η στήριξη ολλών συνέδρων που ορκίζονται στον «κοινωνικό» και «πατριωτικό» χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ (δηλαδή, ο παπανδρεϊσμός είναι ακόμα εδώ, ενωμένος, υνατός)...

ΤΕ ΠΡΩΤΗ ΣΕ ΕΥΘΥΝΕΣ τώρα την κυβέρνηση, σύμπασα η λοιπή πολιτική ηγεσία,

αλλά και τα ΜΜΕ, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, όπως επίσης και η συνένοχη κοινή γνώμη, κάνουν πως αγνοούν τον πιεστικό χαρακτήρα του Μακεδονικού. Σαν να μην υπάρχει ως δαμόκλειος σπάθη πάνω από τα στρουθοκαμήλεια κεφάλια μας. Ίσως γιατί κανείς εξ όλων αυτών δεν θα 'θελε να παραδεχθεί τη συνευθύνη του στη διεκπεραίωση αυτής της εγκληματικής εθνικής γκάφας... Έτσι, ενώ τα τέρμινα εξαντλούνται, όλοι αβασάνιστα συναινούν (σιωπηρά) στη νέα αναβολή των συζητήσεων υπό τον Βανς στη Νέα Υόρκη: «Ραντεβού τον Σεπτέμβριον με νέον έργον»...

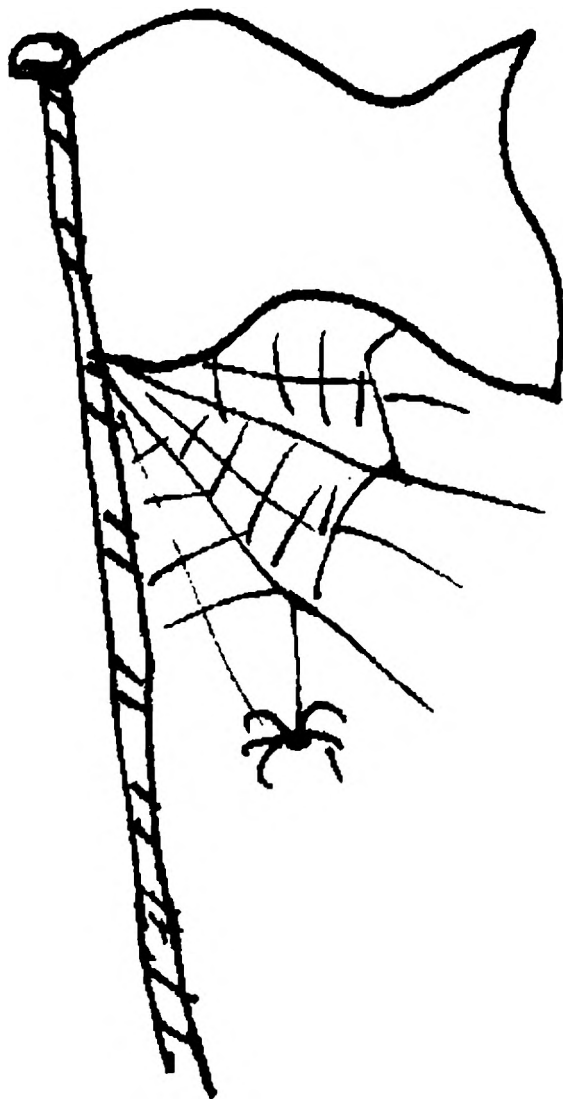
ΤΟ ΕΡΓΟ ΟΜΩΣ είναι το ίδιο και εξ αντικειμένου η χρονική διολίσθηση συμφέρει τον Γκλιγκόρφωφ και ζημιώνει εμάς πολλαπλώς, όπως θα τονιστεί στο κείμενο που ακολουθεί.

Μακεδονικό; Ποιο Μακεδονικό;

του Σακελλάρη Σκουμπουρδή

II ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Η (αναμενόμενη) αναγνώριση των Σκοτών ως Δημοκρατίας της Μακεδονίας, από τον Μιλόσεβιτς, δεν ήταν έκπληξη. Ήρθε όμως, με ένα πολύ ενοχλητικό ping, να αναστατώσει τον πρωθυπουργό την Ουάσινγκτων και εμάς εδώ στη μεγα-εβδομαδιαία αφασία μας (αλήθεια, τώρα γιατί δεν κάνουν χαρακίρι οι αδελφοί-αίμοι μάρτυρες της ελληνοσερβικής φιλίας;). Έτσι πέρασε απαρατήρητη η σοβα-ύτερη και ανησυχητική δήλωση του Βίκτορ Κόμρας (επικεφαλής της αμερικανικής διπλωματικής αντιπροσωπείας στα

Σκόπια) την επαύριο. Είπε κοντολογίς ο κ. Κόμρας: «Το πρόβλημα του ονόματος πρέπει να λυθεί από τα δύο ενδιαφερόμενα μέρη. Εμείς δεν επιθυμούμε πλέον να παίζουμε το ρόλο του διαμεσολαβητή». Μια εβδομάδα μετά, η σκλήρυνση της σλαβομακεδονικής στάσης ενώπιον του Σάυρους Βανς, δεν ήταν φυσικά έκπληξη.

Τι μπορεί όμως να σημαίνει η δήλωση Κόμρας, που έκτοτε και άλλοι διεθνείς παράγοντες συχνά την αναδιατυπώνουν; Δεν μπορούμε να κρύψουμε την ανησυχία μας ότι κάτι φαίνεται πως δεν πάει καλά. Δεν μας ανακουφίζει η συνεχιζόμενη κυκλοφορία του σεναρίου ότι οι δύο πλευρές, έσθθεν πιεζόμενες, αντιστέκονται αδιάλλακτα σε λύση, περιμένοντας να καταθέσει ο Βανς την εντολή στον ΟΗΕ. Ούτως ώστε να επιβληθεί η δεσμευτική και για τις δύο πλευρές λύση της Νοβομακεδόνια, που θα λυτρώσει τις ηγεσίες τους από το βραχνά του πολιτικού κόστους... Δεν μας ικανοποιεί πια αυτό το

...τό το βιβλίο του Σακελλάρη Σκουμπουρδή «Makedonissimo: Η στρατηγική της πλάκας», Αντί προδημοσιεύει ένα σχετικό με αυτό θέμα απόσπασμα από το επί... του πιεστηρίου σημείωμα. Το Makedonissimo θα κυκλοφορήσει σε λίγες... έρες από τις εκδόσεις ΔΕΛΦΙΝΙ.

σενάριο. Γιατί φοβόμαστε ότι ίσως η δήλωση Κόμρας σημαίνει πως το προαναφερθέν σενάριο «Φάουστ-Μεφιστοφελή» (συμφωνία Χόλμπρουκ-Παπανδρέου, περί ανταλλαγής αμερικανικών πιέσεων στα Σκόπια για το όνομα, έναντι ολίγου διαλόγου για το Αιγαίο), ατόνησε λόγω παρατεταμένης αχρησίας και λόγω αλλαγής προσώπων. Δηλαδή, στρατηγέ μου, αν υποψιαστώ, ότι τελικά, **τζάμπα υπογράψαμε την επώδυνη ενδιάμεση συμφωνία, η οποία μπορεί και να μας μείνει τώρα αμανάτι, χωρίς αμερικανικές πιέσεις προς τα Σκόπια...** Μήπως δηλαδή τώρα οι ΗΠΑ δεν αισθάνονται υποχρέωση να πιέσουν τα Σκόπια, αφού κάποιες δυσκολίες για το Αιγαίο μάλλον ζητούν εξ αρχής επαναβεβαίωση, από τα νέα πρόσωπα Πολύπλοκα και δραματικά ερωτήματα, φαίνεται νάχει προς απάντησιν ο κ. Σημίτης, από τη συσσώρευση των ατυχών περιστατικών και των πιέσεων, που προηγήθηκαν εν αγνοία του και που ακολούθησαν την εκλογή του ως πρωθυπουργού.

Ίσως η ελληνική πλευρά τώρα να αντιστέκεται και σε νέες πιέσεις, για λύση του Μακεδονικού, έναντι περισσότερων εκχωρήσεων στο Αιγαίο... Οι περασίες των κασπιανών πετρελαίων διαμέσου του πελάγους, χρειάζονται κάποιες -σύμφωνες με τα δικά τους κριτήρια- διασφαλίσεις για τις ΗΠΑ. Και εκ των υστέρων φαίνεται ότι αυτή η περίεργη εξέλιξη στα Ύμια τους ήρθε λουκούμι, για να μπορούν τώρα να τις απαιτήσουν αποτελεσματικότερα... Μήπως τελικά, πράγματι ήταν εθνική ατυχία η ασθένεια του κ. Παπανδρέου, που δεν του επέτρεψε να κλείσει τότε το Μακεδονικό με μικρότερες απώλειες, από όσες θα ζητηθούν τώρα από τον ανυποψίαστο διάδοχό του;... Και μήπως, δυστυχώς, αδυνατούμε να καταλάβουμε ότι από δω και πέρα, για κάθε καθυστέρηση του Μακεδονικού, οι «ρήτρες» των απωλειών στο Αιγαίο θα αυξάνουν εκθετικά; Και από την άλλη, ότι όσο δεν κλείνουμε το Μακεδονικό, τόσο δεν θα μπαίνουμε και στα Βαλκάνια, ώστε να κερδίσουμε την αναγκαία έναντι της Τουρκίας διπλωματική ισχύ; Αφού πρέπει επιτέλους να καταστεί σαφές ότι η λύση του Μακεδονικού είναι το κλειδί και για να ανοίξουμε την καλή πόρτα, όχι την άλλη την επικίνδυνη και χύμα, ώστε να μουν σε ελεγχόμενο δρόμο τα ελληνοτουρκικά...

Φαύλος ο κύκλος και η κυβέρνηση Σημίτη εντός του. Πάντως πιστεύουμε ότι πρέπει πάση δυνάμει να αντιδράσει άμεσα και αποφασιστικά, απέναντι στο ενδεχόμενο να φύγει το Μακεδονικό από την αγκίδα του Βανς. Αυτονοήτως τώρα πια, μετά την ενδιάμεση συμφωνία, σε περίπτωση απ' ευθείας διαπραγματεύσεων, δεν θα διαθέτουμε το παραμικρό ατού για να διαπραγματευθούμε... Οπότε το θέμα θα συρθεί από τα Σκόπια, εκ του ασφαλούς, στη γνωστή χρονοτριβή... Και απορούμε, πώς κάποιος στην Ελλάδα ζητούν σήμερα απ' ευθείας διαπραγματεύσεις! Μα με τι όπλα πλέον να πάμε σ' αυτές;...

Βρισκόμαστε λοιπόν μπροστά σε ένα μεγάλο κίνδυνο, που δυστυχώς πάλι δεν φαίνεται να έχει γίνει αντιληπτός: όπως κάποτε -αδρανοποιηθείσα- εξέλιπε η απόφαση της Λισσαβώνας, έτσι τώρα κινδυνεύει να πάθει το ίδιο και η ύστατη ευκαιρία μας, η διαμεσολάβηση Βανς. Συνεπώς μαζί της κινδυνεύει να χαθεί οριστικά και αμετάκλητα και η -σωτήρια πλέον για μας- αμφιπλεύρως δεσμευτική πτυχή της ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΙΕΣΗΣ για μια ΚΟΙΝΑ ΑΠΟΔΕΚΤΗ λύση (και ειδικότερα της αμερικανικής πίεσης, η οποία είναι πλέον το μόνο "διαπραγματευτικό ατού" που μας κληροδότησε η "στρατηγική" Παπανδρέου). Και αν χαθεί αυτή η πτυχή, μέσω των απ' ευθείας διαπραγματεύσεων, τα Σκόπια θα κερδίσουν τη διαιώνιση της μη λύσης, που ισοδυναμεί με την οριστική εδραίωση της Δημοκρατίας της Μακεδονίας...

Ας κανονίσουμε λοιπόν. Ας αφήσουμε στην άκρη τα «Δεν βιαζόμαστε!»... Ας εστιάσουμε ό,τι απέμεινε από την υποθηκευμένη διπλωματική μας ισχύ, στο να πείσουμε διεθνώς, πως πράγματι η σύνθετη ονομασία συμφέρει κάθε χώρα που επιθυμεί την ειρηνική οικονομική ανάπτυξη των Βαλκανίων: και την Ελλάδα και τη Σλαβομακεδονία, αλλά και σύμπασα τη Διεθνή Κοινότητα που έχει λαμβάνειν εξ αυτής της αναπτύξεως. Όλους τους συμφέρει, πλην Λακεδαιμονίων (Τούρκων). Κρίμα δεν είναι συνεπώς, για όλους, να μην προκύψει μια σύνθετη ονομασία; Ας πιέσουμε λοιπόν, όσο μπορούμε, ώστε να βγει γρήγορη λύση από τον Βανς και να αποτραπεί κάθε σκέψη για μια αδιέξοδη, απ' ευθείας διαπραγμάτευση Αθηνών-Σκοπίων.

22/4/1996

Πάλι ανεβλήθησαν προχθές οι συνομιλίες της Ν. Υόρκης για την άλλη εβδομάδα, οπότε και ξανά θα αναβληθούν για τον Σεπτέμβριο...

Πρόσφατα διέρρευσαν πληροφορίες, που θέλουν τον επιτετραμμένο μας στα Σκόπια κ. Αλ. Μαλλιά, να έχει επιδώσει στη γειτονική κυβέρνηση ένα «πλαίσιο θέσεων» των Αθηνών. Σε μια αποστροφή του αναφέρεται (Επενδυτής, 1/6/96): «**Η ελληνική κυβέρνηση δεν θα παρέμβει ενθαρρυντικά στις επενδυτικές κινήσεις Ελλήνων επιχειρηματιών στα Σκόπια, αντίθετως θα τους ενημερώσει πως δεν υπάρχει ευνοϊκή προοπτική**», εν όψει του εξελισσόμενου ελληνικού επενδυτικού μπαράζ στα Σκόπια, ύψους περίπου 100 εκατ. δολλαρίων... Αυτό προφανώς, ως «οιονεί εμπόργκο» επενδύσεων, συνιστά μια **ετυχή άσκηση ελληνικής πίεσης έναντι των Σκοπίων, προς την κατεύθυνση της σύνθετης ονομασίας. Φτάνει όμως κάτι τέτοιο, ενόσω επικρατεί το προ-συνεδριακό δόγμα «Δεν βιαζόμαστε» και ενόσω επιτρέπουμε με την επίσημη αναβλητική συμπεριφορά μας τον διολισθαίνοντα εκφυλισμό της διαμεσολάβησης Βανς;**

Το Αντί προκαλεί την πολιτική παρέμβαση επί του θέματος, σημαντικών προσωπικοτήτων και αν χρειαστεί θα επανέλθει, ζητώντας τους να συμπήξουν δια(υπερ)-κομματική κίνηση, με στόχο την πίεση προς την κυβέρνηση, για επίσπευση της λύσης του θέματος της ονομασίας της γειτονικής χώρας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΙΚΑΣ

εκπρόσωπος υπ. Εξωτερικών

Στόχος της ελληνικής κυβέρνησης είναι η ολοποίηση των σχέσεων με την ΠΓΜΔ προς όφελος της ειρήνης και της σταθερότητας στα Βαλκάνια γενικότερα, καθώς και επ' ωφελεία των λαών των χωρών μας. Προς το σκοπό αυτό και μετά την ενδιάμεση συμφωνία συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις στη Νέα Υόρκη για το θέμα του ονόματος, το οποίο και αποτελεί το βασικό στοιχείο της διαφοράς. Στις διαπραγματεύσεις αυτές η Ελλάδα έχει προσέλθει με τις γνωστές θέσεις

Ιαρέμβαση του ANT/ στο Μακεδονικό

Δύει η διαμεσολάβηση Βανς;...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ανεξάρτητος βουλευτής, πρώην Υπ. Εξ.

Η «ενδιάμεση συμφωνία» μεταξύ Αθηνών και Σκοπίων πέτυχε την κατ' αρχήν ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ της χώρας μας και της καινούργιας δημοκρατίας. Η ελληνική πλευρά αναγνώρισε περίπου de jure την καινούργια χώρα, εξαφανίστηκε το ανόητο εμπόδιο και άνοιξε ο δρόμος για οικονομικές σχέσεις. Και στα σημεία που αντιγράφει το Σχέδιο Συμφωνίας του 1993 έχει καλώς. Πολλά σημεία που ενδιαφέρουν όμως την Ελλάδα παραλείπονται. Δέχομαι όμως η διαπραγματευτική θέση μας του 1993 ήταν καλύτερη εκείνης του 1995. Η Ελλάδα έχασε αρκετούς χρόνους. Παραλείφθηκε το κυριότερο ελληνικό αίτημα που έχει αναχθεί σε μείζον θέμα: η ονομασία του κράτους. Η αδιαφορία ή αμέλειά μας ενισχύει χυδαιολογίες γείτονες, που έχουν επιβάλει στη Διεθνή Κοινή γνώμη και στη Διεθνή Κοινότητα τη βεβαιότητα πως η χώρα τους ονομάζεται απλά Μακεδονία. Η επίσημη Ελλάδα δηλώνει: «Δεν βιαζόμαστε». Αλλά αυτό ακριβώς επιδιώκει ο κ. Γκλιγκόρφ! Επιτύχαμε με την πολιτική μας ακριβώς εκείνο που θέλουμε να αποφύγουμε.

Πότε η επίσημη Ελλάδα και όσοι βρίσκονται έξω από την πραγματικότητα θα το αντιληφθούν; Πριν είναι ανεπίστρεπτα πολύ αργά, πάντοτε εξ αιτίας «ολίγου» πολιτικού κόστους...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΝΟΣ

βουλευτής Ν.Δ.

Η κυβέρνηση του κ. Σημίτη υποτάσσει, δυστυχώς, όλες τις ενέργειές της στη λογική του προσεχούς κοινοτικού συνεδρίου. Στο βωμό των εσωκομματικών του επιδιώξεων, ο κ. Σημίτης φαίνεται διατεθειμένος να θυσιάσει τα συμφέροντα της Ελλάδας. Πώς αλλιώς μπορεί να ερμηνεύσει κανείς τις όψιμες σκέψεις ότι τάχα η Ελλάδα δεν βιάζεται να εξομαλυνθούν οι σχέσεις της με την ΠΓΔΜ (όταν είναι φανερό ότι θα έπρεπε να βιάζεται), ή τη φάρσα των ανά διήμερο τυπικών συναντήσεων των αντιπροσώπων των δύο χωρών στη Νέα Υόρκη; Η συμπεριφορά του κ. Σημίτη είναι διπλά εξοργιστική, γιατί, για το ζήτημα ενός επωφελούς συμβιβασμού με την ΠΓΔΜ, η κυβέρνησή του διαθέτει σπάνια, για τα ελληνικά πολιτικά ήθη, ανοχή εκ μέρους όλων σχεδόν των πολιτικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης.

ΝΙΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

πρόεδρος Συνασπισμού

Με τη νοοτροπία του «όλοι μας χρωστάνε, όλοι μας εχθρεύονται, κανείς δεν μας καταλαβαίνει», δεν γίνεται εξωτερική πολιτική. Ούτε βεβαίως συγκροτείται η αναγκαία στρατηγική για την πορεία της χώρας προς τον 21ο αιώνα, εν μέσω ιστορικών εξελίξεων, που αλλάζουν την όψη του κόσμου. Τέτοιες απόψεις μονάχα για περιτύλιγμα πολιτικής ένδειας, κομματικής ιδιοτέλειας και κυβερνητικής μικρόνοιας μπορούν να προσφέρονται. Βεβαίως, στο πρόβλημα των σχέσεων με τα Σκόπια θριάμβευσαν. Και κατασκεύασαν ένα ακόμα λάθος, που αιχμαλώτισε την πολιτική προοπτική του τόπου. Το κόστος, πολλοπλό. Το αντίβαρό του ακόμα πιο μεγάλο, εάν σκεφθεί κανείς ότι συσκευάζονται. Ζυγίζονται και συνυπολογίζονται μικρά και μεγάλα πακέτα λύσεων, ως ιστορική συσκευασία των σχέσεων της Ελλάδας, με τους άλλους λαούς, αλλά και της θέσης της χώρας στα Βαλκάνια, τη Μεσόγειο, την Ευρώπη και τον Κόσμο για τον 21ο αιώνα.

Η κυβέρνηση υιοθετεί με πολιτική μακαριότητα την άποψη «δεν βιαζόμαστε». Και εμμένει στο λάθος της. Που οφείλει να το εγκαταλείψει αμέσως. Γιατί και βιαζόμαστε και διεκδικούμε. Βιαζόμαστε να καλύψουμε χαμένο καιρό κι αποστάσεις και διεκδικούμε το σωστό και δημιουργικό ρόλο της χώρας στον κόσμο που αλλάζει, μας επηρεάζει και μας περιέχει.

ΜΑΚΗΣ ΚΟΨΙΔΗΣ

γραφείο Τύπου ΚΚΕ

Το ΚΚΕ από την αρχή τάχθηκε υπέρ της έναρξης άμεσων διαπραγματεύσεων, χωρίς διαμεσολαβητές, με την Π.Γ.Δ.Μ., που σε καμιά περίπτωση δεν σήμαιναν απεμπόληση δικαιωμάτων και δίκαιων αξιώσεων της χώρας μας.

Σε κάθε περίπτωση το ΚΚΕ επισήμαινε, πως η αλλαγή πλεύσης στο θέμα των σχέσεων με τη γειτονική δημοκρατία με την άρση του στο εμπόδιο και την έναρξη άμεσου διαλόγου, έπρεπε απαραίτητα να αποφύγει «συμβουλές» ξένων παραγόντων και τις «καλές υπηρεσίες» όποιων διαμεσολαβητών.

Η καθυστέρηση που παρουσιάζεται σήμερα για την ολοκλήρωση της συμφωνίας με την Π.Γ.Δ.Μ. μπορεί να οδηγήσει σε επικίνδυνους δρόμους. Η κυβέρνηση είχε

αφήσει να εννοηθεί ότι επιδιώκει να απεγκλωβιστεί από τη λαθεμένη και αδιέξοδη συμφωνία που είχε υπογράψει κατά τη σύσκεψη υπό τον πρόεδρο της Δημοκρατίας από ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ. και ΣΥΝ. Δεν βγήκε όμως ανοικτά να πει την αλήθεια στον ελληνικό λαό. Όσο περνάει ο καιρός και δεν απεγκλωβίζεται η κυβέρνηση από τη δέσμευσή της τόσο τα πράγματα μπορεί να πάρουν αρνητική τροπή για τη χώρα μας. Αντί να χάνει χρόνο η κυβέρνηση και να μελετά έναν ατελείωτο κατάλογο με πιθανά ονόματα και συνδυασμούς πρέπει να προχωρήσει να ολοκληρώσει τη συμφωνία με τη γειτονική χώρα, διασφαλίζοντας αμοιβαία τα σύνορα, την καλή γειτονία, την ειρηνική συνεργασία, καταδικάζοντας κάθε προπαγάνδα εθνικισμού και αλυτρωτισμού, απ' όπου και αν προέρχεται.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΚΕΡΗΣ,

πρέσβης επί τιμή

Ο χειρισμός του Σκοπιανού συμπυκνώνει τις αδυναμίες της ελληνικής πολιτικής ηγεσίας: το έλλειμμα πολιτικού ήθους και την έλλειψη εθνικής στρατηγικής. Η τελευταία προκύπτει από την αναποτελεσματικότητα των αρχικών επιλογών. Ενώ το πρώτο στοιχειοθετείται από την άρνηση κυβερνώντων και αντιπολιτευομένων, διά τον φόβον του κομματικού κόστους, να προβούν σε διόρθωση πορείας, ακόμη και όταν είχαν γίνει ολοφάνερες οι ζημιολογικές συνέπειες των επιλογών αυτών.

Ειδικότερα: πολύ σωστά η προηγούμενη ανάλυση προσάπτει στην κυβέρνηση Μητσοτάκη την ουσιαστική αδράνειά της μετά τη Λισσαβόνα. Και στην κυβέρνηση Παπανδρέου μια αποσπασματική συμφωνία, που αποδυνάμωσε τη διαπραγματευτική μας θέση έναντι των Σκοπίων. Ορθότατα δε εισηγείται την ανάληψη από την Ελλάδα αποφασιστικής πρωτοβουλίας προς την κατεύθυνση του διαμεσολαβητού και των Αμερικανών –θα προσέθετα, και των Ευρωπαίων εταίρων– για την επίτευξη συμβιβαστικής λύσης. Εάν ακόμη υπάρχουν τα χρονικά περιθώρια. Που, πάντως, ταχέως εξατμούνται. Ενώ είναι ορατός ο κίνδυνος, εάν και η κυβέρνηση Σημίτη υποκύψει στον κομματικό πειρασμό, η «μη λύση» να αποτελέσει την οριστική λύση –και θλιβερή διπλωματική ήττα της Ελλάδας. Με την κατακύρωση διεθνώς στα Σκόπια της «συνταγματικής ονομασίας» τους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1996

Χρήστος Αναγνωστόπουλος	*	Ιστορίες της σιγανής βροχής
Ανθολογία	*	20+1 διηγήματα
από το διαγωνισμό του Elle (1996)
Μίμης Ανδρουλάκης	*	Ο Μυστικός Νοέμβρης
(Μυθιστόρημα)
Αλέκος Γαλανός	*	Με το Σταυρό και το ξίφος
(Αφηγηματικό Συναξάρι)
Δημήτρης Γκιώνης	*	Το περίπτερο
(Αφήγημα)
Κατερίνα Ζαρόκωστα	*	Το καθαρό χάδι
(Νουβέλα)
Νίκος Θεοτοκάς – Κώστας Σωτηρίου	*	Οι αχινοί
(Μυθιστόρημα)
Ιωάννα Καρατζαφέρη	*	Με τη γλώσσα των χεριών
(Μυθιστόρημα)
Γιώργος Κάτος	*	Το παράπονο του Οδυσσέα
(Μυθιστόρημα)
Βασίλης Κιζήλος	*	Ο Μάγος
(Μυθιστόρημα)
Χρήστος Κολύβας	*	Μετανάστες στον άλλο κόσμο
(Διηγήματα)
Νίκος Κυριαζής	*	Παιχνίδια με τη φωτιά
(Μυθιστόρημα)
Βεατρίκη Σαΐας-Μαγρίζου	*	Στην Πολυξένη
(Μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1996

Λία Μεγάλου-Σεφεριάδη	*	Η γυναίκα της άμμου
(Μυθιστόρημα)
	*	Σαν το μετάξι
(Μυθιστόρημα)
Δημήτρης Νόλλας	*	Τα θολά τζάμια
(Διηγήματα)
Γιάννης Ξανθούλης	*	Το τρένο με τις φράουλες
(Μυθιστόρημα)
Ντίνος Οικονόμου	*	Περίπτωση μολότωφ
(Μυθιστόρημα)
Θανάσης Παπαθανασόπουλος	*	Η πλατεία
(Μυθιστόρημα)
Ελένη Σμπώκου	*	Ημερονύχτια
(Μυθιστόρημα)
Γιάννης Σολδάτος	*	Το αίνιγμα
(Μυθιστόρημα)
Γιώργος Σταυριανός	*	ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΗΡΞΑΝΕ ΠΟΤΕ
1. Μητροπόλεις (Μυθιστόρημα)
Περικλής Σφυρίδης	*	Ψυχή μπλε και κόκκινη
(Μυθιστόρημα)
Φωτεινή Τσαλικογλου	*	Η κόρη της Ανθής Αλκαίου
(Μυθιστόρημα)
Μάκης Τσίτας	*	Πάτυ εκ του Πετρούλα
(Διηγήματα)
Δήμητρα Χριστοδούλου	*	Ακτή στο φως του χειμώνα
(Διηγήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ

Στο προηγούμενο τεύχος του Αντί φιλοξενήσαμε τις επίσημες απόψεις της Τουρκίας τόσο για την πρόσφατη κρίση στην Ίμια όσο και γενικότερα για τα προβλήματα με την Ελλάδα, όπως αυτές διατυπώθηκαν μέσα από την συνέντευξη του εκπροσώπου του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών πρέσβη **Ομεζ Ακβελ**. Ζητήσαμε από τους πρέσβεις επί τιμή **Μιχάλη Δούντα** και **Βύρωνα Θεοδωρόπουλο** και τον καθηγητή **Θεόδωρο Κουλουμπή** να σχολιάσουν τη συνέντευξη του Τούρκου διπλωμάτη. Οι κ. Θεοδωρόπουλος και Κουλουμπής μας έστειλαν σύντομα κείμενα. Με τον κ. Δούντα επιλέξαμε τη φόρμα της συνέντευξης.

Σχόλιο του καθηγητή **Θ. Α. Κουλουμπή**

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ του κ. **Omer Akbel** αντικατοπτρίζει το πνεύμα της πιο πρόσφατης τουρκικής διπλωματικής τακτικής που προτάσσει μια πολυδιάστατη «επίθεση ειρήνης» για την επίλυση των προβλημάτων του Αιγαίου (όπως η τουρκική πλευρά αντιλαμβάνεται τα προβλήματα αυτά).

Το θετικό πρόσωπο της συνέντευξης αντικατοπτρίζεται στην πρόταση του κ. Akbel για τη χρησιμοποίηση ειρηνικών μέσων (διμερών και πολυμερών) επίλυσης των διαφορών με απαρχή τη σύναψη «...μιας συμφωνίας ειρήνης και συνεργασίας» (η οποία, προφανώς, συνεπάγεται τη δέσμευση των δύο μερών να μην προσφεύγουν στην απειλή χρήσης ή στη χρήση στρατιωτικής βίας στις μεταξύ τους σχέσεις). Θετική, επίσης, είναι η αναφορά του στην ανάγκη ενεργοποίησης των συμφωνηθέντων μεταξύ **Παπούλια** και **Γιλμάζ** (Μνημόνιο Βουλιαγμένης του 1988) για τη μείωση της έντασης στο Αιγαίο και την αποφυγή μελλοντικών κρίσεων τύπου βορραχονησιών Ίμια (1996).

Δυστυχώς υπάρχει –παρά το εκλεπτυσμένο της διατύπωσης– και ένα αρκετά αρνητικό πρόσωπο στη συνέντευξη που φανερώνεται με την παντελή έλλειψη αναφοράς στο κυπριακό πρόβλημα (στη συνεχιζόμενη, δηλαδή, κατοχή του βορείου τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας από τις ένοπλες δυνάμεις της Τουρκίας).

Σωστά, κατά τη γνώμη μου, ο κ. Akbel επισημαίνει ότι «...η πηγή όλων των κρίσεων [μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας] είναι η αμοιβαία έλλειψη εμπιστοσύνης». Αλλά δυστυχώς ο έμπειρος διπλωμάτης δεν θέλει να παραδεχθεί ότι η έλλειψη εμπιστοσύνης από την πλευρά της Ελλάδας είναι το συσσωρευμένο προϊόν της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο (1974) και των κλιμακούμενων διεκδικήσεων της Τουρκίας στο ανατολικό τμήμα του Αιγαίου (1973 μέχρι σήμερα).

Εμμέσως, πλην σαφώς, η άποψη του κ. Akbel είναι «ότι έγινε, έγινε στην Κύπρο...» ας στραφούμε τώρα στο Αιγαίο και ας χωρήσουμε σε διαπραγματεύσεις με βάση τις τουρκικές αντιλήψεις για τα δικαιώματα της κάθε χώρας». Και, φυσικά, η συνεχώς διογκούμενη από την Τουρκία απέναντι των

ΕΡΜΗΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ «ΕΠΙΘΕΣΗ ΦΙΛΙΑΣ» ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Του πρέσβη ε.τ. **Β. Θεοδωρόπουλου**

NOMIZΩ ότι η συνέντευξη του εκπροσώπου του τουρκικού ΥΠΕΞ δεν έχει μεταφραστεί σωστά από τα τουρκικά. Επειδή συμβαίνει να γνωρίζω την τουρκική όπως τη μιλούν οι τούρκοι συνάδελφοί μου, παραθέτω τη σωστή μετάφραση σε απλοελληνική ως εξής:

«Μην μας ζητάτε να αποκηρύξουμε τη χρήση ή την απειλή βίας. Μην μας ζητάτε να δηλώσουμε ότι οι κανόνες του διεθνούς δικαίου θα αποτελούν τη βάση των σχέσεών μας. Πως να καθήσουμε στο τραπέζι με προκαταρκτικούς όρους; Εμείς θέλουμε τη φιλία σας και έχουμε ζωηρή επιθυμία να συζητήσουμε μαζί σας αδελφικά όλα τα θέματα. Φυσικά όμως, για να μην επιβαρύνουμε τη συζήτηση με άσκοπες κουβέντες, θα δηλώσετε προκαταβολικά ότι παραιτείσθε από το δικαίωμα των 12 ν.μ., ότι παραδέχεσθε πως υπάρχουν αμφισβητούμενα εδάφη στο Αιγαίο, ότι συμφωνείτε να κρίνει κάποιος τρίτος το θέμα της ασφαλείας των νησιών σας. Τώρα το ποιος θα είναι αυτός ο τρίτος αφήστε να το επιλέξουμε εμείς και μην υπολογίζετε πως θα είναι το Διεθνές Δικαστήριο ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν γίνουν αυτά, θα δείτε τότε τι ωραία θα συνεννοηθούμε αδελφικά, γιατί η συζήτηση θα είναι απαλλαγμένη από περιττά προβλήματα σαν την ισχύ των διεθνών συνθηκών και του διεθνούς δικαίου, και θα μπορέσει να επικεντρωθεί εποικοδομητικά σ' αυτά που έχουν πραγματική σημασία, όπως π.χ. η συγκυριαρχία στον αέρα και στα νερά του Αιγαίου, η συνεκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας, η συναρμοδιότητα στα θέματα της Δ. Θράκης και ό,τι άλλο εξίσου εποικοδομητικό σκεφθούμε ως τότε. Θα διαπιστώσετε, είμαστε βέβαιοι, ότι έτσι θα βάλομε τις βάσεις για ειρήνη, φιλία, συνεργασία κλπ. Αν όχι, έχουμε πάντα τη δυνατότητα να επιστρέψουμε στο CASUS BELLI.»

Ερώτηση δημοσιογράφου: Και το Κυπριακό;

Απάντηση εκπροσώπου: Ποιο Κυπριακό;

Για την μετάφραση
Β. Θεοδωρόπουλος

ΤΟ ΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΙΑΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

αφορών» περιλαμβάνει την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας, τα χωρικά μας ύδατα, εθνικό εναέριο χώρο, τις περιοχές πληθωρισμών πτήσεων (FIR), τις αμυντικές απαιτήσεις στα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα, τις διακρίσεις έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο, αρμοδιότητες στρατιωτικής διοίκησης και γχου στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ, την επανένωση Νατοϊκών στρατηγείων στη Λάρισα, βραχονησίδες του Αιγαίου, και το καθεστώς των δικαιωμάτων της Μουσουλμανικής ανότητας στην ελληνική Θράκη.

Η μελέτη που κάνει προσεκτικά τη συνέπεια του κ. Akbel θα διαγνώσει την αναθεωρητική προδιάθεση της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. «Θέλουμε ειρήνη», μας λέει, «πρέπει να δεχθείτε ότι το Αιγαίο δεν είναι αρχιπέλαγος». Αυτό σημαίνει ότι οι τόνες μας βλέπουν το Αιγαίο σαν ένα μέσο ποταμό με δύο όχθες και χωρίς νησιά. Αιτούν, επομένως, την καθιέρωση μιας «γραμμής» που θα διαχωρίζει τις τουρκικές ζώνες εκμετάλλευσης και ευθύνης από τις ελληνικές ζώνες μέσης γραμμής και τις ελληνικές αντίστοιχες δυτικά της. Και δεν θέλουν να αντιληφθούν οι φίλοι μας ότι αυτού του τύπου οι «ρεθιμύσεις» **εγκλωβίζουν** ελληνικά νησιά (τα νησιά μας του ανατολικού Αιγαίου και τα Δωδεκάνησα) σε τουρκικές ζώνες γχου και δραστηριότητες ανοίγοντας διόδους αμφισβήτησης του εδαφικού καθεστος του Αιγαίου (και κατ' επέκταση της κρίσης όπως αυτό διαμορφώθηκε με τις Συνθήκες της Λωζάνης (1923) και των Παρισίων (1947).

Εν άλλο σημείο της συνέντευξης του ο κ. Akbel υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) έχει καθήκον να μην «αναμειγνύεται» σε ελληνο-τουρκικές διαφορές. Αρνείται, μάλιστα, να συνειδητοποιήσει ότι η Ελλάδα είναι μέλος της Ένωσης και ότι οι σχέσεις Ελλάδας - Ε.Ε. συνεπάγονται σεβασμό από Τουρκία των αρχών και της πρακτικής ειρηνικής γειτονίας με όλα τα μέλη της Ένωσης. Είναι πράγματι αφελές να θεωρείται «εθνική πράξη» το ελληνικό βέτο ενός κοινού χρηματοδοτικού προποκόλλου και να

μην θεωρούνται σοβαρότατες και διαρκείς προκλήσεις η συνεχιζόμενη κατοχή του 37% της Κύπρου, τα casus belli και «μην τολμήσετε» τούρκων πρωθυπουργών - και γενικότερα η κλιμακούμενη αμφισβήτηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας μας.

Είναι απολύτως βέβαιο ότι, από τη στιγμή που το Κυπριακό προχωρήσει σε μια λειτουργική και αμοιβαία αποδεκτή λύση (που θα οδηγήσει στην άμεση ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. και στον αμυντικό της μηχανισμό - Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση και ΝΑΤΟ) και που η Τουρκία εμπράκτως εγκαταλείψει την αναθεωρητική της πορεία των τελευταίων εικοσιδύο ετών στο Αιγαίο, η Ελλάδα όχι μόνο θα παύσει να αποτελεί εμπόδιο των τουρκικών σχέσεων με την Ε.Ε., αλλά θα μεταμορφωθεί σε ενισχυτικό παράγοντα.

Αντιλαμβάνομαι ότι οι σκέψεις μου παραπάνω δεν εκφράζουν ένα πνεύμα αισιοδοξίας για το άμεσο μέλλον των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Πρέπει, όμως, να είμαστε ρεαλιστές. Η ειρήνη θα εδραιωθεί όταν οι εκσυγχρονιστικές δυνάμεις στη γειτονική μας χώρα αποφασίσουν να κλείσουν το άκρως επιληψίμο (και για την Τουρκία) μέτωπο με μια σημαντική χώρα της Δύσης (την Ελλάδα) ώστε απερίσπαστοι να συγκεντρωθούν στα σοβαρότατα εσωτερικά (οικονομία, κουρδικό) και εξωτερικά (ταραγμένες σχέσεις με σχεδόν όλους τους βορειοανατολικούς και νοτιοανατολικούς γείτονες) προβλήματα.

Στο μεταξύ είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε τις απαραίτητες θυσίες (με υψηλές αμυντικές δαπάνες) για τη διατήρηση της ισορροπίας των ελληνοτουρκικών δυνάμεων που εξασφαλίζει την αποτροπή νέων τετελεσμένων γεγονότων τύπου τουρκικής εισβολής στην Κύπρο (1974). Ταυτοχρόνως, έχουμε κάθε λόγο να διατηρήσουμε το πολύτιμο αγαθό της ειρήνης υπενθυμίζοντας προς όλες τις κατευθύνσεις ότι η Ελλάδα είναι η χώρα που ανοίγει ουσιαστικά (και όχι φραστικά) το δρόμο για την ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία των δύο χωρών.

Ουάσιγκτον
31/5/96

Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
Σταδίου 44 - Τηλ.: 32 29 638

Σειρά:
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ

Θ. Βερέμης - Θ. Κουλουμπής:
*Ελληνική Εξωτερική Πολιτική,
Προοπτικές και Προβληματισμοί*

Θ. Πάγκαλος - Γ. Ρωμαίος -
Κ. Καραμανλής - Π. Καζάκος -
Θ. Κουλουμπής - Χ. Ροζάκης:
*Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Βαλκανική
Πολυδιάσπαση*

Γ. Μυρογιάννης:
*Ο Ρόλος των Ευρωπαϊκών
Κοινοτήτων στις Διαπραγματεύσεις
του Γύρου Ουρουγουάης και η
Ελλάδα*

Κ. Χατζηκωνσταντίνου:
*Το Αμφίβολο Νομικό Καθεστώς των
Πυρηνικών Όπλων*

Μ. Τσινισιζέλης - Δ. Χρυσόχου:
*Ευρωπαϊκή Ένωση και Δημοκρατία.
Δομικές Συνθήκες και Πολιτική
Διαδικασία*

Θ. Βερέμης - Θ. Κουλουμπής -
Η. Νικολακόπουλος (επιμ.):
Ο Ελληνισμός της Αλβανίας

Σ. Παπασπηλιόπουλος (Εισαγωγή -
Επιμέλεια):
*Τα Βαλκάνια στην Ενωμένη Ευρώπη.
Η Συμβολή της Ελλάδας*

Ι. Νικολάου:
*Ο Διάπλους των Τουρκικών Στενών
κατά τις Διεθνείς Συνθήκες και
Πρακτική*

Γ. Κοντογεώργης:
*Η Ευρωπαϊκή Ιδέα. Η Ευρωπαϊκή
Ένωση. Η Ελλάδα. Ιστορική
Διαδρομή, Σύγχρονη Εποχή,
Προοπτικές*

Π. Καζάκος:
*Θεσμικές Μεταρρυθμίσεις στην
Ευρωπαϊκή Ένωση*

Μ. Τσινισιζέλης (Επιμ.):
Σκέψεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Γ. Βαληνάκης - Σ. Ντάλης (Επιμ.):
*Το Ζήτημα των Σκοπίων. Επίσημα
Κείμενα 1990 - 1996*

Επιμέλεια Σειράς:
Σωτήρης Ντάλης

Επικίνδυνος ο εντός εισαγωγικών «διάλογος»

του Μιχάλη Δούντα

«Νομίζετε ότι έχει νόημα να σχολιάσουμε τη συνέντευξη Akbel, όταν ήδη υπάρχουν μεταγενέστερες δηλώσεις τούρκων παραγόντων της εξωτερικής πολιτικής της γείτονος χώρας κι όταν, έστω κι αν κρίνεται από πολλούς "αστεία ιστορία", προέκυψε η αδιανόητη αμφισβήτηση της ελληνικής κυριαρχίας στη Γαύδο;», μας είπε ο κ. Δούντας όταν τον συναντήσαμε. Δεν μπορούσαμε να μην κάνουμε δεκτή την ένστασή του και, όπως είναι αυτονόητο, του ζητήσαμε να μας περιγράψει πώς βλέπει την προοπτική των ελληνοτουρκικών σχέσεων υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων. Ο κ. πρέσβης, με αυτή την ευκαιρία, ξεκίνησε τη συζήτηση εκθέτοντας τις εκτιμήσεις του για όλο το εύρος των ζητημάτων που, λόγω της επιθετικότητας της τουρκικής πολιτικής, έφθασαν να συνιστούν την ελληνοτουρκική διαφορά.

Ευχαρίστως ανταποκρίνομαι στην παράκληση του Αντί να σχολιάσω τα ελληνοτουρκικά πράγματα, όπως αυτά διαγράφονται στη συνέντευξη του εκπροσώπου του τουρκικού υπουργείου των Εξωτερικών κ. Akbel προς το περιοδικό Αντί (τχ. 606), που δημοσιεύθηκε στις 24 Μαΐου 1996.

Ωστόσο, η ενδιαφέρουσα αυτή συνέντευξη επισκιάσθηκε από μεταγενέστερες, βαρυσήμαντες δηλώσεις των κ.κ. Γιλμάζ και Γκιονενσάι προς τον κ. Παπαχελά. Συνεπώς, έκρινα αρμόζον να εστιάσω σ' αυτές τις δηλώσεις την ανάλυση των εξελίξεων και των διαγραφόμενων προοπτικών. Καθοδηγητικά σημεία των δηλώσεων αυτών είναι τα εξής:

Γιλμάζ: «Η θέση μας σχετικά με τα χωρικά ύδατα παραμένει αμετάβλητη από το 1981. Δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι το Αιγαίο είναι ελληνική θάλασσα. Να μην ονειρεύεται κάτι τέτοιο η Ελλάδα. Πιστεύω ότι καμιά ελληνική κυβέρνηση δεν θα τολμήσει να επεκτείνει τα χωρικά της μίλια από 6 σε 12 μίλια» (MEGA, 21/5/96).

Γκιονενσάι: Ζητάει την επίσημη δέσμευση της Ελλάδος ότι δεν θα επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα σε 12 μίλια. Αν πρόκειται να προχωρήσουμε σε διαπραγματεύσεις, αυτό

δεν μπορεί να μείνει σαν ένα ερωτηματικό... Η άλλη προϋπόθεση που θέτει η Άγκυρα (για έναρξη ελληνοτουρκικών διαπραγματεύσεων) είναι να δεχθεί η Αθήνα αυτά τα αδιάλλακτα που ειπώθηκαν και κατά τη συνάντηση Πάγκαλου-Γκιονενσάι στο Βουκουρέστι, επαναλήφθηκαν δε και κατά τις συνομιλίες των εμπειρογνομόνων Ελλάδος-Τουρκίας στη Γενεύη στις 27-5-96. Κατόπιν όλων αυτών, ο Θεόδωρος Πάγκαλος κατάλαβε το μάταιο –αλλά και επικίνδυνο– μιας νέας, υπό τους όρους αυτούς, συνάντησης με τον τούρκο ομόλογό του και, επί τέλους, ματαίωσε –άλλοι λένε ανέβαλε– αυτήν που είχε οριστεί για τις 3-6-96.

Δηλαδή, τι μας λένε οι Τούρκοι: Παραιτείστε **προδιαπραγματευτικά** βασικών δικαιωμάτων σας, όπως η επέκταση της αιγιαλιτιδας ζώνης σε 12 μίλια και ο εξοπλισμός της Δωδεκανήσου, και μετά –αφού δηλαδή θα έχετε απογυμνωθεί, των κυριότερων διαπραγματευτικών σας όπλων– να πάμε σε διαιτησία για τα υπόλοιπα, που σημαίνει να τα μοιράσουμε και αυτά! Αλλά ποια υπόλοιπα; Ο θεός ξέρει. Πάντως, νησιά και βράχους, πιθανότατα λίγο Θράκη και ό,τι άλλο καθ' οδόν ορεχθούμε, έχοντας μπροστά μας έναν εξασθενημένο, ψοφοδεή ελληνισμό, καθοδηγούμενο, για χρόνια τώρα,

από ανεπαρκείς ηγέτες (συμπολίτευσης και αντιπολίτευσης).

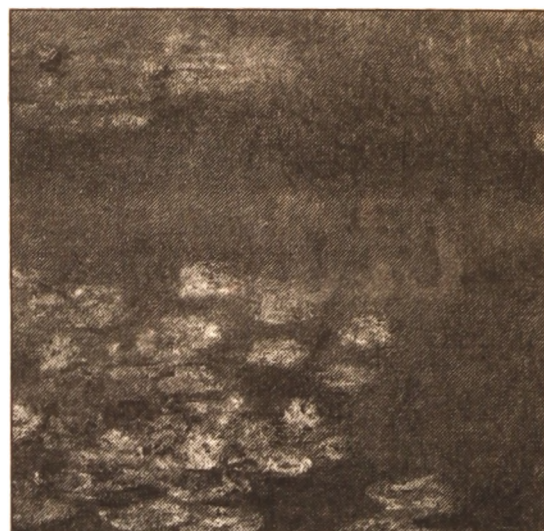
Και βεβαίως, την εικόνα του ελληνικού κράτους και της κοινωνίας δεν ενισχύει η ατέρμων αμπελοφιλοσοφία γύρω από την αξία και τις δυνατότητες του διαλόγου, της ανάγκης μη απομόνωσης, της αποφυγής εντυπώσεων αδιαλλαξίας, ή άλλα παρόμοια ποικίλματα. Όλα αυτά λέγονται και γράφονται ως εάν η υπόθεση της Ελλάδος επρόκειται να κριθεί από εξωγήινους δικαστες φορείς συνειδήσεως δικαίου και ηθικής, οι οποίοι θα τιμωρούσαν τον κακό και αδιάλλακτο και θα άμοιβαν τον αγαθό και φιλόανθρωπο. Και λησμονούμε ότι το μόνο που μετράει για τους αμερικανούς και ευρωπαίους εταίρους και για τους Τούρκους είναι **συμφέροντα** και η ισχύς να τα προστατεύσεις.

Δυστυχώς, πολύ έβλαψαν τα ελληνικά δίκαια διάφοροι πολιτικοί, δημοσιογράφοι, πανεπιστημιακοί κ.ά. που κινούνται σε στρατόσφαιρες δογματικής ή ιδεολογικής δεοντολογίας και ονειροπολήσεων, ταυτίζοντας το δέον με το εφικτό.

Άλλο παράδειγμα αποφρονηματιστικών συζητήσεων, η διχογνωμία περί την αξία ή απαξία του διαλόγου. Εδώ, η σύγχυση είναι πλήρης. Βεβαίως –είναι αυτονόητο– η επα-

Νέα Οικολογία

Τεύχος 139, Μάιος 1996

Μηνιαία επιθεώρηση, Μαυρομυχάλη 39, Αθήνα 106 80, τηλ.: 3624323, τηλ./fax: 3619837

**Διακυβερνητική και βιώσιμη Ευρώπη, της Σύ-
νταξης**

**Τσέρνομπιλ: δέκα χρόνια μετά, του Μιχάλη
Προμπονά**

**Πυρηνική αντιπρομοκρατία, του Βασίλη Πα-
πακριβόπουλου**

**Φύση κατά χημείας στη συντήρηση τροφί-
μων, της Φάνης Δημητρακούδη**

**Τα 100χρονα του αυτοκινήτου, του Μιχάλη
Μοδινού**

**Να καταργηθεί ο δακτύλιος, του Γιάννη Σα-
κιώτη**

**Μια υπερλεωφόρος μέσα από το Χαλάνδρι,
της Κατερίνας Τριανταφύλλου**

**Ένα νέο δίκτυο βουτάει στα βαθιά, της Εύης
Τσιτιρίδου**

**Εναλλακτική πλατφόρμα για τη διατήρηση
των ενδιαιτημάτων, από οκτώ τουρκικές ορ-
γανώσεις**

**Η εφαρμογή της οδηγίας 92/43 για τους οι-
κοτόπους, του Ε.Κ.Β.Υ.**

**Κακόβουλη εκδοχή, του Κίμωνα Χατζημήπου
Οδοντογιατροί κατά υδραργύρου, του Βασί-
λη Παπακριβόπουλου**

**Η άθλια πλατεία, του Μιχάλη Μοδινού
Κάθε μήνα..., του Νίκου Μολυβιάτη**

**Γιώργος Κατσαδωράκης: Όταν η έρευνα συμ-
βαδίζει με την ενεργό προστασία**

**Δήμος Τσαντίλης: Υγρότοποι: από την ασύνε-
τη αξιοποίηση στη συνετή χρήση**

**Π. Παναγιωτίδης, Ε. Παπαθανασίου: Η οικο-
λογική ποιότητα των επιφανειακών νερών**

**Βαγγέλης Στογιάννης: Διακίνηση κηπευτικών:
η κόπρος του Αυγεία;**

**Γιάννης Σακιώτης: Εννέα άξονες για μια βιώ-
σιμη Ευρώπη**

**Γιάννης Παρασκευόπουλος: Μια οικολογική
πολιτική για τις μεταφορές**

**Θάνος Βλαστός: Το συγκοινωνιακό, η Αθήνα
και οι πολιτικοί**

Χαλ Κέην: Οι μεταναστεύσεις σήμερα

**Φρεντερίκ Κλερμόν, Τζων Κάβαναχ: Υπό τα
φτερά του διεθνούς καπιταλισμού**

Έφη Παραλίκα: Γενετική αποικιοκρατία

**Κι ακόμη: Ευρω-οικολογικά, Βιβλίο, Μουσ-οικο-
λογίες, Επιστολές, Περιφερειακά - Διεθνή, Το-
πικός Τύπος, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση κ.ά.**

ή και ο διάλογος γενικώς με την Τουρκία
ίνα χρήσιμες δραστηριότητες. Και ουδέ-
οτε σταμάτησαν. Γι' αυτό, άλλωστε, έχου-
ε πρεσβείες, που καθημερινώς ιχνηλατούν
το επίπεδο των σχέσεων των δύο χωρών, το
φυγμό τους. Ακόμη περισσότερο, ο τρόπος
οργανώσεως της διεθνούς ζωής επιτρέπει
εριοδικές άνετες επαφές ανωτέρου επιπέ-
ου ή και κορυφής. Οπότε αν σημειωθεί κά-
οια θετική εξέλιξη θα γίνει αντιληπτή και
πορεί να αρχίσει και διαπραγματεύση.

Ο «διάλογος», όμως, ο οποίος είναι επικίν-
υνος είναι ο εντός εισαγωγικών. Αυτός
ου για χρόνια διεξάγεται μεταξύ Ελλάδος
αι Τουρκίας και έχει ως πάγιο αντικείμενο
ιεκδικήσεις της Τουρκίας καθαπτόμενες
λληνικής κυριαρχίας και εδαφικής ακε-
αιότητας. Αυτός ο διάλογος είτε θα οδηγή-
ει σε κρίσιμες ελληνικές παραχωρήσεις
πό απειλήν εντάσεως, αν διακοπεί - και
άντως υπό την υφέρπουσα γενικότερη
ουρκική απειλή πολέμου. Είτε σε κρίση.
και πάντως ό,τι και να συμβεί θα έχει ανα-
αθμισθεί περαιτέρω και προβληθεί η
ουρκική αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαι-
μαίων μας. Και είναι μύθος ότι τουλάχισ-
τον ο διάλογος αποτρέπει τις εντάσεις.
ούτο θα συμβαίνει μόνον εφ' όσον θα υπο-
ωρούμε. Όταν θα φθάσουμε «στο αμήν»
αι αφυπνισθούν και οι εντάσεις και η μορ-
ή της αδιαλλαξίας.

Άλλωστε, θυμίζω ότι όλοι οι ελληνοτουρ-
κοί διάλογοι διεξήχθησαν υπό «ομπρέ-
α» συνεχιζόμενων τουρκικών παραβιά-
σεων της κυριαρχίας μας ή άλλων προκλη-
σεων.

**Αν έτσι έχουν τα πράγματα τι προβλέπετε
και τι προτείνετε;**

-Οι ενδείξεις είναι δυσοίωνες. Οι Τούρ-
οι, διαπιστώνοντας τη στρατιωτική μας
δυναμία καως και σοβαρές αγγυλώσεις
ης πολιτικής και κοινωνικής μας ζωής,
ποφάσισαν να «βηματίσουν» προς το Αι-
αίο, και όπου φθάσουν. Υπολογίζουν, βε-
αίως, και στη σημασία που τους αποδίδει ο
μερικανικός -νατοϊκός- παράγοντας. Ση-
ειωτέον, οι τουρκικοί ελιγμοί αποβλέπουν
ε παλαιό όνειρο της Άγκυρας: Να ανακτη-
ει ό,τι μπορεί από τα απολεσθέντα σε όφε-
ος της Ελλάδος στη διάρκεια του εικοστού
ιώνα. Και ενώ αυτά τα δυσοίωνα θα 'πρε-
ε να 'σαν ευκρινή στους στοιχειωδώς γνω-
ίζοντες, τα εσχίασαν ψευδαισθήσεις ότι η
ικονομική ανάπτυξη, το ευρωπαϊκό πνεύ-
α η ευρωπαϊκή συνείδηση (;) και άλλα
φελή θα αρκούσαν για την ασφάλεια της
λλάδος. Και αντί να επιδοθούμε σε σύντο-
η, πάνδημη προσπάθεια ενδυνάμωσης
ποτρεπτικής των τουρκικών ορέξεων πο-
εμικής ικανότητας, εφησυχάσαμε φλυα-

ρούντες. Και αφήσαμε να διευρυνθεί απει-
λητικά το έλλειμμα ενόπλου ισχύος Ελλά-
δος-Τουρκίας. Αυτό πληρώνουμε σήμερα.

**Μέχρις ότου αναβαθμίσουμε σε αξιοπίστα
αποτρεπτικό επίπεδο την πολεμική μας ικα-
νότητα, θα υφιστάμεθα συρρίκνωση κυριαρ-
χίας. Υπενθυμίζω ότι από το 1973 μέχρι σή-
μερα, περιορίστηκαν τα πεδία ερευνών για
πετρέλαιο που μας ανήκαν. Δεν μπορούμε
να κινηθούμε εκεί. Με αδέξιους χειρισμούς
αποδυναμώσαμε το δικαίωμά μας να επε-
κτείνουμε τα χωρικά μας ύδατα στα δώδεκα
μilia. Έτσι ούτε ως διαπραγματευτικό
όπλο έχει πλέον την παλαιά κορυφαία ση-
μασία του. Ήδη δεν τολμάνε οι βοσκοί να
πλησιάζουν την Ίμια. Πολύ λιγότερο, άλλοι
έλληνες πολίτες. Χθες άνηψε και νέο
φρούτο: Η Γάβδος, λένε, είναι αμφισβητή-
σιμη περιοχή. «Γκρίζα»! Όπως «γκρίζο» θα
γίνει και ό,τι άλλο αποφασίσουν να αμφι-
σβητήσουν οι Τούρκοι. Ενεργούν πλέον με τη
μέθη του ασύδοτου. Δεν βλέπουν τιμωρό της
θρασύτητας τους.**

Επαναλαμβάνω ότι έτσι που πάμε θα μει-
ώνεται σταθερά ο χώρος της κυριαρχίας
μας υπό απειλήν τουρκικού πολέμου με, ή
χωρίς, «διάλογο». Και επαναλαμβάνω επί-
σης ότι παρά τα οικονομικά προβλήματα
μπορεί να αναβαθμισθεί η αμυντική ικανό-
τητα, αν οι ηγέτες αφυπνίσουν το λαό αντί
συστηματικά να τον αποκοιμίζουν. Δεν είναι
ακόμη χαμένη η υπόθεση της Ελλάδος.

Στο μεταξύ, άκρα προσοχή. Αποφυγή
αναζητήσεως λύσεων. Σταθερότητα στόχων
**Σαφής προειδοποίηση στους «συμμάχους»
ότι και για την Ελλάδα η απώλεια κυριαρ-
χίας είναι casus belli.** Αν φοβούνται μήπως
«αποσταθεροποιηθεί» η «ευαίσθητη» πε-
ριοχή μας, ας ξέρουν ότι στην ανάγκη, αν
«κορναρισθούμε», και εμείς μπορούμε να
την αποσταθεροποιήσουμε...

Αν αυτά δεν μπορεί να τα κάνει η Ελλάδα
-που μπορεί- δεν μένει παρά να παραιτηθεί
δικαιωμάτων της ιστορικών και απαραγρά-
πτων για να «ζήσει» ως μικρή και ανεξάρ-
τητη ή, ακριβεστερον, αυτοδιοικούμενη.
Ντροπή.

Θα 'ταν ίσως χρήσιμο, κλείνοντας, να επι-
σημάνω ότι πρόσφατα, από γραφίδα υψηλά
ιστάμενη, έγινε υπαινιγμός διαφοροποιή-
σης μεταξύ αξιολόγησης χειρσαίων τουρκι-
κών διεκδικήσεων και άλλων. Η παράγρα-
φος ήταν κρυπτική. Τη θυμήθηκα όμως διό-
τι άκουσα, πιθανότατα ως απόηχο αμερικα-
νικών απόψεων, ότι δεν υπάρχει περίπτωση
να χάσει η Ελλάδα έδαφος. Σε άλλα πεδία
κυριαρχίας μπορεί να γίνουν παραχωρή-
σεις... Άραγε, τι σημαίνουν αυτά τα «κορα-
κιστικά»;

Ας προσέχουν οι αρμόδιοι.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ «ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ»

του Π. Κ. Ιωακειμίδη*

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη (Δ.Δ.) για την αναθεώρηση της Συνθήκης (του Μάαστριχτ) για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) συνεχίζει τις εργασίες της με στόχο να υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φλωρεντίας (22-23 Ιουνίου). Μολονότι το ενδιαφέρον στην Ελλάδα για την αναθεώρηση έχει σχεδόν εξαφανισθεί, καθώς η δημόσια πολιτική συζήτηση έχει προσλάβει και πάλι εσωστρεφή θεολογικό χαρακτήρα, τα όσα προκύπτουν ως πρώτες εκτιμήσεις από την πορεία της Δ.Δ. και την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενδιαφέρουν άμεσα τη χώρα.

Πρώτα απ' όλα φαίνεται ότι η αναθεώρηση δεν θα έχει την «έκταση» που ορισμένοι επιθυμούσαν ή προσδοκούσαν. Θα είναι σχετικά περιορισμένη σε έκταση, αλλά όχι αναγκαία και σε ένταση. Η αναθεώρηση μπορεί σ' ορισμένα σημεία να έχει την «ένταση» που θα διασαλεύσει το θεσμικό πολιτικό οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως διαμορφώθηκε από τη δεκαετία του 1950 και μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις και προσθήκες στις ιδρυτικές συνθήκες. Ωστόσο, οι προσθήκες-τροποποιήσεις αυτές δεν άλλαξαν τον βασικό θεσμικό σχεδιασμό, το αρχικό θεσμικό αρχιτεκτόνημα που σχεδιάστηκε για έξι μέλη, αλλά ήδη «στεγάζει» δεκαπέντε κράτη-μέλη και προγραμματίζει να αποδεχθεί άλλα τουλάχιστον δώδεκα μέλη από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (ΧΚΑΕ), καθώς και τη Μεσόγειο (Κύπρο, Μάλτα).

Η αύξηση των μελών από έξι σε δεκαπέντε εκτιμάται ότι έχει ήδη οδηγήσει σε πολιτικά και θεσμικά αδιέξοδα και δυσλειτουργίες που καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη έως ανέφικτη την αποτελεσματική λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο των θεσμών (Συμβουλίου, Κοινοβουλίου κ.ά.). Παράλληλα εκτιμάται ότι «έφερε» στην Ένωση χώρες που, παρά τις αρχικές προσδοκίες, αποδείχθηκαν «δύσκολοι εταίροι». Στην κατηγορία αυτή κατατάσσεται η Βρετανία (και, ατυχώς, η Ελλάδα).

Η Ελλάδα βεβαίως δεν θα έπρεπε να ομαδοποιείται με τη «γηραιά Αλβιών». Τουλάχιστον η Ελλάδα έχει σε ιδεολογικό επίπεδο μακροπολιτικής στρατηγικής ταχθεί ξεκάθαρα υπέρ της εμβάθυνσης της ενοποίησης. Εμφανίζεται να θέλει «περισσότερη Ευρώπη», ενώ η Βρετανία δεν θέλει «καθόλου Ευρώπη». Εκτιμά ότι τα συμφέροντά της εξυπηρετούνται με την ενίσχυση της Ένωσης σ' όλους τους τομείς. Ωστόσο κακές μνήμες

του απώτερου και πρόσφατου παρελθόντος (πρόβλημα με τη FYROM, κ.ά.) εξακολουθούν να χρωματίζουν τις θέσεις των Ευρωπαίων για τη χώρα μας.

Τα προβλήματα και οι δυσλειτουργίες έχουν οδηγήσει ως φαίνεται, τις ιδρυτικές χώρες-μέλη της Ένωσης (κυρίως Γερμανία, Γαλλία και Benelux) στη βασική επιλογή της *de facto* «ανασύστασης» της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (με την ενδεχόμενη προσθήκη-αφαίρεση κάποιων χωρών-μελών). Η επιλογή αυτή καλύπτεται κάτω από τον όρο «ευελιξία» (flexibility).

Η διαπραγμάτευση του καθεστώτος της «ευελιξίας» αναδεικνύεται σε κεντρικό θέμα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, προκειμένου, όπως διατυπώνεται, να επιτρέψει στον συνασπισμό των χωρών που επιθυμούν βαθύτερη ενοποίηση (coalition of willing) – δηλαδή τις ιδρυτικές χώρες-μέλη της ΕΚ και όποιες άλλες πράγματι το επιθυμούν – να προχωρήσουν σε «βαθύτερες μορφές ολοκλήρωσης με άξονα την πλήρη οικονομική και νομισματική ένωση» (την εγκαθίδρυση δηλαδή του ενιαίου νομίσματος από το 1999).

Όλες οι άλλες τροποποιήσεις που εξετάζονται «προσεγγίζονται» μέσα από την οπτική, αλλά και την προοπτική της «ευελικτικής ολοκλήρωσης». Στις τροποποιήσεις αυτές περιλαμβάνονται οι σημαντικές προτάσεις που αφορούν την κατανομή και στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο ανάμεσα στις χώρες-μέλη, το όριο της ειδικής πλειοψηφίας-μειοψηφίας κ.ά.

Στο δεύτερο σημαντικό θέμα της αναθεώρησης, στη διαμόρφωση αποτελεσματικής κοινής εξωτερικής πολιτικής – και κυρίως – «κοινής άμυνας», η «ευελιξία» φαίνεται επίσης ότι θα είναι η αρχή που θα διέπει το όλο εγχείρημα. Άλλωστε, ο τομέας της κοινής εξωτερικής πολιτικής-κοινής άμυνας θεωρείται ο κατ' εξοχήν επιδεκτικός για μορφές διαφοροποιημένης ολοκλήρωσης, δεδομένης της σημερινής ετερογενούς σύνθεσης της Ένωσης και της δυσκολίας σύγκλισης έντονα αντιτιθέμενων απόψεων.

Η σημασία των εξελίξεων αυτών για την Ελλάδα είναι προφανής. Με δεδομένο ότι σε επίπεδο μακροπολιτικής το σύνολο σχεδόν των πολιτικών δυνάμεων θεωρεί ότι η βαθύτερη ενοποίηση ανταποκρίνεται στα ελληνικά συμφέροντα, η Ελλάδα θα πρέπει να στοχεύει σε μια θεσμική θέση στον εσωτερικό πυρήνα της ευελικτικής ολοκλήρωσης, ανάμεσα στον «συνασπισμό των επιθυμούντων» τη βαθύτερη ενοποίηση. Το ότι η «στόχευση» αυτή συνεπάγεται ουσιαστικές προσαρμογές και σε πολλά επίπεδα (πολιτικό/οικονομικό-ΟΝΕ/κοινωνικό/θεσμικό κ.λπ.) πρέπει να είναι επίσης απολύτως αυτονόητο.

* Ο Π. Κ. Ιωακειμίδης είναι Αν. Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Επιμέλεια: Σωτήρης Ντάλης

Βαλκάνια: Η σταθερότητα περνάει από την Αλβανία...

Αν επιχειρήσουμε να ιεραρχήσουμε τις διεθνείς εξελίξεις του τελευταίου δεκαπενθημέρου όπως αυτές προβλήθηκαν από τον διεθνή Τύπο, θα τοποθετούσαμε πρώτη την εκλογική αναμέτρηση στο Ισραήλ και τη νίκη του Νεταιάχου που συνοδεύεται από αβεβαιότητα για το τι πρόκειται να ακολουθήσει στην περιοχή.

Σε δεύτερο επίπεδο θα τοποθετούσαμε τη συμφωνία χειριάς Ρώσων και Τσετσένων που υπέγραψε ο Μπορίς Γιέλτσιν με τον Τσετσένο αυτονομιστή ηγέτη Γιανταρμπίγεφ, λίγες ημέρες πριν από τις ρωσικές προεδρικές εκλογές. Ακολουθούν οι εκλογές στην Αλβανία...

Εκλογική νοθεία, αστυνομική καταστολή, συλλήψεις και κακοποίηση των ηγετών της αντιπολίτευσης ήταν η εικόνα που αντίκρισαν οι παρατηρητές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη. Κι έχει ενδιαφέρον να υπογραμμίσει κανείς την ευθύνη των ΗΠΑ και των ευρωπαϊκών χωρών που στηρίζαν υπερβολικά τον Μπερίσα, ο οποίος δεν μοιάζει διατεθειμένος να εγκαταλείψει τη νομοκρατία του ολοκληρωτισμού, αδιαφορώντας για τις δημοκρατικές διαδικασίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η αλαζονεία του Μπερίσα πριν και μετά τις εκλογές στην Αλβανία δημιούργησε κλίμα πόλωσης που είναι πιθανό να έχει επιπτώσεις όχι μόνο στο εσωτερικό της ελβετικής μειονότητας αλλά και στις αλβανόφωνες περιοχές της πρώην Γιουγκοσλαβίας (Κοσσυφοπέδιο και Γ.Γ.Δ της Μακεδονίας).

Το ζήτημα των αλβανόφωνων περιοχών κυρίως του Κοσσυφοπεδίου απασχολεί συστηματικά τους τελευταίους μήνες τον διεθνή Τύπο, κυρίως τον αμερικανικό. Μάλιστα, σε πρόσφατο άρθρο της, η αμερικανική εφημερίδα *News Day* χαρακτήριζε την περιοχή του Κοσσυφοπεδίου «Ιερουσαλήμ των Βαλκανίων» και περιέγραφε ως ιδιαίτερα απογοητευμένους τους αλβανούς κατοίκους της περιοχής, επειδή οι προσδοκίες τους για ανεξαρτησία δεν βρήκαν απήχηση στο Νταϊήτον. Αυτές οι χαμένες προσδοκίες και η πρόσφατη απόφαση των χωρών της Ε.Ε. να αναγνωρίσουν την Ομοσπονδιακή Δη-

μοκρατία της Γιουγκοσλαβίας εξόργισαν τους Αλβανούς του Κοσσυφοπεδίου και τους οδήγησαν σε επιθέσεις εναντίον σέρβων πολιτών στα τέλη Απριλίου, σημείωνε η αμερικανική εφημερίδα.

Πράγματι, μετά τη συμφωνία του Νταϊήτον όλο και περισσότεροι εκπρόσωποι της αλβανικής κοινότητας του Κοσσυφοπεδίου αμφισβητούν τη στρατηγική της «αντίστασης χωρίς βία» που ακολουθεί ο ηγέτης της Δημοκρατικής Ένωσης Ιμπραήμ Ρουγκόβα, και υιοθετούν θέσεις και απόψεις που σηματοδοτούν την αρχή μιας περισσότερο μαχητικής προσέγγισης η οποία, αργά ή γρήγορα, θα οδηγήσει στην κλιμάκωση της βίας στο Κοσσυφοπέδιο με επακόλουθο την εμπλοκή της Σερβίας, της Αλβανίας και της ΠΓΔΜ.

Η διαφαινόμενη ριζοσπαστικοποίηση του αλβανικού στοιχείου συνιστά σοβαρό παράγοντα αποσταθεροποίησης για τα Βαλκάνια. Αυτό το γνωρίζουν καλά τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ε.Ε., κι ασκούν από την πλευρά τους ισχυρές πιέσεις στον σέρβο πρόεδρο Μιλόσεβιτς, συνδέοντας την πλήρη αποκατάσταση των σχέσεών τους με το Βελιγράδι με τη διευθέτηση του ζητήματος του Κοσσυφοπεδίου. Σημαντικό μέσο πίεσης στα χέρια της Δύσης αποτελούν οι εκθέσεις διεθνών οργανισμών περί καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αλβανοφώνων, οι οποίοι ως το 1989 απολάμβαναν καθεστώς αυτονομίας στην περιοχή του Κοσσυφοπεδίου.

Όλες οι αναλύσεις που είδαν τελευταία το φως της δημοσιότητας, προειδοποιούν για τον κίνδυνο έκρηξης στο Κοσσυφοπέδιο που είναι δυνατό να επεκταθεί και στη γειτονική ΠΓΔΜ. Μια από αυτές τις αναλύσεις, που υπογράφουν οι Σέιμορ Τόπινγκ και Μπάρνερτ Ρούμπιν (*New York Times*-11.3.1996), υπογράμμιζε ότι «η Ελλάδα, η Αλβανία και η Βουλγαρία θα ήταν επίσης δυνατό να εμπλακούν» κι επισήμανε ότι «θα χρειαστεί να παρέμβει η αμερικανική διπλωματία για να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος». Σε πολλές αναλύσεις γίνεται αναφορά σε εκείνη τη «μαύρη προφητεία», που λέει ότι ο πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία άρχισε στο Κοσσυφοπέδιο και εκεί θα τελειώσει.

**Όλο και
περισσότεροι
εκπρόσωποι της
αλβανικής
κοινότητας του
Κοσσυφοπεδίου
αμφισβητούν τη
στρατηγική της
«αντίστασης
χωρίς βία».**

Οι εκλογές του Μπερίσα και η αντιφατικότητα της Ελλάδας

του Δημοσθένη Δώδου

Η στάση της ελληνικής κυβέρνησης να συνδράμει προεκλογικά τον Μπερίσα, εκτός από την πικρία που προκάλεσε στην αλβανική αντιπολίτευση, οδήγησε και την Ένωση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε βαθιά κρίση...

Την Κυριακή 26/5, ημέρα διεξαγωγής του πρώτου γύρου των αλβανικών εκλογών, ο αιφνιδιασμός των Μέσων Ενημέρωσης –και της κοινής γνώμης– υπήρξε απόλυτος: Στην Αλβανία η αντιπολίτευση αποσύρθηκε από τις εκλογές!

Για όσους παρακολουθούσαν συστηματικά τις εξελίξεις στη γειτονική χώρα, η πορεία του καθεστώτος Μπερίσα προς τον αυταρχισμό είχε προδιαγραφεί ήδη από το 1994, όταν ο αλβανικός λαός είχε απορρίψει, με το δημοψήφισμα, τη «συνταγματική» μεταρρύθμιση που επιχείρησε ο Μπερίσα. Από την ημέρα εκείνη ήταν σαφές ότι η επιβίωση του καθεστώτος ήταν δυνατή μόνο με τη στρόφι προς αποκάλυπτες αυταρχικές μεθόδους διακυβέρνησης που θα 'φθαναν και στην επιβολή προσωπικής δικτατορίας.

Οι τροποποιήσεις της εκλογικής νομοθεσίας, οι μεθοδεύσεις κατά τη διάρκεια του «προεκλογικού» αγώνα, το κόψιμο και ράψιμο των εκλογικών περιφερειών έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι εκλογικές επιδιώξεις του «Δημοκρατικού» Κόμματος ήταν η κορυφή του παγόβουνου, στο οποίο επρόκειτο να προσκρούσει η πορεία της Αλβανικής Δημοκρατίας.

Και όμως, όλα αυτά άφηναν αδιάφορους και τους διεθνείς παράγοντες –την κυβέρνηση των ΗΠΑ κατά κύριο λόγο– που επιμένουν να στηρίζουν το καθεστώς, αλλά και την κοινή γνώμη.

Και για μεν την κυβέρνηση των ΗΠΑ είναι προφανές ότι επιζητεί η αντίληψη πως οποιαδήποτε αλλαγή στην Αλβανία θα έθετε σε «κίνδυνο» τους στρατηγικούς της σχεδιασμούς και τις παραχωρήσεις που έχει κάνει το καθεστώς Μπερίσα σε θέματα διέλευσης

Με βία και η νοθεία, το καθεστώς Μπερίσα επέβαλε την εκλογική του νίκη. Πυροδότησε, ωστόσο, και την πολιτική κρίση. (Η φωτογραφία, από παλιότερη συγκέντρωση του Σοσιαλιστικού Κόμματος).

αμερικανικών στρατευμάτων από τη χώρα αυτή. (Η παραχώρηση και διατήρηση των «βάσεων» είναι μια ξεπερασμένη έννοια).

Εκτός αυτού, όμως, η αμερικανική διοίκηση δεν φαίνεται διατεθειμένη να ανεχθεί την –σε συμβολικό, έστω, επίπεδο– παλινόρθωση των σοσιαλιστών, σε μία ακόμη χώρα του πρώην «υπαρκτού» σοσιαλισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δείξει με όλους τους τρόπους, ότι θεωρεί τη νότιο Βαλκανική (Αλβανία, Βουλγαρία) προνομιακό χώρο άσκησης της αμερικανικής πολιτικής, προσπαθώντας απλώς να κερδίσει ορισμέ-

νους πόντους, στα σημεία όπου η αμερικανική πολιτική δεν δείχνει ενδιαφέρον.

Η ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Και η ελληνική πολιτική τί ρόλο έπαιξε;

Γιατί, εκτός από το αυτονόητο ενδιαφέρον της χώρας μας για την εξάλειψη των εστίων αναταραχής στην περιοχή, υποτίθεται ότι έχει και το ιδιαίτερα δύσκολο καθήκον για την προάσπιση της ελληνικής εθνικής μειονότητας στην Αλβανία και την κατοχύρωση εκείνων των πολιτικών συνθηκών, που θα διασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμά-

της μειονότητας.

Η ελληνική πολιτική επέλεξε τη «ρεαλιστική» λύση: Αφού ο διεθνής παράγων επέλεξε τον Σάλι Μπερίσα, για να παραμείνουμε ο «παιχνίδι», ως αποδεχθούμε την επιλογή αυτή.

Έτσι, προσέφερε τις δύο συμφωνίες που θα έπρεπε να είχαν υπογραφεί πριν από χρόνια) ως προεκλογικό δώρο στον πρόεδρο Μπερίσα, χωρίς ωστόσο να τον πάρει –εμφανώς τουλάχιστον– κάποια αντιπαροχή.

Όμως, τέτοιες ευκαιριακές αντιμετώπισεις, δεν συντελούν ούτε στη δημιουργία μειομαζιών στην πολιτική σκηνή της γειτονικής χώρας ούτε προάγουν τις ελληνικές αξίες.

Το πρόβλημα της αντιρατσικής πολιτικής στην Ελλάδα έναντι της Αλβανίας ξεκινά από την πρώτη στιγμή της κατάρρευσης του «σοσιαλιστικού» καθεστώτος.

Το πρώτο δείγμα γραφής της νέας ελληνικής «πολιτικής», ήταν οι χορευτικές επιδόσεις του Αντώνη Σαμαρά στην πλατεία της ερβισάνης. Σε ανάμνηση αυτής της «νέας πολιτικής», κάποιοι φρόντισαν να αναρτηθούν στη συμβολή του κεντρικού δρόμου της ομόπολης με την πλατεία τις ταμπέλες «Οδός Αντώνη Σαμαρά» και «πλατεία Κωνσταντίνου Μητσοτάκη». Η αποκαθήλωση αυτών των πινακίδων έγινε μόλις ο Αντ. Σαμαράς αποχώρησε από τη Ν.Δ.

Στη συνέχεια, και σε όλη τη διάρκεια της προεδρίας Μητσοτάκη, τα ελληνοαλβανικά τα χειριζέτο το «γραφείο πρωθυπουργού», με σημαντικότερο σύμβουλο τον πρώτο Ν. Γκαϊήτς, άνθρωπο που –εξαιτίας της προσωπικής του εμπλοκής στα γεγονότα του εμφυλίου– ήταν, τουλάχιστον, ανίκανος να διαχειριστεί με λεπτότητα τα θέματα αυτά.

Κατά την περίοδο της Ν.Δ. μεθοδεύτηκε ο συστηματικός πόλεμος κατά της πρώτης ηγεσίας της «Ομόνοιας» και των βουλευτών που είχαν εκλεγεί στις εκλογές του 1992, στην αλλαγή της ηγεσίας της οργάνωσης. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν τα λεγόμενα «βορειοηπειρωτικά σωατεία» και οι λογής επαγγελματίες του λυτρωτισμού.

Πρόεδρος της «Ομόνοιας» ορίστηκε ο Κυριαζάκης, που στις εκλογές του 1991 ήταν υποψήφιος του Δημοκρατικού Κόμματος.

Επί υπουργίας του Κάρο Παπούλια τα ελληνοαλβανικά τα χειριζέτο –κατά κύριο λόγο– το «γραφείο υπουργού», εν ονόματι

μιας ιδιόρρυθμης αντίληψης περί «εντοπιότητας» του υπουργού.

Σήμερα, επί υπουργίας Πάγκαλου, φαίνεται ότι ακολουθείται μια ελληνική εκδοχή της real-politik, η οποία δεν είναι σαφές –μέχρι στιγμής τουλάχιστον– σε ποια «σεμινάριο» έχει αποφασιστεί.

Η στάση της ελληνικής κυβέρνησης, να συνδράμει προεκλογικά τον Μπερίσα, εκτός από την πικρία που προκάλεσε στην αλβανική αντιπολίτευση, οδήγησε και την «Ένωση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» σε βαθιά κρίση: αφού ο πρόεδρός της υπέγραψε, μαζί με τους άλλους ηγέτες της αντιπολίτευσης, την καταγγελία για τη νόθευση των εκλογικών διαδικασιών, εμφανίστηκε τις επόμενες μέρες να διαπραγματεύεται την συμμετοχή της «Ένωσης» στον δεύτερο γύρο, προσφέροντας έτσι στο καθεστώς Μπερίσα, το αναγκαίο άλλοθι. Χρειάστηκε η δήλωση των δύο βουλευτών που εκλέχθηκαν ότι δεν θα συμμετάσχουν στη νέα Βουλή, καθώς και η δήλωση παραίτησης των τριών υποψηφίων της «Ένωσης» που θα μπορούσαν να διεκδικήσουν βουλευτική έδρα κατά τον δεύτερο γύρο, για να ξεκαθαρίσει το τοπίο και να αποφευχθούν δραματικότερες συνέπειες.

ΚΟΣΣΟΒΟ: ΤΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΧΑΡΤΙ

Με δεδομένο ότι, το πολιτικό αντίκρισμα του προέδρου της «Ένωσης» στην αλβανική πολιτική σκηνή είναι ιδιαίτερα χαμηλό, είναι σκόπιμο να αναρωτηθεί κανείς, ποιοι ήταν εκείνοι που υπέδειξαν στον κ. Μέλλο να δημιουργήσει όλη αυτή τη σύγχυση.

Η συγκρότηση μονοκομματικής Βουλής στην Αλβανία είναι προφανές ότι δεν εξυπηρετεί ιδιαίτερα τους παράγοντες που στηρίζουν τον Μπερίσα.

Όντως, το χάσμα στο οποίο οδηγήθηκε η Αλβανία είναι δύσκολο να γεφυρωθεί. Οι προϋποθέσεις που θέτει η αντιπολίτευση –να πραγματοποιηθούν τίμια οι εκλογές– δεν είναι δυνατόν να γίνουν δεκτές ούτε από τις ΗΠΑ, ούτε από τον Μπερίσα.

Ούτε και η ανοικτή δικτατορία, με την άσκηση αστυνομικής τρομοκρατίας, είναι σε θέση να καλύψει το χάσμα.

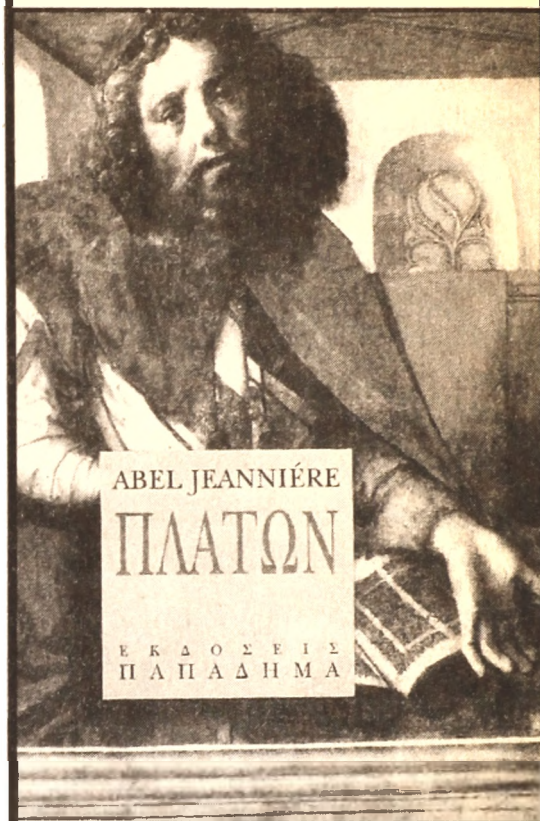
Οι ανάγκες για την επιβίωση του καθεστώτος, σε συνδυασμό με τη μεγαλομανία του προέδρου Μπερίσα, είναι πολύ πιθανόν να οδηγήσουν σε «φυγή προς τα εμπρός». Το παιχνίδι με το Κόσσοβο –όσο επικίνδυνο και αν είναι– αποτελεί ίσως τη μόνη δυνατότητα για το καθεστώς.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: Αρχαία Ελληνική Γραμματεία - Μελέτες

ABEL JEANNIÈRE

ΠΛΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Σταύρος Βλοντάκης
Φιλολόγος

Με 344 σελίδες
και 16 εικόνες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

Βουλευτικές στη σκιά πρώιμης προεδρολογίας

του Χριστόφορου Χριστοφόρου

Σε πρώιμη προεδρολογία κατέφυγαν πολλά από τα πολιτικά κόμματα της Κύπρου, εκτός των άλλων λόγων και για να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των ψηφοφόρων. Η απάθεια που φάνηκε να κυριαρχεί στο εκλογικό σώμα, ωστόσο, υπογραμμίζει πως η Κύπρος βρίσκεται στην αρχή μιας περιόδου χωρίς έντονο πάθος, χωρίς φανατισμούς, με δυνατότητα για πιο μεγάλες μετακινήσεις ψηφοφόρων ανάμεσα στα κόμματα.

Το ΑΚΕΛ αύξησε την ισχύ του πέρα από κάθε προηγούμενο ποσοστό του, η επιρροή των τριών άλλων κοινοβουλευτικών κομμάτων μειώθηκε, ενώ το Κίνημα Ελευθέρων Δημοκρατιών (ΚΕΔ) του τέως προέδρου **Γιώργου Βασιλείου** εξασφάλισε την είσοδό του στη νέα Βουλή. Αυτά είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των εκλογών για ανάδειξη των μελών της έβδομης Βουλής των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας, που πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 26 Μαΐου 1996.

Ιδιαίτερης σημασίας, γιατί σηματοδοτεί αλλαγή στο πολιτικό και κομματικό σκηνικό, είναι η μείωση της επιρροής των κεντρικών κομμάτων ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ, τα οποία απώλεσαν το καθένα περίπου τρεις (3) εκατοστιαίες μονάδες και περιορίστηκαν στο 25% συνολικά του εκλογικού σώματος. Σε μια δεκαετία, τα ποσοστά των δύο κομμάτων μειώθηκαν κατά το ένα τρίτο, κάτι που υποδεικνύει τη βαθμιαία αλλαγή του πολιτικού σκηνικού. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι η εξασθένηση του μακαριακού άξονα που σημάδευε κατά τρόπο έντονο το διαχωρισμό των πολιτικών δυνάμεων μετά το

1974.

Για πρώτη φορά αναδεικνύεται ισχυρός ο άξονας «δεξιά-αριστερά» και επανέρχονται πολιτικές τάσεις.

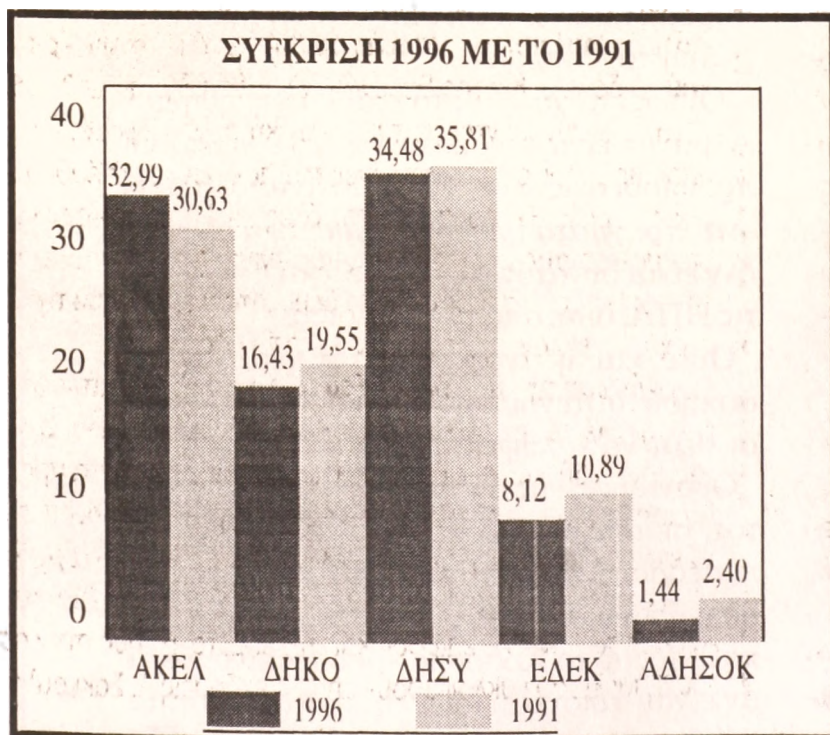
Την ίδια στιγμή, ανάμεσα στο εκλογικό σώμα επικράτησε ήπιο κλίμα, που άγγιζε τα όρια της αδιαφορίας ή της απάθειας, σε βαθμό που οι πολιτικοί ηγέτες κατέφυγαν σε πρώιμη προεδρολογία ως μέσο κεντρίσματος του ενδιαφέροντος των ψηφοφόρων. Αυτό υπογραμμίζει πως βρισκόμαστε

στην αρχή μιας περιόδου χωρίς έντονο πάθος, χωρίς φανατισμούς, με δυνατότητα για πιο μεγάλες μετακινήσεις ψηφοφόρων ανάμεσα στα κόμματα.

Με δεδομένη τη μείωση ποσοστών που υπέστησαν τα κόμματα της συγκυβέρνησης (Δημοκρατικό Κόμμα και Δημοκρατικός Συναγερμός), έστω κι αν διατηρούν την πλειοψηφία (51% των ψήφων και 30 από τις 56 έδρες στη Βουλή) και την αποδεδειγμένη αδυναμία του ΔΗΚΟ να συσπειρώσει τους ψηφοφόρους του, οι συσχετισμοί δυνάμεων και οι συμμαχίες που θα επιδιωχθούν θα στηριχτούν σε λεπτές και αβέβαιες ισορροπίες.

ΚΥΡΙΑΡΧΗ Η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Η αναμέτρηση διεξήχθη για πρώτη φορά με το σύστημα της απλής αναλογικής, που ψηφίστηκε τον περασμένο Ιούνιο και προνοεί ότι κάθε κόμμα που εξασφαλίζει το 1/56 των ψήφων δικαιούται είσοδο στη Βουλή. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία δύο νέων σχημάτων, των Νέων Οριζόντων και του κινήματος Οικολόγων - Περιβαλλοντιστών, ανεβάζοντας σε οκτώ τον αριθμό των κομμάτων ή συνασπισμών που διεκδίκησαν τις βουλευτικές έδρες.

όριο επίσης χαρακτηριστικό ήταν η κυριαρχία της τηλεόρασης, αφού για πρώτη φορά λειτουργούν στη Δημοκρατία τρία πτυχικά κανάλια ανοικτού κυκλώματος, κερδίζοντας το μονοπώλιο του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου. Οι ραδιοθάλαμοι κατανέμουν τη θέση της πλατείας και του εξώστη, κάθε κανάλι έπαιξε με τους δικούς του δικές κάλυψης, δημιουργώντας αντιδράσεις σε ορισμένους, που ζητούσαν τη θεσπίση ενός κώδικα.

Η πλήρης σχεδόν εγκατάλειψη των παραδοσιακών συλλαλητηρίων και η πραγματοποίηση συγκεντρώσεων σε κλειστούς χώρους είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της κοινωνίας των μέσων αλλά και της νέας κουλτούρας που μετατρέπει και τον Κύπριο σε θεατή του σαλονιού, δημιουργώντας πονοκεφάλους στο κόμμα που θα επιδίωκε μαζική κήρυξη σε πλατείες και ομιλίες από τους δρόμους.

Α πρώτη επίσης φορά, το Κυπριακό και η θέση του προβλήματος πολύ λίγο και έμμεσα πήραν μέρος στην προεκλογική εκστρατεία. Με εξαίρεση το νέο κόμμα Νέοι Ορίζοντες, το μόνο που είχε άξονα των θεμάτων του την αντίθεση σε λύση ομοσπονδίας, ο εκσυγχρονισμός (ΔΗΚΟ), το δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου και η ευρωπαϊκή προοπτική (ΔΗΣΥ) και μια σειρά θέματα για ποικίλα θέματα (ΕΔΕΚ) πήραν τη θέση των συνθημάτων για επιστροφών προσφύγων και των λαβάρων της εθνότητας και του Πενταδάκτυλου που προβάλλονταν μέχρι και το 1991, κυρίως από την ΕΔΕΚ και το ΔΗΚΟ.

Οι Νέοι Ορίζοντες, το μόνο ανοικτά ομοσπονδιακό κόμμα, στερήθηκαν είσοδο στη Βουλή με οριακό ποσοστό (1,7% ή 1,8% που επιτρέπει κατάκτηση μιας έδρας), κάτι που έδωσε αφορμή σε ορισμένους να ερμηνεύσουν το αποτέλεσμα των εκλογών ως έγκριση της ομοσπονδίας. Το αποτέλεσμα όμως δεν είναι τόσο απλό.

ΒΛΕΜΜΑ ΣΤΙΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΤΟΥ 1998

Η απλή αναλογική δεν στάθηκε ικανή η μόνη της να δώσει την ευκαιρία εισόδου στη Βουλή σε τρία από τα τέσσερα εξωκοινοβουλευτικά σχήματα, το ΑΔΗΣΟΚ δημιουργήθηκε το 1990 με απόσχιση από ΑΚΕΛ), τους Νέους Ορίζοντες και το κόμμα Οικολόγων-Περιβαλλοντιστών. Ο περιορισμένος χρόνος για τα δύο τελευταία, η ανοχή και οι ισχυροί κομματικοί μηχανισμοί ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ περιόρισαν στο

ελάχιστο τις διαρροές, ενώ ξεχωριστό ρόλο διαδραματίζει η ιδιομορφία του κομματικού και ιδεολογικού σκηνικού: Τα δύο μεγάλα κόμματα εμφανίζονται σε αρκετά θέματα, στη γενική συμπεριφορά τους και στο Κυπριακό, μετριοπαθή σχήματα που βλέπουν προς το κέντρο, ενώ ΔΗΚΟ και ΕΔΗΚ έχουν στο Κυπριακό και σε άλλα θέματα θέσεις που χαρακτηρίζονται εθνικιστικές ή ακραίες. Ως αποτέλεσμα, περιορίζεται ο χώρος για πιθανή διείσδυση νέων δυνάμεων.

Με δεδομένη την αδυναμία του Κέντρου να κινηθεί αυτόνομα και πειστικά, αφού οι συνεργασίες ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ (προεδρικές και δημοτικές) δεν συγκέντρωσαν τα ποσοστά ούτε καν του ενός των δύο κομμάτων, και εκτιμώντας ότι το πενιχρό 3,7% που πήρε το κόμμα του Γιώργου Βασιλείου δεν δίνει ουσιαστική δυναμική στην εξέλιξη του, η πρωτοβουλία των κινήσεων ανήκει στον Δημοκρατικό Συναγερμό και στο ΑΚΕΛ, που θα αποτελέσουν τους άξονες πάνω στους οποίους θα πορευτούμε για τις προεδρικές εκλογές του Φεβρουαρίου 1998.

Πρώτη γεύση προς αυτή την πορεία θα δώσει η εκλογή προέδρου της Βουλής, στην οποία όμως το αποτέλεσμα είναι δεδομένο, αφού ΔΗΚΟ και ΔΗΣΥ διαθέτουν πλειοψηφία και έχουν ήδη αποφασίσει να ψηφίσουν στη θέση αυτή τον πρώην πρόεδρο της

Δημοκρατίας και πρόεδρο του ΔΗΚΟ, Σπύρο Κυπριανού.

Από την επιλογή αυτή διαφαίνεται η προσπάθεια των κομμάτων της συγκυβέρνησης να επιδιώξουν ενίσχυση του ρόλου τους αντί να λάβουν υπόψη τις λεπτές ισορροπίες που απορρέουν από την αξιολόγηση του αποτελέσματος της 26ης Μαΐου.

Αν λάβουμε υπόψη την ενίσχυση της δεξιάς στροφής του κόμματος σε βάρος μετριοπαθών δυνάμεων και τις αδυναμίες της ηγεσίας του ΔΗΣΥ, αλλά και τις τεράστιες αδυναμίες του ΔΗΚΟ, που εξακολουθεί να έχει αρχηγικό χαρακτήρα και ταλανίζεται από προσωπικές αντιπαλότητες, κρίση προσανατολισμού και επιλογών και αδυναμία προσαρμογής στα σύγχρονα δεδομένα, αβίαστα προκύπτει η πιθανότητα ακόμα πιο μεγάλης ενίσχυσης της επιρροής του ΑΚΕΛ. Πρώτο πεδίο για δοκιμασία αυτής της υπόθεσης αλλά και των επιδόσεων της συγκυβέρνησης είναι οι δημοτικές εκλογές τον προσεχή Δεκέμβριο (έστω κι αν είναι γνωστή η μεγάλη επιρροή του ΑΚΕΛ στις τοπικές εκλογές) που θα σημάνουν επίσης την έναρξη των διαβουλεύσεων και των διεργασιών για τις προεδρικές του 1998. Με το τέλος της άνοιξης του 1997 αναμένεται να ολοκληρωθεί το σκηνικό με βάση το οποίο θα οδηγηθούμε στην αναμέτρηση, με την υπόδειξη των υποψηφίων από τα κομματικά όργανα.

ΤΡΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Τρεις χρήσιμες μελέτες για την Κυπριακή Δημοκρατία και τις εξελίξεις στην Κύπρο κυκλοφόρησαν πρόσφατα.

• Η πολιτική ζωή στην Κύπρο, όπως αυτή διαμορφώνεται μέσα από τις σχέσεις των πολιτών με τα κόμματα και ιδιαίτερα, όπως εκφράζεται μέσα από την ψήφο του πολίτη στις βουλευτικές εκλογές, είναι το θέμα του βιβλίου **Βουλευτικές: Ιστορία, αριθμοί, ανάλυση** των Χριστόφορου Χριστοφόρου και Ανδρέα Χατζηκυριακού (εκδόσεις: Κέντρο Ερευνών και Ανάπτυξης, τηλ.: 02-357962, Λευκωσία). Το βιβλίο επισημαίνει τα φαινόμενα που συνδέονται με την εκλογική συμπεριφορά, διερευνά τους λόγους και τους παράγοντες στους οποίους στηρίζονται οι επιλογές των πολιτών και παραθέτει τα κριτήρια που καθορίζουν τις προτιμήσεις των ψηφοφόρων. Η έρευνα καλύπτει όλες τις βουλευτικές εκλογές στην Κύπρο από την ανεξαρτησία, με ιδιαίτερη έμφαση στις αναμετρήσεις που έγιναν μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Πρόκειται για μια εργασία που, από τη μία, προσεγγίζει το θέμα ιστορικά και, από την άλλη, ρίχνει φως στην αδιερεύνητη μέχρι σήμερα πτυχή της εκλογικής συμπεριφοράς των Κυπρίων.

• **Οργάνωση της πολιτικής εξουσίας στην Κύπρο** τιτλοφορείται το δεύτερο βιβλίο και το υπογράφει ο Δημήτρης Μέλισσας επίκουρος καθηγητής του Παντείου. Ο συγγραφέας εξετάζει τις ελλείψεις του συντάγματος του 1960, τα νομοθετήματα και την αναπτυχθείσα πρακτική και φιλοδοξεί να προσφέρει ένα μέτρο σύγκρισης και στις προτάσεις που συζητήθηκαν ως τώρα στις διαπραγματεύσεις.

• Σε μια άλλη μελέτη του ο Δ. Μέλισσας (**Τα πολιτικά κόμματα στην Κυπριακή Δημοκρατία**), αναλύει μεταξύ άλλων τις διαδικασίες διαμόρφωσης των κομμάτων στην κυπριακή κοινωνία, τη σχέση τους με τη Βουλή των Αντιπροσώπων, την επιρροή και τη συμμετοχή τους στην άσκηση της κρατικής θέλησης. Και τα δύο βιβλία του Δ. Μέλισσα κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Α. Σάκκουλα.

Σ.Ν.

Η ειρήνη πέθανε, ζήτω η ειρήνη

της Κατερίνας Καρύγιαννη

Στις βουλευτικές εκλογές της 29ης Μαΐου οι Ισραηλινοί διχάστηκαν. Το 50,4% είπε ναι στην σκληρή γραμμή προς τους Άραβες του Νετανιάχου, το 49,5% στήριξε τη διαλλακτική στάση του Σιμόν Πέρες. Τη διαφορά έκαναν 26.000 ψήφοι. Απογοήτευσαν τον πρόεδρο Κλίντον που χάνει το μεγάλο ατού της διπλωματικής του επιτυχίας στη Μέση Ανατολή, ενώ όψι των προεδρικών εκλογών. Ετσι ή αλλιώς, λογαριάζουν χωρίς τον ξενοδόχο, γιατί ο θεός Σαμ έχει δρομολογήσει την πολιτική του για τη Μέση Ανατολή και δεν πρόκειται να κάνει πίσω.

Ο ισραηλινός λαός βγήκε από τις πρόσφατες εκλογές βαθύτατα διχασμένος σε ό,τι αφορά τη συνύπαρξή του με τον αραβικό περίγυρο. Ο δρόμος του διαλόγου έχει φανατικούς φίλους αλλά και φανατικούς εχθρούς. Η δολοφονία του **Γιτζάκ Ράμπιν** και οι αιματηρές επιθέσεις αυτοκτονίας της Χαμάς πόλωσαν την πλειοψηφία των ψηφοφόρων και έκαναν άλλους να ταλαντεύονται αμήχανα ανάμεσα στο να «πεθάνει η ειρήνη» και «ζήτω η ειρήνη». Εξέλεξαν τον πρωθυπουργό τους με μόνο κριτήριο τις επιλογές του στο θέμα της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, των εβραϊκών οικισμών και των υψιπέδων του Γκολάν.

Ο **Βενιαμίν Νετανιάχου** «πούλησε» πριν από τις εκλογές τη σκληρή γραμμή «δεν κάνουμε ούτε την ελάχιστη εδαφική παραχώρηση προς τους Άραβες», για να ρίξει νερό στο κρασί του μετά τη νίκη. Εξετάζει τώρα το ενδεχόμενο να συναντήσει τον **Γιάσερ Αραφάτ**, υποστηρίζει ότι θα σεβαστεί τις συμφωνίες που έχουν υπογράψει οι προκάτοχοί του και, βέβαια, ετοιμάζει ταξίδι στις ΗΠΑ. Η άποψη που διατύπωσε σε συνέντευξή του ο **Αριέλ Σαρόν**, πρώην υπουργός Άμυνας και εξέχον στέλεχος του Λικούντ, αποκαλύπτει τη στάση που θα κρατήσει η κυβέρνηση Νετανιάχου όταν και εάν σχηματιστεί. Ο Σαρόν υποστήριξε ότι το Λικούντ έχει αποδεχτεί τις συμφωνίες για την ειρήνη και αναγκαστικά θα ακολουθήσει την πορεία που έχει διαγραφεί. Ωστόσο, λέει ο Σαρόν, «ως κυβέρνηση θα έχουμε τη δυνατότητα να αντιπαλέψουμε τα συμφωνηθέντα πιο αποτελεσματικά».

Ο ηγέτης του Λικούντ προτείνει ακόμα και κυβέρνηση εθνικής ενότητας σε συνε-

ργασία με το εργατικό κόμμα. Ο **Σιμόν Πέρες** το απέρριψε καταρχήν. Και χωρίς το Εργατικό Κόμμα, όμως, ο Νετανιάχου μπορεί να σχηματίσει κυβέρνηση με την υποστήριξη των θρησκευτικών και των άλλων ακροδεξιών κομμάτων. Πλην του κόμματος του Τρίτου Δρόμου που υποστηρίζει την ειρηνευτική διαδικασία, τα υπόλοιπα μικρά κόμματα –διπλασίασαν τα ποσοστά τους στις πρόσφατες εκλογές– έχουν εκφραστεί υπέρ της συνεργασίας με το Λικούντ.

Η ενίσχυση των μικρών κομμάτων και οι μεγάλες απώλειες των δύο μεγάλων στο Κοινοβούλιο –έχασαν από 10 έδρες τόσο το Εργατικό όσο και το Λικούντ– αποκαλύπτει αν μη τι άλλο ότι ο ισραηλινός λαός έχει απογοητευθεί από τις πρακτικές των προηγούμενων κυβερνήσεων σε ό,τι αφορά την εσωτερική πολιτική. Θα απογοητευθούν ακόμα περισσότερο στο μέλλον, δεδομένου ότι οι Νετανιάχου και Πέρες συμφωνούν στο αυστηρό πρόγραμμα λιτότητας που πρέπει να εφαρμοστεί.

Με γνώμονα, λοιπόν, ότι ο Νετανιάχου θα σχηματίσει κυβέρνηση, ο αραβικός κόσμος ανασυντάσσει τις δυνάμεις του. Αξιωματούχοι της Αιγύπτου, των Παλαιστινίων και της Ιορδανίας συναντήθηκαν στις 5 του μήνα στην Άκαμπα για να επαναπροσδιορίσουν τη στάση τους απέναντι στη νέα κυβέρνηση. Η ηγεσία της Χαμάς κάνει λόγο για κήρυξη πολέμου από μέρους του Ισραήλ και η Συρία διατείνεται κατηγορηματικά ότι δεν μπορεί να υπάρξει διάλογος με το Ισραήλ, χωρίς την επιστροφή προηγούμενων των υψιπέδων του Γκολάν.

Μένει η στάση των ΗΠΑ. Ο πρόεδρος **Κλίντον** έχασε λίγο πριν από τις προεδρικές εκλογές το ατού της διπλωματικής του

επιτυχίας στη Μέση Ανατολή αλλά προσκάλεσε ήδη τον Νετανιάχου στην Ουάσινγκτον. Ο Βενιαμίν Νετανιάχου δεν έχει πολλά περιθώρια αντίδρασης και σε καμιά περίπτωση δεν θα πάει κόντρα στα αμερικανικά συμφέροντα στην περιοχή που περνάει μέσα από την ειρήνευση στη Μέση Ανατολή.

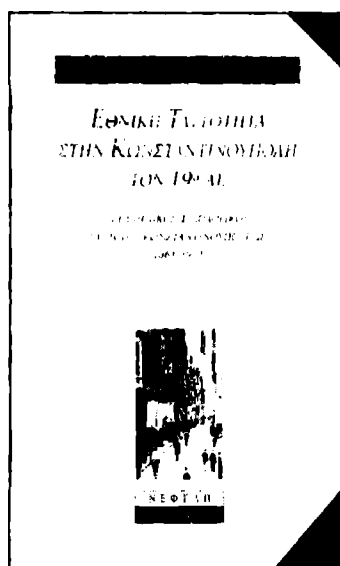
Ο δρόμος θα είναι μακρύς και ιδιαίτερα ακανθώδης γιατί εκκρεμούν τα πλέον ζωτικής σημασίας ζητήματα, της ανατολικής Ιερουσαλήμ, των εβραϊκών εποίκων και των υψιπέδων του Γκολάν. Η λύση των περιπλοκών αυτών ζητημάτων θα ήταν εξίσου επίπονη και για τον Σιμόν Πέρες. Πολύ περισσότερο λοιπόν για τον Νετανιάχου που έχει διακηρύξει αδιαλλαξία και ετοιμάζεται να επανδρώσει το υπουργικό του συμβούλιο με σκληροπυρηνικούς, όπως ο στρατηγός **Ραφαέλ Εϊτάν**.

Ωστόσο αυτό που διακυβεύεται τώρα περισσότερο και από την ίδια την ειρηνευτική διαδικασία είναι το πολιτικό μέλλον του **Γιάσερ Αραφάτ**. Η διαπραγματευτική του ισχύς θα εκμηδενιστεί σε περίπτωση που οι μαχητές της Χαμάς επαναλάβουν τις επιθέσεις αυτοκτονίας, όπως προανήγγειλαν.

Δεν είχαμε όμως ποτέ την αυταπάτη ότι η ειρήνευση στη Μέση Ανατολή διασφαλίστηκε με δύο ειρηνευτικές συμφωνίες του Ισραήλ με τους Παλαιστίνιους και την Ιορδανία. Δεν ξεχνάμε βέβαια ότι η ειρήνευση στην περιοχή, καλώς ή κακώς, περνά μέσα από τα ζωικά συμφέροντα των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή και μέσα από την ισχυρή διαπραγματευτική Συρία. Οι δύο αυτοί παράγοντες θα καθορίσουν την πορεία του ειρηνευτικού διαλόγου και ο Βενιαμίν Νετανιάχου δεν μπορεί παρά να μπει στο χορό.

Χάρης Εξερτζόγλου ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΤΟΝ 19^ο ΑΙ.

ο Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος
Κωνσταντινουπόλεως 1861-1912.

Η μελέτη «Εθνική Ταυτότητα στην Κωνσταντινούπολη τον 19ο αι.» έχει ως αντικείμενο τον Ελληνικό Φιλολογικό Σύλλογο Κωνσταντινουπόλεως (ΕΦΣΚ), έναν από τους πλέον γνωστούς και μακροβιώτερους πολιτισμικούς φορείς της ελληνορθόδοξης κοινότητας στην οθωμανική αυτοκρατορία. Η μελέτη ασχολείται τόσο με την κοινωνική σύνθεση του Συλλόγου και τα ζητήματα που απορρέουν από αυτήν όσο και με την ιδεολογική φυσιογνωμία του. Εξετάζοντας συγκεκριμένες δραστηριότητες όπως τις εκθέσεις της εκπαιδευτικής επιτροπής, τους διαγωνισμούς και τις εκπαιδευτικές συνεδρίες, η μελέτη επιχειρεί να ερμηνεύσει το λόγο του Συλλόγου και κυρίως να ανασυγκροτήσει τις μεταπλάσεις των αναπαραστάσεων σχετικά με την ελληνική εθνική κοινότητα στην οθωμανική αυτοκρατορία που ο ΕΦΣΚ προέβαλε.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607 774 - FAX: 3623 093

ΤΟ ΑΙΜΑΤΟΚΥΛΙΣΜΑ ΤΗΣ ΤΙΕΝ ΑΝ ΜΕΝ

Επτά χρόνια συμπληρώθηκαν, στις 4 Ιουνίου, από την αιματηρή καταστολή της λαϊκής εξέγερσης στην πλατεία Τιεν Αν Μεν του Πεκίνου. Οι σκληροπυρηνικοί του κόμματος αποφάσισαν να αντιδράσουν δυναμικά, όταν είδαν ότι οι εκατοντάδες φοιτητές -στην αρχή- έγιναν ένα εκατομμύριο κόσμος, που κατέκλυσε την Τιεν Αν Μεν και ζητωκραύγαζε υπέρ της Δημοκρατίας. Έστειλαν τα τανκς, που έριξαν στο ψαχνό εναντίον του συγκεντρωμένου πλήθους. Οι νεκροί υπολογίζεται ότι ήταν δεκάδες, ίσως και εκατοντάδες. Το καθεστώς υποστηρίζει προκλητικότερα ότι δεν άνοιξε ρουθούνι. Επτά χρόνια μετά, η πρακτική του κράτους μένει η ίδια. Φυλακίσεις, βασανιστήρια και εξορίες των αντιφρονούντων. Η Δύση και ειδικά οι ΗΠΑ, συνδέουν κάθε φορά τις οικονομικές συμφωνίες με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα, αλλά την τελευταία στιγμή ξεχνούν τις οποιεσδήποτε καταγγελίες για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επτά χρόνια μετά και στο κατώφλι του 21ου αιώνα η Κίνα με την οικονομική ισχύ και το πυρηνικό της οπλοστάσιο οραματίζεται μια ξεχωριστή θέση στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, αλλά κάνει το όνειρο της Δημοκρατίας εφιάλτη.

«Ο ΟΤΕ ΠΕΡΙΠΛΕΚΕΙ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΝΤΕΝΤΟΝ»

Την έντονη δυσαρέσκεια του διεθνούς δια-

μεσολαβητή για τη Βοσνία, Καρλ Μπιλντ προκάλεσε το πρόγραμμα του ΟΤΕ για την εγκατάσταση ενός συστήματος τηλεπικοινωνιών στη σερβική δημοκρατία της Βοσνίας. Πρόκειται, σύμφωνα με το δημοσίευμα των Φαϊνάνσιαλ Τάιμς, για ένα σχέδιο διόρθωσης και συντήρησης του υπάρχοντος δικτύου σταθερής τηλεφωνίας και κατασκευής συνδέσμων διπλών οπτικών ινών, μεταξύ Πάλε, Μπάνια Λούκα και Βελιγραδίου.

Θα δημιουργηθεί επίσης δορυφορική σύνδεση για τις διεθνείς κλήσεις. Ο Καρλ Μπιλντ υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι το σχέδιο αυτό υπονομεύει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία ενιαίου δικτύου σε ολόκληρη τη Βοσνία. Οι Φαϊνάνσιαλ Τάιμς αναφέρουν επίσης ότι η ανάμειξη του ΟΤΕ προκαλεί αμηχανία στην κυβέρνηση Σημίτη που προσπαθεί να ξεπεράσει τη φιλοσερβική της εικόνα και να ασκήσει εποικοδομητική πολιτική στα Βαλκάνια.

«ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ, Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗ HABITAT II»

Στις 3 Ιουνίου ξεκίνησε τις εργασίες της στην Κωνσταντινούπολη η Διεθνής Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών με θέμα την εγκατάσταση και τη στέγαση του πληθυσμού της γης. Οι 15.000

συνεδροι, πολιτικοί, πολεοδόμοι και εκπρόσωποι ανθρωπιστικών οργανώσεων, θα εξετάσουν μεταξύ των άλλων, εάν το δικαίωμα στη στέγαση συγκαταλέγεται μεταξύ των αναφαίρετων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

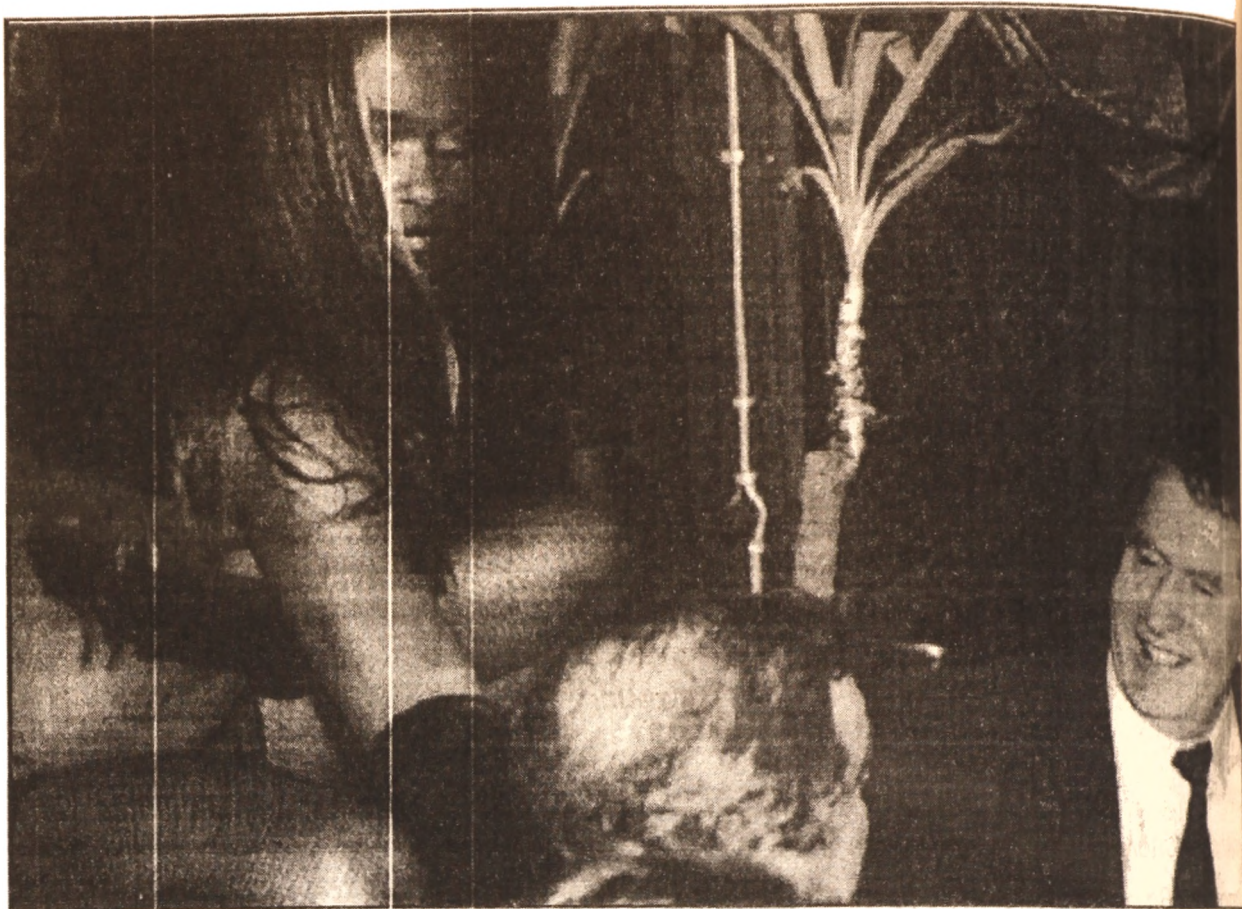
Υπολογίζεται ότι τρία δισεκατομμύρια άνθρωποι θα κατοικούν στα αστικά κέντρα τον επόμενο αιώνα. 100 εκατομμύρια άνθρωποι, στην πλειοψηφία τους γυναίκες, είναι άστεγοι και περισσότερα από 600 εκατομμύρια ζουν σε πανάθλιους οικισμούς. Θα θίξουν και το θέμα των προσφύγων πολέμου και οργανώσεις για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα καταγγείλουν ότι η χώρα που φιλοξενεί τη διάσκεψη, η Τουρκία, έχει κάψει τα σπίτια χιλιάδων τούρκων και τους έχει αναγκάσει να εκκενώσουν τα χωριά τους. Πάντως, ο πρόεδρος της Τουρκίας, Σουλεϊμάν

Ντεμιρέλ, δεν φαίνεται να πτοείται και κάλεσε τους συνέδρους να υποστηρίξουν την αίτηση της Κωνσταντινούπολης, να φιλοξενήσει τους θερινούς Ολυμπιακούς αγώνες, το 2004.

«ΜΙΣΘΟΦΟΡΟΙ ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ»

Την κατάργηση της υποχρεωτικής θητείας στη Γαλλία πρότεινε ο πρόεδρος Ζακ Σιράκ. Ο Γάλλος πρόεδρος διακήρυξε ότι η Γαλλία θα μπορούσε μέχρι το 2002 να αποκτήσει έναν αμιγώς επαγγελματικό στρατό, δεδομένου ότι το κόστος συντήρησης του κληροπού στρατού είναι μεγάλο. Η επιτροπή των Ενόπλων Δυνάμεων του Κοινοβουλίου δεν συμφωνεί με μια προοπτική και εισηγείται μια εναλλακτική πολιτική θητεία, διάρκειας μιας έως οκτώ εβδομάδων, όπως και τη στράτευση των γυναικών, σε εθελοντική όμως βάση.

Και ροζ και καυτό τα προεκλογικά βράδια του κ. Ζιρινόφσκι. Ο σύντροφος Βλαντιμίρ προβάλλει επιτυχώς την εικόνα του «προχωρημένου» τσαχπίνη και αρσενικού, που πουλάει ικανοποιητικά στο καθημαγμένο εκλογικό σώμα της αχανούς Ρωσίας.

μέλεια: Ε. Κολλιοπούλου, Δ. Κ. Σωτηρόπουλος

Πόλη

... έχει απομείνει σήμερα από τον «αέρα
... ελευθερίας» που ενέπνεε κάποτε ο
... κομός στη πόλη; Τι προτείνει για τις
... γχρονες μητροπόλεις της αποξένωσης,
... εκμετάλλευσης και της αστυνόμευσης
... Παγκόσμια συνέλευση των πόλεων»
... habitat II), που διοργανώνεται αυτές τις
... ρες από τον ΟΗΕ στην
... νσταντινούπολη; Περισσότερο από 48%
... παγκόσμιου πληθυσμού θα είναι
... γκεντρωμένος στις πόλεις τον 21ο
... όνα. Στην Αφρική και την Ασία, οι
... ραγκουπόλεις με την ανύπαρκτη
... οδομή θα συνεχίζουν να απειλούν τη
... ή πολιτών τρίτης κατηγορίας.
... πόλη, προνομιακός χώρος συνεύρεσης
... υπέρβασης της κλειστής κοινωνίας του
... ριού, έχει αλλοιωθεί και αφομοιωθεί
... ό τη λογική του κράτους για ολοένα και
... οισσότερη ανάπτυξη. Τα τελευταία
... όνια, η κρίση της κρατικής πολιτικής και
... χείρισης άφησε χώρο στην
... εξέλεγκτη επέμβαση των ιδιωτικών
... μφερόντων σε εμπορικές, τουριστικές,
... λιτιστικές βιομηχανίες. Η συμμετοχή
... ν πολιτών στη διαμόρφωση του
... ριβάλλοντός τους συρρικνώνεται
... θημερινά υπέρ της κερδοσκοπικής
... στροπίας των εργολάβων.
... λόγιστη οικοδομική δραστηριότητα και
... φαλτοποίηση της Αθήνας είναι ένα
... υμένο παράδειγμα οικονομικής
... ερεκμετάλλευσης σε βάρος της
... άπτυξης οποιουδήποτε κοινωνικού
... ού στην πόλη. Η συνεχιζόμενη
... μεντοποίηση και επέκτασή της, από τα
... ώτα μεταπολεμικά χρόνια μέχρι
... μερα, έχει υποβαθμίσει το αστικό
... ριβάλλον και συσσωρεύσει δυσεπίλυτα
... οβλήματα ρύπανσης, κυκλοφορίας και
... οινωνίας μέσα στην πόλη.

• • • Η Συντονιστική Επιτροπή συλλόγων και κινήσε-
ων για την προστασία των ελεύθερων χώρων της Αθή-
νας, πριν από δέκα μέρες, οργάνωσε ημερίδα με τίτλο
Ελεύθεροι χώροι - Ανάσα για την πόλη. Πρόκειται για την
πρώτη οργανωμένη αντίδραση «στην αυθαίρετη δόμη-
ση, στην καταστροφή του περιαστικού πρασίνου από τα
μεγάλα έργα, στην ανεξέλεγκτη καταστροφή των ελεύθε-
ρων χώρων». Σε ψήφισμα που εξέδωσαν οι 15 σύλλογοι
των συνοικιών και προαστίων της Αθήνας (από τη Νέα
Χαλκηδόνα, το κέντρο της Αθήνας, μέχρι το Ψυχικό) και
ο Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών
απαιτείται «να μην κτιστούν οι εναπομείναντες δημόσιοι
ανοικτοί χώροι με οποιαδήποτε πρόφαση ούτε να κατα-
σκευαστούν υπόγεια γκαράζ κάτω από κηρυγμένους χώ-
ρους πρασίνου. Να αξιοποιηθούν εγκαταλελειμμένα βιο-
μηχανικά κτίρια και εκτάσεις για νέες εγκαταστάσεις και
χρήσεις...» Ο αγώνας της συντονιστικής επιτροπής συ-
νεχίζεται με προτάσεις για θεσμικές παρεμβάσεις που
θα αποφασιστούν στην επόμενη συνάντηση, 18 Ιουνίου
1996, στο Πολιτιστικό Κέντρο Αμπελοκήπων, Ζωχίου 8.
Μερικές από τις παρεμβάσεις των πολιτών καταγράφο-
νται παρακάτω:

• • • Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Άνω Αμπελο-
κήπων, που είχε και την πρωτοβουλία για την
δημιουργία της παραπάνω συντονιστικής επι-
τροπής, «αγωνίζεται για τη διάσωση των ελεύ-
θερων χώρων των Άνω Αμπελοκήπων αλλά και
για την βελτίωση της ποιότητας ζωής, πιέζοντας
τους αρμόδιους φορείς με παραστάσεις και συ-
γκεντρώσεις. Κυρίαρχη απαίτηση σήμερα είναι
η αξιοποίηση των τελευταίων ελεύθερων χώρων
της περιοχής: οικόπεδο ΔΕΗ πίσω από το Γη-
ροκομείο, Κέντρο Αναπήρων στην οδό Λάμψα
και οικόπεδο Λαμπροπούλου στην πλατεία Βέ-
μπο.»

• • • Ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Μαρκόνι-
Άγ. Σάββας κατήγγειλε ότι η ομώνυμη γειτο-
νιά, στα δυτικά της Αθήνας, ένα κομμάτι του
Ελαιώνα ανάμεσα στην Ιερά οδό και τη λεω-
φόρο Αθηνών, έχει μετατραπεί σε «πολεοδομι-
κή Βαβέλ. Χημικές βιομηχανίες και λαχανόκη-
ποι, νεκροταφεία αυτοκινήτων και μεταβύζα-
ντινά εκκλησιάκια, σταθμοί αυτοκινήτων και
πρακτορεία, συνεργεία και παραπήγματα,
ναυτικές βάσεις και χωματερές. Το πρόβλημα
είναι η υφαρπαγή των ελεύθερων χώρων από
τους επιτήδειους κερδοσκόπους και αετονύχη-
δες που κάνουν την τύχη τους και φτιάχνουν τη
ζωή τους σε μια νύχτα σε βάρος της ζωής και
της υγείας των κατοίκων.»

• • • Ο Σύλλογος Φίλοι του Δάσους, του

Διαμαρτυρία για την καταστροφή του Πάρκου
Ελευθερίας, έξω από το Μέγαρο Μουσικής -
Ιανουάριος 1995.

Πρασίνου και του φυσικού περιβάλλοντος Ν.
Ιωνίας, Ν. Φιλαδελφείας και Ν. Χαλκηδόνας,
με τις συντονισμένες ενέργειές του, κατάφερε
να αποτρέψει την τσιμεντοποίηση του άλσους
Ν. Φιλαδελφείας, όπως προέβλεπιν τα σχέδια
του δήμου για έργα ύψους 10,5 δισ. Η πρόταση
του συλλόγου είναι «όχι άλλες πολυκατοικίες
και εργοστάσια. Ο Ποδονόφτης σκεπάστηκε
και έγινε δρόμος, κτίστηκαν δίπλα του σπítια
και πολυκατοικίες, μέχρι και μονάδα ψυχια-
τρικής κλινικής. Ο Γιαμπουρλάς το ίδιο, ενώ
σήμερα ένα τμήμα του προορίζεται για αποχε-
τευτικός αγωγός και από πάνω σχεδιάζεται να
γίνει Δημοτικό σχολείο. Το ΣτΕ τονίζει με σειρά
αποφάσεών του ότι τα ρέματα αποτελούν κοι-
νόχρηστους χώρους, χρήσιμους αεραγωγούς
για τις πόλεις μας απαγορεύοντας κάθε επέμ-
βαση.»

• • • Η Κίνηση Πολιτών Γαλατσίου κατήγ-
γειλε «τις προσπάθειες επέμβασης των διεκδι-
κητών του κτήματος Βείκου στη λεωφόρο
Βείκου-Ομορφοκκλησιάς προς το Ολυμπιακό
στάδιο, που έχει κυρηχθεί αναδασωτέο από το
1994. Μέχρι σήμερα οι κληρονόμοι Βείκου, με-
γάλες και μικρές οικοδομικές επιχειρήσεις, δυ-
στηνώς και κρατικοί οργανισμοί, ακόμα και ο
Δήμος Γαλατσίου, προσπαθούν άναρχα, αυ-
θαίρετα και παράνομα να εγκαταστήσουν ανε-
πίτρεπτες για τον προορισμό του χώρου χρή-
σεις».

• • • Η Επιτροπή Αγώνα για τη Σωτηρία του
Πάρκου της Ρηγίλλης κατήγγειλε την «από-
φαση της πολιτείας για παραχώρηση δωρεάν
στο Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή ενός
οικοπέδου του Δημοσίου τεράστιας αξίας, 11
περίπου στρεμμάτων, με σκοπό την ανέγερση
Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης.»

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

Διαφωνεί με τις διαπιστώσεις του συνεργάτη μας Στέλιου Καφαντάρη περί Καραμανλή (τχ. 605), ο κ. Αλ. Ζάννος.

Αγαπητό Αντί,

Ευγνωμονώ το Στέλιο Καφαντάρη γιατί με την «Αποκάλυψη της συγκάλυψης» (Αντί, τχ. 605) των προθέσεων του Καραμανλή το 1967 που ξεδιάλυσε πως τα φρονήματα του είναι δικτατορικά.

Εγώ ο ξεχασμένος είχα προς στιγμήν πιστέψει πως αν το σημερινό μας το πολίτευμα είναι η αβασίλευτη δημοκρατία το οφείλουμε εν πολλοίς στον Καραμανλή. Κι ακόμα νόμιζα πως είμαι δημοκρατικός όταν τα τελευταία χρόνια αγανακτούσα με τις βαφτισμένες δημοκρατικές και προοδευτικές δυνάμεις. Μέσα στη σύγχυσή μου θεωρούσα πως με τον περισσό αυταρχισμό που κυβερνούσαν κι ακόμα με πραξικοπηματικές τους πράξεις έβλαψαν πίοτερο τη Δημοκρατία απ' ό,τι ο Καραμανλής ή και ο Ράλλης, που δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ανήζουν στην επάρατη Δεξιά.

Ευτυχώς, ο Καφαντάρης μας διδάσκει πως τους πολιτικούς τους κατατάσσουμε ερρινηνώντας προθέσεις που δεν πραγματοποιήσαν κι όχι κρίνοντας τα έργα τους και την πολιτική που εφάρμοσαν.

Φανατικός ΑΝΤΙ-φρονών

Αλέξανδρος Ι. Ζάννος

• Ο συνεργάτης μας Στέλιος Καφαντάρης παρατηρεί:

Ο κ. Ζάννος αθωώνει τον Καραμανλή για τις χουντικές προθέσεις του και δηλώνει απογοητευμένος από τις «βαφτισμένες δημοκρατικές και προοδευτικές δυνάμεις». Και βέβαια, ποιος δεν είναι απογοητευμένος; Όλοι διαβάζουμε το Αντί. Δυστυχώς, όμως, τέτοιου είδους συμψηφισμός είναι ταυτόσημος με πολιτικό μισογυνισμό.

Από μίαν άλλη πλευρά, αν οι πολίτες είχαν την ικανότητα του κ. Ζάννου ανάλυσης και απονομής ευθυνών, τότε όχι μόνο η αναζήτηση των προθέσεων Καραμανλή θα ήταν άστοχη, αλλά θα είχε καταργηθεί και ο χρονοβόρος κοινωνικο-πολιτικός σχολιασμός.

Άρα, συμφωνούμε σχεδόν σε όλα και ιδιαίτερα στην κατά το δυνατόν πλατύτερη διδασκαλία της ειρωνείας.

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΗ «ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ»

Στο προηγούμενο τεύχος, δημοσιεύθηκε επιστολή του κ. Χρ. Μηλιώνη για τον εκδοτικό οίκο Ρωμιός. Σήμερα, δημοσιεύεται άλλη μια επιστολή, από την Ένωση Ελλήνων Συγγραφέων στην Γερμανία (κρατήσαμε αυτούσια την ορθογραφία και το ύφος των εκπροσώπων της Ενώσεως).

Κύριε Διευθυντά,

Επιθυμούμε να πάρουμε δημόσια θέση πάνω στο ζήτημα που πρόκυψε από το δημοσίευμα συνεργάτη σας, (του κ. Μοσκόβου), ενάντια στη κ. Νίκη Αϊντενάιερ και τον εκδοτικό οίκο «Ρωμιός».

Η Ένωση Ελλήνων Συγγραφέων στην ΟΔΓ καταδικάζει τη συμπεριφορά αυτή του κ. Μοσκόβου σαν τελείως απαράδεκτη, έξω από κάθε δημοσιογραφική δεοντολογία, έξω από κάθε ηθικό μέτρο που πρέπει να διέπει τις ανθρώπινες σχέσεις. Δεν θα ακολουθήσουμε τον πρωτοφανή αυτόν τρόπο του κ. Μοσκόβου. Επιθυμούμε μόνο τη δημόσια τοποθέτησή σας, καλώντας σας πρώτα να ρίξετε μια ματιά... στα λογοτεχνικά πράγματα του μεταναστευτικού χώρου, καθώς και στη πλούσια δράση του εκδοτικού οίκου «Ρωμιός». Σωστό και δίκαιο και ωφέλιμο είναι να πληροφορηθούν οι αναγνώστες σας και γενικότερα το ελληνικό αναγνωστικό κοινό από τους ίδιους τους μετανάστες λογοτέχνες. Ίσως τότε μπορέσει να κάνει την κριτική του για το μέγεθος και την ποιότητα αυτού του ταπεινού και επίμονου λογοτεχνικού χώρου.

Πιστεύουμε ότι ο κάθε καλόπιστος και ειλικρινής άνθρωπος μπορεί να βρει τα πραγματικά στοιχεία της λογοτεχνικής παραγωγής στο χώρο των ελλήνων μεταναστών καθώς και εκείνα που αφορούν τις ακούραστες προσπάθειες της κ. Νίκης Αϊ-

ντενάιερ και της «Ρωμιός» και να διαπιστώσει την απόσταση των «εκτιμήσεων» του κ. Μοσκόβου από την πραγματικότητα.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη φιλοξενία.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Δελιγκάς Γαρέφης

Πρόεδρος του ΔΣ

• Ο συνεργάτης μας Σπύρος Μοσκόβου, απαντά τόσο στην προηγούμενη επιστολή όσο και στον κ. Χρ. Μηλιώνη.

Το νεοσύστατο και ολιγάριθμο σωματείο που εμφανίζεται ως «Ένωση Ελλήνων Συγγραφέων στην ΟΔΓ» διαθέτει ως μέλος του προεδρείου του την εκδότρια και συγγραφέα κ. Νίκη Αϊντενάιερ. Μέσω αυτού του σωματείου, λοιπόν, η κ. Αϊντενάιερ εκλιπαρεί το ελληνικό κοινό να αναζητήσει τα «πραγματικά στοιχεία». Ιδού ένα τέτοιο στοιχείο:

*Εν μέρει π' αγαπώ τον ποιητή
εν μέρει και την ώρα να περάσω
τη νύχτα εχθές επήρα μια συλλογή
ποιήματα Καβάφη να διαβάσω.*

Και ούτω καθεξής. Η κ. Αϊντενάιερ ανακήρυξε τον δράστη αυτής και άλλων παρόμοιων στιχοπλοκιών κ. Πέτρο Κυρίμη, ομολόγο του Κ. Π. Καβάφη και ως τέτοιο τον παρουσιάζει στο γερμανικό κοινό. Αιτή ήταν η αφορμή της κριτικής μου, την οποία ο κ. Χριστόφορος Μηλιώνης θεωρεί «μούργα» για να αποφανθεί βάσει του κριτικού και μόνο της «Ρωμιός» ότι «δεν μπορούν να αλλοιώσουν την εικόνα της νεοελληνικής λογοτεχνίας». Εσφαλμένο και επιπόλαιο συμπέρασμα. Η ποιότητα των μεταφράσεων την αλλοιώνει και η προσχηματική, ελάχιστη διακίνηση τη θάβει.

Σπύρος Μοσκόβου

• Για να σχολιάσει τη σχετική επιστολογραφία, παρεμβαίνει και ο δημοσιογράφος Αλέξ. Σκινάς:

«Στον Αλέξανδρο Σκινά που είχε κρίνει "τη Διαδρομή" από τη Deutsche Welle τον καιρό της δικτατορίας, όταν πρωτοδημοσιεύτηκε στο Διήγημα '70, εγκάρδια Χριστό-

ιος Μηλιώνης.» Ακολούθησαν μέχρι σφραγισμένα και άλλα βιβλία με εγκάρδιες ερώσεις, όπως και μια-δυο φιλικότερες αντήσεις. Όσο βαθιά κι αν έγινε τώρα υγνωμοσύνη του προς τον Αιντενάιερ, ξω πως δεν του ήταν απαραίτητο να δωρήσει αυτή την όψιμη και τελείως ρόκλητη δηκτικότητα εναντίον μου. Οι ήψεις του για τη χρησιμότητά τους και ικότερα για τη λογοτεχνία μας στο εξω-ικό θα μπορούσαν να διατυπωθούν και ρίς μια τέτοια θυσία της πνευματικής αυτοσυνέπειας.

Αλέξανδρος Σχινάς
 συνεργάτης μου Χριστόφορος Μηλιώ-
 στον οποίο γνωστοποιήσαμε τις επιστο-
 Σπ. Μοσχόβου και Αλεξ. Σχινά, σημεί-
 : ότι δεν έχει να προσθέσει τίποτε άλλο.

**Ν ΕΙΝΑΙ ΧΟΥΝΤΙΚΟΣ,
 ΝΑΙ ΔΕΞΙΟΣ**
 ό τον δημοσιογράφο κ. Γιώργο
 λαχουτάκο λάβαμε την ακόλουθη
 στολή, που αναφέρεται στους
 ρακτηρισμούς που του αποδώσαμε
 αφορμή την απόφαση του
 υτεροβάθμιου Πειθαρχικού
 μβουλίου της ΕΣΗΕΑ περί Θέμου
 αστασιάδη (προηγούμενο τεύχος):
 ριε διευθυντά,
 έβομαι το δικαίωμά σας να έχετε την
 για άποψη θέλετε για την απόφαση του
 υτεροβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλί-
 της ΕΣΗΕΑ, που αφορά στον συνάδελ-
 Θ. Αναστασιάδη, τον οποίο, πάντως,
 ρωπικώς δεν γνωρίζω, αλλά έκρυνα
 τιά συνείδηση. όπως και τα άλλα μέλη
 Δ.Π.Σ.
 εν είναι δικαίωμά σας, όμως, να θέλετε
 προσδιορίσετε το ιδεολογικό μου «στίγ-
 » γράφοντας ψέματα. Ουδέποτε υπήρξα
 έλεχος του χουντικού *Ελεύθερου Κό-
 ν*», όπως ανοήτως (;) εγράφη στο *Αντί-
 ήρξα* διευθυντής του *Ελεύθερου Κό-
 ν*, αλλά προσελήφθην εκεί τον Δεκέμ-
 ο του 1976, διόμισυ χρόνια δηλαδή μετά
 μεταπολίτευση. Θα ήταν πληρέστερη η
 αφορά σας στην πολιτική μου τοποθέτη-
 αν γράφατε ακόμη, ότι υπήρξα και δι-
 λυντής του *Εθνικού Κήρυκα*, αρχισυντά-
 ρς του *Ελεύθερου Τύπου*, διευθυντής
Απογευματινής της Κυριακής (της οποί-
 παραμένω αρθρογράφος), υπεύθυνος
 Γραφείου Τύπου της Νέας Δημοκρα-

τίας, αλλά ήμουν άνεργος –και ανασφάλι-
 στος– την επταετία. Και για να σας διευκο-
 λύνω: Δεν πρόσκειμαι στην συντηρητική
 παράταξη, όπως γράφετε. είμαι δεξιός.

Αλλά στο δευτεροβάθμιο Π.Σ με έστειλε η
 ψήφος των συναδέλφων μου και αν δεν την
 σέβεσθε, δικό σας το πρόβλημα.
Γ. Βελαχουτάκος

51 ΧΡΟΝΙΑ

ΑΡΗΣ ΒΕΛΟΥΧΙΩΤΗΣ

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΜΝΗΜΗΣ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΣΤΗ ΜΕΣΟΥΝΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ

Δηλώσεις συμμετοχής στους κατά τόπους αντιστασιακούς συλλόγους

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΝΗΜΗΣ ΑΡΗ ΒΕΛΟΥΧΙΩΤΗ

Θεμιστοκλέους 31 • 106 77 Αθήνα Τηλ. 3824 284

Τηλ. ΠΟΑΕΑ 3821 195 • Τηλ. ΠΣΑΕΑ 3842 668

Επισημαίνουμε

ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΤΙΠΟΤΕ;

Θυμάστε βέβαια την του Πάγκαλου ρήση περί του Αβραμόπουλου ως «κυρίου Τίποτε», όπως επίσης θα θυμάστε πόσο του κόστισε τότε η αψυχολόγητη οίηση. Σήμερα ως κυρίους τίποτε θα μπορούσε ν' αποκαλέσει κανείς τη συντριπτική πλειοψηφία της εγχώριας ιντελιγκέντσας. Τους θεωρούμενους ή δηλώνοντας διανοούμενους. Ενταγμένοι απόλυτα στο ισχύον σύστημα, ενοχλούνται μόνο αν τους αμφισβητηθούν κεκτημένα οφίκαι ή θεσμοθετημένες καρέκλες. Βολεύονται από τα ψυχία εξουσίας που τους παραχωρούν τ' αφεντικά αυτής της χώρας – όχι μόνο οι νυν διαπλεκόμενοι αλλά οι ανέκαθεν διαπεπλεγμένοι – και τους αρκεί ν' αποκαλούνται «πνευματική ηγεσία». Αυστηροί στα πίτουρα και φθινοί στο στάρι επιτίθενται λαύροι μ' όλο το όζος της γραφίδας τους εναντίον κάποιου μικρογαβριά πταισματία αλλά αφήνουν ασχολίαστα τα μεγάλα ψάρια, τους εργοδότες τους. *Laissez faire laissez passer*, ο νόμος του πνευματικού εμπορίου. Άνθρωποι που οι νεότεροι τους λατρεύσαμε και τους θεωρήσαμε πρότυπα, τώρα σέρνονται λιποβαρείς, ματαιόσπουδοι, γελοίοι, έτοιμοι ν' ανατάμουν καρδίαν και νεφρούς κολεοπτέρου και να καταβροχθίσουν την καμήλα. Ανένδοτοι στα συμφέροντα του συνδικάτου τους κριτικάρουν μόνο ό,τι τους αντιστέκεται, ό,τι δεν τους βολεύει, ό,τι ξεπερνά τον μέσο όρο κρίσης της κριτικής και κριτική της κρίσης. Αδυνατώντας να δουν, πέρα απ' τη μύτη τους, κρύβουν την έλλειψη σπονδυλικής στήλης πίσω από τη σοβαροφάνεια και τον βαθύτερο συμπλεγματικό τους εαυτό μέσα σε ωκεανούς ζηλοφθονίας. Μισούν μίγδην και λείχουν κατά σύστημα. Προσέξτε: κρουνοί ηλιθιότητας καθημερινά στον Τύπο, στην τηλεόραση, στα λογιές ΜΜΕ με βαρύγδουπες υπογραφές, αλλά λέξη για την ταμπακίερα. Η χιλιετία κλείνει με εξωνημένες συνειδήσεις και ανησυχητική λειψανδρία για τον τόπο. «No Guts no Glory», αναφωνεί ένδοξη κόρη ενδόξου πατρός η Angelica Huston, από το εξώφυλλο του ΜΕΤΡΟ, αλλά για τους ημεδαπούς ήρωες το Guts εκπίπτει σε Cuts: σε γατούλες του πολιτισμού και του πνεύματος δηλαδή (όπως λέμε γατούλες του σεξ). Παλαιά και νέα σκάνδαλα που απομυζούν τον εθνικό πλούτο και υποσκάπτουν την αξιοπρέπεια της χώρας διεθνώς, έκπτωση όλων των υφισταμένων κομμάτων – η γενιά του Πολυτεχνείου κατέστησαν πολυτεχνίτες διαπλεκομένων –, ιδιωτικοποίηση και ιδιωτεία του πολιτισμού υπέρ ενός ιδιώτη, άλωση των πανεπιστημίων από κομματικούς εγκάθετους ευρέος φάσματος, μετατροπή του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης κατά δήλωσιν αυτού τούτου του κ. Μητσοτάκη κ.λπ. Κι όμως. Ακαδημίες, Ιδρύματα, «επώνυμοι», «προσωπικότητες», και λοιποί τσαγκοί ταγοί σιωπούν αιδημόνως. Τους αρκεί να διαφεντεύουν την καρέκλα τους. Δικατοτορίσκοι του στενού τους χώρου μετατρέπονται σε αρσακειάδες όταν πρέπει να καταγγείλουν την μείζονα κρίση που υποβόσκει και τον ραγδαίο εξανδραποδισμό του τόπου. Ντροπή και αηδία μαζί. Τολμώ να πω ότι σήμερα η πατρίδα – τι ωραία, συκοφαντημένη λέξη – είναι σε χειρότερη κρίση από εκεί της δικτατορίας. Τουλάχιστον τότε υπήρχε φρόνημα και ομοψυχία. Τότε συμφωνούσαμε όλοι και για τον κίνδυνο και για τον στόχο. Σήμερα ζούμε στην ιδιώτευση και την συναλλαγή.

– Ποιος θα μας ξυπνήσει φρόνημα;

Προσέξτε. Όταν ανέλαβε ο Μικρούτσικος υπουργός Πολιτισμού ξέσπασε το σκάνδαλο της στράτευσής του. Τότε, προς στήριξη της παρανομίας, έσπευσαν εκατοντάδες (!) διανοούμενοι (:) την τεχνών και των γραμμάτων να υπογράψουν κατάπτυστο κείμενο που σχολιάστηκε τότε δια μακρών από το Αντί Ε, οι περισσότεροι εξ αυτών «απεκαταστάθησαν» έκτοτε σε θέσεις, διευθύνσεις, επιτροπάτα, κομισαριάτα, αυτοδικαίως. Όποτε ο μικρούτσικος μινίστρος χρειαζόταν σύμβουλο έμμισθο χειροκροτητή ή πρόεδρο πολιτιστικού φορέα, τον ψάρευε από τη δεξαμενή των υπογραφών. Έτσι ωραία! Τέτοια αξιοκρατία! Τόσο σημαδεμένη η τράπουλα και ουδείς αντέδρασε. Ποικίλα κέντρα (βιβλίου, εικαστικών, χορού κ.λπ.) ποικίλες εκθέσεις (στην Πινακοθήκη κι αλλού) παραχωρήθηκαν σε ημετέρους και «φίλους». Και νομίζω πως αυτό το προκρούστειο κρεβάτι ισχύει *grosso modo* παντού. Και στο χώρο των εικαστικών, τον οποίο ζω εκ του σύνεγγυς, ενώ βασιλεύουν η αυθαιρεσία και ο παραγοντισμός, ενώ η Εθνική Πινακοθήκη αγγίζει το ναδίρ με την αλλοπρόσαλλη πολιτική της, ουδείς αντιδρά. Οι εξημμένες γραφίδες αρκούνται να στηλιτεύουν τους «αντιπάλους» τους καταχρώμενες στηλών και στυλό. Ας είναι. Όσοι αποδέχονται να είναι οι «κύριοι τίποτε», πρέπει να δικαιώσουν τους ρόλους τους και να δώσουν αξία στον τίτλο τους. Ο τόπος όμως και η αληθινή του δημιουργία αξίζουν καλύτερης μοίρας.

– Αλήθεια, ποιός θα μας ξυπνήσει φρόνημα;

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

ΥΓ. Εξ άλλου είναι, το λιγότερο, αφελές να προσάπτουμε ευθύνες στους «διαπλεκόμενους». Αυτοί κάνουν απλώς τη δουλειά τους. Η ευθύνη αφορά σ' εμάς τους υπόλοιπους που ενώ γνωρίζουμε, σιωπούμε. Γιατί πέρασε η εποχή που ανακηρύσαμε «αθώους» τους «σιωπηλούς» και τους «αδιάπλεκτους».

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Δείτε:** Την παράσταση «Κένκα» του Κάγιο Μιγιάκι, στο Αρχαίο Θέατρο του Άργους (Σάββατο, 15.6, στο πλαίσιο του εκεί Φεστιβάλ). «Καθ-ιέρωσι ανθέων», θέλουν οι οργανωτές την παράσταση με ιαπωνικό χορό Μπούτο – που ενδεχομένως να είναι η έκπληξη της διοργάνωσης.

• **Διαβάστε:** Τη συλλογή διηγημάτων Ροζαμούνδη του (βραβευμένου και από το Διαβάζω) Ηλία Παπαδημητρακόπουλου (εκδ. Νεφέλη). Έντεκα διηγήματα, στα οποία, με τη μέθοδο της απλής καταγραφής, ανακαλύπτεται το θαυμαστό, το παράδοξο και το εξαιρετικό στις ταπεινές όψεις της ζωής. (Παραεμπιπτόντως, προετοιμαστείτε και για το εκτεταμένο αφιέρωμα στο συγγραφέα, που ετοιμάζει το Αντί και θα δημοσιευθεί πολύ σύντομα).

• **Παρακολουθήστε:** Το συνέδριο με θέμα *Η λογοτεχνική μετάφραση: Ένα ευρωπαϊκό στοίχημα για τον πολιτισμό*, που συνδιοργανώνεται από το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου και το Κέντρο Λογοτεχνικής Μετάφρασης του Γαλλικού Ινστιτούτου (13-16 Ιουνίου, στη Βίλα Μπότση, Σαπφούς 3-5, Πολιτεία). Επειδή, κάποια στιγμή, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την προσφορά όσων διαμεσολαβούν στην όσμωση των πολιτισμών, αναλώνοντας το χρόνο τους και τις δημιουργικές τους ικμάδες στο να μεταφέρουν από τη μια γλώσσα στην άλλη τις κατακτήσεις των εθνικών πολιτισμών.

• **Ακούστε:** Τους Dead Can Dance, πιο απλά τον Brendan Perry και τη Lisa Gerard (τους διαχρονικότερους εραστές του μυστηριακού Dark ήχου), που επιστρέφουν στην Ελλάδα έξι χρόνια μετά, για δύο συναυλίες: 18.6 στο θέατρο Λυκαβηττού, 19.6 στο θέατρο Δάσους της Θεσσαλονίκης. Μπήκε για τα καλά το καλοκαίρι – και έχει πολλή και καλή μουσική για όσους «την ψάχνουν»... ηλεκτρικά!

• **Διαβάστε (κυρίως στις παραλίες):** Το αστυνομικό μυθιστόρημα του (και συνεργάτη μας) Φίλιππου Φιλίππου *Το μαύρο γεράκι* (εκδ. Πόλις). Καράβια, μπάρκα, ναυτικοί, αστυνομική πλοκή, κοφτός ευθύς λόγος – και κάποιος που διαβάζει με μανία Καζαντζάκη και γνωρίζει από τις εφημερίδες τα πρόσωπα των εκπροσώπων της πνευματικής μας ηγεσίας.

Ο ΕΡΩΤΑΣ, Η ΝΥΧΤΑ»

α βιβλία που επιλέγουμε συνήθως κάτι μας θυμίζουν. Το ίδιο και βιβλία που μας «βρίσκουν», που μόνα τους έρχονται σε μας. Και α μεν και στα δε υπάρχουν πρόσωπα, στιγμές, χώροι, περίοδοι ζωής μας. Θύμησες και ενθυμήματα όλων αυτών. Αν συμβεί, ως, εκείνος που γέμισε τις σελίδες του (ο συγγραφέας, ο ποιητής) να ξέρει ότι θα είναι απών τη στιγμή που εμείς θα διαβάζουμε έργο του, τότε σε κείνον φαίνονται κάτι σαν «ενθύμια μέλλοντος».

αυτές τις λέξεις χρησιμοποίησε ο **Ανδρέας Τζουράκης** –*Ενθύμιαλλοντος*– αφιερώνοντας στη γυναίκα του και την κόρη του, τη συλλογή ποιημάτων του *Ο Έρωτας, η Νύχτα*, εκδόσεις Εριφύλη – 5η επέτειο στη γενική μέτρηση, μα την πρώτη αφ' ότου «έφυγε», ίνε δύο χρόνια και κάτι τώρα.

Με τον Ανδρέα γνωριστήκαμε πριν από έξι χρόνια στη διόρθωση της *Καθημερινής*, σε εργασιακό χώρο δηλαδή. Ετσι στις σελίδες της συλλογής του, πίσω από τις γραμμές της, «βλέπω» τον Ανδρέα που αναζητούσε, που συγκρουόταν, που γέλαγε με κάτι μικρό, που μιμνε με κάτι μικρό, που ήταν παράταιρα τρυφερός, που προκαλούσε. «Βλέπω» τον Ανδρέα που μερικές φορές δεν κατανοούσα και κάποιες άλλες παρεξηγούσα.

Ο Έρωτας, η Νύχτα όμως δεν έχει να πει κάτι μόνο σε όσους ήξε-ιν προσωπικά τον Ανδρέα. Μέσα από αυτούς τους στίχους, ο Ανδρέας Τζουράκης «δοκίμασε να τρέψει την οδύνη σε φωνή, την τελειοσύνη σε γνώση, το τέλος σε παραμυθία. Δοκίμασε να απουσιά-ει το ακροτελεύτιο νόημα, το τελεσίδικο. βγαίνοντας πάνω από το έλθος, τιθασεύοντάς το, στο μέτρο του ανθρώπου», σημειώνει ο αντελής Μπουκάλας στον πρόλογο της συλλογής. Με αυτά τα ποιήματα, ο Ανδρέας κατάφερε «να επιβληθεί πάνω στη σιωπή και την παραίτηση» και να οραματιστεί, να προβλέψει, να διαβλέψει, να ευχηθεί:

Αν κάποιος σαν τον άνεμο ανοίξει το βιβλίο μου/μέσα μου θα είναι όλας ένα πουλί/που το δώξαν τα σύννεφα και κρύβει' απ' τους υλούς.

Ελπίζω αυτός ο άνεμος να μη σταματήσει/να επαναλαμβάνει από ξέξη σε λέξη/αυτό που δεν ειπώθηκε ακόμα/ώσπου κάποιος άλλος να το βρει/και να το κάνει ένα άλλο ποίημα.../»

Όλγα Σελλά

ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΣΤΟ ΤΡΟΜΟ ΤΟΥ ΚΕΝΟΥ

«Μπορείς να φανταστείς τον ήχο του κύματος που έρχεται;»

«Κανένας δεν μπορεί να φανταστεί το κύμα που έρχεται»

ο λόγος που ανέπτυξε, μέσω δύο πρόσφατων fluers, η **Ομάδα στον Τρόμο του Κενού**.

ο ξημέρωμα της 1ης Ιουνίου ο ζωντανός οργανισμός ανθρώπων, που ακούει στο όνομα Ομάδα στον Τρόμο του Κενού, καλωσόρισε το καλοκαίρι μ' ένα πάρτυ στο θείο της Αρχιτεκτονικής στο ΕΜΠ, ενώ στις 18.6 διοργανώνει για πέμπτη χρονιά το Indie Free Festival στο Πεδίον του Άρεως με τη συμμετοχή δεκάδων εγχώριων μουσικών, αγγλόφωνων κυρίως, σχημάτων.

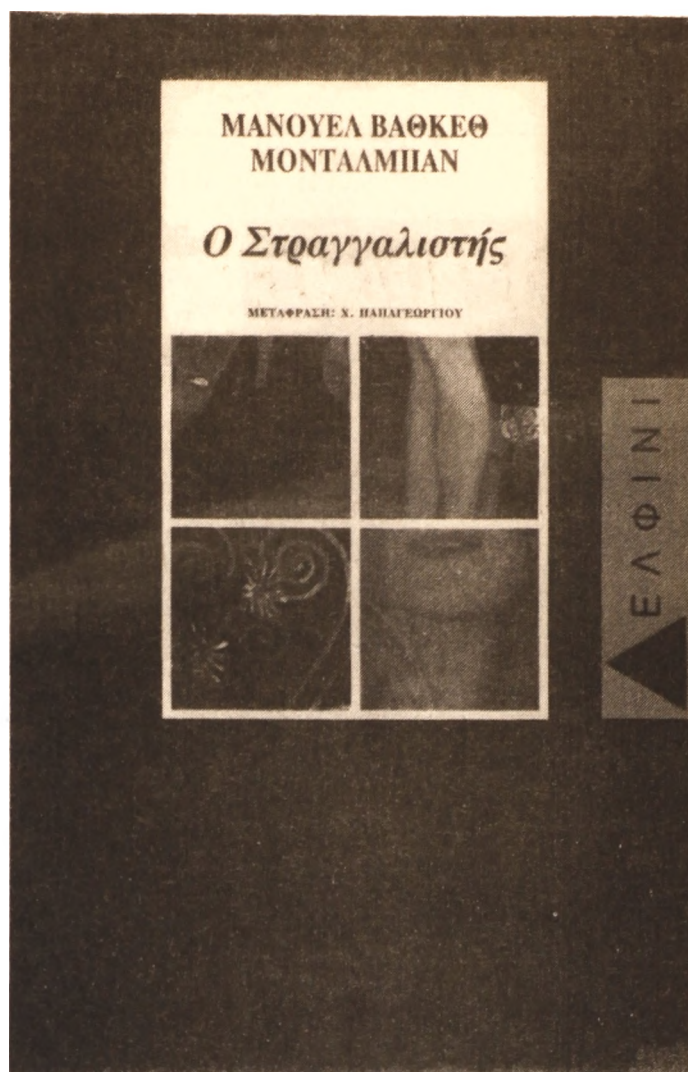
οι καλλιτεχνικές και «διασκεδαστικές» παρεμβάσεις της Ομάδας κατά την διάρκεια του καλοκαιριού δεν τελειώνουν εδώ. Οι «Τρομοκεντρικοί» και όσοι «πιστοί» και φί-λοι τους ακολουθήσουν ξεκινούν στις 30.7 το δικό τους «καραβάνι» της Αγάπης, στα ελληνικά νησιά, όπου θα «στήσουν» πάρτυ, εικαστικές δημιουργίες καθώς και άλλα happenings.

οι ερικοί από τους σταθμούς είναι η Ιος, η Σαντορίνη και η Κρήτη, όπου το «καραβά-νι» θα τερματίσει την πορεία του στα τέλη Αυγούστου.

Α.Β.

ΕΛΦΙΝΙ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

*Ο οργισμένος πρωταγωνιστής
αυτού του μυθιστορήματος
είναι τρόφιμος
σωφρονιστικού ιδρύματος.
Εξαπολύει λόγιους μύδρους
κατά της ανθρωπότητας
ενώ ανασυνθέτει
την ιστορία της ζωής του,
την προσωπική περιπέτεια
του στραγγαλιστή της Βοστώνης.
Ο αναγνώστης ακολουθώντας
τα ίχνη του αφηγητή,
είτε αυτά είναι αληθινά είτε ψεύτικα,
ανακαλύπτει τα μυστικά
της αφήγησης κι απολαμβάνει
ένα γνήσιο νουάρ που δικαιώνει
τη φήμη του διάσημου
ισπανού συγγραφέα.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 58,
106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 38 30 955, FAX: 33 03 175
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 50-52,
106 81 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 33 03 380

Τα Άγρια & τα Ήμερα

του Παναγιώτη Ιωαννίδη

Βρίσκεται κανείς σε πολύ δύσκολη θέση –ίσως αυτός να είναι ο πουριτανισμός της μετριοπάθειας– όταν αισθάνεται αναγκασμένος να λείπει πράγματα που θεωρεί αυτονόητα. Ιδίως όταν η αναφορά τους συνήθως προκαλεί, αν όχι ακραίες τοποθετήσεις, πάντως ακραίους τρόπους διακήρυξης και υπεράσπισης των θέσεων αυτών.

Έτσι και με την έννοια της “προόδου”. Ένα πρόχειρο ξεφύλλισμα επιστημονικών περιοδικών αρκεί για να σου προξενήσει, για πολλοστή φορά δε, το απλό ερώτημα: «Τι ακόμα θα πρέπει να συμβεί, πόσα περισσότερα πρέπει να πάθουμε και να μάθουμε, προτού το πάρουμε απόφαση πως δεν είναι δυνατόν να τα θέλουμε όλα δικά μας – και αμέσως; Ως τότε θα κοιτάζουμε αλλού, κάθε φορά που η φύση και η ιστορία μας δείχνουν ότι είναι πολύπλοκότερες απ’ όσο φανταζόμαστε, και σοφότερες;»

Όλοι γνωρίζουμε, αν όχι από πρώτο χέρι, σίγουρα από την πικρή –και συχνά στερνή– εμπειρία συγγενών ή φίλων, πως υπάρχουν ορισμένα βακτήρια ανθεκτικά σε κάθε αντιβιοτικό, ώστε η θεραπεία μιας λοίμωξης να αποδεικνύεται ενίοτε αδύνατη. Από το ’40, που πρωτοχρησιμοποιήθηκε η πενικιλίνη, επαναλαμβάνεται η ίδια ιστορία: όποια νέα ουσία κι αν επινοήσει ο άνθρωπος, αργά ή γρήγορα τα μικρόβια θα αναπτύξουν μηχανισμούς για την εξουδετέρωσή της. Επιπλέον, αυτά τα πολυανθεκτικά παθογόνα ενδημούν στις εντατικές μονάδες των νοσοκομείων, και πλήττουν κυρίως οργανισμούς ήδη εξασθενημένους από μακροχρόνιες νόσους και εξαντλητικές θεραπείες. Το κυριότερο: η εμφάνιση και η εξάπλωσή τους ενθαρρύνονται από την δική μας αλόγιστη χρήση αντιβιοτικών. Ενώ λοιπόν εμείς ευθυνόμαστε για το φαινόμενο, διερωτώμαστε γιατί η “πρόοδος” στην ιατρική δεν μας έχει κάνει ακόμα ίπρωτους. Όμως κάθε απόκλιση από τον φυσικό ρου, σε κάποια στιγμή θα επανέλθει στην προορισμένη διαδρομή της: κάθε φράγμα τελικά υπερχειλίζει.

Έχουμε φτάσει σαφώς στο σημείο όπου κατέχουμε υπερβολικές τεχνικές δυνατότητες. Αλλά μη γελιόμαστε: πρέπει να αποφασίσουμε, όσο είναι νωρίς (;), ότι άλλες θα αφήσουμε στην άκρη, και άλλες θα εφαρμόσουμε – αλλά όχι αδιακρίτως.

Ακόμα και αν αυτή γίνει ηθικά αποδεκτή, θα συνεχίσουμε την διερεύνηση της χρήσεως οργάνων άλλων ζώων, ως μοσχεύματα για τον άνθρωπο, ελπίζοντας πως θα αποκλείσουμε την μετάδοση ξένων ιών στο δικό μας σώμα;

Θα συμμορφωθούν οι Κινέζοι με την έμμεση προτροπή επιφανούς Βρετανού, να απλοποιήσουν το σύστημα γραφής τους, ώστε να «επισπεύδουν επιτυχώς»; Καθότι η φωνητική και νοηματική πολυσημία των ιδεογραμμάτων, όχι μόνο απαιτεί μεγάλο χρόνο εκμάθησης, μειώνοντας τις σχολικές ώρες που αφιερώνονται σε άλλα, πιο “χρήσιμα” αντικείμενα, αλλά και δυσχεραίνει τις ηλεκτρονικές εφαρμογές.

Κάποιοι αφελείς είχαμε πιστέψει πως, “τώρα πια”, θα ήταν πλέον προφανές ότι ο “ανάπτυξη” κατά τα δυτικά πρότυπα (διάβαζε εξίσου: «η επιμήκυνση του χρόνου ζωής, με οποιαδήποτε μέσα και οποιοδήποτε κόστος», κ. ά.) δεν αποτελεί, από μόνη της και κατ’ ανάγκην, “πρόοδο”. (Περίεργο: ενώ οι βιολόγοι σήμερα αποτινάξει την ταύτιση της «εξέλιξης» με την “πρόοδο” προς κάτι “ανώτερο” –ηθελημένη παρερμηνεία του Δαρβίνου, προς χρήσιν των αποικιοκρατών και των συνεπικουρούντων “διαφωτιστών” των “αγρίων”– σε κάθε άλλο πεδίο, η σύγχυση παραμένει...).

Δεν φαίνεται λοιπόν να απασχολεί τους Δυτικούς (τους κάθε “δυτικούς”) το γεγονός πως μια “άχρηστη” ιδιαιτερότητα ή μια “δυσκολία”, όπως η μη μονοσήμαντη απεικόνιση του κόσμου που παρέχουν τα ιδεογράμματα (ή οι πύρρειες νίκες μας έναντι των ασθενειών), μπορεί να αποτελέσει αναγκαία συνθήκη για σημαντικά επιτεύγματα: εν προκειμένω, για την κινεζική ιατρική και φιλοσοφία (ή την ριζική επανεξέταση της σύγχρονης θεραπευτικής). Ας ελπίσουμε πως απασχολεί τους Κινέζους (τους κάθε “κινέζους”).

Πώς την λένε την «πρόοδο» κινέζικα;

Τα Άγια Εφήμερα

© Ο αγριόγατος της Κορίθης ζει και βασιλεύει! (Και καταδέχτηκε να παρουσιαστεί στον άνθρωπο).

▣ Οι ακροατές στις συζητήσεις για την πεζογραφία και την ποίηση, που οργάνωσε το περιοδικό «Διαβάζω» στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, ήσαν ισάριθμοι, αν όχι και περισσότεροι, με αυτούς που παρευρέθησαν στην γιορτή των βραβεύσεων.

Οταν πρωτοκυκλοφόρησε το περιοδικό *Διαβάζω* στις αρχές του 1976, οι αντιδράσεις που προκάλεσε ήταν ποικίλες: Θα ευδοκιμήσει εκεί που δεν προάγεται το διάβασμα αλλά προωθείται η εμπορευματοποίηση του βιβλίου; Θα γίνει πόλος έλξης των πνευματικών δυνάμεων του τόπου ώστε να προωθηθεί η κριτική σκέψη και ο κριτικός λόγος; Θα μπορέσει να συνδράμει στο μόνιμο αίτημα διεύρυνσης του αναγνωστικού κοινού, χωρίς να καταφύγει σε ευκολίες και λαϊκισμούς; Μια ιστορία είκοσι χρόνων ενός περιοδικού, βέβαια, δεν αποτυπώνεται με μία απάντηση, ούτε προσφέρεται για μεγάλα ναι ή μεγάλα όχι. Ωστόσο, μας υποχρεώνει στην παρατήρηση του φαινομένου του, καθώς εξακολουθεί να είναι το μακροβιότερο περιοδικό του είδους του.

Το *Διαβάζω* υπήρξε γέννημα ενός χαλκέντερου ανθρώπου, του **Περικλή Αθανασόπουλου**: αυτός συνέλαβε την ιδέα και ενέπνευσε και άλλους ανθρώπους γύρω του για την υλοποίησή της. Ο Περικλής Αθανασόπουλος καθόρισε και τις δύο βασικές προϋποθέσεις που συνετέλεσαν για τη διατήρηση σχετικών, τουλάχιστον, ισορροπιών, και βοήθησαν ώστε το περιοδικό να κρατήσει απόσταση από τις λογοτεχνικές ομαδοποιήσεις, αλλά και τις επιχειρηματικές βλέψεις των εκδοτών: *κανένα μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού δεν μπορεί να είναι συγγραφέας, κανένα μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού δεν μπορεί να έχει οποιαδήποτε επαγγελματική σχέση με το βιβλίο.*

Η πρώτη περίοδος του περιοδικού ορίζεται, εκ των πραγμάτων, από τον αδόκητο θάνατο του ιδρυτή και εμπνευστή του, τον Απρίλιο του 1983, που πρόλαβε όσο ζούσε να προετοιμάσει, σε μεγάλο βαθμό, και τα μελλούμενα του περιοδικού. Μαζί του απ' την αρχή ο **Γιώργος Γαλάντης**, ο **Γιώργος Σαρηγιάννης**, ο **Νίκος Λαμπρόπουλος**, ο **Παύλος Πέζαρος**. Και αργότερα, το 1978, ο **Ηρακλής Παπαλέξης**.

Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι μέσα στα επτάμισι χρόνια της ζωντανής παρουσίας του Περικλή Αθανασόπουλου το *Διαβάζω* ξεκίνησε: (1) την πειραματική περίοδο της έκδοσής του ως διμηνιαία επιθεώρηση του βιβλίου από τον Ιανουάριο/Φεβρουάριο 1976 έως τον Νοέμβριο 1978· (2) συνέχισε την έκδοση ως μηνιαίο έντυπο από τον Δεκέμβριο 1978 έως τον Νοέμβριο 1982, αποκτώντας έναν πιο επαγγελματικό χαρακτήρα· (3) προώθησε τη μετατροπή του περιοδικού σε δεκαπενθήμερο από τον Δεκέμβριο του 1982. Ο Περικλής Αθανασόπουλος πρόλαβε να δει τα πρώτα μόνο τεύχη της νέας αυτής εκδοτικής πρωτοβουλίας, που διάρκεσε δώδεκα χρόνια, έως τον Δεκέμβριο του 1994.

Κατά τη μακρά διάρκεια του δεκαπενθήμερου *Διαβάζω* το περιοδικό αυτό άγγιξε τις καλύτερες αλλά και τις χειρότερες ώρες του. Δεν ήταν πια το περιοδικό της πειραματικής περιόδου της διμηνιαίας έκδοσης που μετά κόπων πουλούσε 400 με 500 τεύχη· ούτε το *Διαβάζω* που με τη μηνιαία κυκλοφορία του μπόρεσε να σπάσει το φράγμα των χιλίων τευχών· αλλά ένα δεκαπενθήμερο περιοδικό με κυκλοφοριακή δυναμική που κατόρθωσε να ξεπεράσει το όριο των 5.000 τευχών — όριο που ακόμη και σήμερα δύσκολα, έως σπάνια, προσεγγίζεται από το σύνολο των ειδικών περιοδικών — και να διαδοθεί ευρύτατα. Την ίδια, όμως, περίοδο το *Δια-*

βάζω άρχισε να εμφανίζει συμπτώματα παρακμής, καθώς εξακολούθησε να κινείται μέσα από μια λογική αδράνειας, χωρίς να ανανεώνεται. Η αναγνώριση αυτής της κατιούσας πορείας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο ασθματικός δεκαπενθήμερος ρυθμός δεν άφηνε περιθώριο ανασύνταξης των ολιγάριθμων συντελεστών της παραγωγής ενός εντύπου, όπως συμβαίνει να είναι το μόνιμο προσωπικό του *Διαβάζω*, έδειξε το δρόμο που επελέγη από τις αρχές του 1995 και ισχύει ως σήμερα. της μηνιαίας, δηλαδή, κυκλοφορίας του περιοδικού με στόχο την ποιοτική του αναβάθμιση.

Διαβάζω: ρηματικός τύπος με ενεργητική φόρτιση, ορίζεται από τη στιγμαία απόφαση αλλά και τη διαρκή, εξακολουθητική πρακτική των συντελεστών παραγωγής του και των αποδεκτών/αναγνωστών. Οι συνεργάτες του περιοδικού μέσα στα είκοσι αυτά χρόνια —συνεργάτες της μίας ή των πολλών συνεργασιών— αριθμούν το εκπληκτικό νούμερο των 2.100 ανθρώπων, μέσα από συνευτεύξεις τους παρουσιάζονται 161 συγγραφείς, 22.000.000 λέξεις απλώνονται σε 36.000 τυπωμένες σελίδες και 314 τεύχη είναι ειδικά αφιερωμένα σε συγγραφείς ή θέματα. Το *Διαβάζω* κατόρθωσε να δώσει επαρκή έμφαση στην καλλιέργεια του κριτικού λόγου με τα κείμενα βιβλιοκριτικής, έδωσε όμως και συστηματικά αφιερώματα σε συγγραφείς και θέματα που είναι μόνιμη πηγή αναφοράς.

Αξίζει νομίζω να επισημανθεί και ότι το «Βιβλιογραφικό Δελτίο» και η «Κριτικογραφία», που μας προσφέρει σε ειδικές σελίδες του, είναι η μόνη συνεχής, επί εικοσαετία, καταγραφή των νέων εκδόσεων και κριτικών κειμένων που διαθέτουμε, καθώς στον τόπο μας οι αρμόδιοι φορείς μόνο σποραδικά δραστηριοποιούνται και μόνο αποσπασματικά εκτελούν όσα θα όφειλαν. Η σημασία του «Βιβλιογραφικού Δελτίου» και της «Κριτικογραφίας» ίσως δεν είναι αντιληπτή σε ένα ευρύ κοινό, όμως και η πιο υποτυπώδης ερευνητική προσπάθεια είναι υποχρεωμένη να σκύψει σ' αυτό τον πρώτο πυρήνα και, όταν θα ξυπνήσουν οι αρμοδιότεροι και συστηματικότεροι «φορείς», στην καταγραφή του *Διαβάζω* θα βασιστούν, κυρίως, για να οργανώσουν αυτή την περίοδο της Εθνικής μας Βιβλιογραφίας.

Το μηνιαίο *Διαβάζω* στη νέα του μορφή εκδίδεται ήδη από τις αρχές του 1995. Η προσπάθεια γίνεται ευθέως φανερό στην καλύτερη οργάνωση της ύλης, στην πληρέστερη καταγραφή και κριτική παρουσίαση των νέων βιβλίων αλλά και στην ανανεωμένη αισθητική του πρότασης. Το άνοιγμα προς τις νέες μορφές επικοινωνίας και το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται για τη διερεύνησή τους κάνει τη συστηματική του εμφάνιση, πλέον, στις σελίδες του.

Το *Διαβάζω* είναι ένα περιοδικό που προσπαθεί να συνθέσει τους παραδοσιακούς τρόπους ανάδειξης του βιβλίου με τις σύγχρονες τάσεις. Επόμενο είναι να διατρέχει όλους τους κινδύνους του εκλεκτικισμού. Αυτή η ακροβατική ισορροπία είναι το δύσκολο στοίχημα που έχουν βάλει οι κύριοι συντελεστές του σήμερα, ο αρχισυντάκτης **Ηρακλής Παπαλέξης**, ο εκδότης **Γιώργος Γαλάντης** και όλοι οι στενοί συνεργάτες του περιοδικού. Αν μέσα σε μια διαδρομή ζωής είκοσι χρόνων ένας άνθρωπος κερδίζει σε πείρα και χάνει σε αθωότητα, αυτό που μετρά εντέλει είναι αν επιτυγχάνεται ο ισολογισμός του. Κάτι ανάλογο, θέλω να πιστεύω, ισχύει και για τα έργα των ανθρώπων του *Διαβάζω*.

Ο «Περίλαμπρος Αδάμας» απωλέσθη

του Βαγγέλη Χεκίμογλου

Στα τέλη του προηγούμενου αιώνα, επιχωματώθηκε το μικρό φυσικό λιμάνι στα ανατολικά του Λευκού Πύργου και σχηματίσθηκε μία έκταση γης που ανήκε στο οθωμανικό δημόσιο. Σ' αυτόν τον τόπο χτίσθηκε το λεγόμενο «Θέατρο του Λευκού Πύργου», μία επιχείρηση αναψυχής, με θέατρο, εστιατόρια και άλλες αίθουσες. Η επιχείρηση εκμισθωνόταν σε πλειοδότες, ένας από τους οποίους ήταν ο επιχειρηματίας **Ρώμπαπας**. Το κτιριακό αυτό συγκρότημα κατεδάφιστηκε στη δεκαετία του '50, χωρίς κανείς να μπορεί σήμερα να εξηγήσει τους λόγους.

Το Βασιλικό Θέατρο της Θεσσαλονίκης οικοδομήθηκε στην ίδια λωρίδα γης, στα ανατολικά του θεάτρου του Λευκού Πύργου. Για είκοσι περίπου χρόνια, τα δύο θέατρα συνυπήρχαν. Ο θεμέλιος λίθος του Βασιλικού Θεάτρου τοποθετήθηκε στις 11 Ιουλίου 1938, από τον υπουργό Γενικό Διοικητή Μακεδονίας **Κυρίμη**, με την παρουσία του προέδρου του συλλόγου θεατρικών συγγραφέων **Συναδινού** και του γενικού διευθυντή του Βασιλικού Θεάτρου **Μπαστιά**. Την επόμενη χρονιά ανακοινώθηκαν τα σχέδια για την επέκταση της παραλιακής λεωφόρου, ένα προμήνυμα για τη σημερινή Νέα Παραλία.

Την 1η Ιουλίου 1940, το Βασιλικό Θέατρο ήταν έτοιμο και άνοιξε τις πόλες του στο κοινό. Η πανηγυρική προεμέρα έγινε το βράδυ, με το έργο *Βασιλέας Ριχάρδος Γ'* του Σαίξ-

πηρ. Το πρωί προηγήθηκαν τα εγκαίνια και ο Κυρίμης μίλησε στο κοινό. Ο μητροπολίτης Γεννάδιος δεν μπόρεσε να παραστεί στα εγκαίνια, ήταν όμως παρών στην προεμέρα.

νής πήγε και προσκύνησε το μνημείο του Γεωργίου Α'. Αυτή η νέα κοσμική ζωή που άρχισε να αναπτύσσεται γύρω από το καινούργιο θέατρο διακόπηκε τον Οκτώβριο.

Ξέσπασε ο πόλεμος και η Θεσσαλονίκη είχε άλλα πράγματα να σκεφτεί.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που η πολιτική εξουσία χειριζόταν, όπως αυτή ήξερε, το ζήτημα της οικοδόμησης ενός θεάτρου. Κάτι φτηνό και γρήγορο, που να προσφέρεται σε θριαμβολογίες και κοσμικότητες. Οι κύκλοι της Θεσσαλονίκης ζητούσαν επιμόνως ένα θέατρο. Οι εφημερίδες γκρίνιαζαν επί χρόνια, οι ηθοποιοί τόνιζαν την έλλειψη στις δηλώσεις τους, οι δημοσιογράφοι επανέρχονταν στο ζήτημα οσάκις δεν είχαν άλλο, πιο προ-

Στην Αθήνα, ο **Μεταξάς** προέβη, από την προηγούμενη μέρα το απόγευμα, στις σχετικές θριαμβευτικές δηλώσεις. Όλη η υπόθεση των εγκαίνιων προβλήθηκε ως εικόνα **φαντασμαγορική**, λέξη που χρησιμοποιήσαν οι εφημερίδες, δημοσιεύοντας κακοτυπωμένες φωτογραφίες, οι οποίες απεικόνιζαν τον Κυρίμη να μιλά στο κοινό.

Τον επόμενο μήνα παρουσιάσθηκε στο Βασιλικό Θέατρο η κωμωδία του Ξενοπούλου *Ο πειρασμός*. Τον Αύγουστο, επίσημοι και μη υποδέχονταν τη **Μαρίκα Κοτοπούλη** στο σταθμό. Το Σεπτέμβριο, σύσσωμο το συγκρότημα της Εθνικής Βασιλικής Σκη-

σφορο, θέμα. Με ή χωρίς κοινοβουλευτικούς θεσμούς, η επιτυχία των πολιτικών κρίνεται από την ικανότητά τους να εμφανίσουν ως προσωπικό επίτευγμα ό,τι αποτελεί μέτρο ικανοποίησης μιας συλλογικής ανάγκης. Στην περίπτωση του Κυρίμη, η υπερβολή δεν εντοπίζεται στην κατασκευή του θεάτρου αλλά στη σχετική θριαμβολογία.

Είναι θλιβερό, αλλά η ανέγερση δημόσιων θεάτρων αποφασίζεται όχι από ειδικούς του θεάτρου αλλά από πρόσωπα με πολιτική εξουσία. Είναι αμφίβολο αν αυτό που επιδιώκουν πλέον οι πολιτικοί είναι η κατα-

κεινή ενός «αδάμαντος», ενός κτιρίου που α δοξάσει την πόλη και τους πολιτικούς μγούς της. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα στα ημόσια θέατρα. Τα ιδιωτικά είναι πολύ ιο μετριοφρόνης αντίληψης κατασκευές, ο ατασκευαστικός στόχος των οποίων είναι προσέλκυση του κοινού και όχι το πέρα-μα ονομάτων στην αιωνιότητα και η υπερ-ήφιση τους στις επόμενες εκλογές.

Το ζήτημα της ακανθώδους σχέσης ανά-εσα στους πολιτικούς και την οικοδόμηση εάτρων σχολιάζεται στα δύο κείμενα που αρατίθενται σε πλαίσιο. Το πρώτο, δημο-ιευμένο στην τοπική εφημερίδα *Απογευ-ατινή*, υπαγορεύθηκε προφανώς από το ραφείο προπαγάνδας του Κυρίμη. Εμφά-ιζε τη θεμελίωση του Βασιλικού Θεάτρου, ο οποίο θα γινόταν «πραγματικό κόσμη-α, εγκαλώπισμα, περιλαμπρος αδάμας εις

το διάδημα της νύμφης του Θερμαϊκού» ως αποτέλεσμα «στοργής» της κυβέρνησης του Ι. Μεταξά προς τη Θεσσαλονίκη. Η όποια αρχιτεκτονική ωραιότητα αναγόταν σε σχέση αγάπης μεταξύ των πολιτικών και της πόλης τους. Το κείμενο συνοδευόταν βέ-βαια από την απαραίτητη φωτογραφία του υπουργού με το μυστρί, μοναδική περιπτώ-ση που ένας υπουργός σκύβει ευχάριστα για να φωτογραφηθεί.

Το δεύτερο κείμενο είναι πιο λεπτό και ευ-αίσθητο. Προβληματίζεται και δεν αφορί-ζει. Ο **Michael Elliott**, ένας άνθρωπος του βρετανικού θεάτρου που χάθηκε νέος, ανα-ρωτιέται αν όσοι έχουν τη δύναμη να απο-φασίζουν πρέπει να χτίζουν θέατρα επικα-λούμενοι τις επόμενες γενιές και δεσμεύο-ντάς τις. Επισημαίνει ο Elliott πόσο εύκολο είναι να ολισθήσουμε, επιλέγοντας μεγέθη

μεγαλύτερα από τις ανάγκες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των θεάτρων που επιδοτούνται από το Δημόσιο. «Δεν είναι ώρα να σταμα-τήσουμε να βαραινουμε τα εγγόνια μας με τα λάθη μας;», αναρωτιέται. «Δε χρειαζόμαστε κάτι [...] λιγότερο δαπανηρό, [...] κάτι που να εκφράζει λιγότερο την υπερηφάνεια για την πόλη και το έθνος, [...] κάτι ίσως λιγότερο μόνιμο;». Απέναντι στην κατηγορηματικό-τητα των πολιτικών, ο άνθρωπος του πολιτι-σμού ομολογεί: «ήταν πολύ λίγες οι γνώσεις μας για το πώς ήταν το θεριό, ποιους κινδύ-νους μάς έφερνε, ποια ήταν τα πλεονεκτήμα-τά του.»

Οι σημερινοί επίγονοι του Κυρίμη, που απο-φάσισαν να κατεδαφίσουν το Βασιλικό Θέα-τρο και να χτίσουν στη θέση του ένα ακριβό οικοδόμημα, σίγουρα θα έχουν και από τα δύο κείμενα να ωφεληθούν.

ΕΤΕΘΗ ΧΘΕΣ Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ*

Εν συνεχεία των τόσων άλλων και πολλαπλών ενδείξεων της μερίμνης και στοργής της Κυβερνήσεως προς την πόλιν μας, μετά τα τόσα άλλα μεγάλα έργα εξωραϊσμού και ωφελιμότητος, τα οποία η Θεσσαλονίκη από διετίας είδε θεμελιούμενα, ανεγειρόμενα, συντελούμενα, είχομεν εχθές και την θεμελίωσιν του θερινού Βασιλικού Θεάτρου, το οποίον θα είναι πραγματικόν κόσμημα, εγκαλώπισμα, περιλαμπρος αδάμας εις το διά-δημα της νύμφης του Θερμαϊκού.

Η Εθνική Κυβέρνησις υπεσχέθη ήδη ευθύς μετά την 4ην Αυγούστου του 1936 διά στό-ματος του Προέδρου αυτής κ. Μεταξά ότι η Θεσσαλονίκη θα αποτελέσῃ δι' αυτήν πά-ντοτε αντικείμενον όλως ιδιαιτέρας μερίμνης αυτής, και την υπόσχασίν της ταύτην ετή-ρησεν η Κυβέρνησις κατά τρόπον υπερβάλλοντα πάσαν και την αισιοδοξοτέραν αληθώς προσδοκίαν. Διότι δεν αποκρύπτομεν ότι τόσον εκτεταμένην, τόσον αλληλοδιάδοχον την εκδήλωσιν τῆς προς την πόλιν μας κυβερνητικής στοργῆς δεν ανεμένομεν. Η φαντα-σία μας όσον τολμηρά, όσον ζωηρά και αν ήτο δεν έφθανε μέχρι του σημείου να συλλά-βη όλα τα συντελούμενα έργα και μάλιστα εντός τόσον ολίγου χρονικού διαστήματος.

Επιστεύομεν ασφαλώς ότι η Εθνική Κυβέρνησις θα έκαμνε πολλά, πάρα πολλά διά την Θεσσαλονίκην. Αλλ' εγνωρίζαμε συνάμα ότι η καλή της αὐτή πρόθεσις θα προσέκρουεν και εις εμπόδια όλως αντικειμενικά, ζητήματα οικονομικά, τεχνικά, νομικά, τυπικά και άλ-λα, των οποίων η υπερπήδησις θα απήτει, αν μη άλλο τι, τουλάχιστον χρόνον. Εν τούτοις απεδείχθη ότι όταν υπάρχῃ θέλησις και ρυθμική λειτουργία της κρατικής μηχανῆς όλα τα αντικειμενικά ταύτα εμπόδια, τα οποία εις άλλας περιστάσεις του παρελθόντος εφαι-νοντο βουνά ανυπέρβλητα, σήμερον εντός ελαχίστων ημερών τίθενται εκποδών και το έργον προχωρεῖ απροσκόπτως.

*Εφημερίδα *Απογευματινή* Θεσσαλονίκης, φ. 2.7.1940.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΩΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΠΙΓΟΝΩΝ**

Το σύγχρονο θεατρικό κτίριο είναι ένα υπερεπιτηδευμένο και πολύ δαπανηρό αρχιτε-κτονικό, μηχανολογικό και ηλεκτρονικό μνημείο, ιδιότητες που σχεδιάζονται σαν να πρόκειται να συνθέσουν ένα ουράνιο τόξο: ένα ουράνιο τόξο όμως που κάμπτεται, υπο-χωρεί και επανεμφανίζεται σε απρόσμενα σημεία. Καμιά φορά φαίνεται ανόητο να ελπί-ζουμε ότι ένα βαρύ και αμετακίνητο κτίριο μπορεί να συλλάβει ένα ουράνιο τόξο, που κι-νείται γρήγορα πάνω από το τοπίο των μεταβαλλόμενων ονείρων της κοινωνίας.

Όταν κανείς επισκέπτεται τα διάφορα μεγάλα, νέα περιφερειακά θέατρα, ή όταν ακουμπά στο παραπέτο της γέφυρας του Βατερλώ κι αναμετρά τους τεράστιους όγκους του νέου Εθνικού Θεάτρου, όλες οι αμφιβολίες του γυρνούν γύρω από ένα ερώ-

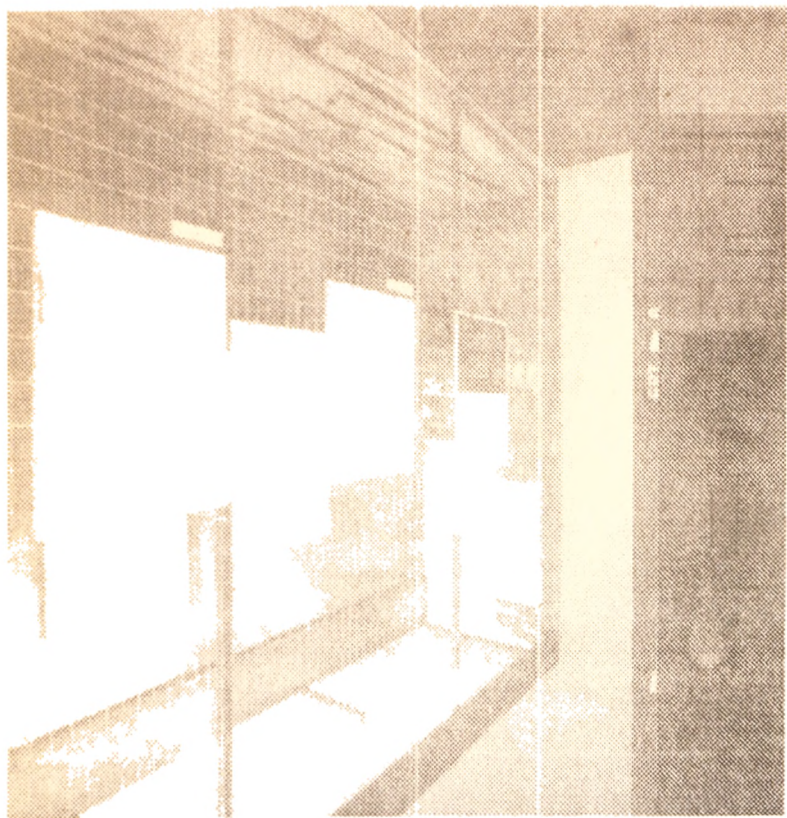
τημα: Ήταν αυτό το θέατρο που έπρεπε να χτιστεί τώρα ; Κι αν μπει στον πειρασμό να απαντήσει αρνητικά, καλό είναι να σκεφτεί το δίλημμα εκείνων που ήταν υπεύθυνοι. Υπηρετήσα στην κτιριακή Επιτροπή του Εθνικού Θεάτρου και θυμάμαι αυτές τις ατελεί-ωτες και αγωνιώδεις συσκέψεις, σαν να' χαν πραγματοποιηθεί ανάμεσα στις σκιές των ερειπίων κάποιου νέου πύργου της Βαβέλ. Κάθε φημισμένη και έμπειρη φωνή μιλούσε σε γλώσσα διαφορετική, όχι μόνο για τους συνομιλητές της αλλά και σε σχέση με ό,τι έλεγε ένα μήνα πριν ή ένα μήνα μετά. Μπορούσαμε όλοι να μιλήσουμε για τα ζωντανά προσωπικά μας όνειρα σχετικά με τα ιδιωτικά θέατρα, που κατέκτησαν εκείνη την εβδο-μάδα την φαντασία μας. Αλλά το να αναλύσουμε αντικειμενικά τους στόχους ενός εθνι-κού θεάτρου, για τον επόμενο αιώνα, και να σχεδιάσουμε το κατάλληλο γι' αυτό κτίριο, φαινόταν για πολυ καιρό σχεδόν απίθανο.

Τα πράγματα παίρνουν αυτό το δρόμο για δύο λόγους. Το θέατρο, όπως όλες οι άλλες τέχνες, είναι μια κατάσταση αλλαγών τόσο γρήγορων και χαοτικών, ώστε δε βρίσκει κα-νείς παράδοση, για να ακουμπήσει πάνω της. Δεύτερον, όλα τα νέα θέατρα που ξεπετά-χτηκαν ανήκουν σε ένα είδος, που ήταν άγνωστο σ' αυτό τον τόπο μέχρι πριν από δεκα-πέντε χρόνια: το μεγάλο, επιδοτούμενο από το δημόσιο, αστικό θέατρο, που εξυπηρετεί ένα νέο κοινό. Όταν τα θέατρα αυτά σχεδιάστηκαν δεν διαθέταμε εμπειρίες, και ήταν πολύ λίγες οι γνώσεις μας για το πώς ήταν το θεριό, ποιους κινδύνους μας έφερνε, ποια ήταν τα πλεονεκτήματά του. Κι ήμαστε πάντοτε απρόθυμοι να μάθουμε από την ηπειρω-τική Ευρώπη, όπου το θηρίο αναπαράγόταν ευτυχισμένο για πάνω από έναν αιώνα. Είναι πια επείγον να συγκεντρώσουμε και να καταστήσουμε διαθέσιμη όλη την πείρα που κερ-δίσουμε από αυτά τα νέα θέατρα, για να βοηθήσουμε όποιον σχεδιάζει ένα καινούργιο. Καθώς προσεγγίζουμε το τέλος της μεγάλης θεατρικής κτιριακής έκρηξης, καθώς αρ-κετά ακόμη θέατρα χτίζονται –κι αυτό είναι η ενδιαφέρουσα ερώτηση– πρέπει να γίνουν κι άλλα πολλά; Δεν είναι ώρα να σταματήσουμε να βαραινουμε τα εγγόνια μας με τα λάθη μας, λάθη κατανοητά αλλά οπωσδήποτε λάθη; Δε χρειαζόμαστε κάτι διαφορετικό, κάτι λι-γότερο δαπανηρό, λιγότερο αποθαρρυντικό, κάτι που να εκφράζει λιγότερο την υπερηφά-νεια για την πόλη και το έθνος, κάτι που να ανταποκρίνεται περισσότερο στο γεγονός ότι οι προτιμήσεις μεταβάλλονται, κάτι ίσως λιγότερο μόνιμο; Στο μέλλον δε θα 'πρεπε να προσπαθήσουμε να διατηρήσουμε μια ελαφρότητα και μια αίσθηση εφήμερου, να χτί-ζουμε καμιά φορά με υλικά που δε χρειάζονται βόμβες για να μετακινηθούν; Εν ολίγοις, μήπως δε θα έπρεπε να χτίζουμε για τους επιγόνους; [...]

**Απόσπασμα από το κείμενο του Michael Elliott, *On Not Building for Posterity* [1973], *Making Space for Theatre: British Architecture and Theatre since 1958*, Ronnie Mulryne and Margaret Shewring (ed.), 1995.

ΜΙΑ ΑΙΡΕΤΙΚΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ

Εκθεση αφιερωμένη στον αρχιτέκτονα Λύσανδρο Καυταντζόγλου λειτουργεί στο Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα Μερκούρη (Ηρακλειδών 66, Θησείο), από τις 17 Μαΐου ως τις 16 Ιουνίου.

νωστότερος ως «ο αρχιτέκτονας του Πολυτεχνείου», ο **Λύσανδρος Καυταντζόγλου** ήταν μαζί με τον **Στ. Κλεάνθη** οι πρώτοι αρχιτέκτονες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους.

Κι αν η ως τώρα αξιολόγηση του έργου τους (αποκλειστικά από τον **Κ. Μπίρη**) ευνοούσε τον Κλεάνθη σε σχέση με τον Καυταντζόγλου, η έκθεση αυτή έρχεται (για πρώτη φορά) να παρουσιάσει με συστηματικό τρόπο το έργο αλλά και την αποφασιστικότητα του δημιουργού. Πιστός σε ολόκληρη τη ζωή του στον κλασικισμό, την «ελληνική τέχνη» όπως αποκαλούσε ο ίδιος, δεν δίστασε να υποστηρίξει τη διάσωση των βυζαντινών μνημείων της Αθήνας. Κάτι που τύχανε άλλωστε της υψηλής προστασίας τόσο του Όθωνα, όσο και του πατέρα του Λουδοβίκου, βασιλέα της Βαυαρίας. Όπως δεν δίστασε να περάσει (μεμονωμένα, είναι η αλήθεια) στοιχεία των «βυζαντινών ρυθμών» σε έργα του όπως το *Συγκρότημα άγνωστης λειτουργίας* (που παρουσιάζεται στην έκθεση) του 1846.

Η έκθεση, αλλά κυρίως ο πολύ προσεγμένος κατάλογος (τα γρα-

πτά διαρκούν, ούτως ή άλλως, περισσότερο), παρουσιάζουν το μεγαλύτερο μέρος από το έργο του Καυταντζόγλου που είναι σήμερα διαθέσιμο. Και καλύπτουν ένα κενό μέσα στο ευρύ σκοτάδι που καλύπτει (ακόμη) τη δημοσίευση, έκθεση και ανάλυση της πρώιμης αρχιτεκτονικής δημιουργίας στην Ελλάδα. Και μόνο το γεγονός της έκθεσης του συνολικού έργου ενός έλληνα αρχιτέκτονα είναι σπάνιο και ευπρόσδεκτο. Πολύ παραπάνω, όταν πρόκειται για έναν έλληνα αρχιτέκτονα του (νεο)κλασικισμού, χώρου κατ' εξοχήν ξενοκρατούμενου την εποχή των μεγάλων έργων των Αθηνών.

Ο δημιουργός του Πολυτεχνείου σίγουρα αφορά περισσότερους από το γνωστό (συντεχνιακό) κοινό που μονοπωλεί την εκθεσιακή δραστηριότητα γύρω από την αρχιτεκτονική. Σ' αυτό το σχόλιο, όμως, δεν θα διαβάσετε για τη σημασία του σχεδιασμένου έργου του Καυταντζόγλου (χρειάζεται άραγε και επιχειρηματολογία πάνω σ' αυτό;). Η έκθεση του Θησείου έχει ένα ειδικό βάρος, ανεξάρτητο. Η οργάνωση του εκθεσιακού χώρου από τον **Αγαμέμνονα Φιλιππίδη** παίζει

ένα πολύ πονηρό παιχνίδι στο ανύποπτο θεατή. Το φράγμα του –κατά μήκος– πανέλων του σινο-ντά μπροστά του ο επισκέπτης μόλις μπαίνει, κρύβει πολύ προσεκτικά από πίσω του τον «ηδονοβλεπτικό» χώρο. Τα πολύ προσωπικά αντικείμενα του Καυταντζόγλου παρουσιάζονται κρυπτικά. Με το ίδιο τρόπο που ο **Marcel Duchamp** αποκαλύπτει το ανίερο στην περιφημη πόρτα του «*Etant Donnés*» ο Φιλιππίδης μέσα από σχισμές στον άσπρο τοίχο δείχνει πορτραίτα πρόσωπα αλλά και φετίχ: η ερμαιο-λειοθήκη του αρχιτέκτονα περιέχει «όλο του το έργο». Όπως ακριβώς ο γάλλος καλλιτέχνης στρίμωξ (σχεδόν) τα πάντα στην περίφημη βαλίτσα (άλλο ένα έργο).

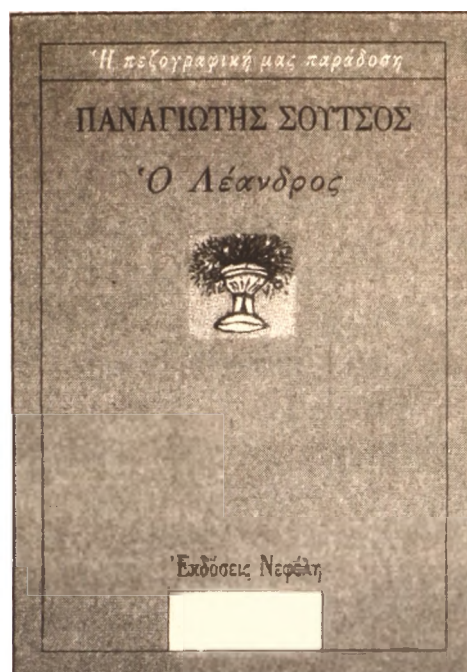
Ο θεατής νοιώθει αμηχανία και ντροπή. Εχουμε ήδη εισχωρήσει στα άδυτα του Καυταντζόγλου-αρθρώπου.

(Ακόμη) Και μια έκθεση αρχιτεκτονικής μπορεί να αφήνει χώρο για το σασπένς. Αλλά και για τη σαγήνη. Μια από τις πιο εννοιο-γικές προσεγγίσεις στην οργάνωση χώρου εκθέσεων. Συμπωμα-κά, έτυχε στον Λύσανδρο Καυταντζόγλου να είναι το υποκείμενο

Η πεζογραφική μας παράδοση

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

Ο Λέανδρος

Η επανέκδοση του Λέανδρου, του πρώτου νεοελληνικού μυθιστορήματος, ενάμιση και πλέον αιώνα έπειτα από τη δημοσίευσή του (1834), από κοινού με δύο άγνωστα διηγήματα του συγγραφέα («Ο Τρισχιλιοπληχός», «Απομνημονεύματα ενός ψιττακού», 1833) μας παρέχει μιά πιά ολοκληρωμένη εικόνα του πεζογραφικού στίγματος του Παναγιώτη Σούτσου της πρώτης μετεπαναστατικής δεκαετίας. Αποτελώντας την ελληνική εκδοχή του μυθιστορήματος του Goethe *Οι οδύνες του νεαρού Βέρθερου* (1774), ο Λέανδρος εντάσσεται στην παράδοση του ευρωπαϊκού βερθερισμού, που γονιμοποίησε τη φαντασία εκατοντάδων συγγραφέων επιστολικών και ημερολογιακών μυθιστορημάτων δημιουργώντας μιά σειρά από ερωτευμένους αυτόχειρες. Λυρικός μονόλογος γεμάτος συναισθηματικές εκρήξεις, οι επιστολές του Λέανδρου ουσιαστικά δεν αποσκοπούν στην επικοινωνία με τον παραλήπτη τους, αλλά αναπτύσσουν τα χαρακτηριστικά της ανεπίδοτης ημερολογιακής σελίδας. Στο σημείο σύγκλισης του Διαφωτισμού με τον Ρομαντισμό ο Σούτσος με αυτά τα πεζογραφήματα του διατυπώνει μια προωθημένη κοινωνικοπολιτική προβληματική, η οποία τα διαφοροποιεί ως έναν βαθμό από τα ευρωπαϊκά πρότυπά τους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607 774 - FAX: 3623 093

Η διαδρομή της Νόρας Αναγνωστάκη

του Σπύρου Τσακνιά

Τη Διαδρομή της Νόρας Αναγνωστάκη την έχω παρακολουθήσει βήμα προς βήμα. Η συναναστροφή μου με τα κριτικά της δοκίμια άρχισε πολλά χρόνια πριν από την άμεση συναναστροφή μου με την ίδια. Ως συνδρομητής της *Κριτικής*, όπου δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά ορισμένα από τα κείμενα του τόμου που παρουσιάζεται σήμερα, είχα την αγαθή τύχη να προσποριστώ εγκαίρως τους καρπούς της ευαισθησίας της, του κριτικού τη στοχασμού, της εκφραστικής της χάρις. Το ίδιο εγκαίρως έτυχε να διαβάσω και τα κείμενά της που δημοσιεύτηκαν σε άλλα έντυπα, για να απαρτίσουν εν συνεχεία τους τρεις επιμέρους τόμους που προσηγήθηκαν της συγκεκριμένης έκδοσης την οποία έχουμε σήμερα μπροστά μας. Μιλώ βέβαια για τις *Μαγικές Εικόνες* (1973), την *Κριτική της Παντομίας* (1977) και τις *Πνευματικές ασκήσεις* (1988).

Το «έτυχε», που χρησιμοποίησα λίγο πιο πάνω, δεν είναι πολύ εύστοχο ρήμα. Η αλήθεια είναι πως μ' ενδιέφερε πάντα ό,τι έγραφε η Νόρα – και, επαναλαμβάνω, πολύ πριν γνωρίσω την ίδια.

Το δίχως άλλο, η προσωπική μου διαδρομή μέσα στα δοκίμια της Νόρας Αναγνωστάκη δεν έχει κανένα ενδιαφέρον. Ενδέ-

Η Νόρα Αναγνωστάκη με τον Σπύρο Τσακνιά, το βράδυ της παρουσίασης του βιβλίου της.

χεται, εντούτοις, να θεμελιώνει το δικαίωμα που διεκδικώ να μιλώ σήμερα από δύο κάπως διαφορετικές οπτικές γωνίες, στην προσπάθειά μου να απαντήσω σε δύο βασικά ερωτήματα. Πρώτον:

• *Ποιο ρόλο έπαιξαν τα κριτικά της κείμενα τον καιρό της πρώτης τους δημοσίευσης, ως ένζυμα στις πνευματικές ζυμώσεις της εποχής. Και δεύτερον:*

• *Πως διαβάζονται σήμερα, ποια είναι η σημασία και η αξία τους για τους σημερινούς αναγνώστες – τόσο εμάς, τους παλαιούς που βέβαια δεν είμαστε οι ίδιοι που ήμασταν 35 ή 25 χρόνια πριν, όσο και για τους νέους, που δεν γνώρισαν τις συνθήκες μέσα στις οποίες ποιήθηκαν τα ποιήματα και τα δοκίμια που γράφτηκαν απ' αφορμή τους.*

Θα δοκιμάσω να δώσω κάποιες απαντήσεις:

Αξίζει να επισημανθεί, κατ' αρχάς, ότι η Νόρα Αναγνωστάκη αντιδρά εγκαίρως, σχεδόν ακαριαία θα έλεγα, στα ποιητικά έργα της υπο διαμόρφωση ακόμα πρώτης μεταπολεμικής ποιητικής γενιάς. Σκιαγραφεί την ποιητική φυσιογνωμία και τονίζει τη σημασία ποιητών από τους σημαντικότερους της γενιάς τους. Της **Ελένης Βακαλό**, του **Μίλτου Σαχτούρη**, του **Δημήτρη Παπαδίτσα**, του **Κλείτου Κύρου** και, αργότερα, του **Τάκη Σινόπουλου**. Αυτό σήμερα μας φαίνεται αυτονόητο. Όταν η Νόρα Αναγνωστάκη γράφει και δημοσιεύει το δοκίμιά της για συνομηλίκους της ποιητές το εγχείρημα δεν ήταν αυτονόητο. Απαιτούσε διορατικότητα και τόλμη – που ο χρόνος δικαίωσε.

Πρέπει να υπογραμμισθεί ακόμη ότι η Αναγνωστάκη δεν περιορίστηκε σε σύντομα βιβλιοκριτικά σημειώματα, που κι αυτά φυσικά θα είχαν την αξία τους· έγραψε δοκίμια, τα οποία εστόχευαν σε μια σφαιρική σύλληψη της ανολοκλήρωτης ακόμη φυσιογνωμίας των ποιητών που την απασχολούσαν, σε μια πρώιμη διάγνωση των κλίρων χαρακτηριστικών τους.

Επαναλαμβάνω ότι χρειάζεται τόλμη και

• Κείμενο που διαβάστηκε το βράδυ της 28ης Μαρτίου 1966, στο Σπίτι της Κύπρου, κατά την παρουσίαση του συγκεντρωτικού τόμου *Διαδρομή. Κριτικά κείμενα (1960-1995)* των εκδόσεων Νεφέλη.

έτοιμο. Στις αρχές της δεκαετίας του '60, ά και σήμερα ακόμη, πολλοί κριτικοί απιάνονται με έργα και συγγραφείς που έχουν δοκιμαστεί από τον χρόνο, που, όπως λέμε, καθιερωθεί. Φυσικά, αυτή η πρακτική έχει το ρίσκο της, δεν είναι εύκολη υπόθεση η αναμέτρηση με τη άλλη ποιητική φυσιογνωμία – η κριτικός δοκιμάστηκε και σ' αυτόν τον τομέα με εμπρόδοξο δοκίμιό της για τον Σεφέρη – αλλά εδώ απουσιάζει το στοιχείο της ευτολμής, ή της παρατολμίας, αν θέλετε.

Αναγνωστάκη, λοιπόν, κέρδισε το έργο που έβαλε με το χρόνο. Κι όχι μόνο γιατί η διαίσθησή της και η οξυδερκεία την οδήγησαν σε ποιητές που αποδείχθηκαν ανθεκτικοί. Η Νόρα Αναγνωστάκη, από τους εξέχοντες κριτικούς της γενιάς της και για άλλους λόγους, βαθύτερης πιστεύω. Είναι η ίδια θρεμμένη με τις ελπίες και τις αγωνίες αυτής της γενιάς, ζυμμένη με τη γλώσσα της, εκφραστής του πνεύματός της, κομίζει εις την τέχνη της δοκιμογραφίας την ευαισθησία που κομίζουν εις την τέχνη της ποιήσεως οι ποιητές που μελετά. Η προσέγγισή της, κριτική της ματιά είναι σύγχρονη, είναι έσχατα μεταπολεμική.

Εκείνο δοκίμιό της, η Νόρα Αναγνωστάκη μιλάει για εμπειρική μέθοδο, για χρήση λαγωνικού που την οδηγεί στην καρδιά του ποιήματος, στον πυρήνα του. Βούμαι ότι ο αυτοχαρακτηρισμός της μεθόδου της ως εμπειρικής ενδέχεται να γρήσει σε παρεξηγήσεις. Η Αναγνωστάκη στην κριτική της προσέγγιση, δεν αρμόζει μια συγκεκριμένη θεωρητική μέθοδος, αλλά είναι ενήμερη των νεότερων θεωρητικών και κριτικών ρευμάτων, τα οποία παρακολουθεί και αφομοιώνει. Αυτή συνάγεται από την προσεκτική μελέτη των δοκιμίων της, όπως και από τη μεταφραστική της δραστηριότητα. Μεταφράζει από τα τέλη της δεκαετίας του '50 ήδη, δηλαδή πολύ νωρίς – **Ρολάν Μπαρτ, Αλαίν Μπ Γκριγιέ, Μισέλ Μπυτόρ, Ζαν Ρουλό** κ.ά., πολύ πριν οι συγγραφείς αυτοί γίνουν του συρμού. Από την προσεκτική άγνοση των δοκιμίων της, άλλωστε, εκκύπτει η οικειότητά της με τα θεωρητικά κείμενα του **Έλιοτ**, του **Μαλαρμέ**, του **Βαλντεμάρ** – για να σταθεί σε κορυφαία μόνο ονόματα – καθώς και με το ίδιο το σώμα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, κι ιδιαίτερα της ελληνικής και της αγγλοσαξωνικής.

Ίσα λίγο πριν ότι παρακολουθεί και αφομοιώνει τα νεότερα κριτικά ρεύματα. Επιθυτώ μου να επιμείνω στην έννοια της αμοιότητας. Οι νέες κριτικές και θεωρητι-

κές τάσεις χωνεύονται μέσα της και λειτουργούν αθόρυβα: υποστηρίζουν διακριτικά την κριτική της ματιά, την εντελώς προσωπική, χωρίς να επιδεικνύονται στη βιτρίνα του κειμένου ως σχήματα, με τα οποία μας ταλαιπωρεί τα τελευταία χρόνια ένα μέρος της κριτικής δοκιμογραφίας μας. Τίποτε δεν είναι πια ξένο στη χυμώδη και λαγυρή έκφραση της Νόρας Αναγνωστάκη από την ξύλινη, θεωρητικίζουσα γλώσσα, με την οποία μόλυνε την κριτική μας η νεοπλουτιστική επιστημονικοφάνεια και η ύποπτη σπουδαιοφάνεια όλων εκείνων που δεν διαθέτουν όσφρηση λαγωνικού.

Μιλώντας για σχήματα και σχηματοποιήσεις, θα ήθελα να αναφερθώ, συντόμως και παρεκβατικώς έστω, σε κάτι πρόδηλο αλλά όχι κατ' ανάγκην και αυτονόητο. Η Νόρα Αναγνωστάκη εμφανίζεται από τις στήλες της *Κριτικής*, του περιοδικού που έβγαζε ο Μανόλης Αναγνωστάκης στη Θεσσαλονίκη από το 1959 ως το 1961. Η *Κριτική*, θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι ένα περιοδικό της Αριστεράς – όχι επίσημο, όχι κομματικό, αιρετικό ίσως, αλλά της Αριστεράς, με την ευρύτερη έννοια, οπωσδήποτε. Κι ωστόσο, κανένα από τα σχήματα της αριστερής κριτικής εκείνης της εποχής δεν περιορίζει την προσωπική της θεώρηση, δεν παγιδεύει το πάντα ανοιχτό, πάντα άγρυπνο μυαλό της.

Το πάθος της για τα νεότερα ρεύματα και η τόλμη της να καταπιάνεται με τα νωπιά και ακρυστάλλωτα ακόμη ποιητικά φαινόμενα είναι ολοφάνερα και σε κατοπινότερα γραπτά της, σε κείμενα της ωριμότητάς της. Ο αναγνώστης της *Διαδρομής* της εύκολα θα διαπιστώσει πόσο έγκαιρα αντιδρά στην ποίηση της γενιάς του '70, αμέσως σχεδόν μετά την εμφάνισή της, και ποσο εύστοχα καταθέτει αξιοσημείωτες παρατηρήσεις για το τι προσκομίζουν στην τέχνη οι νεότεροι τότε ποιητές αυτής της γενιάς.

Δεν προτίθεμαι να περιγράψω τον συγκεκριμένο τόμο των δοκιμίων της Νόρας Αναγνωστάκη και να αναφερθώ αναλυτικά στα περιεχόμενά του. Αυτά μπορεί ο καθένας να τα δει με ένα απλό ξεφύλλισμα. Εξάλλου, άφησα τελείως έξω από την επισκόπησή μου τα δοκίμιά της τα αφιερωμένα σε πεζογράφους και πεζογραφήματα – όπως το πρόσφατο, εκτεταμένο, και άκρως ενδιαφέρον μελέτημά της για την πεζογραφία του **Κοσμά Πολίτη** – με τα οποία θα ασχοληθεί η **Φραγκίσκη Αμπαζοπούλου**, σύμφωνα με έναν προσυμφωνημένο καταμερισμό εργασίας προς αποφυγήν αλληλοεπικαλύψεων.

Προτίμησα να σταθώ σε κάποια βασικά

χαρακτηριστικά της δοκιμογραφίας της που αναφέρεται σε ποιητές και ποιήματα και είναι, όπως γενικά ανγνωρίζεται, το αντικείμενο που κατά πρώτο λόγο ερεθίζει το κριτικό της ενδιαφέρον.

Τόνισα, λοιπόν, την εγγήγορσή της μπροστά στο καινούργιο, το πρωτοφανέρωτο, αυτό που βρίσκεται ακόμη εν τη γενέσει του, και υπογράμμισα την ευτολμία της να καταπιάνεται με ποιητές πριν ακόμη αυτοί καθιερωθούν. Την οξεία όσφρηση που της επιτρέπει να εντοπίζει τις αξιόλογες φωνές και να αναδεικνύει τα ουσιαστικά στοιχεία, τα καίρια μέσα στην ποίησή τους.

Θα προσθέσω ένα ακόμη χαρακτηριστικό της γνώρισμα:

Την εντελώς προσωπική ματιά, τη βαθύτατη εσωτερική προσέγγιση, την ακατάδεκτη στάση της απέναντι σε μια δήθεν αντικειμενικότητα που συχνά υποκρύπτει ατολμία διατύπωσης προσωπικής άποψης ή ατροφία αισθαντικής πρόσληψης. Τα δοκίμια της Νόρας Αναγνωστάκη μου δίνουν συχνά την εντύπωση ενός *intime* διαλόγου, και μάλιστα διπλού:

- Διαλόγου με τον ποιητή και το ποίημα, που είναι βέβαια φανερός, και που μας επιτρέπει να ακούμε με ευκρίνεια τη φωνή του ποιητή ή του ποιήματος, συνάμα δε και τη δική της φωνή, κάτι σαν αντίφωνο – με την έννοια που έχει ο όρος στην εκκλησιαστική μουσική – ή σαν ποιητικό παραπλήρωμα.

- Κι ενός *intime* διαλόγου με τον αναγνώστη της, που είναι λιγότερο φανερός, αλλά εξίσου πειστικός και υποβλητικός.

Κλείνω τον σύντομο σχολιασμό που με δύο συντομότερες απαντήσεις στα ερωτήματα που έθεσα στην αρχή: Ο ρόλος των δοκιμίων της *Διαδρομής* την εποχή της πρώτης τους δημοσίευσης υπήρξε σημαντικός και καθοριστικός για τη διαμόρφωση της στάσης μας απέναντι στους ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής ποιητικής γενιάς. Ένα μέρος της κριτικής δοκιμογραφίας που ακολούθησε στοιχίστηκε, ομολογημένα ή ανομολόγητα, στους άξονες που είχε θέσει η Νόρα Αναγνωστάκη.

Τα δοκίμια που έχουμε σήμερα συγκεκριμένα σε ένα τόμο διαβάζονται και τώρα με εξίσου μεγάλο ενδιαφέρον. Οι ποιητές με τους οποίους συνομίλησε εξακολουθούν να μας αφορούν, να μας γοητεύουν, να μας ενδιαφέρουν ζωηρά. Οι προσεγγίσεις της παραμένουν έγκυρες και συναρπαστικές. Και η γλώσσα της αρτυδίωτη, στιλπνή, γοητευτική.

Τα δοκίμια της Νόρας Αναγνωστάκη δεν είναι μόνο δοκίμια για τη λογοτεχνία: είναι τα ίδια λογοτεχνία.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ

Ο νεαρός Γουίλλιαμ Μπλαϊνκ (τι όνομα!), αφού έχασε τους γονείς του, εγκαταλείπει τη γενέτειρά του το Κλίβελαντ.

Ο θάνατος και το (μαύρο) χιούμορ go West!

Διασχίζει με τραίνο την Αμερική στα τέλη του περασμένου αιώνα, με σκοπό του ταξιδιού την πρόσληψή του ως λογιστή σε ένα μηχανουργείο. Όταν κάποτε φθάνει εκεί όχι μόνο δεν θα πάρει τη θέση, αλλά θα βρεθεί και με μια σφαίρα φυτεμένη δίπλα από την καρδιά του.

Κάποια στιγμή, τον νεαρό λογιστή θα τον βρει αναίσθητο ένας χοντρός -της πλάκας- Ινδιάνος που ακούει στο όνομα Ο ...Κανένας, απότακτος της φυγής του έχει ταξιδέψει στην Αγγλία όπου και θεωρήθηκε ότι... «μολύνθηκε» από τους λευκούς.

Έκπληκτος και γεμάτος ενθουσιασμό ο Κανένας επιμένει ότι ο λαβωμένος δεν είναι ο λογιστής Γουίλλιαμ Μπλαϊνκ, αλλά ο μεγάλος ομώνυμος ποιητής. Φορέας, ο Ινδιάνος εκλεκτικής θυμοσοφίας και πανθεισμού, αλ-

λά και φαρμακερού χιούμορ, θα συμπορευθεί και θα συμπαρασταθεί στον Μπλαϊνκ σ' αυτή τη συμβολική πορεία προς τον θάνατο. Θα τον ξαπλώσει στη βάρκα, σαν ψυχοπομπός, και θα τον σπρώξει στο αποκαλυπτικό ταξίδι στην Αχερουσία.

Αυτό είναι το τυπικό στόρυ, μόνο που έχει πολύ λίγο να κάνει με την ταινία που βλέπει ο υπομονετικός, ο χαρισματικός να απολαμβάνει (γιατί για απόλαυση πρόκειται) τέτοιου είδους κινηματογράφο θεατής.

Ο Νεκρός είναι η πανηγυρική επιβεβαίωση του μεγάλου ταλέντου του Τζιμ Τζάρμους και η πιο ώριμη ταινία του. Αντιφατική, ασυμβίβαστη, ανεξάρτητη, ευρηματική, καθαρά κινηματογραφική, βαθύτατα λυρική, σαρκαστική αλλά και με διαπεραστική μελαγχολία, όπως και η κιθάρα του Νηλ Γιανγκ που διατρέχει μουσικά την ταινία. Σε μια θεώρηση σύνοψης πρόκειται για μια ελεγειακή μπαλάντα με απόηχους υπερρεαλιστικής καταγωγής όπως τα συνταιριάζει πάντοτε στο σινεμά του ο Κεντροευρωπαίος στην κουλτούρα του Τζάρμους. Σκηνή σκηνή, σαν ψηφίδες από παζλ, η ταινία ελίσσεται, αυτοανατρέπεται, ξεγελάει τον θεατή, δυναμιτίζει κάθε βεβαιότητά του εκτός από μία, ότι έτσι απλά οδεύουμε προς το θάνατο. Δεν αξίζει το πράγμα για περισσότερο θόρυβο, αγωνία και τα παρόμοια. Μονάχα ένστικτο αυτο-

Τζώννυ Ντεπ και Γκάρρυ Φαρμερ

συντήρησης και όχι πανικός.

Η ευαίσθητων αποχρώσεων, ασπρόμαυρη φωτογραφία του Ρόμπερτ Μύλλερ -μόνιμου οπερατέρ των ταινιών του Τζάρμους- γεμάτη αποχρώσεις του κιτρινωμένου ή μπλε γκρι, σαν παλιές χαλκογραφίες, απεικονίζει μια πανέμορφη μεν αλλά ταυτόχρονα υπερβατική φύση όπως τη βλέπει στο όνειρό του ένας... νεκρός, ένας δηλαδή ζωντανός στη διάρκεια της «μετάβασης» από το εδώ στο πουθενά κι ανακαλεί, με τρόπους «τυχαίας προσπέλασης», οράματα και συμβάντα του ένσαρκου βίου του. Αυτό το βλέπεις από την πρώτη στιγμή στο πρόσωπο του Τζώννυ Ντεπ (απόλυτα επιτυχημένη η επιλογή του για τον ρόλο του Γουίλλιαμ Μπλαϊνκ). Ανέκφραστο, απροσδιόριστο, όμορφο παγερό. Ο πόνος από το τραύμα έχει περισσότερο να κάνει με δυσφορία για το άτυχο τέλος που θα καθυστερήσει. Σ' έναν κόσμο που τον κυριαρχεί ο θάνατος -αίσθηση που την επιτείνουν τα συχνά κατάμαυρα φοντικά αυτός ο μικρός «μη μου άπτου», ανέλπιστος αμνός του Κυρίου, υπογραμμίζει τον παρολογισμό, την καταπληκτική δηλαδή απόδειξη, τη φενάκη των ηρωικών μύθων και τον δήθεν ακαταμάχητο της λογικής.

Τον έρωτα, το χιούμορ και την ποίηση, αυτά προτείνει ο απολαυστικός Ινδιάνος Κανένας (έξοχος ο Γκάρρυ Φάρμερ) ως συμβιβαστικό αντίδοτο στο θάνατο. Και το βλέμμα (κυρίως το κινηματογραφικό) είναι μια κατ' εξοχήν ερωτική εκδοχή ποίησης.

Κι άλλες τέτοιες, πολλές ταινίες, φίλε Τζάρμους.

Προσπαθώντας να γλυτώσει, επικυρηγμένος άδικα και κυνηγημένος από αδιάστατους φονιάδες, καταφεύγει μέσα σε αιωνόβια δάση της αμερικάνικης Δύσης. Πράγματα απροσδόκητα και πιαράλογα διαδραματίζονται στην μακριά πορεία διαφυγής του ζωντανού - νεκρού Γουίλλιαμ Μπλαϊνκ. Σκοτωμοί, αποτροπιαστική βία - μέχρι και κανιβαλισμός, σπαρταριστά όλα παρωδία των μύθων της άγριας Δύσης και των γουέστερν.

Παράλληλες καλλιτεχνικές δημιουργίες

ίνος
ωνσταντινίδης,
τό την Εθνική
τίσταση - Το Μνημείο
ς Πίνδου του
πράλου, Η Συμφωνία
ς Αντίστασης του
νου. Αθήνα, 1996.

ο βιβλίο του Θάνου Κων-
ντινίδη που κυκλοφόρησε
όσφατα, ανιχνεύει τον «κοι-
τόπο» δύο σύγχρονων πολύ
οστών καλλιτεχνικών έργων,
ο ανήκουν σε διαφορετικές
ρφές της Τέχνης: την εικα-
κή και τη μουσική. Του Μνη-
ου της Πίνδου του γλύπτη
ήστου Καπράλου. Και της
μφωνίας της Αντίστασης του
νθέτη Αλέκου Ξένου.

ο αίσθημα πληρότητας που
βθουμε όταν επικοινωνού-
με ένα γνήσιο καλλιτεχνικό
ργο, άσχετα με το είδος στο
οίο ανήκει, είναι το ίδιο
ού η Τέχνη είναι ενιαία και
ραλλάζει ανάλογα με τις
ρφές με τις οποίες εκφρά-
ται.

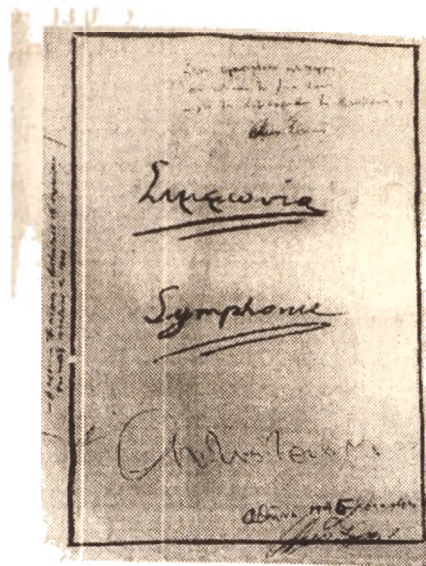
ίναι αυτό που είχε πει ο ζω-
άφος Γιώργος Μπουζιάνης:
ο χρώμα είναι για μένα ήχος
υ ακούω τη μουσική του». Ή
τό που έλεγε ο Αλέκος Ξέ-
ς: «Ένα ωραίο κείμενο είναι

μία μουσική σύνθεση».

Ο συγγραφέας - γιατρός Θά-
νος Κωνσταντινίδης, δέκτης ευ-
αίσθητος της ομορφιάς της Τέ-
χνης και της Φύσης, αλλά και
του δράματος της ελληνικής
Ιστορίας, προσεγγίζει τους δυο
καλλιτέχνες, τον Χρήστο Κα-
πράλο και τον Αλέκο Ξένο, στις
πηγές της έμπνευσής τους που
είναι κοινές: Το μεγάλο θέμα
του Πολέμου και Ειρήνης του
Τολστόη, βγαλμένο ολόκληρο
μέσα από τη ζωή της Ελλάδας,
όπως έγραψε το 1962 ο ιστορι-
κός της Τέχνης Γιώργος Μου-
ρέλος.

Το Μνημείο της Πίνδου, μια
ανάγλυφη πολυπρόσωπη σύν-
θεση από πορσίθο, μήκους 40
μέτρων και ύψους 1.10, που
εμπνεύστηκε ο γλύπτης από την
εποποιία του '40 και της Εθνι-
κής Αντίστασης, ολοκληρώθη-
κε το 1956 και βρίσκεται σήμε-
ρα στο Μουσείο Καπράλου
στην Αίγινα, εκεί όπου δημι-
ουργήθηκε.

«Οι διαδοχικές σκηνές γαλή-
νης, χαράς, ανησυχίας, έντασης,
αγριότητας, μίσους, απόγνω-
σης, έξαρσης, επιθετικότητας
και τελικά ευφορίας, αριστοτε-
χνικά δεμένες, συνθέτουν»
—όπως γράφει ο συγγραφέας—
«τον ύμνο του καλλιτέχνη για
την Αντίσταση και τον πατριω-

Το εξώφυλλο της παρτιτούρας
της Συμφωνίας της Αντίστασης,
του Αλέκου Ξένου.

τισμό του ελληνικού λαού αλλά
και για την αγάπη του στην ει-
ρήνη και τη μεγαθυμία της συμ-
φιλίωσης».

Ο συγγραφέας εκτιμά ότι όχι
μόνο το Μνημείο της Πίνδου
αλλά το συνολικό έργο του
Χρήστου Καπράλου είναι από
τα πιο σημαντικά της παγκό-
σμιας γλυπτικής. Απορεί πότε
πρόλαβε ο γλύπτης να φιλοτε-
χνήσει τα αμέτρητα έργα του
και αναφέρει τα λόγια του σε
παλαιότερη συνέντευξή του
στον Ριζοσπάστη: «Χαίρομαι
σαν να βλέπω τον ήλιο για πρώ-
τη μέρα. Εργάζομαι σαν δε θα
ζήσω άλλη μέρα». Ο δημιουρ-
γός του Μνημείου της Πίνδου
έφυγε από τη ζωή στις 23 Ια-
νουαρίου 1993.

Η Συμφωνία της Αντίστασης
βραβεύτηκε το 1952 στο Πα-
γκόσμιο Φεστιβάλ Νεολαίας

Ο Γιώργος Θαλάσσης των
νεοελλήνων ροκάδων δεν
μπορεί παρά να τακιμιάζει
—στην Κόλαση!— με τον
Marley και να κερδίζει την
Τζάνις ως βραβείο σε μια
Παρτίδα Πόκερ, όπως
τιτλοφορείται ένα διήγημα
που δίνει και τον τίτλο στη
μικρή συλλογή διηγημάτων
του δημοσιογράφου
Χρήστου Ξανθάκη (εκδ.
Διάυλος, 1996). Ο Έλβις
ζει και τον κρύβει στην
Αθήνα ο Φώτης... και άλλα
πολλά «δικά μας»
συμβαίνουν στο βιβλίο που
περνά τις συμπληγάδες
ξυστά: ούτε αμερικανίζει
ούτε φολκλορίζει!

Πανταχού παρόντα, πλέον,
τα μικρά βιβλία: ένας νέος
τύπος βιβλίου τσέπης που
θέλει να εισχωρήσει ακόμη
και σε μικρά τσεπάκια...
Βέβαια, η διάδοση του
βιβλίου πιστεύω πως δεν
μπορεί να στηριχθεί σε
τόσο εξωτερικά
τεχνάσματα αλλά στις
επιλογές και στην ποιότητα
της έκδοσης. Οι εκδόσεις
Πατάκη κυκλοφόρησαν
ήδη την πρώτη δεκάδα από
«Τα μικρά κλασικά» με
τίτλους εξαιρετικούς που
διάλεξε ο υπεύθυνος της
σειράς ποιητής και
κριτικός Σπύρος
Τσακνιάς: Ν. Γκόγκολ, Το
παλτό· Φ. Κάφκα, Η
μεταμόρφωση· Θ. Γκοτιέ,
Ονούφριος· Φ.
Ντοστογιέφσκι, Ο
κροκόδειλος· Ό. Ουάιλντ,
Ο ψαράς και η ψυχή του·
Ρ.Λ. Στίβενσον, Ο
τιμβωρύχος· Α. Τσέχοφ, Ο
μαύρος καλόγερος και Α.
Παπαδιαμάντης, Η
νοσταλγός· Γ. Βιζυηνός, Το
αμάρτημα της μητρός μου·
Μ. Μητσάκης, Αθηναϊκάί
σελίδες. Είναι φανερό η
φροντίδα για καλές

μεταφράσεις και σωστή επιμέλεια χειμένου, επίσης τα εξώφυλλα είναι καλαίσθητα σχεδιασμένα, όμως (αχ! αυτό το όμως) η σελίδα είναι τόσο μικρή που το χείμενο «πνίγεται» ... Λευκό, περισσότερο λευκό! ή ας προστεθούν λίγα εκατοστά, που δεν θα εμποδίσουν τα μικρούτσικα να παραμείνουν μικρά.

Ριζοτόμος της αγγλοσαξονικής παράδοσης ο ελληνιστής **G.E.R. Lloyd**, ακολουθεί την ανθρωπολογική προσέγγιση στην παραδοσιακή μέθοδο αξιοποίησης των μαρτυριών που διαθέτουμε για τον πολιτισμό της Αρχαίας Ελλάδας. Έτσι αναδεικνύονται, μέσα από μια ιδιαίτερη οπτική γωνία, οι γνωστές πηγές και αξιοποιούνται παραγνωρισμένα τεκμήρια. Η έκδοση του πρώτου τόμου συναγωγής άρθρων του με τον γενικό τίτλο *Αρχαία Ελληνική Επιστήμη. Μέθοδοι και προβλήματα* (εκδ. Αλεξάνδρεια, 1996) είναι ένα εκδοτικό γεγονός, που οφείλεται στις αξιοπρόσεκτες επιλογές του εκδοτικού οίκου και την υπεύθυνη και εύρυθμη μετάφραση της **Χλόης Μπάλλα**.

Στα χέρια μου κρατώ ένα τόμο της σειράς «Ελληνική Τέχνη» της «Εκδοτικής Αθηνών»: *Νεοελληνική Γλυπτική. Ο Ηλίας Μυκονιάτης*, που είχε την ευθύνη συγκρότησης αυτού του τόμου, τηρώντας τις γενικές προδιαγραφές της σειράς, κατόρθωσε να μας δώσει ένα έργο που

Χρ. Καπράλου, Το Μνημείο της Πίνδου 1951-1956 (οι β', δ' και στ' ενότητες).

στο Βουκουρέστι, και είναι ένα από τα πιο γνωστά συμφωνικά έργα του Αλέκου Ξένου. Γράφτηκε το 1945 αλλά παρέμεινε άπαιχτο 34 ολόκληρα χρόνια έργα. Χρειάστηκε η τόλμη του Μάνου Χατζιδάκι, όταν ανέλαβε την διεύθυνση του Τρίτου Προγράμματος, για να ερμηνευτεί σε πρώτη δημόσια εκτέλεση (26 Μαρτίου 1979 στο ΡΕΞ) από τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΑ, υπό την διεύθυνση του Ευθύμιου Καβαλιεράτου.

Ο τόσο πρόωρα χαμένος κερκυραίος μαέστρος είχε πει για το έργο: «Είναι ένα αληθινό και ανεκτίμητο ντοκουμέντο της νεότερης ιστορίας μας».

Γράφει ο Θάνος Κωνσταντινίδης: «Στον επίσημο εορτασμό των 50 χρόνων από την ίδρυση της ΠΕΕΑ και του Εθνικού Συμβουλίου που έγινε στους Κορυθαράδες (21 Μαΐου 1994) πριν αρχίσουν οι άλλες εκδηλώσεις, ακούστηκε ηχογραφημένο το *Presto con fuoco* από την αρχή της Συμφωνίας της Αντίστασης του Αλέκου Ξένου και αντιλάλησαν τα ευρυτανικά βουνά με το

εναρκτήριο σάλπισμα».

«Από την ίδια ηχογράφηση ακούστηκε πάλι στις 4 Σεπτεμβρίου 1995, αυτή τη φορά το *Andante* του τέλους της Συμφωνίας. Στην κηδεία του δημιουργού της, μπροστά στον ανοιχτό τάφο του, πριν τον ενταφιασμό. Εδώ αντιλάλησαν οι πλαγιές του Υμηττού με το κλείσιμο του τέλους της Συμφωνίας. Αλλά και της Ζωής του συνθέτη της. Στον οποίο θα ταιριάζουν οι στίχοι του Ανδρέα Κάλβου:

«Εγώ την λύραν / Κτυπάω και ολόρθος στέκομαι / Σιμά εις του μνήματός μου / Τ' ανοικτόν στόμα.»

[σσ. Ο μοναδικός δίσκος (CD) που υπάρχει με έργα του Αλέκου Ξένου –και είναι ντροπή για τον ελληνικό πολιτισμό– εκδόθηκε από την Ένωση Ζακυνθίων και κυκλοφορεί εκτός εμπορίου. Περιλαμβάνει τη Συμφωνία της Αντίστασης και τα Συμφωνικά Ποιήματα Ο Διγενής, το άλλο κορυφαίο έργο του συνθέτη, και Σπάρτακος με τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΑ και μαέστρο τον Ευθύμιο Καβαλιεράτο].

Γλυπτική η μία τέχνη –επισημαίνει ο Θάνος Κωνσταντινίδης–, μουσική η άλλη. Αρχή, εξέλιξη και τέλος διαφορετικά στα δύο έργα, που αποτελούν κορυφαίο επίτευγμα. Κοινά και στους δύο καλλιτέχνες τα ιδανικά της Πατρίδας, της Ελευθερίας, της Εθνικής Ανεξαρτησίας, της Δημοκρατίας, της Ειρήνης. Στο έργο του Καπράλου, η επικοινωνία μέσω της όρασης. Στο έργο του Ξένου, μέσω της ακοής. Στο Μνημείο του Καπράλου, η δύναμη της παράστασης του γλυπτού δίνει στο θεατή την εντύπωση πως ακούει τον αχό από τις μάχες και τη μουσική από τη λατέρνα της συμπλήρωσης. Από την άλλη, η δύναμη της μουσικής της Συμφωνίας δίνει στον ακροατή την εντύπωση πως βλέπει τους αντάρτες να πολεμούν στα βουνά και αλλού με τους εχθρούς τους, ή σε παρέλαση να τραγουδάνε τον Ύμνο τους.

#Το βιβλίο του Θάνου Κωνσταντινίδη προσφέρεται από τον ίδιο δωρεάν, τηλ: 3610068 ή 9817008.

Παναγιώτης Βενάρδος

Μεταθανάτια κοινωνία

Δ. Δρακονταειδής,
Φεβρουάριος Αιών.

δ. Πατάκη,
ήνα 1996

Μισέλ Εκέμ ντε Μοντένι (133-1592), μελετητής του Ουτάρχου και του Σενέκα, έλε στο χαρτί σκέψεις, συναισθήματα, κρίσεις –και κάποιες από τις πράξεις του– δημιουργώντας ένα καινούργιο λογοτεχνικό είδος, το δοκίμιο. Ο Φίλιππος Δρακονταειδής, μεταφραστής του Μοντένι και πεζογράφος πρόσφατα αποκήρυξε μεγάλο μέρος της συγγραφικής του παραγωγής και ξανάγραψε τα υπόλοιπα έργα του, στο βιβλίο του *Φεβρουάριος Αιών* επιχειρεί προσέγγιση στην ιστορία και κοινωνία, προσφέροντας στο αναγνωστικό κοινό ένα *essai* με έννοιες που του δίνει ο γάλλος διανοητής, δηλαδή ένα πείσμα, μια διεύρυνση, μια δοκιμή σκέψης.

Αντικείμενο των στοχασμών είναι ο 20ός αιώνας που θεωρείται κοντός σαν το μήνα Φεβρουάριο –ο συγγραφέας συμπεριφέρει μ' εκείνους που τον απολεσαν «The Short 20th Century»– αφού η διάρκειά του μετράζεται από το 1914, έτος εμφύλης του Α' παγκόσμιου πολέμου, έως το 1989, έτος της πτώσης του Τείχους του Βερολίνου. Χρησιμοποιώντας τις αναμνήσεις του και μια πλούσια βιβλιογραφία Ελλήνων και ξένων συγγραφέων –**Ηρόδοτο και Κάφκα, Ουκυδίδης και Κούντερε, Ποντιζά και Μαρκούζε, Αξελόρ και Μπέκετ, Τσουκαλά και Χοσμπάουμ**– ο Φ. Δ. Δρακονταειδής αναλύει τα χαρακτηριστικά του αιώνα που διανύουμε.

Η δολοφονία του αρχιδούκα Φερδινάνδου στο Σάραγεβο, η εξολόθρευση της

οικογένειας του τσάρου Νικολάου, η ρήξη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι, τα απελευθερωτικά κινήματα του Τρίτου Κόσμου, ο Μάιος του '68 και η ενσωμάτωση στο σύστημα των εξεγερμένων, η οπισθοχώρηση της ιρανικής επανάστασης αλλά και ο πόλεμος στον Κόλπο ή οι σφαγές στη Ρουάντα είναι τα ιστορικά επεισόδια που οι συνέπειές τους επέδρασαν καταλυτικά στην πορεία του κόσμου, καθορίζοντας τις τύχες της ανθρωπότητας.

Μια από τις έμμενες ιδέες του συγγραφέα που εμφανίζονται συχνά στο βιβλίο είναι κι εκείνη που θεωρεί το σοσιαλισμό, το προϊόν της μαρξιστικής σκέψης που με τη σειρά της αποτελεί προϊόν του δυτικού αστικού πολιτισμού, ως τέκνο της εκμετάλλευσης, το τέκνο του μεγάλου ευρωπαϊκού πολιτισμού – κι αυτό, επειδή κληρονόμησε την τάση για ολοκληρωτισμό, δηλαδή τη χειραγώγηση των πράξεων αλλά και των σκέψεων των ανθρώπων. Μια άλλη είναι η διαπίστωση πως ο κόσμος πέθανε εξαιτίας της συσσώρευσης του χρηματισμού που καταπλάκωσε τις δομές και τις αντοχές του. Υποστηρίζοντας ότι ο κόσμος πέθανε στον Α' πόλεμο, ξαναπέθανε στον Β' και συνθλίφτηκε στον Γ', εκείνον τον ακήρυχτο που αποκαλήθηκε «Ψυχρός», στη διάρκεια του οποίου επικράτησε ο όρος «Ισορροπία του Τρόμου», παρατηρεί ότι ο 20ός αιώνας μας έκανε μάρτυρες της κατάρρευσης των ιδεολογιών, της αλλοίωσης των κοινωνικών δομών, της επικράτησης του καταναλωτικού προτύπου διαβίωσης, της υποχώρησης των θρησκευτικών δογμάτων –μολονότι ο ίδιος σημειώνει πως δεν αποκλείεται ο πλανήτης τελικά να χωριστεί σε δύο θρη-

σκευτικά στρατόπεδα, το χριστιανικό και το ισλαμικό–, τη θεματική βελτίωση των επικοινωνιών, την καταστροφή του περιβάλλοντος, τον υπερπληθυσμό. Έχοντας όλα αυτά ως δεδομένα, εκφράζει την άποψη ότι ζούμε σε μια μεταθανάτια κοινωνία.

Ο *Φεβρουάριος Αιών* αποπνέει μια ακραία απαισιοδοξία για το μέλλον του ανθρώπου και του κόσμου. Έστω και αν πατάει γερά στη γνώση και την παρατήρηση, ίσως να μη βρει πολλούς να συμμεριστούν την απαισιοδοξία του. Κι αν ο συγγραφέας του καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «καταδικασμένοι να ζήσουμε, πρέπει να βρούμε λόγους για να ζήσουμε», μπορούμε να καταφύγουμε στον Μοντένι για να μας πει, ανάμεσα στα άλλα: «*Η ανθρωπότητάς μας αδυναμία είναι η αιτία που δεν μπορούμε να μεταχειριστούμε τα πράγματα στη φυσική τους απλότητα και καθαρότητα. Τα στοιχεία που απολαμβάνουμε είναι αλλοιωμένα· το ίδιο και τα μέταλλα· και το χρυσάφι πρέπει να το ανακατώσουμε με καμιά πρόσμιξη ύλη για να το κάμουμε κατάλληλο για τη χρήση μας. (...) Η υπέρτατη ηδονή μας έχει κάτι από βόγρη και από στέναγμα. Δεν είναι, λες, σαν να πεθαίνει από αγωνία;...*» (μετάφρ. Κλέων Παράσχος).

Με το καινούργιο βιβλίο του, ο Φ. Δ. Δρακονταειδής φαίνεται να εγκαταλείπει την πεζογραφία για χάρη του δοκιμίου, είδος σχεδόν παραμελημένο στην Ελλάδα, που το καλλιεργούν ελάχιστοι διανοητές. Η περίπτωση του **Κωστή Παπαγιώργη**, ο οποίος γράφει παρόμοια βιβλία με απήχηση στο αναγνωστικό κοινό, ίσως παροτρύνει κι άλλους ν' ασχοληθούν μ' αυτό.

Φίλιππος Φιλίππου

υπερβαίνει κατά πολύ τα όρια μιας ευσύνοπτης περιγραφής του θέματός του. Η εισαγωγή, οι επιλογές των έργων και κυρίως ο σχολιασμός τους προσφέρει ενδιαφέρουσες αξιολογικές παρατηρήσεις και εναύσματα του διεισδυτικού προβληματισμού του, όπως, π.χ., το σχόλιο για το έργο της Χρύσας «Κλυταιμνήστρα»: «Η Χρύσα δημιούργησε ένα γλυπτό πού, όπως φαίνεται από τον τίτλο που του έδωσε, παραπέμπει στο μύθο των Ατρείδων. Η αναφορά στην τραγική ηρωίδα εκφράζεται μέσα από μια δυνατή και αυτάρκη εικόνα, όμως, αντί η καλλιτέχνη να προσεγγίσει τη δραματική μοίρα και το ανθρώπινο πάθος, το άγγιγμά της είναι ρομποτικό. Καμιά ανεκτικότητα στις αδυναμίες και την ευάλωτη συμπεριφορά. (...) Η Χρύσα προτείνει τα θετικά ενδυναμωμένα πρότυπά της ως αντίδοτο στην ψυχολογική και πνευματική αβεβαιότητα. Αλλά η πρόταση αυτή της προοδευτικής κοινωνικής διαδικασίας κυριαρχείται από μια έντονη αίσθηση αυτοάμυνας, στέρησης και παθολογικού φόβου απώλειας του ελέγχου. Από την άποψη αυτή, το γλυπτό βρίσκεται τουλάχιστον σε πλήρη ιδεολογική συμφωνία με την αρχιτεκτονική του Μεγάρου Μουσικής και της Αμερικανικής Πρεσβείας, κτήρια ανάμεσα στα οποία έχει στηθεί».

ο χαρτοκόπτης

κατα...
το...
τα...
κα...

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΔΗΜΗΤΡΗ
ΧΑΡΙΤΟ

Ο ελληνικός κινηματογράφος σε νέες περιπέτειες

ΚΑΠΟΥ ΣΚΑΛΩΣΑΝ πάλι τα κινηματογραφικά μας πράγματα. Έφτασε μια συνέντευξη Τύπου που έδωσε πριν λίγες μέρες η λεγόμενη Διασωματειακή Επιτροπή, το άτυπο δηλαδή συντονιστικό όργανο όλων των **σωματειακών** φορέων του κινηματογραφικού χώρου, για να έρθουν στην επιφάνεια χρονίζοντα και καινοφανή προβλήματα, παρανοήσεις, ανεπάρκειες, ιστορικές εσωστρέφειες, ακόμα και... πείσματα.

Κορυφή του παγόβουνου δείχνει να είναι η οξυμένη αντιπαράθεση μεταξύ των σωματείων και του υπουργού Πολιτισμού με αφορμή την –με πρωτοβουλία του– συγκρότηση της περιιάλητης «εξωθεσμικής –όπως πολύ σωστά ονομάστηκε– επιτροπής» για τον «εκσυγχρονισμό» (ας μείνουμε στη λεκτική μόδα) του νομοθετικού πλαισίου που θα διέπει τα του κινηματογράφου γενικά στην Ελλάδα. Και ενώ δεν θα μπορούσε κανείς βάσιμα να αρνηθεί στην πολιτική εξουσία το δικαίωμα να συγκροτεί τέτοιου είδους, υποβοηθητικά ενός συγκεκριμένου έργου, όργανα, εκείνο που δεν γίνεται αποδεκτό είναι η υποκατάσταση. Δηλαδή, παραμένει ακατανόητη και ανεξήγητη η πεισματική άρνηση του κ. Μπένου, εδώ και πέντε ολόκληρους μήνες που βρίσκεται επικεφαλής του ΥΠΠΟ, να συναντήσει (και κυρίως να συνεργασθεί) με τους θεσμικούς (δηλαδή τα όργανα που προβλέπει ο νόμος εκπροσώπους αυτών στους οποίους θα αφορούν οι όποιες αλλαγές: Σκηνοθέτες, τεχνικούς, ερμηνευτές, θεωρητικούς, σεναριογράφους, αιθουσάρχες, παραγωγούς... Λέγεται ότι πρόκειται για 1.400 ανθρώπους! **ΑΛΛΑ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΣΩΜΑΤΕΙΑΚΗ** υπάρχει και άλλο θεσμικό όργανο: το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Κινηματογραφίας, το οποίο ο υπουργός έχει βάλει στην κατάψυξη, κάτι που όλοι οι προκάτοχοι του κ. Μπένου – μηδέ του κ. Κούβελα εξαιρουμένου! – δεν είχαν κάνει. Τελικά, αυτός ο στρουθοκαμηλισμός είναι αστείος επειδή πολιτικά είναι παλιομοδίτικος. Οι υπουργοί υπουργεύουν, δεν συνδικαλιζονται. Και όταν ισχυρίζονται ότι σέβονται τους θεσμούς φροντίζουν να το αποδεικνύουν στην πράξη. Και τέτοια κατ' εξοχήν πράξη είναι ο κοινωνικός διάλογος. Εκτός και αν –επί ημερών Μπένου– βρεθούμε μπροστά σε επανάληψη εκείνης της αμίμητης «κατάρνησης της πάλης των τάξεων» του μακαρίτη Κ. Λάσκαρη... Για να υπάρξει λοιπόν κοινωνικός διάλογος απαιτούνται κοινωνικοί εταίροι, και τέτοιους δεν τους κατασκευάζει ο υπουργός (ο κάθε υπουργός) αλλά προσφεύγει και συνεργάζεται με αυτούς που ήδη υπάρχουν – έστω και αν δεν του αρέσουν οι «φάιτσερ» αυτών που τους αποτελούν. Όπως είναι αυτός θεσμός, έτσι θεσμός είναι και εκείνοι. Για να θυμηθούμε δηλαδή τα αυτονόητα.

Σίγουρα, η «συντεχνία» (και ειδικά στον κινηματογραφικό χώρο) είναι χρεωμένη με πολλές αμαρτίες του παρελθόντος. Το μεταπολιτευτικό φρούτο του κρατικοδίαιτου συνδικαλισμού αφαίμαξε για δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια τη δημιουργική ικμάδα του ελληνικού κινηματογράφου, επιβάλλοντας τον κομματικό φατριασμό. Και βέβαια –πώς αλλιώς να γίνει;– κατάλοιπα νοσταλγών εκείνου του παρελθόντος υπάρχουν ακόμα, λειτουργούν όμως με αξιολύπητη εσωστρέφεια, γι' αυτό και είναι ακίνδυνα. Βγάζουν κάποιες κορώνες οι οποίες τελικά παραμένουν τέτοιες. Αλλά μήπως και οι υπουργοί, αρκετά μάλιστα συχνά, δεν βγάζουν παρεμφερείς –υποκτιχτικού χαρακτήρα αυτές– κορώνες;

Όμως, εδώ δεν πρόκειται για τη «συντεχνία». Αδόκιμα και παραπειστικά προβάλλεται –κυρίως από κάποιους δημοσιογραφικούς κύκλους– το φάντασμά της. Ούτε βέβαια συνιστά το «ξόρκι» της η επιτροπή Αγγελόπουλου. Γιατί εκτός από επί τιμή πρεσβευτής του ελληνικού κινηματογράφου στα ξένα φεστιβάλ, τώρα πια τι ξέρει και τι μπορεί ο Θόδωρος Αγγελόπουλος να προσφέρει ως βιωμένη γνώση για μια εξ ύπαρξης θεώρηση των θεσμικών πραγμάτων και της στρατηγικής που πρέπει να υιοθετήσει η Έβδομη Τέχνη στη χώρα μας μέσα στις multi in parvo δυνατότητές της; Εκτός και αν πρόκειται να αναμνησκάσουμε το διαβόητο «Σχέδιον Μακροχρονίου Προτύπου Αναπτύξεως» των Αγγελόπουλου-Δαμιανού, Αρβανίτη του 1972... Αλλά και της υπόλοιπης επιτροπής –με δύο, τρεις εξαιρέσεις– ελέγχεται η αξιοπιστία και η επάρκεια της σύνθεσής της. Βλέπετε, παροικούμε όλοι στην ίδια Ιερουσαλήμ. Και δεν ελέγχονται μόνο κάποιες παρουσίες αλλά και οι απουσίες. Λίγοι είμαστε και καλά γνωριζόμαστε.

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ εύλογα περιμένουν απάντηση σε πλήθος ερωτήματα και λύση σε αντίστοιχα προβλήματα. Και ενώ οι υπουργοί, όπως... Μπένουν έτσι και βγαίνουν, αυτά παραμένουν με την προσθήκη καινούργιων: Πόσο π.χ. ακόμα θα δίνει εξετάσεις ανικανότητας το κράτος στο να επιβάλει τη λύση του 1,5%; Τι πρόκειται να συμβεί εν τέλει με το Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης; Θα περιορισθούμε δηλαδή να παρακολουθούμε στη συμπρωτεύουσα τις πρωτο-δεύτερες ταινίες ταϊβανέζων, χιλιανών και λοιπών «εξωπικών» δημιουργών; Αληθεύει ότι, ήδη Ιούνιος και το ΥΠ.ΠΟ. κατατалаιπωρεί οικονομικά το ΕΚΚ; Θα χάσει και η «Νέα Ματιά», η πλέον ελπιδοφόρα προσπάθεια της πενταετίας, το «φως» της; Αυτά, βέβαια, κ. Υπουργέ δεν είναι «συντεχνία». Ούτε η σιωπή, απάντηση.

ΠΟΛΙΣ ♦ *Εκδόσεις του Μεσονυκτίου*

αστυνομικά ♦ επιστημονική φαντασία

Φίλιππος Φιλίππου

Το μαύρο γεράκι

αστυνομικό μυθιστόρημα

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Το μαύρο γεράκι

αστυνομικό μυθιστόρημα

Εκδόσεις του Μεσονυκτίου

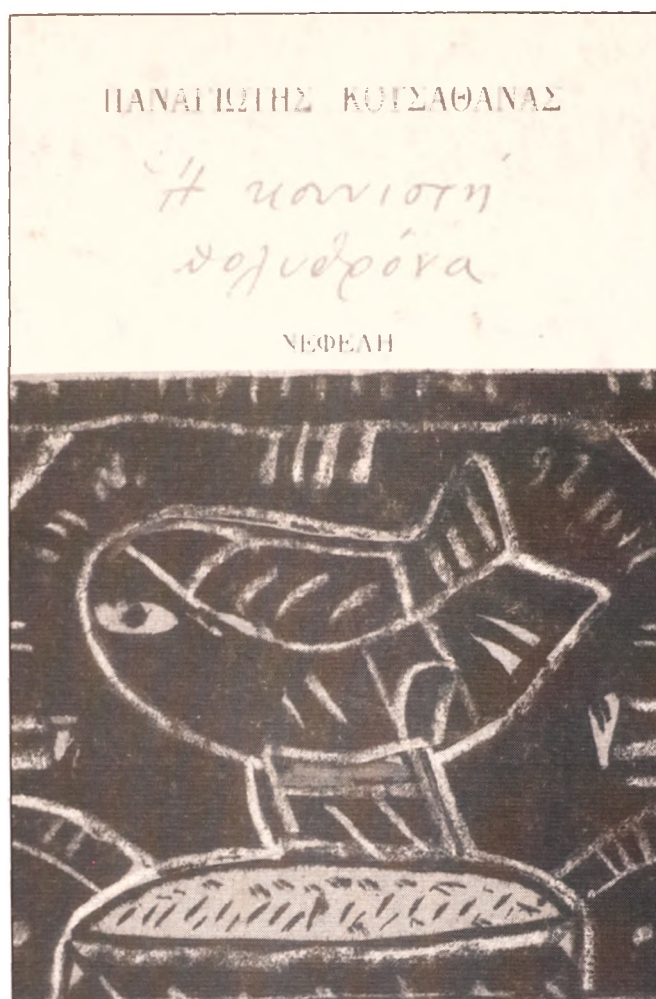
ΠΟΛΙΣ

Και στο *Μαύρο Γεράκι*, τρίτο αστυνομικό βιβλίο του συγγραφέα μετά το *Κύκλος Θανάτου* και το *Χαμόγελο της Τζοκόντας*, οι φίλοι των αστυνομικών ιστοριών θα βρουν αναφορές στα βιβλία του Γιάννη Μαρή. Ο Φίλιππος Φιλίππου, φανατικός θαυμαστής του κλασικού πια Έλληνα μυθιστοριογράφου και επίσης των Ντάσιελ Χάμετ και Ρέημοντ Τσάντλερ –της σχολής εκείνης του αστυνομικού μυθιστορήματος που παρέδωσε το έγκλημα στους ανθρώπους που είχαν λόγους να το διαπράξουν και δεν το έκαναν μόνο και μόνο «για να μας φορτώσουν μ' ένα πτώμα»– τοποθετεί την ιστορία του στη σύγχρονη Αθήνα, συνδυάζοντας, όπως και στα άλλα βιβλία του, το μυστήριο, την αγωνία και τη δράση, με πολιτικές και κοινωνικές επισημάνσεις.

Παναγιώτης Κουσαθανάς

Η ΚΟΥΝΙΣΤΗ ΠΟΛΥΘΡΟΝΑ

(Διηγήματα)

Ο ποιητής Παναγιώτης Κουσαθανάς « μαθητεύσας εξ' απαλών ονύχων » όπως μας λέει ο ίδιος, « και σε άλλα είδη του λόγου πλήν της ποιήσεως, από τα γραπτά για την ιστορία και τον Πολιτισμό » μας δίνει σ' αυτό το βιβλίο δεκαοχτώ διηγήματα που έγραψε το καλοκαίρι του 1989, « εκλαμβάνοντας τα στην αρχή ως δοκιμές και παίγνια ».

Ο ίδιος τα λέει ιστορίες: « Αν σας emίλησα με ιστορίες, είναι γιατί δεν αντέχετε και σεις όπως κι εγώ δεν αντέχω. Οι άνθρωποι χρειάζεται να μπερδεύουν τη βαλίτσα, την ομπρέλλα, για να λησμονούν τον πόνο που γεννάνε τα έργα τους και τον άλλο, εκείνον που έρχεται δίχως να τον γυρέψουν...»

Αυτό το βιβλίο αξίζει να προσεχθεί.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607 774 - FAX: 3623 093